

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):

Titel | Title:

Udgivet år og sted | Publication time and place:

Fysiske størrelse | Physical extent:

Udgivet af Fred. Frølund (Med Træsnit fra
Flinchs etablissement).

Dansk Folkekalender for 1846

Kjøbenhavn : Fred. Frølund & Flinch, [1845]

[xxxii], 142 s. :

DK

Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

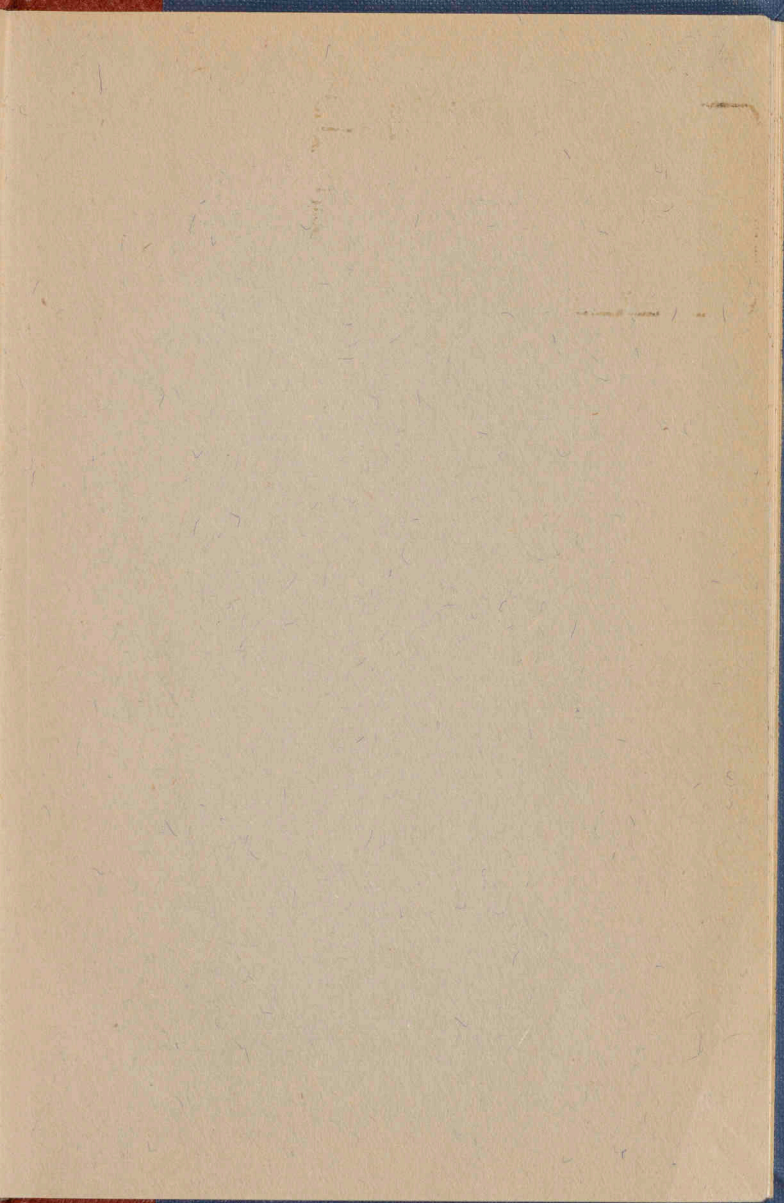
52,- 58,- 8°

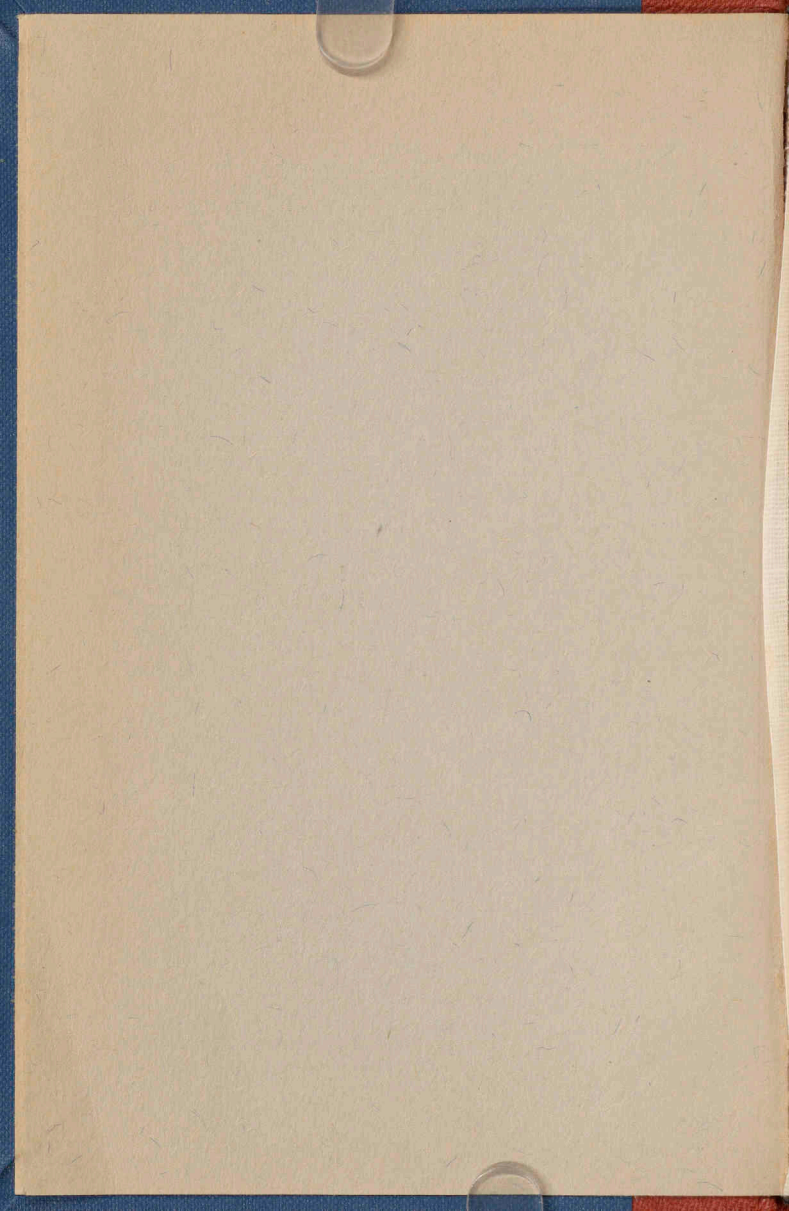
DET KONGELIGE BIBLIOTEK
DA 1.-2.S 52 8°

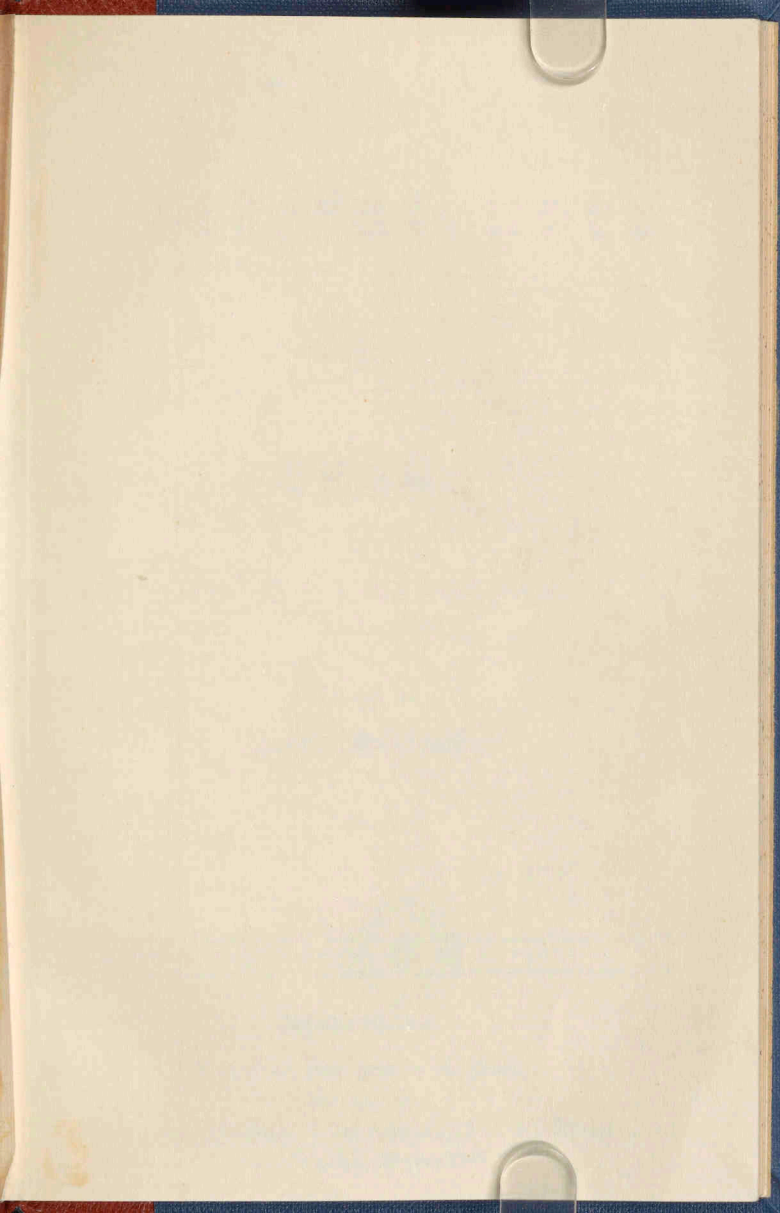
1 1 52 0 8 00424 7 + Rex

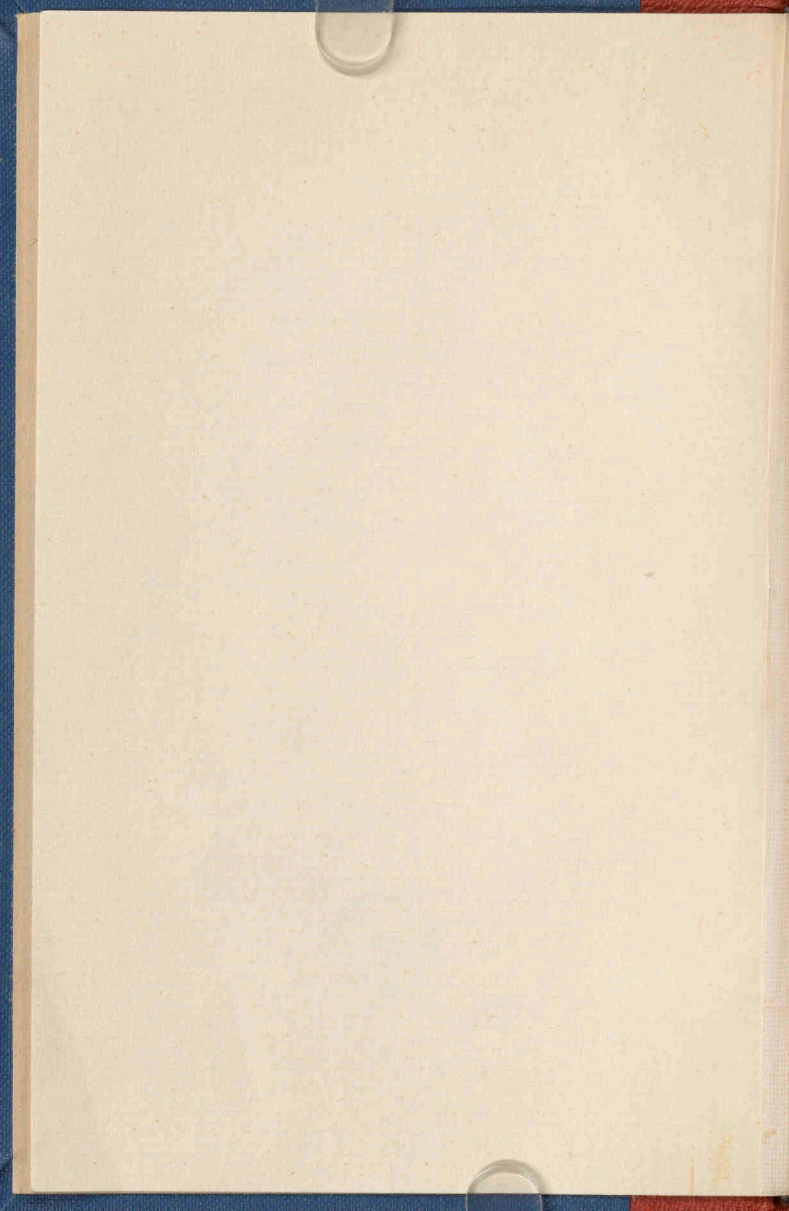

D a n s k

Folketænder

for

1846.

(Med Træsnit fra F l i n c h s Etablissement).

Udgivet af

Fred. Frolund.

6. 285

Priis overalt i Danmark: 72 p. indheftet.

Kjøbenhavn.

Forlagt af Fred. Frolund & Flinch.

(Bilestræde 84).

Trykt de første 36 Sider i det schultziske, det Øvrige i det
berlingske Bogtrykkeri.

Gud raader for,

Hvad Aaret os skal bringe.

N æ r v æ r e n d e A a r
som er det andet Aar efter Skudaar
regnes

efter Christi Fødsel 1846.

Efter Verdens Skabelse	5813.
Siden Reformationen	329.
Siden sammes Indførelse i Danmark	310.
Siden den oldenborgske Stammes Regerings Begyndelse i det danske Rige	397.
Siden vor allernaadigste Konge, Kong Christian den Ottendes Fødsel	60.
Siden Allerhøiøstammes Regerings-tiltrædelse	7.
Siden Kong Fredrik den Sjette forordnede de danske Provindsialstænder	15.

Imellem Junl og Fastelavn er 8 Uger og 2 Dage.

Mosaiske Festdage.

Marts 12.	Purimæst.
April 11.	* 1ste Paaſte-Festdag.
— 12.	* 2den — —
— 17.	* 7de — —
— 18.	* ſidſte Paaſtedag.
Mai 31.	* 1ste Ugefeſt (Pintſe).
Juni 1.	* 2den —
Auguſt 2.	Faſtedag (Templets Ddelæggeſſe).
Septb. 21.	* Nytaarsfeſt 5607 (fra Verdens Skabelſe, efter Moſes's Beregning).
— 22.	* Sammes 2den Feſtdag.
— 30.	* Store Forſoningsfeſt.
Octbr. 5.	* 1ste Løvfals Feſtdag.
— 6.	* 2den — —
— 12.	* Forſamlings- eller Slutningsfeſt.
— 13.	* Thorahs Glædeſeſt.
Decbr. 14.	Templets Indvielſe eller Junl (feires i 8 Dage).

Enhver Feſtdag begynder Aftenen ſerud, og de med * betegnede holdes ſtrængt, i det paa diſſe Dage intet Arbejde foretages.

Ruſſerne og overhovedet de græſke chriſtelige Religions Troesbe-
kjendere regne endnu efter den gamle Stiil, i Følge hvilken de ere
12 Dage efter vor Tidsregning; ſaaledes ville Ruſſerne ſkrive, i Stedet
for 18de September, vor Konges Fødselsdag, den 6te; hvorimod deres
Keiſers Fødselsdag, der af dem anſættes til den 25de Juni, efter vor
Tidsregning indtræffer den 7de Juli.

Tyrkerne og de øvrige mahomedanſke Troesbe-
kjendere regne, lige-
ſom Moſaiterne, efter Maaneaar; deres Aar 1262 efter Hedſchra eller
Mohameds Flugt, begynder 30te Dec. 1845, og næſte Aar 1263 begynder
20de Dec. 1846.

Christi Omskærelse, Luc. 2.

		M. G.	T. M.		Eftm. T. M.	Heiv. T. M.
L.	1 Nytaar	9 7	0 4		3 27	1 49
J.	2 Abel	10 30		♂ ♂ ♂	4 18	2 30
L.	3 Gnoch	11 49	0 5		5 8	3 11

Da Herodes var død, Matth. 2.

S.	4 S. e. Nytaar	N. J.	...	Methusalem ♂ ♂ ☾	5 57	3 57
M.	5 Simeon	1 5	0 6	J. Kl. 3.15' Eft. ♂ ♂ ☾	6 45	4 51
Ti.	6 Hel. 3 Kong.	2 20	...	Trettende Dag Juul	7 34	5 57
				24 ♂ ☾		
D.	7 Knud Hert.	3 29	0 7	☉ op 8. 30' n. 3. 43'	8 23	7 18
				Tusmørket varer 52'		
L.	8 Erhard	4 35			9 12	8 31
J.	9 Julianus	5 34			10 1	9 35
L.	10 Krps. T. C. M.	6 24	0 8	Paul Gremit	10 49	10 27

Da Jesus var 12 Aar gammel, Luc. 2.

S.	11 S. e. H. 3 R.	7 6		Huginus	11 37	11 9
M.	12 Reinhold	D. G.	0 9	Julb ☉ Kl. 2. 52' Eft.	form. 11 45	
Ti.	13 Hilarius	5 30		☾ i Apog.	0 23	0 0
D.	14 Felix	6 37	...	☉ op 8. 23' n. 3. 55'	1 8	0 37
				Tusmørket varer 50'		
L.	15 Maurus	7 45	0 10		1 52	1 8
J.	16 Marcellus	8 52			2 35	1 37
L.	17 Antonius	10 1			3 17	2 9

Brylluppet i Cana, Joh. 2.

S.	18 S. e. H. 3 R.	11 12	0 11	St. Vilh. Maria, Prisca	4 0	2 40
M.	19 Pontianus	D. J.			4 44	3 16
Ti.	20 Jaf. Sebast.	0 24		Sidste ☉ Kl. 4. 42' Eftm.	5 31	3 56
D.	21 Agnes	1 38	0 12	☉ op 8. 15' n. 4. 8'	6 20	4 49
				Tusmørket varer 49'		
L.	22 Vincentius	2 52		24 ☐ ☉	7 13	5 56
J.	23 Emerentius	4 5			8 9	7 24
L.	24 Timotheus	5 12			9 9	8 52

Jesus gik ned ad Bjerget, Matth. 8.

S.	25 S. e. H. 3 R.	6 9	0 13	Pauli Omskærelse ♂ ♂ ☾	10 10	10 6
M.	26 Polycarpus	6 55			11 12	11 2
Ti.	27 Chrysostomus	N. G.	...	My ☉ Kl. 10. 13' Form.	Eftm. 11 50	
				☾ i Perig.		
D.	28 Jr. 6 Fødsf.	6 35	...	☉ op 8. 3' n. 4. 23' h ♂ ☾	1 10	0 13
				Tusmørket varer 47'		
				Carolus Magnus		
L.	29 Chr. 7 Fødsf.	8 1		Valerius	2 6	0 55
J.	30 Adelgunde	9 26	0 14	♀ ♂ ☾	2 58	1 34
L.	31 Vigilius	10 46		♂ ♂ ☉	3 50	2 11

Jesus traadte i Skibet, Matth. 8.

Jesús traadte i Skibet, Matth. 8.					(i Syb	Heiv.	
					Eftm.	T. M.	
					T. M.	T. M.	
S.	1	4 S. e. H. 3 R.	N. J.	0 14	Brigida ♂ ♂ C	4 40	2 51
M.	2	Ryndelmisse	0 3		24 ♂ C	5 30	3 32
Ti.	3	Blasius	1 17		Første D Kl. 6. 1' Form.	6 19	4 18
D.	4	Veronica	2 24	...	} ☉ op 7. 51' n. 4. 38' Tusmørket varer 46'	7 8	5 17
T.	5	Agathe	3 26			7 58	6 30
J.	6	Dorothea	4 20			8 46	7 51
L.	7	Richard	5 4			9 34	9 1

Arbejderne i Vingaarden, Matth. 20.

S.	8	Septuages.	5 42		Corintha	10 20	10 . 0
M.	9	Apollonia	6 13		C i Apg.	11 6	10 45
Ti.	10	Scholastica	6 37	0 15	h ♂ ⊙	11 50	11 24
					⊙ op 7. 36' n. 4. 53'		
D.	11	Euphrosyne	D. G.	...	⊗ Tusmørket varer 44'	Form.	11 57
					⊗ Fulb ♂ Kl. 10. 2' Form.		
T.	12	Eulalia	6 42			0 33	0 13
J.	13	Benignus	7 52			1 16	0 45
L.	14	Valentinus	9 1	0 14		1 59	1 14

De fire Slags Sædejerd, Luc. 8.

S.	15	Sexagesima	10 13		Faustinus	2 43	1 45
M.	16	Juliane	11 25		♂ ♂ 4	3 29	2 18
Ti.	17	Findanus	D. J.			4 16	2 52
					⊙ op 7. 20' n. 5. 8'		
D.	18	Jul. Soph.	0 37	...	⊗ Tusmørket varer 43'	5 6	3 33
					Concordia		
T.	19	Ammon	1 49		Sidste ♂ Kl. 5. 34' Form.	6 0	4 22
J.	20	Eucharis	2 55			6 56	5 30
L.	21	Samuel	3 54		♀ ♂ ⊗	7 54	6 27

Christi Daab, Matth. 3.

S.	22	Fastelavn	4 44		Peder Stol Fleste Sønd.	8 54	8 31
M.	23	Papias	5 24		Fleste Mandag	9 53	9 47
Ti.	24	Sv. Tirsd.	5 57	0 13	Matthias C i Perig.	10 51	10 46
					⊙ op 7. 3' n. 5. 23'		
D.	25	Afte Onsd.	N. G.	...	⊗ Tusmørket varer 42'		
					My ♂ Kl. 8. 22' Eftm.	11 48	11 33
					Victorinus		
					h ♂ C; ♀ ♂ C		
T.	26	Jøger	6 52		♀ ♂ C	Eftm.	12 16
J.	27	Leander	8 16			1 36	0 35
L.	28	Allegard	9 39		⊗ ♂ C	2 28	1 13

Jesus fristes af Diævelen, Matth. 4.

			C			Gftm.		
			N. G.	T. M.		T. M.	T. M.	
S.	1	1 S. i Faste	10 56	0 13	Albinus	3 19	1 50	
M.	2	Simplicius	N. G.	0 12	{ ☿ ♂ ☾			

Den cananæiske Kvinde, Matth. 15.

S.	8	2 S. i Faste	4	13			Beata C i Apog.		9	2	8 22
M.	9	40 Riddere	4	41					9	47	9 23
Ti.	10	Edel	5	4					10	31	10 14
D.	11	Thala	5	25	0	10	☉ op 6. 28' n. 5. 52'		11	14	10 54
T.	12	Gregorius	5	43			Tusmørket varer 41'		11	57	11 28
F.	13	Macedonius	D. G.				Fuld ☉ Kl. 3. 39' Form.		Form.	12	2
L.	14	Euthychius	8	2	0	9			0	42	0 17

Jesus drev en Diævel ud, Luc. 11.

S.	15	3 S. e. Faste	9	14			Zacharias		1	27	0 49
M.	16	Gudmund	10	27					2	14	1 22
Ti.	17	Gertrud	11	39					3	4	1 56
D.	18	Alexander	D. F.		0	8	☉ op 6. 10' n. 6. 6'		3	56	2 33
T.	19	Joseph	0	46			Tusmørket varer 41'		4	50	3 16
F.	20	Gordius	1	46			☿ ☽ ☾		5	47	4 7
L.	21	Venedictus	2	38	0	7	Sidste ☉ Kl. 2. 48' Gftm.		6	44	5 15

Jesus bespiser 5000 Mand, Joh. 6.

S.	22	Midfaste	3	20			Paulus		7	41	6 42
M.	23	Fidelis	3	54					8	38	8 15
Ti.	24	Ulrica	4	23	0	6	C i Perig, ☿ ☽ ☾		9	33	9 27
D.	25	Mar. Bebud.	4	48	...		☉ op 5. 52' n. 6. 21'		10	27	10 26
T.	26	Gabriel	5	11			Tusmørket varer 42'		11	20	11 12
F.	27	Castor	N. G.		...		☿ ☽ ☾		Gftm.	11	53
L.	28	Eustachius	8	28	0	5	☿ ☽ ☾		1	5	0 13

Gabriel Engel udsendes, Luc. 1.

S.	29	5 S. e. Faste	9	45			Jonas ☿ ☽ ☾		1	58	0 49
M.	30	Quirinus	10	55					2	50	1 25
Ti.	31	Fred. 5 Føds.	11	58	0	4	☿ ☽ ☾ ☿ ☽ ☾		3	42	2 3

				(i Syd	Heiv.
				Gftm.	
				L. M.	L. M.
D. 1	Hugo	N. 8.	0 4	☉ op 5. 33' n. 6. 35'	4 33 2 42
L. 2	Theodosia	0 51		Lusmørket varer 43'	5 22 3 24
8.	Nicetas	1 37	0 3	Første ☾ Kl. 6. 2' Gftm.	6 11 4 11
L. 4	Ambrosius	2 12			6 57 5 8
Christi Indtog i Jerusalem, Matth. 21.					
S. 5	Palme S.	2 42		Irene, ☾ i Apog.	7 42 6 19
M. 6	Sirtus	3 8			8 26 7 32
Ti. 7	Egesippus	3 29	0 2		9 9 8 39
D. 8	Janus	3 48	...	☉ op 5. 15' n. 6. 48'	9 53 9 32
L. 9	Skærtorsd.	4 7		Lusmørket varer 44'	10 37 10 19
8.	Langfredag	4 26	0 1	Procopius	11 22 10 58
L. 11	Leo	D. 6.		Gzechiel	Form. 11 32
				Julb ☾ Kl. 6. 45' Gftm.	
Christi Opstandelse, Marc. 16.					
S. 12	Paaske dag	8 14		Julius	0 9 12 7
M. 13	2 Paaske dag	9 28		Justinus	0 59 0 25
Ti. 14	Tiburtius	10 38	0 0		1 51 1 1
D. 15	Chr. 5 Jedsf.	11 41	...	☉ op 4. 58' n. 7. 2'	2 46 1 38
L. 16	Mariane	D. 8.		Lusmørket varer 45'	3 42 2 19
8.	Anicetus	0 35		Olympia	4 39 3 5
L. 18	Eleutherius	1 20	11 59	Sidste ☾ Kl. 9. 15' Gftm.	5 36 3 57
Jesus kom ind ad Lukke Døre, Joh. 20.					
S. 19	1 S. e. Paaske	1 56		Daniel, ☿ nedre ☾ ☉	6 32 5 2
M. 20	Sulpicius	2 25		☾ i Perig.	7 26 6 25
Ti. 21	Glyttedag	2 51		Florentius, h ☾ ☾	8 19 7 53
D. 22	Cajus	3 14	11 58	☉ op 4. 41' n. 7. 16'	9 11 9 6
L. 23	Georgius	3 35		Lusmørket varer 47'	10 2 10 3
8.	Alberus	3 58		☿ ☾ ☾	10 53 10 49
L. 25	Marc. Evang.	N. 6.	...	☿ ☾ ☾	11 45 11 29
				☿ ☾ ☾ Kl. 5 39' Gftm.	
				Solen formk., ☿ ☾ ☾	
Jesus er en god Hyrde, Joh. 10.					
S. 26	2 S. e. Paaske	8 35		Cletus, 24 ☾ ☾	Gftm. 12 8
M. 27	Dr. Charl. Am.	9 42		Ananias	1 30 0 27
Ti. 28	Vitalis	10 40	11 57		2 22 1 5
D. 29	Peter Mart.	11 30	...	☉ op 4. 24' n. 7. 30'	3 13 1 41
L. 30	Severus	N. 8.		Lusmørket varer 49'	4 2 2 18
				☿ ☾ ☾	

			C					(i Syd		Dage.
			N. S.	L. M.				Gftm.	L. M.	
S.	1	Phil. Jac.	0 10	11 57	Boldersmisfe,	Valborg		4 50	2 57	
L.	2	Athanasius	0 43					5 36	3 39	
Christi Bortgang til Haderen, Joh. 16.										
S.	3	3 S. e. Paasfe	1 10	. . .	Korsmisfe, † Opfind. Første C Kl. 0.42' Gftm. C i Apog.		6 20	4 29		
M.	4	Florian	1 32				7 4	5 26		
Ti.	5	Gotthard	1 52				7 47	6 34		
D.	6	Joh. a. Port.	2 11	11 56	Op 4. 9' n. 7. 44' Tusmørket varer 52'		8 30	7 44		
L.	7	Flavia	2 29				9 14	8 47		
S.	8	Bededag	2 49		Stanislaus		10 1	9 40		
L.	9	Caspar	3 10				10 50	10 26		
Den Helligaands Sendelse, Joh. 16.										
S.	10	4 S. e. Paasfe	3 35		Gordianus		11 42	11 7		
M.	11	Amertus	D. G.		Fuld C Kl. 6.56' Form.		Form.	11 47		
Ti.	12	Pancratius	9 31				0 37	0 6		
D.	13	Ingenius	10 30	. . .	Op 3. 55' n. 7. 57' Tusmørket varer 55'		1 34	0 46		
L.	14	Christian	11 20				2 32	1 26		
S.	15	Sophia	11 58		C i Perig.		3 31	2 10		
L.	16	Sara	D. S.				4 28	2 55		
Beder i Jesu Navn, Joh. 16.										
S.	17	5 S. e. Paasfe	0 30		Bruno		5 23	3 44		
M.	18	Grif	0 56	. . .	Sidste C Kl. 2.17' Form. 4 δ C		6 16	4 44		
Ti.	19	Potentiana	1 20				7 7	5 56		
D.	20	Angelica	1 41	. . .	Op 3. 43' n. 8. 10' Tusmørket varer 58'		7 57	7 19		
L.	21	Chr. Simf.	2 2				8 47	8 35		
S.	22	Cassus	2 26		h □ C		9 38	9 37		
L.	23	Desiderius	2 52		♀ δ C		10 29	10 28		
Naar Trøsteren Kommer, Joh. 15.										
S.	24	6 S. e. Paasfe	3 24		Gsther, 4 δ C		11 20	11 10		
M.	25	Urbanus	N. G.	11 57	Ny C Kl. 5. 34' Form.		Gftm.	11 50		
Ti.	26	Veda	9 22				1 4	0 9		
D.	27	Lucian	10 7	. . .	Op 3. 32' n. 8. 21' Tusmørket varer 61'		1 54	0 45		
L.	28	Wilhelm	10 43				2 43	1 21		
S.	29	Maximinus	11 12		δ δ C		3 30	1 56		
L.	30	Vigand	11 36				4 15	2 31		
Hvo mig elsker, Joh. 14.										
S.	31	Pintsedag	11 56		Petronella, C i Apog.		4 59	3 7		

						(i End	Hov.	
		☾	L. M.			Gftm.	L. M.	
M.	12	Pintſedag	M. 8.	11 57	Nicodemus	5 41	3 47	
Ti.	2	Marcellinus	0 16	11 58	Førſte ☾ Kl. 6. 20' Form.	6 24	4 35	
D.	3	Lamperdag	0 34	...	{ ☉ op 3. 24' n. 8. 31' ☾ smørket varer 64' ☾ Grasmus	7 7	5 31	
L.	4	Opatuſ	0 52			7 52	6 39	
J.	5	Boniſaciuſ	1 13			8 39	7 52	
L.	6	Robertuſ	1 35		♀ ♂ 4	9 29	8 59	
		Chriſtuſ og Nicodemuſ, Joh. 3.						
S.	7	Trinitatiſ	2 4		Jeremias	10 23	9 56	
M.	8	Nedarduſ	2 38	11 59		11 20	10 45	
Ti.	9	Primuſ	D. 8.		Fuld ☉ Kl. 4. 26' Gftm.	Form.	11 29	
D.	10	Onuphriuſ	9 13	...	{ ☉ op 3. 19' n. 8. 39' ☾ smørket varer 67'	0 19	12 14	
L.	11	Chr. Legf.	9 57			Barnab. Apoſt.	1 19	0 36
J.	12	Baſiliuſ	10 32		☾ i Perig.	2 19	1 18	
L.	13	Cyriſtuſ	11 1	0 0		3 16	2 0	

Den rige Mand, Luc. 16.

S.	14	1 S. e. Trin.	11 36		Rufinus, h ♂ ☾	4 11	2 43
M.	15	Vitus	11 49			5 4	3 28
Ti.	16	Eicho	D. 8.		Sidste ☉ Kl. 7. 28' Form.	5 55	4 21
					☉ op 3. 17' n. 8. 43'		
D.	17	Botolphus	0 9	...	☾ smørket varer 70'	6 45	5 25
					☉ ♂ ☾		
L.	18	Leontius	0 33	0 1		7 35	6 42
J.	19	Gervasius	0 57			8 25	8 3
L.	20	Sylvester	1 26		♀ ♂ ☾, ♀ øvre ♂ ☾	9 15	9 11

Den store Nadvere, Luc. 14.

S.	21	2 S. e. Trin.	2 0	...	Solhverv, længste Dag	10 6	10 8
					17 L. 27 M. Sommer beg.		
M.	22	10000 Mart.	2 40	0 2	Albanus, 4 ♂ ☾	10 57	10 53
Ti.	23	Paulinus	M. 8.		Ny ☉ Kl. 6. 38' Gftm.	11 48	11 33
					☉ op 3. 19' n. 8. 45'		
D.	24	St. Jansd.	8 43	...	☾ smørket varer 69'	Gftm.	12 11
					♀ ♂ ☾		
L.	25	Prosper	9 15			1 25	0 28
J.	26	Valagius	9 41		♂ ♂ ☾	2 11	1 1
L.	27	7 Sovere	10 3	0 3	☾ i Apog.	2 55	1 33

Det fortabte Saar, Luc. 15.

S.	28	3 S. e. Trin.	10 23	...	Dr. Carol. Amalia	3 38	2 7
					Eleonora		
M.	29	Petr. Paul	10 40			4 20	2 39
Ti.	30	Lucina	10 59			5 2	3 13

				(i Syd)	Heiv.
				Gftm.	
				T. M.	T. M.
		M. G.	T. M.		
D. 1	Theobaldus	11 18	0 3	☉ op 3. 23' n. 8. 44' Lusmørket varer 68' Første KL. 10. 14' Gftm.	5 46 3 51
T. 2	Mar. Besøg.	11 39	0 4		6 30 4 38
F. 3	Cornelius	N. F.			7 18 5 30
L. 4	Ulricus	0 3			8 9 6 53
Værer barmhertige, Luc. 6.					
S. 5	4 S. e. Trin.	0 34		Anselmus	9 3 8 14
M. 6	Dion	1 12		☉ ☐ ☉	10 1 9 25
Ti. 7	Billebald	2 3		♀ ♂ 24	11 1 10 27
D. 8	Kield	D. G.	0 5	☉ op 3. 29' n. 8. 40' Lusmørket varer 65' Fuld ☉ KL. 0. 1' Form. ☾ i Perig. ♀ ♂ ♂	Form. 11 18
T. 9	Sostrata	8 30			0 2 12 4
F. 10	Rnud Ronge	9 3			1 2 0 26
L. 11	Josva	9 30			2 1 1 8
Jesus lærer af Skibet, Luc. 5.					
S. 12	5 S. e. Trin.	9 54		Elias, h ♂ ☾	2 56 1 48
M. 13	Christiane	10 17			3 50 2 28
Ti. 14	Bonaventura	10 40			4 42 3 10
D. 15	Apostl. Del.	11 4	0 6	☉ op 3. 38' n. 8. 33' Lusmørket varer 62' Sidste ☉ KL. 2. 14' Gftm. ☉ ♂ ☾	5 32 3 56
T. 16	Susanne	11 31			6 23 4 51
F. 17	Alexius	D. F.			7 13 6 1
L. 18	Arnolphus	0 2		Iusta	8 4 7 23
Pharisæernes Retferdighed, Matth. 5.					
S. 19	6 S. e. Trin.	0 41		24 ♂ ☾	8 54 8 41
M. 20	Margaretha	1 26		♀ ♂ ☾	9 44 9 43
Ti. 21	Evenus	2 18			10 33 10 34
D. 22	Dr. Car. Math.	3 17	...	☉ op 3. 49' n. 8. 23' Lusmørket varer 59' Mar. Magdalena Ny ☉ KL. 8. 53' Form. Søndedag. beg., ♂ ♂ ☾	11 21 11 15
T. 23	Apollinaris	N. G.	...		Gftm. 11 51
F. 24	Christian	8 9			0 52 0 9
L. 25	Jacobus	8 30		☾ i Apog. ♀ ♂ ☾	1 36 0 40
Jesus bespiser 4000 Mand, Marc. 8.					
S. 26	7 S. e. Trin.	8 48		Anna	2 18 1 11
M. 27	Martha	9 7			3 0 1 41
Ti. 28	Aurelius	9 25			3 43 2 11
D. 29	Oluf	9 45	...	☉ op 4. 1' n. 8. 11' Lusmørket varer 56'	4 26 2 44
T. 30	Abdon	10 7			5 12 3 18
F. 31	Germanus	10 34		Første ☉ KL. 11. 13' Form.	6 0 4 1

				(i Syd) Høiv.	
		☾ N. G.	T. M.	Gftm. T. M.	T. M.
L. 1	Ped. Jængf.	11 7	0 6	6 51	4 55
De falske Prophet, Matth. 7.					
S. 2	8 S. e. Trin.	11 51		7 45	6 6
M. 3	Nicodemus	N. G.		8 43	7 34
Ti. 4	Dominicus	0 45		9 43	9 2
D. 5	Osvaldus	1 54	..	10 43	10 10
L. 6	Chr. Forkl.	3 13		11 43	11 4
F. 7	Donatus	D. G.	...	Form.	11 50
L. 8	Ruth	7 57	0 5	0 41	0 12
Den utro Huusfoged, Luc. 16.					
S. 9	9 S. e. Trin.	8 20		1 37	0 51
M. 10	Laurentius	8 44		2 32	1 31
Ti. 11	Herman	9 9		3 25	2 10
D. 12	Clara	9 36	...	4 17	2 50
L. 13	Hippolytus	10 6		5 9	3 33
F. 14	Eusebius	10 42	0 4	6 0	4 25
L. 15	Mar. Himf.	11 25		6 51	5 32
Jesus græder over Jerusalem, Luc. 19.					
S. 16	10 S. e. Trin.	D. G.		7 41	6 49
M. 17	Anastatius	0 15		8 31	8 10
Ti. 18	Agaptus	1 11		9 19	9 16
D. 19	Sebalbus	2 11	0 3	10 6	10 9
L. 20	Bernhard	3 15		10 51	10 50
F. 21	Salomon	4 20		11 35	11 26
L. 22	Symphorian.	N. G.	...	Gftm.	11 59
Pharisæeren og Tolderen, Luc. 18.					
S. 23	11 S. e. Trin.	7 15	...	1 0	0 14
M. 24	Bartholomæus	7 33	0 2	1 42	0 45
Ti. 25	Eudvig	7 52		2 25	1 14
D. 26	Irenæus	8 14	...	3 10	1 44
L. 27	Gebhardus	8 38	0 1	3 56	2 17
F. 28	Dr. Lovise	9 8		4 45	2 53
L. 29	Joh. Halsh.	9 47		5 36	3 35
Den Døve og Stumme, Marc. 7.					
S. 30	12 S. e. Trin.	10 35		6 31	4 28
M. 31	Bertha	11 35	0 0	7 28	5 39

				(i End)	Høiv.
				Gftm.	
				T. M.	T. M.
Ti.	1	Wegibius	N.F. 0 0	8 26	7 9
D.	2	Elisa	0 46 ... } op 5. 8' n. 6. 51'	9 24	8 39
T.	3	Seraphia	2 6 11 59 } Tusmørket varer 44'	10 22	9 51
F.	4	Dr. Jul. Maria	3 31 Theodosius, h ♂ C	11 20	10 44
L.	5	Regina	D.G. ... } Juld ☉ Kl. 2. 7' Gftm.	Form.	11 29
				C i Perig.	
Samaritaneren og Leviten, Luc. 10.					
S.	6	13 S. e. Trin.	6 45 11 58 Magnus	0 15	12 12
M.	7	Robert	7 9 ♂ C	1 10	0 31
Ti.	8	Mar. Jødsf.	7 36 4 ☐ ☉	2 5	1 9
D.	9	Gorgonius	8 7 11 57 } op 5. 21' n. 6. 33'	2 58	1 47
T.	10	Burchard	8 42 } Tusmørket varer 43'	3 52	2 27
F.	11	Hillebert	9 24 ♂ ♂ ☉	4 44	3 10
L.	12	Quido	10 11 11 56 } Sidste ☉ Kl. 0. 32' Gftm.	5 36	3 59
				4 ♂ C	
De 10 Spedalske, Luc. 17.					
S.	13	14 S. e. Trin.	11 6 Gyprianus	6 27	4 59
M.	14	† Dvhøielse	D.F. Korsmisse om Høsten	7 16	6 13
Ti.	15	Gfild	0 5 11 55	8 3	7 31
D.	16	Lamperdag	1 7 ... } op 5. 35' n. 6. 15'	8 48	8 42
T.	17	Lambertus	2 12 } Tusmørket varer 42'	9 33	9 36
F.	18	Chr. 8 Jødsf.	3 18 11 54 } Euphemia	10 16	10 19
L.	19	Constantia	4 23 } C i Apog.	10 58	10 56
				Titus, ♀ ♂ C	
				♀ ♂ C	
Ingen kan tjene to herrer, Matth. 6.					
S.	20	15 S. e. Trin.	N.G. 11 53 } Tobias, ♂ ♂ C	11 41	11 28
M.	21	Matthæus	5 59 } Ny ☉ Kl. 4. 24' Gftm.	Gftm.	12 0
Ti.	22	Mauritius	6 20	1 8	0 17
D.	23	Linus	6 44 11 52 } op 5. 48' n. 5. 56'	1 54	0 47
T.	24	Tecla	7 12 } Tusmørket varer 41'	2 42	1 19
F.	25	Kleophas	7 47 } Søndagn, Høst beg.	3 33	1 54
L.	26	Adolph	8 32 11 51	4 25	2 33
Enkens Søn af Kain; Luc. 7.					
S.	27	16 S. e. Trin.	9 26 Cosmus	5 20	3 16
M.	28	Venceslaus	10 31 Korste ☉ Kl. 8. 17' Form.	6 16	4 11
Ti.	29	St. Michel	11 44 11 50 ♀ ♂ ♂	7 12	5 23
D.	30	Hieronimus	N.F. ... } op 6. 2' n. 5. 35'	8 8	6 51
				Tusmørket varer 41'	

				(i Syd	Heiv.
				Gtm.	
				T. M.	T. M.
L.	1	Remigius	N. F. T. M. 1 4 11 50 h δ C	9 4	8 18
F.	2	Ditlev	2 28 11 49	9 59	9 29
L.	3	Nette	3 54 C i Perig.	10 54	10 23
Den Vattersøttige, Luc. 14.					
S.	4	17 S. e. Trin.	D. F. . . . } Franciscus	11 48	11 7
M.	5	Placidus	5 34 } Kuld ☉ Kl. 10.56' Gtm.	Form.	11 49
Ti.	6	Kr. fr. C. Chr.	6 4 11 48' Broderus, Brodermisfe	0 43	0 9
D.	7	Amalia	6 37 . . . } ☉ op 6.16' n. 5. 20'	1 37	0 47
			} Tusmørket varer 42'		
			} ☿ øvre δ ☉		
L.	8	Ingeberg	7 18	2 32	1 26
F.	9	Dionysius	8 3 4 δ C	3 26	2 6
L.	10	Gereon	8 57	4 18	2 47
Hvis Søn er Kristus, Matth. 22.					
S.	11	18 S. e. Trin.	9 55 Fred. 4 Feds.	5 9	3 33
M.	12	Maximilian	10 57 Sidste ☉ Kl. 4.58' Form.	5 57	4 27
Ti.	13	Angelus	D. F.	6 44	5 31
D.	14	Calixtus	0 1 . . . } ☉ op 6. 30' n. 5. 2'	7 29	6 45
			} Tusmørket varer 42'		
L.	15	Hedevig	1 6 C i Apog.	8 12	7 56
F.	16	Gallus	2 11	8 56	8 55
L.	17	Florentinus	3 19	9 38	9 43
Den Værkbrudne, Matth. 9.					
S.	18	19 S. e. Trin.	4 26 Luc. Evang.	10 21	10 23
M.	19	Balthasar	5 34 ♀ δ C δ δ C	11 5	10 59
Ti.	20	Glyttedag	N. F. . . . } Henrik, ♀ δ δ	11 51	11 33
			} Ny ☉ Kl. 8. 34' Form.		
			} ☉ op 6. 44' n. 4. 45'		
D.	21	11000 Jfr.	5 15 . . . } Tusmørket varer 43'	Gtm.	12 8
			} ♀ δ C		
L.	22	Cordula	5 49	1 29	0 24
F.	23	Søren	6 30 11 44	2 22	0 59
L.	24	Proclus	7 22	3 16	1 37
Bryllupsfløderne, Matth. 22.					
S.	25	20 S. e. Trin.	8 23 Crispinus	4 11	2 17
M.	26	Amandus	9 32	5 7	3 3
Ti.	27	Sem	10 48 Første ☉ Kl. 4. 0' Gtm.	6 2	3 56
D.	28	Dr. M. S. J.	N. F. . . . } Prindsesse Caroline	6 56	5 5
			} ☉ op 6. 59' n. 4. 29'		
			} Tusmørket varer 44'		
L.	29	Narcisus	0 9 h δ C	7 49	6 27
F.	30	Lov. Charl.	1 31 Absalon	8 42	7 54
L.	31	Lutherus	2 53 C i Perig.	9 34	9 4

Jesus prædiker om Salighed, Matth. 5.

				(i Syd	Hvis.
				Gftm.	L. M.
				L. M.	L. M.
S.	1	21 S. e. Trin.	4 16 11 44	Alle Helgen, $\text{♂} \text{♂} \text{♂}$	10 28 10 0
M.	2	Alle Sjæle	5 38		11 22 10 47
Ti.	3	Hubertus	D. G.	Fuld ☉ Kl. 10. 1' Form.	Form. 11 28
D.	4	Otto	5 8 ...	☉ op 7. 14' n. 4. 14'	0 16 12 8
L.	5	Malachias	5 52	Lusmørket varer 45'	1 11 0 28
F.	6	Leonhardus	6 43	4 $\text{♂} \text{♂}$	2 5 1 5
L.	7	Engelbrecht	7 40		2 58 1 44
De 10 000 Pund, Matth. 18.					
S.	8	22 S. e. Trin.	8 42	Claudius	3 49 2 24
M.	9	Theodorus	9 46		4 37 3 4
Ti.	10	Adelheid	10 52		5 23 3 49
D.	11	Mort. Bisp	11 57 ...	☉ op 7. 29' n. 4. 0'	6 7 4 40
L.	12	Torfilb	D. F.	Lusmørket varer 46'	6 50 5 44
F.	13	Arcadius	1 4	Sidste ☉ Kl. 0.34' Form.	7 33 6 53
L.	14	Frederik	2 11 11 45	☉ i Apog.	8 15 8 1
Skattens Mønt, Matth. 22.					
S.	15	23 S. e. Trin.	3 18	Leopold	8 59 8 58
M.	16	Othenius	4 28		9 44 9 48
Ti.	17	Anianus	5 39	$\text{♂} \text{♂} \text{♂}$, $\text{h} \square \text{☉}$	10 32 10 30
D.	18	Hesychius	M. G. ...	☉ op 7. 43' n. 3. 47'	11 22 11 9
L.	19	Elisabeth	4 27 11 46	Lusmørket varer 48'	Gftm. 11 48
F.	20	Volkmarus	5 15	Ny ☉ Kl. 11. 50' Gftm.	1 9 0 7
L.	21	Mar. Dfr.	6 14	$\text{♀} \text{♂} \text{♂}$	2 6 0 46
Den blodfottige Kvinde, Matth. 9.					
S.	22	24 S. e. Trin.	7 22 ...	Fred. Ferdinand	3 2 1 26
M.	23	Clemens	8 37 11 47	Cecilia	3 58 2 9
Ti.	24	Chrysogenus	9 56		4 52 2 52
D.	25	Catharina	11 17 ...	☉ op 7. 57' n. 3. 38'	5 45 3 41
L.	26	Conradus	M. F.	Lusmørket varer 50'	6 37 4 40
F.	27	Jacundus	0 38 11 48	Første ☉ Kl. 11. 21' Gftm.	7 28 5 56
L.	28	Dr. Sep. Mgbd.	1 58	☉ i Perig, $\text{h} \text{♂} \text{♂}$	8 20 7 18
Jesu Indtog i Jerusalem, Matth. 21.					
S.	29	1 S. i Advent	3 18	Saturninus	9 12 8 36
M.	30	Chr. 6 Jedsf.	4 36 11 49	Andreas, Andersmisse	10 5 9 39

		C	D. G.	T. M.		(i Syd)	Griv.
						Gftm. T. M.	T. M.
Ti.	1	Arnold	3	3	11 49	10 58	10 29
D.	2	Bibiana	3	42	11 50	11 52	11 9
L.	3	Evend	4	30		Form.	11 52
F.	4	Barbara	5	25		0 46	0 12
L.	5	Sabina	6	25	11 51	1 38	0 49
Tegn i Sol og Maane, Luc. 21.							
S.	6	2 S. i Advent	7	29	Nicolaus	2 28	1 26
M.	7	Agathon	8	35	11 52	3 16	2 1
Ti.	8	Mar. Undf.	9	41		4 1	2 38
D.	9	Rudolph	10	48	11 53	4 45	3 14
L.	10	Judith	11	53		5 27	3 55
F.	11	Damasus	D. F.			6 10	4 43
L.	12	Epimachus	1	0	11 54	6 52	5 44
Johannes i Sængsel, Matth. 11.							
S.	13	3 S. i Advent	2	9	Lucia	7 36	6 52
M.	14	Crispus	3	18	11 55	8 22	8 3
Ti.	15	Nicatus	4	28		9 10	9 7
D.	16	Tamperdag	5	39	11 56	10 2	10 3
L.	17	Albina	6	47		10 56	10 50
F.	18	Dr. Lovise	N. G.	11	57	11 53	11 33
L.	19	Nemesius	5	6		Gftm.	12 16
Johannes Vidnesbyrd, Joh. 1.							
S.	20	4 S. i Advent	6	20	11 58	1 50	0 37
M.	21	Thomas	7	41		2 46	1 18
Ti.	22	Japetus	9	4	11 59	3 41	1 59
D.	23	Forlucus	10	25	...	4 34	2 41
L.	24	Adam	11	46	0 0	5 26	3 25
F.	25	Juledag	N. F.	...		6 17	4 16
L.	26	St. Steph.	1	5	0 1	7 8	5 21
Simeon og Anna, Luc. 2.							
S.	27	S. m. J. o. N.	2	23		8 0	6 38
M.	28	Børnedag	3	33	0 2	8 52	8 1
Ti.	29	Noah	4	50		9 44	9 13
D.	30	David	5	55	0 3	10 37	10 11
L.	31	Sylvester	6	53		11 29	10 58

Ugemærkede og Torvedage.

Bogensø, Torødag; Bredstedt, hver Fredag fra Midten af October til Midten af November Slagteqvæg; Ebeltoft, Løverdag; Fredericia, Torødag; Grenaa, Løverdag; Gadersleben, Mandag i Fastelavnningen og hver Mandag i Fasten Heste, Mandag og Fredag i den 4de, 5te, 6te og 7de Uge efter Mikkelsdag Qvæg; Hjørring, første Løverdag i hver Maaned; Hobro, Fredag; Holstebro, Tirsdag; Husum, Torødag fra 16de April til Pinse med magert Qvæg, Onsdag fra Midten af August til Advent med fedt Qvæg; Kjøbenhavn, hver 14de Dag om Onsdagen med Heste ved Trommesalen udenfor Vesterport; Kolding, Tirsdag, hver Fredag i Fasten Heste og Qvæg; Lemvig, Løverdag; Mariager, Torødag; Nakskov, hver Torødag i Fasten Heste, Qvæg; Randers, Onsdag og Løverdag; Ringkjøbing, Onsdag; Rudkjøbing, Løverdag; Skanderborg, Tirsdag; Storeheddinge, Onsdag og Løverdag; Sæby, Tirsdag; Sønderborg, hver Tirsdag i Fasten Heste; Tøndern, hver Fredag fra Midten af April til Midten af Mai, fra Mikkelsdag til Mortensdag med Slagteqvæg; Thisted, Onsdag; Varde, Torødag; Veile, Onsdag, hver Onsdag i Fasten Heste, Qvæg; Viborg, hver Løverdag fra 16de October til November Maanedes Udgang Slagteqvæg.

Januar.

Fredericia, 22de Heste, Qvæg, Kram; Frederiksborg eller Gillerød, 16de Heste, Qvæg; Frederiksfund, 30te Heste, Qvæg; Holsted, 7de Trævare, Aulingsproducter; Langenhorn, 10de Kram, Heste, Qvæg, Trævare; Middelfart, 30te Heste, Qvæg; Nimitøfte, 9de Heste, Qvæg; Nørre Sundby, 13de Heste, Qvæg; Skive, 7de Trævare, Heste, 14de Kram; Slesvig, 8de i 2 Dage Heste.

Februar.

Nalborg, 10de i 2 Dage Heste; Afsens, 26de Heste; Bogensø, 24de Heste, Kjøbmandsvare; Bredstedt, 23de i 3 Dage Heste, 26de Kram; Eekernforde, 23de Kram, tilligemed Heste, Qvæg; Faaborg, 27de Heste; Glensborg, 9de Qvæg; Frederiksborg eller Gillerød, 17de Heste, Qvæg; Frederiksfund, 27de Heste, Qvæg; Garding, 11te i 4 Dage Kram; Gadersleben, 23de Heste; Hjørring, 3die i 3 Dage Heste; Holsted, 26de Heste, Qv.; Kolding, 20de Kr., Haandværksv., Heste, Creature, 27de Heste; Middelfart, 25de Heste, Qvæg; Nakskov, 26de Heste, Qvæg; Niebüll, 2den i 3 Dage Kram, Heste; Nykjøbing paa Mors, 24de Heste; Odense, 23de Heste, Qvæg; Randers 3die i 8 Dage Kram, 17de Heste, Qvæg; Skjelskør, 26de; Slesvig, 2den til 27de Kram; Storeheddinge, 20de Kram, Heste, Qvæg; Sæby, 12te Heste; Sønderborg, 24de Heste; Thisted, 26de i 2 Dage Heste; Tøndern, 27de Heste, Qvæg; Varde, 12te i 2 Dage Kram, Trævare; Veile, 25de Heste; Viborg, 10de Heste.

Marts.

Nalborg, 10de i 2 Dage Heste; Narhuus, 18de i 2 Dage Heste, Qvæg; Afsens, 12te og 26de Heste; Bogensø, 10de og 24de Heste,

eg Kjøbmandsvare: Cappeln, 9te Heste, Dvæg; Æbeltoft, 10de Haand-
 værksvare, Heste, Dvæg; Faaborg, 13de og 27de Heste; Glensborg,
 12te, 16de, 17de og 19de Heste, 23de i 8 Dage Kram; Fredericia,
 10de Heste, Dvæg, Kram; Frederiksborg eller Zillerød, 17de Heste,
 Dvæg; Frederiksfund, 31de Heste, Dvæg; Grenaa, 6te Haandværks-
 vare, Heste, Dvæg; Hadersleben, 2den, 9de, 16de, 23de og 30te
 Heste, 20de Dvæg; Hjørring, 3die i 3 Dage Heste; Hobro, 13de;
 Holbæk, 11te, 25de Heste, Dvæg; Holstebro, 3die Heste, Kram;
 Kallundborg, 3die, 17de Heste, Dvæg; Kjerteminde, 6te, 20de
 Heste, Dvæg; Kjøge, 11te, 25de Heste, Dvæg; Kolding, 3die Kram,
 Heste, Dvæg, 6te, 13de, 20de, 27de Heste, Dvæg; Lille Nygaard,
 27de Travare; Lügum Kloster, 12te, 23de, Heste Dvæg; Løgten
 Kro, 25de; Maarupgaard Kro, 31te Creature, Landproducter;
 Manstrup, 31te Creature, landlige Fabricater; Mariager, 11te Heste,
 Dvæg; Maribo, 3die, 17de, 31te Heste, Dvæg; Marstal, 17de Heste,
 (afserlende med Erøestjølbing); Middelfart, 11te, 25de Heste, Dvæg;
 Nakskov, 5te, 12te, 19de, 26de Heste, Dvæg; Nibe, 13de Heste,
 Dvæg, landlige Fabricater; Nyborg, 5te, 19de Heste; Nykjølbing i
 Odsherred, 12te, 26de Heste, Dvæg; Næstved, 4de, 18de Heste, Dvæg;
 Odense, 9de, 23de Heste, Dvæg, 17de Kram; Præsto, 13de, 27de Heste,
 Dvæg; Randers, 17de Heste, Dvæg; Ringkjølbing, 6te Kram, Heste;
 Ringsted, 10de, 24de Heste, Dvæg; Roeskilde, 6te, 20de Heste,
 Dvæg; Rudkjølbing, 2den, 16de, 30te Heste; Ronde, 25de Heste,
 Dvæg; Særkjølbing, 10de, 24de Heste, Dvæg; Skive, 12te Heste;
 Skjelskør, 6te, 20de Heste, Dvæg; Slagelse, 12te, 26de Heste,
 Dvæg; Slangerup, 27de; Slesvig, 11te i 2 Dage Heste; Sorø,
 13de, 27de Heste, Dvæg; Stege, 23de Heste, Dvæg; Storeheddinge,
 5te, 19de Heste, Dvæg; Svendborg, 4de, 18de Heste; Sæby, 12te
 Heste; Sønderborg, 3die, 10de, 17de, 24de, 31te Heste; Varde,
 10de i 2 Dage Kram, Travare, 24de i 2 Dage Heste, Dvæg; Veilby,
 13de Dvæg; Veile, 4de, 11te, 18de, 25de Heste, Dvæg; Viborg,
 10de Heste; Vordingborg, 3die Heste, Dvæg; Erøestjølbing, 17de
 Heste (afserlende med Marstal).

April.

Bollersleben, 29de Heste, Dvæg; Braarup, 29de Kram, Heste,
 Dvæg; Dalager, 7de Heste, Dvæg, Travare; Ekernforde, 30te
 Dvæg; Faldingbro, 24de (Markedet varer til Lørdag Middag Kl.
 12); Frederiksborg eller Zillerød, 21de Kram, Heste, Dvæg; Fre-
 deriksfund, 28de Kram, Heste; Hadersleben, 6te Heste, 20de i 3
 Dage Kram, 25de Dvæg; Hadsund, 30te Heste, Dvæg, Creature,
 Korn, Travare, hjemmegjort uldent Tøi og Lærred, Pottemagervare.
 Markedet holdes den første Dag paa den søndre Side af Fjorden, anden
 Dag paa den nordre Side. Hjørring, 28de Dvæg; Holbæk, 15de
 Heste, Dvæg; Holstebro, 21de Kram, Dvæg; Hoyer, 27de Heste,
 Dvæg, Travare; Husum, 2den Heste, 16de, 23de, 30te magert Dvæg;
 Kallundborg, 7de Heste, Dvæg; Kjerteminde, 3die Heste, Dvæg;
 Kjøge, 15de Heste, Dvæg; Kliplef, 4de Heste, Dvæg; Kolding, 3die
 og 28de Heste, Dvæg; Lemvig, 28de; Lundby, 17de Lærred,

Haugeværter, Aulingsproducter; Lügum Kloster, 29de i 3 Dage Kram; Nafkov, 2den Heste, Dvæg; Ribe, 23de Korn, Kram, Heste; Nieblum, 20de i 2 Dage Heste, Dvæg; Nordborg, 1ste Kram; Nyborg, 2den Heste; Nykjøbing i Odsherred, 16de Heste, Dvæg; Nykjøbing paa Falster, 28de Heste, Dvæg; Næstved, 1ste Heste, Dvæg; Nørre Sundby, 22de Heste, Dvæg; Præsto, 17de Heste, Dvæg; Ribe, 21de Kram, 28de Dvæg; Ringkjøbing, 15de i 2 Dage Heste, Dvæg, Travare; Ringsted, 21de Heste, Dvæg; Roeskilde, 3die Heste, Dvæg; Rødby, 7de; Rønde, 29de Heste, Dvæg; Schwabstedt, 24de Heste, Dvæg; Skjelskør, 3die Heste, Dvæg; Slagelse, 16de Heste, Dvæg; Slesvig, 28de ungt Dvæg; Sneiberg, 24de Dvæg, Travare; Sorø, 17de Heste, Dvæg; Storeheddinge, 2den Heste, Dvæg; Sinderstapel, 22de i 2 Dage; Svendborg, 1ste Heste; Sønderborg, 7de Heste, 21de Dvæg; Sønderomme, 29de Heste, Dvæg, Bøndevare; Tarm, 23de Heste, Dvæg, Kram, Travare; Thise, 16de tilligemed Heste og Dvæg; Treya, 14de Dvæg; Tøndern, 17de, 24de Slagteqvæg; Veile, 1ste, 22de Heste, Dvæg; Viðhl, 16de Kram, Heste, Dvæg; Vordingborg, 7de Heste, Dvæg.

Mai.

Apennade, 6te Dvæg; Brocker, 22de i 2 Dage Kram, Heste, Dvæg; Cappeln, 6te i 2 Dage; Faldingbro, 1ste Dvæg, Markedet varer til Loverdag Midtag Kl. 12; Frederikstadt, 15de i 8 Dage Kram; Gadersleben, 2den Dvæg; Ganderwitt, 1ste Heste, Dvæg; Hobro, 12te; Horsens, 6te Dvæg; Husum, 7de, 14de, 28de magert Dvæg; Kjøge, 19de; Kolding, 14de Kram; Læk, 18de; Mariager, 13de sædvanlige Vare; Næstved, 19de Heste, Dvæg; Nørre Collemorten, 19de alleslags Kreature; Ribe, 5te og 12te Dvæg; Roeskilde, 14de; Rye, 1ste Heste, Dvæg; Skanderborg, 27de Kram, Dvæg; Skive, 15de Heste, Dvæg; Slangerup, 13de; Slesvig, 5te, 12te ungt Dvæg; Sæby, 29de Heste; Sønderborg, 9de Dvæg; Tøndern, 1ste og 15de Slagteqvæg; Tønning, 12te i 3 Dage Uld, 24de i 8 Dage Kram; Varde, 6te Heste, Dvæg; Veile, 5te Kram; Viborg, 5te Dvæg; Vinderslev, 14de Heste, Dvæg, Kram; Wyck, 2den i 8 Dage Kram.

Juni.

Aalborg, 10de i 3 Dage; Arnis, 16de Heste, 17de i 2 Dage Kram; Assens, 23de Kram; Bredstedt, 4de Kram; Brohmühle, 5te Heste; Burg, 29de Skomagerarbejde, Heste; Dronninglund eller Gjallerup, 4de Heste, 24de Kram, Travare; Eckernförde, 22de i 8 Dage Kram, de første Dage tillige Heste, Dvæg; Faaborg, 17de Kram; Fredericia, 19de Heste, Dvæg, Kram; Frederiksborg eller Gillerød, 25de; Garding, 17de i 4 Dage Kram; Give, 26de; Glücksborg, 23de i 2 Dage Kram, Heste, Dvæg; Gelsinger, 4de Heste; Hjemløse, 23de; Holbæk, 5te Heste, Dvæg, Kram, Haandværkøare, Skovboare; Holmegaard, 3die Træ og Kornøare; Holstebro, 9de Heste; Horsens, 12te sædvanlige Vare; Houby, 23de; Husum, 2den i 2 Dage Heste, 7de i 8 Dage Kram, Uld; Kallundborg, 16de i 3

Dage Ulbmarked, 19de Heste, Dvæg, Skovbovare; Kjerteminde, 12te Kram; Korsør, 9de Kram, Heste, Dvæg; Langenhorn, 17de Kram, Heste, Dvæg, Trævare; Lemvig, 5te Heste, Dvæg; Lügum Kloster, 11te Heste, Dvæg; Løgstor, 4de Kram, Trævare; Løtten Kro, 25de; Maarupgaard, 30te Creature, Landproducter; Maribo, 12te Kram, Heste, Dvæg; Middelfart, 30te Kram; Mogenstrup, 23de; Niebüll, 22de i 3 Dage Kram, Heste; Nykjøbing i Odsherred, 3die tilligemed Heste; Nykjøbing paa Mors, 9de Heste, Dvæg; Nørre Sundby, 3die Trævare; Præsto, 5te Kram; Ribe, 16de Ringkjøbing, 10de Kram, Heste; Ringsted, 16de; Rudkjøbing, 19de Kram; Sjørup, 5te Kram, Træs og Kornvare; Skagen, 3die Kram; Skive, 12te Kram, Heste, Dvæg; Skjelskør, 18de i 2 Dage; Slangerup, 10de; Sorø, 30te; Stubbekjøbing, 24de; Sønderborg, 11te i 2 Dage Kram; Thisted, 5te Heste, Dvæg; Trunst, 16de Heste, Dvæg, Huusflidsproducter; Tøndern, 4de i 3 Dage Kram, Uld; Varde, 25de i 2 Dage Kram, Trævare; Vestervig, 23de Heste, Dvæg; Viborg, 23de i 3 Dage Snapstingsmarked; Vråeskjøbing, 22de Kram.

Juli.

Aarhuus, 7de i 2 Dage Heste, 28de i 3 Dage Kram; Apenrade, 20de i 3 Dage Heste, 23de i 3 Dage Kram; Bogenfse, 2den Kram; Bredstedt, 30te Kram; Dinewitt, 14de Heste, og Dvæg; Ebeltoft, 1ste Haandværksvare, Heste, Dvæg; Frederikshavn, 14de Kram og andre Vare; Frederiksstadt, 22de i 2 Dage Heste; Frederiksfund, 15de Kram; Grenaa, 8de Haandværksvare, Heste, Dvæg; Gadersleben, 27de i 3 Dage Kram, Fisk; Gjerring, 17de Kram; Holstebro, 1ste i 2 Dage Kram; Kjoge, 28de; Knudstrup, 3die i 2 Dage Bondefram; Kolding, 23de Kram, Dvæg; Lemvig, 10de Heste, Dvæg, Kram og Trævare; Mariager, 15de særvanlige Varer; Marstal, 7de (afverlende med Vråeskjøbing); Navn= Sø, 14de Heste, Dvæg, Landbovare; Nyborg, 3die Kram; Nykjøbing paa Falster, 16de Kram; Nykjøbing paa Mors, 15de i 2 Dage Kram, Heste, Dvæg; Odense, 15de; Randers, 2den i 2 Dage Heste, Dvæg, Uld; Ribe, 14de Heste, 31te Dvæg; Rødby, 1ste; Saltenby, 8de Kram, Haandværksv., Trav., Haugev., Heste, Dvæg; Særkjøbing, 7de; Skanderborg, 24de Kram, Dvæg; Slagelse, 2den; Sønderbrarup, 27de i 4 Dage Kram, Heste, Dvæg; Svendborg, 22de Kram; Søby, 10de Kram; Sønderf, 7de Hønsemarked; Thisted, 3die Kram; Vordingborg, 9de; Vråeskjøbing, 7de Heste (afverlende med Marstal); Vsløs, 8de Kram, Heste, Dvæg.

August.

Dalager, 28de Kram, Heste, Dvæg; Fridericia, 12te Kram, Heste, Dvæg; Gusum, 19de, 26de fedt Dvæg; Langenhorn, 21de Kram, Heste, Dvæg, Trævare; Lemvig, 4de Kram, Heste, Dvæg, Trævare; Lügum Kloster, 20de i 3 Dage Kram tillige Heste og Dvæg; Ringkjøbing, 5te Heste, Dvæg; Skive, 5te Kram, Heste, Dvæg; Sønderborg, 10de og følgende Dage Kram; Tøndern, 4de Slagte=

qvæg; Tønning, 19de Heste; Ulstjær, 21de Heste, Qvæg, Træ, Bist; Vorbasse, 6te Qvæg og andre Vare.

September.

Aalborg, 18de Hønning og Bædre; Afsens, 29de Kram, Lam, Gæs; Bogenfse, 25de Kram; Braarup, 16de Kram, Heste, Qvæg; Brohmühle, 18de Heste; Eekernforde, 30te i 8 Dage Kram, de første Dage tillige Heste, Qvæg; Egestov, 23de Kram, Heste, Qvæg, Korn, Fedevarer; Glensborg, 10de Qvæg; Frederiksstadt, 4de Kram i 8 Dage; Glücksborg, 25de i 2 Dage Kram, Heste, Qvæg; Grenaa, 25de Haandværksvare, Heste, Qvæg; Gadersleben, 21de i 3 Dage Kram, første Dag tillige Qvæg; Handewitt, 29de Heste, Qvæg; Hobro, 15de; Holmgaard, 22de Creature og hjemmegjort Alenram; Hølstebro, 16de Qvæg; Horsens, 25de sædvanlige Vare; Husum, 21de i 8 Dage Kram, Uld, tillige Heste, 2den, 9de, 16de, 23de, 30te fedt Qvæg; Kallundborg, 24de Heste, Qvæg, Skovbovarer; Klipf, 14de Heste, Qvæg; Korsør, 15de Kram, Heste, Qvæg; Lerup, 15de i 2 Dage Kram, Heste, Qvæg; Lundby, 2den Kram, Heste, Qvæg; Maarupgaard, 29de Creature og Landproducter; Mariager, 16de sædvanlige Vare; Middelfart, 15de Kram, Heste, Qvæg, Korn og Fedevarer; Ribe, 24de Korn, Kram, Heste; Nordborg, 21de Kram; Nysted, 18de; Næstved, 9de; Ribe, 1ste Heste, Qvæg, 28de Kram, Trævare; Ringsted, 23de; Roeskilde, 16de; Rønde, 30te Heste, Qvæg; Saltenby, 29de Kram, Haandværksvare, Trævare, Haugevarter, Heste, Qvæg; Skagen, 29de Heste, Qvæg; Skanderborg, 9de Kram, Qvæg; Skive, 25de Qvæg, 30te Rug; Skjelskør, 18de Kram, Heste, Qvæg, Frugt; Slagelse, 1ste Heste, Qvæg; Slesvig, 1ste i 8 Dage Kram, 7de i 2 Dage Heste; Storeheddinge, 25de Kram, Heste; Sønderborg, 12te Heste, 30te i 2 Dage Kram; Tarm, 22de Heste, Qvæg, Kram, Trævare; Tøndern, 3die Slagteqvæg, 29de i 3 Dage Kram, Humle, Heste, Qvæg; Tønning, 15de i 8 Dage Kram; Varde, 9de i 2 Dage Heste, Qvæg, 29de i 2 Dage Kram; Veile, 16de Heste, Qvæg; Vesterbrønderslev, 9de Heste, Qvæg; Vestervig, 22de Heste, Qvæg; Viborg, 23de Kram, Trævare; Viøhl, 8de Kram, Heste, Qvæg; Ølstvad Kro, 4de Heste.

October.

Aalborg, 14de i 3 Dage Qvæg; Aarhus, 15de Qvæg; Apenrade, 19de i 3 Dage Qvæg, 22de i 3 Dage Kram; Afsens, 23de Creature; Afsing, 2den Heste, Qvæg, Kram, Trævare; Bjørnsholm, 1ste; Bredstedt, 16de, 23de, 30te Slagteqvæg; Burg, 14de Kram i 4 Dage; Cappel, 21de i 2 Dage Kram; Christianshede, 28de i 2 Dage Lærred, Haugevarter, Aylingsproducter; Dronninglund eller Hjøllerup, 16de Qvæg; Ebeltoft, 1ste Haandværksvare, Heste, Qvæg; Faaborg, 6te Lam, Gæs, 28de Kram, Heste, Qvæg, Korn og Fedevarer; Glensborg, 12te i 8 Dage Kram, 22de, 28de, 29de Heste; Goldingbro, 21de Qvæg; Frederiksborg eller Hjøllerød, 30te; Frederikshavn, 9de Heste, Qvæg; Frederiksfund, 27de Kram, Heste, Qvæg; Garding, 20de, 27de Qvæg; Gadersleben, 26de,

30te Dvæg; Hadsund, 1ste i 2 Dage med Heste, Dvæg, Creature, Korn, Trævare, hjemmegjort uldent Tøi og Lærred, Pottemagervare, den første Dag holdes Markedet paa den søndre, anden Dag paa den nordre Side af Fjorden; Halsby, 22de Kram, Trævare, Heste, Dvæg; Helsingør, 22de Dvæg; Herrebergbæk, 13de Dvæg, Trævare; Hjørring, 15de Slagteqvæg; Hobro, 20de; Holbæk, 8de Dvæg; Holstebro, 8de Dvæg, Kram; Hoyer, 22de Heste, Dvæg, Kram, Trævare; Husum, 7de, 14de, 21de, 28de fedt Dvæg; Jetsmark, 6te i 2 Dage Heste, Dvæg; Kjerteminde, 16de Kram, Heste, Korn og Fedevarer; Kjøge, 30te; Knudstrup, 13de i 2 Dage Bondefram; Kolding, 7de Kram, Dvæg; Korsør, 13de Kram, Heste, Dvæg; Leck, 5te i 3 Dage Kram, Dvæg, Trævare; Lemvig, 13de Heste, Dvæg, Kram, Trævare; Læsø, 8de i 2 Dage Heste, Creature, uldne og fede Varer; Logstor, 6te Kram, Trævare; 16de Dvæg; Logten Kro, 27de Creature; Løkken, 2den Dvæg; Mariager, 14de sædvanlige Varer; Mariibo, 28de Kram; Marstal, 23de Heste, Dvæg, (afserlende med Krøeskjøbing); Ribe, 9de Dvæg og landlige Fabricata; Nordborg, 31te Dvæg; Nyborg, 14de Kram, Heste, Dvæg, Korn, Fedevarer; Nykjøbing i Odsherred, 9de tilligemed Heste, Dvæg; Nykjøbing paa Falsler, 7de Kram; Nykjøbing paa Mors, 9de, 30te Slagteqvæg, Gæs; Nørre Collemorten, 16de alleslags Creature; Nørre Sundby, 13de Slagteheveder; Odense, 1ste Kram (for Odense og Nybergs Handlende); Onsbjerg, 15de; Præsto, 21de i 2 Dage Kram, Dvæg; Randers, 13de i 8 Dage alleslags Vare, Uld; Ribe, 20de Dvæg; Ringkjøbing, 6te Kram, Heste, 20de i 3 Dage Kram, Heste, Dvæg; Roeskilde, 20de; Rudkjøbing, 30te Kram, Heste, Dvæg, Korn og Fedevarer; Rødby, 23de; Rønde, 28de Heste, Dvæg; Særkjøbing, 1ste; Sjørup, 2den Creature, Landbovarer; Skanderborg, 21de Kram, Dvæg; Skjelskør, 23de Heste, Dvæg, Victualier; Slesvig, 23de, 30te Slagteqv.; Stege, 13de Kram, Heste, Dvæg; Sønderstapel, 6te i 2 Dage Kram, Heste, Dv.; Svendborg, 9de Lam, Gæs; Søby, 7de Slagteqv., 20de Kr.; Sønderborg, 22de og følgende Dage Dvæg; Sønderomme 30te Heste, Dvæg, Bondevare; Thisted, 7de Kram; Thyholm, 2den Heste, Dvæg, Trævare, Alenvarer; Tudsø, 1ste; Tyrsting, 14de Heste, Dvæg; Tøndern, 2den, 9de, 16de, 30te Slagteqvæg; Tønning, 19de, 26de Dvæg; Varde, 23de Heste, Dvæg; Veilby, 6te Dvæg; Veile, 14de Kram, 28de Heste, Dvæg; Viborg, 17de, 24de, 31te Slagteqvæg, 23de Dvæg; Vinderslev, 1ste Heste, Dvæg, Kram; Vordingborg, 15de Kram, Heste, 29de Heste, Dvæg; Wyck, 16de i 8 Dage Kram, hermed forbindes et Hestemarked i 2 Dage; Krøeskjøbing, 16de Kram, 23de Heste, Dvæg, (afserlende med Marstal).

November.

Apenrade, 6te Dvæg; Bogenfse, 10de Føde- og Fedevarer; Bollersleben, 9de Heste, Dv.; Bredstedt, 6te, 13de Dv.; Broacker, 2den i 2 Dage Kram, Heste, Dvæg; Fredericia, 4de Kram, Heste, Dvæg; Garding, 3die, 10de Dvæg; Hadersleben, 2den, 6te, 9de, 13de, 16de, 20de Dvæg; Hobro, 10de; Holbæk, 24de; Holstebro, 5te; Holsted, 20de Heste, Dv.; Husum, 4de, 11te, 18de, 25de fedt Dvæg; Kallundborg, 3die Heste, Dvæg; Lemvig, 10de Heste, Dvæg, Kram, Trævare; Mariibo, 4de Heste, Dvæg;

Middelfart, 3die Hede: og Hedevarer: Ribe, 3die Dvæg: Nymtøfte 6te Heste, Dvæg; Nykjøbing paa Jølster, 10de Heste, Dvæg; Nysted, 3die; Næstved, 12te; Odense, 6te Heste, Dvæg, Korn og Hedevarer: Ribe, 3die Dvæg tilligemed Trævarer, samt hvad Bonden behøver til sin Avlingsdrift; Ringsted, 17de; Rye, 3die Heste, Dvæg; Sætkjøbing, 6te Heste, Dvæg; Skive, 6te Heste, Dvæg, Gæs, Trævarer; Slagelse 10de; Slangerup, 26de Kram, Haandværksvarer, Heste, Dvæg; Slesvig, 6te Slagteqvæg; Sorø, 5te; Svendborg, 4de Kram, Heste, Dvæg, Korn, Hedevarer; Tøndern, 6te Slagteqvæg; Tønning, 2den, 9de Slagteqvæg; Viborg, 7de, 14de, 21de, 28de Slagteqvæg.

December.

Nalborg, 3die Heste; Aarhus, 15de i 2 Dage Heste; Apenrade, 16de i 2 Dage Heste; Bredstedt, 3die i 3 Dage Kram; Horsens, 22de Heste; Maarupgaard, 29de Kram, Landproducter; Nørre Sundby, 4de Heste, Dvæg; Præstø, 15de i 2 Dage; Randers, 8de 2 Dage Heste; Varde, 17de Kram, Trævarer.

☞ Markederne i Ribe, ere ansatte efter Rescriptet af 4de Septbr. 1845, og saaledes de, som ville holdes i 1846.

Denne Kalender indeholder samtlige Angivelser, som findes i den almindelige Almanak, som Universitetet udgiver, og tillige Maanens Culmination eller dens Komme i Syd og Høivande, hvilket er ansat for hver enkelt Dag i Maaneden, udfor Datum.

Mellem to paa hinanden følgende Culminationer af Maanen er med et Middeltal 24 T. 50 Min.; saaledes vil i et Maaneløb eller omtrent een Gang hver Maaned være en Dag, hvor Maanen ikke culminerer, f. Ex. i Januar den 12te, da paa Culminationen den 11te Kl. 11 T. 37 Min. følger Culminationen den 13de Kl. 0 T. 23 Min.; ud for den 12te staaer derfor "Form." for at tilkjendegive, at man her gaaer over fra Eftermiddags-Timer til Formiddags-Timer; hvor man gaaer over fra Form. til Eftm., er dette ligeledes betegnet med "Eftm.", f. Ex. den 27de Jan.; men her er et Culminationsklokket udeladt, som steds dog er omtrent ved Middagstid, eller kan findes noiere ved at tage Mellem-tallet mellem foregaaende og efterfølgende Dags Culminationstider, altsaa her Kl. 0 T. 11 Min. Eftm.

For at faae Plads til hiin Rubrik, er Høivande kun ansat een Gang i Døgnet, ligesom i den almindelige Almanak, dog kan man her ved finde med tilstrækkelig Nøiagtighed baade Høivande (Flod) og Lavvande (Ebbe) for de to Gange i Døgnet, dette ordentligviis indtræffer; der er nemlig med et Middeltal 12 Timer 25 Minuter mellem ethvert Høivande og det følgende eller foregaaende, ligeledes 12 T. 25 Min. fra Lavvande til efterfølgende Lavvande.

Beregningen er anstillet for Jyllands frie Vestkyst. For andre Steder maa man lægge Mærke til Havnetiden, som er det Antal Timer og Minutter, der skal tillægges for hvert Sted, for at finde sammes Høivande. Ebben indtræder 5—8 Timer efter Floden eller Høivande, forskjelligt for de forskjellige Steder, efter Vestkystens Bestaaenhed. Efterstaaende Tabel indeholder Havnetiden og Tallet for Ebben for flere Steder paa Vestkysten.

	Havnetid.		Ebbe.	
	T.	M.	T.	M.
Agger	4	9	5	19
Torftminde	3	34	5	35
Nyminddegab	2	41	5	48
Blaavands Huf	1	44	6	8
Hjerling	2	45	6	5
Nordby	3	2	6	4
Kaarses Vestkyst	1	31	6	10
Sonderhoe	2	22	6	42
Lit	2	21	6	15
Høier Canal	3	19	6	36
Sydevesthorn	2	43	7	36
Dagebüll	2	19	6	54
Wyd	2	21	6	21
Amrum	1	19	6	49
Seefand	0	50	6	54
Bongfiel	2	13	6	38
Bordlumfiel Eluse	2	42	8	37
Belworm	1	57	6	14
Süderoog	1	10	6	44
Husum Havn	2	36	7	25
Ording	0	45	7	23
Rendsburg	7	42	7	18
Friederichsstadt	2	37	7	34
Tønning	2	1	7	11
Wollerwief	1	14	6	45
Blauort Sand	0	38	6	31
Norderpiep	0	50	6	18
Büsum, udenfor Havnen	1	21	6	15
Meldorf	1	32	7	45
Dickfander Gat, ved Sydenden af Blackstrømmen	1	1	6	50
Gurhaven	1	8	6	53
Braunshüttel	1	58	7	14
Glückstadt	3	9	7	13
Pin Aue	3	47	7	34
Zwielenfleth	3	57	7	27
Schulau	4	35	7	32
Blankenese	4	44	7	36
Altona	5	19	7	50

Vi bestemme nu Floed og Ebbe for et givet Sted efter følgende Regler:

1) Til Kalenderens Tal for Høivande lægges Havnetiden for det givne Sted;

2) Er denne Sum under 12 Timer, er det Formiddag;

3) Er Summen over 12 Timer, drages 12 Timer fra, og Resten bliver da et Eftermiddags-Klokketiet;

4) Føies til det saaledes fundne Klokketiet det Tal, som staar i Tabellen under Rubrikken "Ebbe", vil Klokketiet for det følgende Lavvande findes, fra hvilket Klokketiet dog, hvis det overstiger 12 Timer,

fradrages 12 Timer, og have da Lavvande den paafølgende Eftermiddag eller næste Dags Formiddag.

5) *Foies* 12 Tim. 25 Min. til, findes næste Høivande eller Lavvande, hvilket, ved at bortkaste de 12 Timer, oversføres til Eftermiddag eller næste Dags Formiddag.

Exempel. At finde Klokket for Høivande og Lavvande den 3die Januar 1846 for *Agger*:

Kalenderen giver Høivande 3die Jan. Kl. 3 T. 11 M.

Aggers Havnetid . . . . . — 4 — 9 —

Altsaa i *Agger* Høivande 3die Jan. Kl. 7 T. 20 M. Form.

For *Agger* Ebbe . . . . . — 5 — 19 —

Lavvande 3die Jan. Kl. 0 T. 39 M. Eftm.

Atter Høivande efter 12 Timer 25 Minuter.

Altsaa Høivande . . . . . Kl. 19 T. 45 M.

Træk fra . . 12

Høivande 3die Januar . . . . . Kl. 7 T. 45 M. Eftm.

Ligeledes findes Lavvande 4de Jan. — 1 — 4 — Form.

Omhyggelige Jagttagelser have viist, at Havnetiden egentligen skal-
de foreges med 12 Timer, men Kalenderens Tal for den frie Vestkyst
formindskes 12 Timer, hvilke to Rettelser tildeels ophæve hinanden.

Floedhojden vil foreges, eller Vandet stiger højere, naar Maanen
kommer Jorden nærmere, altsaa naar **C** er i *Perig.* (*Perigæum*), formindskes,
naar **C** er i *Apog.* (*Apogæum*); ligeledes vil Forfjellen i Solens Af-
stand virke noget paa samme, saaledes at Floedhojden bliver større, naar
Jorden er Solen nærmest eller i *Perihelium*, altsaa i Begyndelsen af
Januar; mindre, naar Solen er i *Aphelium* eller i størst Afstand,
altsaa i Begyndelsen af Juli. Maanen og Solen udøve endvidere be-
res fulde Virkning, ifkun naar de staae i *Equatoren*, altsaa naar So-
len er i Jævndøgn. Floedhojden er endvidere størst i *Syzygium* (Fuld-
maane og Nymaane); thi da forener Solens Virkning sig med Maan-
ens, mindst i *Quarteer*stifterne; thi da virke Maane og Sol modsat,
d. e. det af Maanen bevirkede Høivande træffer sammen med det Lav-
vande, som er Resultatet af Solens Virkning. Imidlertid er det først
det tredje eller fjerde Høivande efter Nymaane eller Fuldmaane, hvilket
ved begge Himmellegerens forenede Virkning opnaaer den fulde Høide.
Dog heftige Paalandsvinde forandre i endnu højere Grad Høivande og
kunne væsentligt forege sammes ofte voldsomme Virkninger.

Fødselsdagene af de danske Konger og Dronninger efter 1660 ere her an-
førte, ligesom ogsaa de Markedage, som Almuen endnu tillægger en særegen
Betydning. Søndagens Evangelier ere angivne ovenfor hver Uge.

Alle her angivne Klokket ere *Middeltid*, d. e. den Tid, som rigti-
gen gaaende Ure angive; Tallene ud for Mellemrubrikken, der angiv-
ver Maanens Dvgang og Nedgang, ere det Klokket, til hvilket Solen
kommer i Syd, altsaa da Solstiven viser Middag. 1ste Januar har saa-
ledes 0 T. 4 M., hvilket tilkjendegiver, at et rigtigt Uhr skal, naar
Skuggen falder paa Solstivens Middagsstreg, være 4 Min. over Kl. 12.
Etundom er det Middag før Kl. 12, f. Ex. 1ste November Kl. 11,
44 Min., altsaa 16 Min. før Kl. 12; til andre Lieder omtrent ligesaa

meget efter Kl. 12, f. Gr. den 10de Februar findes 0 T. 15 M., d. e. Middag paa Solstiven indtræffer 15 Min. efter Kl. 12. Man kan saaledes kun rigtigt stille sit Uhr efter Solen eller Solstiven, naar be-
 herigt Hensyn tages til disse Tal. Fire Gange om Aaret, hvor i Ka-
 lenderen staaer 0 T. 0 Min., er Kl. 12 just Middag, nemlig den
 14de April, den 13de Juni, den 1ste September og den 24de December.

Solens Opgang og Nedgang er angivet ligeledes i Middektid for Onsdag
 eller Midten af hver Uge. Da Solen om Sommeren staaer paa de nordligere
 Steder tidligere op og gaaer tidligere ned; modsat derimod paa de sydlige
 Steder, hvorefter den paa disse staaer tidligere op om Vinteren, og gaaer til-
 derefter ned, maa til hine Klokket, der gjælde for Kbhavn., anbringes for de nord-
 lige og sydlige Steder en Rettelse, som indeholdes i efterstaaende Tabel.

Tid fra Op- g. til Nedg.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.											
Tid fra Op- g. til Nedg.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.											
Tid fra Op- g. til Nedg.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.											
Tid fra Op- g. til Nedg.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.											
Tid fra Op- g. til Nedg.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.											
Tid fra Op- g. til Nedg.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.											
Tid fra Op- g. til Nedg.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.											
Tid fra Op- g. til Nedg.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.											
Tid fra Op- g. til Nedg.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.											
Tid fra Op- g. til Nedg.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.											
Tid fra Op- g. til Nedg.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.											
Tid fra Op- g. til Nedg.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.											
Tid fra Op- g. til Nedg.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.											
Tid fra Op- g. til Nedg.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.											
Tid fra Op- g. til Nedg.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.											
Tid fra Op- g. til Nedg.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.											
Tid fra Op- g. til Nedg.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.											
Tid fra Op- g. til Nedg.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.											
Tid fra Op- g. til Nedg.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.											
Tid fra Op- g. til Nedg.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.											
Tid fra Op- g. til Nedg.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.											
Tid fra Op- g. til Nedg.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.											
Tid fra Op- g. til Nedg.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.											
Tid fra Op- g. til Nedg.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.											
Tid fra Op- g. til Nedg.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.											
Tid fra Op- g. til Nedg.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.											
Tid fra Op- g. til Nedg.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.											
Tid fra Op- g. til Nedg.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.											
Tid fra Op- g. til Nedg.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.											
Tid fra Op- g. til Nedg.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.											
Tid fra Op- g. til Nedg.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.											
Tid fra Op- g. til Nedg.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.											
Tid fra Op- g. til Nedg.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.											
Tid fra Op- g. til Nedg.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.											
Tid fra Op- g. til Nedg.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.											
Tid fra Op- g. til Nedg.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.											
Tid fra Op- g. til Nedg.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.											
Tid fra Op- g. til Nedg.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.											
Tid fra Op- g. til Nedg.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.											
Tid fra Op- g. til Nedg.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.											
Tid fra Op- g. til Nedg.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.											
Tid fra Op- g. til Nedg.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.											
Tid fra Op- g. til Nedg.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.											
Tid fra Op- g. til Nedg.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.											
Tid fra Op- g. til Nedg.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.											
Tid fra Op- g. til Nedg.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.											
Tid fra Op- g. til Nedg.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.											
Tid fra Op- g. til Nedg.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.											
Tid fra Op- g. til Nedg.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.											
Tid fra Op- g. til Nedg.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.											
Tid fra Op- g. til Nedg.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.											
Tid fra Op- g. til Nedg.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.											
Tid fra Op- g. til Nedg.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.											
Tid fra Op- g. til Nedg.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.											
Tid fra Op- g. til Nedg.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.											
Tid fra Op- g. til Nedg.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.											
Tid fra Op- g. til Nedg.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.											
Tid fra Op- g. til Nedg.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.											
Tid fra Op- g. til Nedg.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.											
Tid fra Op- g. til Nedg.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.											
Tid fra Op- g. til Nedg.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.											
Tid fra Op- g. til Nedg.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.											
Tid fra Op- g. til Nedg.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.											
Tid fra Op- g. til Nedg.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.											
Tid fra Op- g. til Nedg.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.											
Tid fra Op- g. til Nedg.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.											
Tid fra Op- g. til Nedg.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.											
Tid fra Op- g. til Nedg.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.											
Tid fra Op- g. til Nedg.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.											
Tid fra Op- g. til Nedg.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.											
Tid fra Op- g. til Nedg.												Tid fra Opgangen. Tid til Nedgangen.																							

De Steder, som ligge omtrent paa samme Brede som Kjøbenhavn eller lige Øst eller Vest for samme, behøve ingen Rettelse. Saaledes Varde, Veile, Kallundborg, Holbæk og Roeskilde, Malmø og Lund i Sverrig. Rettelsen for Helsingør gjælder ogsaa for Ringstjebing, Standerborg, Nykjøbing i Odsherred og Hillerød.

Randers ligger som Lemvig, Holstebro, Skive, Viborg, Grenaa.

Nalborg som Thisted, Nykjøbing paa Mors, Løgster, Ribe.

Ribe som Christiansfeld, Hadersleben, Åsens, Odense, Nyborg, Korsør, Slagelse, Skjelskør, Næstved, Sorø, Ringsted, Storeheddinge og Christiansø.

Rakkeby som Stederne i Volland og Falslev, Tøndern, Flensborg, Sønderborg, Grønskjøbing og Rudkjøbing.

Under Tallene, som angive Solens Dvgang og Nedgang, er **Tusmørkets** Varighed tillige ansat.

Midt paa Siden findes en Rubrik, der angiver enten Maanens Dvgang eller Nedgang; nemlig den af disse, der finder Sted om Natten eller naar Solen er nede. For 1ste Jan. er Nedgangen angiven, som indtræffer Kl. 9 T. 7 M. Eftm.; altsaa er Maanen paa Himlen i de første Aftentimer; efter 4de Jan. gaaer Maanen først ned i Morgentimerne; efter 12te Jan. er Dvgangen angiven, som finder Sted om Aftenen, indtil 19de Jan., da Maanen staaer op først efter Midnat. Maanekisterne ere angivne med deres Klokketiet ved det Datum, de indtræffe; ligeledes naar Maanen er i Perigæum, eller nærmest Jorden, i Apogæum, eller længst fra samme.

Angaaende Planeterne bemærke vi Følgende:

To Planeter, **Mercur**, hvis Tegn er ☿, og **Venus**, betegnet med ♀, ere Solen nærmere end Jorden, og bevæge sig om samme i Baner, der indesluttet af Jordbanen. Samme kaldes derfor nedre Planeter, og kunne komme paa to forskjellige Maader i Conjunction med Solen: vise sig paa samme Sted paa Himlen, som Solen, eller lige over eller under det Punct af den tilsyneladende Solbane eller Ekliptika, hvori Solen befinder sig. Planeten kan nemlig staae hinlængdes Solen, hvilket kaldes den øvre Conjunction, eller mellem Solen og Jorden, hvilket er den nedre Conjunction. I ingen af disse Conjunctioner sees dog Planeten, formedelt det stærke Sollys, der aldeles betager dens svagere Skin, undtagen i det sjældne Tilfælde, naar Planeten i den nedre Conjunction passerer forbi Solen, eller som en mørk fremstridende Plet viser sig paa Solens Skive, som Tilfældet var med Mercur den 8de Mai 1845. Derimod vise de nedre Planeter, udenfor Conjunctionstiderne, sig i Øst eller Vest for Solen, og ere under deres største østlige eller vestlige Afvigelse fra Solen eller nær samme tydeligst. Den nedre Planet staaer saaledes enten Øst for Solen og forbliver da, efter Solens Nedgang, i nogen Tid synlig paa den vestlige Himmel, altsaa som Aftenstjerne, eller Vest for Solen og skinner da paa den østlige Himmel i Morgentimerne, nogen Tid før Solens Dvgang, som Morgenstjerne. Iaar viser Venus sig saaledes ofte med stor Glands nogle Timer efter Solens Nedgang, eller før Solens Dvgang, og benævnes da almindeligen Aftenstjerne eller Morgenstjerne.

De øvre Planeter, som ere længere borte fra Solen end vor Jord, og hvis Baner derfor omgive Jordbanen, komme ogsaa i Conjunction med Solen; men tillige komme de i Opposition med Solen d. e. befindende sig lige modsat Solen, eller over eller under det Punct af Ekliptika, hvori Solen befinder sig. De sees da tydeligst og med størst Glæde; de staae op om Aftenen, eller ere allerede ved Solens Nedgang paa den østlige Deel af Himlen, staae høiest i Syd (eller culminere) ved Midnat og dale paa den vestlige Himmel om Morgenens. Af de øvre Planeter, der følge paa hinanden, eftersom vi sjerne os mere fra Solen, i Ordnen saaledes: Mars (♂), Vesta (♁), Juno (♁), Pallas (♀), Ceres (♀), Jupiter (♃), Saturnus (♄) og Uranus (♅), ere Mars, Jupiter og Saturnus især lette at kjende; Uranus sees vanskeligen med det blotte Øie og kjelner sig da ikke fra de mangfoldige mindre Stjerner, som funkler paa Himlen; Vesta, Juno, Pallas og Ceres kunne ene sees med Kikkertøi og kaldes derfor teleskopiske Planeter.

Planeterne kendes let, naar Maanen passerer dem eller træde i Conjunction med samme. Stundom vil Maanen, som det nærmere Himmelslegeme, bedække dem, eller ogsaa gaaer den forbi, over eller under Planeten.

Conjunction betegnes med ♄, Opposition med ♀. Ved de øvre Planeter lægge vi ogsaa mærke til Quadratur (♁), naar Planeten staaer en Fjerdedeel af Ekliptika eller 90° fra Solen; den culminerer da enten Kl. 6 Eftermiddag og viser sig saaledes paa Himlen om Aftenen omtrent til Midnat, eller Kl. 6 Formiddag og er da omtrent fra Midnat i Morgentimerne synlig paa Himlen.

Tegnene, som her ere vedføjede i Almanaken, udfor den Dag, een af Abspæcterne (Conjunction, Opposition eller Quadratur) indtræffer, eller en Planet-Conjunction med Maanen, eller Conjunction af Planeterne indbyrdes, vil tjene til at henlede Opmærksomheden paa samme. Vi troe udtryffeligen at burde nævne, at disse Tegn eller Abspæcterne og Maane-Conjunctionerne, som de betegne, ikke have nogen Betydning, som man oftere har villet tillægge dem, f. Ex. at de skulde bebude ondt Veir, eller endog, som troedes i Fortiden, Mennekkets Stjebne.

Mercur (♿) er den 18de Jan., 17de Mai, 11te Septbr. og Nytaarsmorgen 1847 i den største vestlige Afvigelse fra Solen; den sees da snarest omtrent disse Dage, om Morgenens: 31te Marts, 29de Juli, 23de Novbr., har den størst østlige Afvigelse, og sees omtrent ved disse Tider om Aftenen. Dog selv da vil det være vanskeligt at opdage den, formedels Dagskæret af den nær samme staaende Sol.

Venus (♀) viser sig som Aftenstjerne først i Maret (med størst Glæde den 8de Jan.) indtil den først i Marts træder i Conjunction med Solen. Dernæst bliver den Morgenstjerne, viser sig med størst Glæde den 20de April, er i den største vestlige Afvigelse den 11te Mai. I den sidste Deel af Maret, da den nærmer sig den øvre Conjunction, bliver den usynlig.

Mars (♂) bliver i Marets Løb ikke særdeles mærkelig, da den ikke kommer i Opposition med Solen; først paa Maret sees den om Aftenen; nær Conjunctionen den 10de September er den usynlig; sidst

paa Aaret er den synlig i Morgentimerne. Kjendelig er Mars ved sit mærkelige røde Skin.

Jupiter (♃) er den 14de Mai i Conjunction med Solen, og ved den Tid usynlig. Først i Aaret vil den være synlig i Aftentimerne, efter Conjunctionen i Morgentimerne, indtil den henimod Oppositionen først i December viser sig hele Natten. Jupiter er den 22de Jan. i Quadratur med Solen og culminerer da Kl. 6 Eftm. og ligeledes den 8 Septbr. da den culminerer Kl. 6 Form.

Saturn (♄) er den 10de Febr. i Conjunction med Solen og derfor først i Aaret ikke særdeles mærkelig; den 22de Mai er den i Quadratur, culminerer da Kl. 6 om Morgen og vil i Morgentimerne være synlig. Den 20de August er den i Opposition og ved denne Tid hele Natten paa Himlen. 17de November er den atter i Quadratur og culminerer Kl. 6 Eftm. og bliver da lige indtil Aarets Slutning synlig i Aftentimerne, dog gaaer den alt tidligere og tidligere om Aftenen ned.

Uranus (♅) vil snarest kunne opdages i Nærheden af dens Opposition, som indtræffer den 5te Octbr.

Mærkeferne staae her i denne Almanak samlede, dog alfabetafisk ordnede for hver Maaned. Foran ere de i Universitetets Almanak bekjendtgjorte Forveb dage og Ugemærkede særskilt angivne.

Formørkelser.

Aar 1846 indtræffe to Solformørkelser; Maanen bliver aldeles ikke formørket.

Den første Solformørkelse indtræffer under Nyaaane den 25de April og viser sig central og ringformig paa Landtungen Panama, i Vestindien, Atlanterhavet og en liden Deel af Africa. Formørkelsen sees partial i den største Deel af Europa. Hos os indtræffer Formørkelsen om Eftermiddagen og er ved Solens Nedgang endnu ikke ophørt. For Kjøbenhavn begynder Formørkelsen Kl. 6 29 Min. Eftm. og, naar Formørkelsen er paa sit Høieste, omtrent Kl. 7, er ikkun noget over een Tolvtedeel af Solens Tyerlinie formørket.

Den anden Solformørkelse, der ligeledes er central og ringformig, indtræffer den 20de October; den er synlig i Africa, en Deel af Asien og den vestlige Deel af Nyholland. I Europa bliver Formørkelsen aldeles ikke synlig.

G. F. Arfin.

Historiske Vedtegnelser til Aarets Dage.

(* betyder født; † død).

Januar = Maaned.

Januar.

1	1515	† Ludvig XII Konge af Frankrig.
	1547	† Fiesco, Greve af Lavagna.
	1601	* Calderon, spansk Digter.
	1655	* Thomastus, Philosoph.
	1730	* Burke, engelsk Taler.
	1748	* Bürger, tysk Digter.
	1792	* Kristian Flor, Professor.
	1801	Piazzzi opdager Ceres.
	1804	Haiti erklærer sig uafhængig.
	1814	Blücher gaaer over Rhinen.
	1820	Riego reiser Oprørsfanen i Spanien.
	1840	Ny Kommunallov for Kjøbenhavn.
	1845	† Stuespiller Liebe.
2	1762	England erklærer Spanien Krig.
	1777	* Kristian Rauch, Billedhugger.
	1783	* Kristoffer Vilhelm Eckersberg, Maler.
	—	† Bodmer.
	1801	† Lavater.
	1807	* Vilhelm Konrad Solst, Stuespiller.
3	107	* Cicero.
	1322	† Philip V Konge af Frankrig.
	1737	* Gerstenberg, Digter.
	1752	* Johan v. Müller, Historiker.
	1758	Englænderne erobre Calcuta.
	1763	† Kardinal Fesch.
	1786	* Ole Jørgen Ramert.
4	1659	De Svenske aflaaes fra Frederikshald.
	1695	† Marschal af Luxemburg.
	1786	† Mendelssohn.
	1814	† J. G. Jacobi.
5	1066	† Edvard III, Konfessor.
	1675	Luxemburg fejrer ved Lutheim.
	1682	† Otto Sperling (den Elbre).
	1747	* Frederik Ludvig Bang.
	1762	† Elisabeth, Keiserinde af Rusland
	1794	* Sektør Frederik Janson Estrup.
	1813	Russerne rykke ind i Königsberg.
6	1043	† Alfisa, Dronning af England og Danmark.
	1106	Henrik V kronet som romersk Keiser.

Januar

6	1776	* Jonas Collin.
	1795	* Peder Brønum Scavinius.
7	1610	Galilæi opdager Jupiters Maaner.
	1715	† Fenelon.
	1730	† Arnes Magnussen.
	1742	* Garve.
	1767	* Joseph Napoleon.
	1770	† Karl Gustav Tessin.
	1773	* Andreas Christian Fenger.
	1785	Blanchard farer over Strædet ved Calais.
	1794	† Moser.
	1806	* Adolf Frederik Bergsøe.
	1844	† Peter Hersleb.
	1844	Forlovelse mellem Prinds Frederik af Hessen og Storprinsinde Alexandra.
8	1204	† Hakon III af Norge.
	1632	* Puffendorf.
	1642	† Galilæi.
	1745	Ovadrupel-Alliance i Warschau.
	1786	* Kristian Niemand Rosenkilde.
9	1218	* Kong Abel, Brodermorderen.
	1603	* Otto Sperling (den Ældre).
	1757	† Fontonelle.
10	1429	Den gyldne Bliis stiftes af Philip den Gode.
	1685	† Hans Rostgaard.
	1778	† Karl Linée.
	1780	* M. H. K. Lichtenstein, Naturforsker.
	1790	* Jakob Jakobsen Dampe, Dr.
	1800	* Paul Kristian Ditlev Paulsen.
	1810	* Ferdinand den II, Konge af Neapel.
	1821	* Kronprindsesse Karoline Charlotte Mariane.
11	395	† Theodosius den Store.
	1559	† Kristian III.
	1599	† Henrik Ranzau.
	1721	* Ferdinand af Brunsvig, berømt Feldtherre.
	1765	* A. Alexander Barbier, Bibliograph.
	1840	† Kristian Emil Wilster.
12	630	Muhamed erobrer Mekka.
	1512	† Svante Nielsen Sture.
	1614	Solmens Kirke indvies.
	1746	* Pestalozzi.
	1783	* Erik Gustaf Geijer.
	1798	* J. A. Dyssel, Professor.
	1810	Napoleons Ægteskab med Josephine haves.
	1844	† Søren Sempel.

Januar

- 13** 1560 † Peder Plade.
 1635 * P. J. Spener, Theolog.
 1737 Konfirmationen indføres i Danmark.
 1749 * Karl Gustav Nordin.
 1843 * Lovise Augusta.
- 14** 1131 * Knud Lavard.
 1448 † Kristoffer af Baiern.
 1643 † Paolo Sarpi, kirkelig Historieforfatter.
 1766 † Frederik V.
 1797 * Jacob Kristian Lindberg.
 1814 Freden til Kiel.
 1821 † Jens Jørgen.
- 15** 1622 * Molière.
 1754 * Gedike.
 1799 En stor Opstand i Neapel af Pazzaronerne.
 1804 † Esaias Fleischer.
 1815 † Thomas Bugge.
- 16** 1766 * Kristian Frederik Ammon, Theolog.
 1793 * Kristian Georg Nathan David.
 1794 † Gibbon, Historieforfatter.
 1840 Frederik den VI bisættes i Roskilde Domkirke.
- 17** 1463 * Frederik den Bise af Sachsen.
 1520 * Peder Ore.
 1609 * Flemming, tydsk Digter.
 1706 * Franklin.
 1719 † Sophie Amalia Moth Samsøe.
 1772 Struenseses Fald.
 1795 Dødsdommen forkyndes Ludvig XVI.
 1798 * B. Borgen, Rektor.
- 18** 1689 * Montesquieu.
 — * Meier.
 1748 * Jørg.
 1753 * David Ansel Meyer.
 1808 * Hertuginde Vilhelmine Marie.
 1814 Kongelig Bekjendtgørelse om Norges Afskæftelse.
 1844 † Lars Larsen, Skibsbjgmester.
- 19** 1472 * Kopernicus.
 1731 † Tomas Broder Birkerød.
 1778 * Niels Thorup Bruun.
 1790 * P. D. A. Atterbom.
 — Ophævelse af Arveadel i Frankrig.
 1796 Fredskongressen i Raastadt aabnes.
 1819 † Karl IV Konge i Spanien.

Januar	
20	1612 † Rudolf II, tydsk Keiser.
	1613 Freden til Rnæred Sluttes.
	1745 † Karl IV, tydsk Keiser.
	1785 Freden sluttes mellem England og Nordamerika.
	1788 † Zollkofer.
	1790 † Howard, Philantrop.
	1813 † Wieland.
21	1131 * Waldemar I.
	1612 Michael Fedorowitsch (Stamsfader for det nu regerende Huus) bliver Czar af Rusland.
	1765 † Kristian Brauman Tullin.
	1793 Ludvig XVI henrettes.
	1801 M. Claudius, Digter.
	— † Peder Kristian Abildgaard.
	1829 † Karen Magrete Rahbek.
22	1592 * Gassenbi.
	1683 † Shaftesbury.
	1729 * G. E. Lessing.
	1788 * Lord Byron.
	1828 † Johan Bülow, (til Sønderumgaard).
23	1710 * Jakob Langebek.
	1782 * Henrik Karl Schimmelmann.
	1801 * Lars Johan Hjerta.
	1806 * Pitt.
	1844 † T. Kongslew.
24	41 † Kaligula, romersk Kaiser.
	477 † Genserich.
	1516 † Gerlyf Trolle.
	1712 * Frederik II, Konge af Preussen.
	1732 * Beaumarchais.
	1746 † Gustav III, Konge af Sverrig.
	1778 * Hertugen af Berry.
	1789 Ludvig den XVI sammenkalder en almindelig Stænders forsamling. Revolutionen begynder.
	1791 * Peder Hjort Lorenzen.
	1817 † Peder Thun Soersom.
	1824 † Cardinal Consalvi.
25	1576 † Hans Sachs, tydsk Mestersanger.
	1771 * Jackson.
	1799 * C. L. Børresen.
	1813 Konferdat mellem Napoleon og Paven.
	1814 Napoleon forlader Paris for at gaae med de Allierede.
	1819 † Kristian Vastholm.
26	1531 Stort Jordstjælv i Portugal.
	1554 † Kristen Pedersen.

Januar

- 26** 1699 Freden til Carlowitz.
 1742 * Halley, Astronom.
 1759 * Dumouriez, fransk Feldtherre.
 1761 * Jens Zetliz.
 1764 * Karl Johan XIV.
 1786 † Ziethen, preussisk General.
 1816 † Johan Henrik Tauber.
 1825 † Dr. Jenner, (der opfandt Vaccinationen).
- 27** 98 † Nerwa, romersk Keiser.
 1601 † Kristoffer Walkendorff.
 1756 * Mozart.
 1794 * S. Sangel.
- 28** 814 † Karl den Store.
 1547 † Henrik VIII af England.
 1595 † Franz Drake, Verdensomseiler.
 1718 * Johan Elias Schlegel.
 1725 † Peder den Store.
 1745 * K. L. Thieme, Pædagog.
 1746 Slaget ved Ballkirke.
 1754 † Ludvig Holberg.
 1768 * Frederik VI.
 1791 † Georg Kristian Edler Weder.
 1823 † Heinrich Ernst Peymann.
 1844 Formæling mellem Prinds Frederik af Hessen og
 Storfyrstinde Alexandra.
- 29** 1499 * Katarina Bora, Luthers Kone.
 1649 † Karl I af England henrettes.
 1689 * Schwedenborg.
 1743 † Kardinal Fleury.
 1749 * Kristian VII.
 — * Kristian Colbjørnsen.
 1763 * Seume, Digter.
 1814 † Fichte.
 1820 † Georg III af England.
30 1537 † Jens Andersen Bøldenak.
 1736 * M. J. Schmidt, Historiker.
 1760 * Jonas Rein.
 1777 † Zacharia, Digter.
 1808 Første Opførelse af et Værk (Sakon Jarl) af
 Oehlenschläger.
 1829 † Frederik Høllbøll.
 1837 † Adam Afzelius.
 1844 † J. C. T. Castenskjold, Stiftamtmand.
31 1626 * Erik Eriksen Pontoppidan.
 1619 * Anders Kristiansen Bording.
 1586 * Hans Egede.
 1740 * Karl Linné (den Yngre).

Den kongelige Familie.

(fra Kong Frederik V)

Kong Frederik V, d. 1766, var to Gange gift; første Gang med Luise, Datter af Kong Georg II af Storbritannien, død 1751; anden Gang med Juliane Marie, Datter af Hertug Ferdinand Albrecht af Brunswick Wolfenbüttel, d. 1796.

Kong Frederik den Femtes Børn med Dronning Luise

1. Sophie Magdalena, gift med Gustav III, Konge i Sverrig, d. 1813.
  2. Vilhelmine Karoline, g. m. Kurfyrst Wilhelm I, af Hessen, d. 1820.
  3. Kristian VII, død 1808; g. m. Karoline Mathilde, af Storbritannien, d. 1775 i Celle i Hannover.
  4. Luise, d. 1831, g. m. Landgreve Karl af Hessen, Statholder i Slesvig og Holsteen, d. 1836.
- Børn: 1. Marie Sophie Frederikke (Enkedronningen) f. 28 Oktbr. 1767, 2. Frederik (f. 1771); 3. Juliane Luise (f. 1773); 4. Luise Karoline, g. m. Hertug Frederik Wilhelm af Glücksborg (?). — Børn: 1. Marie (f. 1810), 2. Frederikke (f. 1811), 3. Karl (f. 1813), g. m. Prindsesse Vilhelmine, 4. Frederik (f. 1814), 3. Wilhelm (f. 1816), 6. Kristian (f. 1818), 7. Luise (f. 1820), 8. Julius (f. 1828), 9. Johan (f. 1825), 10. Nikolaus (f. 1828).

Kristian den Syvendes Børn:

1. Frederik VI, d. 1839, g. m. Marie Sophie Frederikke (see ovenfor).
Børn: 1. Karoline (f. 28 Dec. 1793), g. m. Prinds Frederik Ferdinand, 1829, og 2. Vilhelmine (f. 18 Januar 1808) g. 1. 1828 m. Kronprinds Frederik Karl Christian; 2. 1838 m. Hertug Karl af Glücksborg.
2. Luise Augusta (f. 1771) g. m. Frederik Kristian, Hertug af Augustenborg (?). Børn: 1. Karoline Amalia (vor nuværende Dronning) (f. 28 Juni 1796; 2. Kristian Frederik Karl August, Hertug af Augustenborg, f. 19 Juli 1798, g. m. Luise Sophie, Grevinde af Danneberg-Samsøe (f. 22 Sept. 1796). 5 Børn. 3. Frederik August Emil (f. 17 Septbr. 1800), Statholder i Slesvig og Holsteen, g. m. Henriette, Grevinde af Danneberg-Samsøe; — 1 Søn.

Kong Frederik den Femte havde med Dronning Juliane Marie

en Søn, Arveprinds Frederik, g. m. Sophie Frederikke, Datter af Prinds Ludvig af Mecklenburg Schwerin.

Børn:

1. Kristian VIII (f. 18 Sept. 1786), g. 1. m. Charlotte Frederikke Datter af Storhertug Frederik Frants af Mecklenburg Schwerin; 2. (1815) m. Karoline Amalie (see ovenfor). — Søn af første Ægteskab: Kronprinds Frederik Karl Kristian (f. 6 Oktbr. 1808), g. 1. m. Vilhelmine Marie (see ovenfor). 2. m. Karoline Charlotte Mariane, (f. 1821), Datter af Georg Karl Frederik Joseph, Storhertug af Mecklenburg Strelitz.
  2. Juliane Sophie (f. 18 Februar 1788), Onke efter Prinds Wilhelm af Hessen Rhinlænder (d. 1834).
  3. Luise Charlotte (f. 30 Oktober 1789), g. m. Landgreve Wilhelm af Hessen Cassel.
- Børn: 1. Marie Luise Charlotte (f. 1814); g. 1832 m. Prinds Frederik August af Anhalt Dessau; 2. Luise Vilhelmine, (f. 1817), g. 1842 m. Prinds Kristian af Glücksborg; 3. Frederik Wilhelm Georg Adolf, (f. 1820); 4. Augusta Sophia (f. 1823).
4. Frederik Ferdinand (f. 1792), g. m. Kronprindsesse Karoline.

Glædeligt Nytaar Store og Smaae
Trindt paa de danske Sletter!
Himlen vil og iaar blive graa,
Solen vil ogsaa faae Pletter:
Saa er det Tidernes varlende Gang,
Solen ei altid kan skinne;
Skete det salmed' den grønne Vang
Kilden ei meer vilde rinde.
Mørket og Lysen bør følges ad,
Sorg ei fra Glæden adskilles,
Fjendskab er Broderskabs bedste Bad,
Da de ordnede Rækker opstilles; —
Derfor ei Mørket formørke dit Sind
Hurra for Mørkhedens Rige!
Litter end Fjenden i Landet ind,
Skamfuld igjen han skal vige;
Faren skal vække det danske Mod
Bækkes skal Kraften tillive:
Modet er Seirens bedste Rod,
Kraften os Palmen skal give. —
Glædeligt Nytaar da Store og Smaae,
Selv om end Himmelen truer,
Freidigt i Sindet vi fremad gaae,
Frygte ei Fjernes Luer!
Held over Konge, Held over Land,
Held over Huusmandens Hytte!
Held om vort udeelte Fædreland,
Herren det naadigt beskytte!

Thor.

Velkommen fra Thrudvang, du stærke Thor!
 Men sæt dig nu ikke til Sæde!
 Til staaende Kæmper vi trænge i Nord,
 Som sætter i Daad deres Glæde.

Omgyrd dig med Bæltet, du har i Vima!
 Som der, sig nu Bølgerne taarne,
 Og vore omkap med dem alle du maa,
 Som Floimanden for de Høibaarne.

Den Hammer, du laande, slet ikke forslaaer,
 Den ei smedded Broke og Sindre;
 Din Mjølner du hente, hvordan det saa gaaer!
 Vi kan ikke nøies med mindre.

Og hvor har du Staven, som alt i Nar,
 Du uden al Tvivl kan behøve,
 Naar Herenes Rygge i Geirrodsgaard
 Din Styrke i Sædet vil prøve!

N. F. S. Grundtvig.

Heimdal.

Velkommen, du Bogter for Gudhjem grøn,
 Med Hornet, al Verden kan høre!
 Velkommen, du vise Ridronning-Søn,
 Som arved det fineste Dre!

Brug ikke saa ivrig din Kæmpe-Lur!
 Giv Tid, mens de Gamle udsove!
 Thi Muspels Søner bag Trolde-Mur
 End ei tør det yderste vove.

Læg Gjallarhornet! bind om dit Sværd!
 Viis, Hoved det hedder med Rette!
 Dig bydes en Tvekamp, al Vre værd,
 Det er ingen Riællinge-Trætte.

I Tvekamp med Loke om Brysinghaand
 Du veed nok, din Krone maa vindes;
 Bevīs ham nu klarlig, med Mund og Haand,
 Han falder, hvis ikke det findes!

N. F. S. Grundtvig.

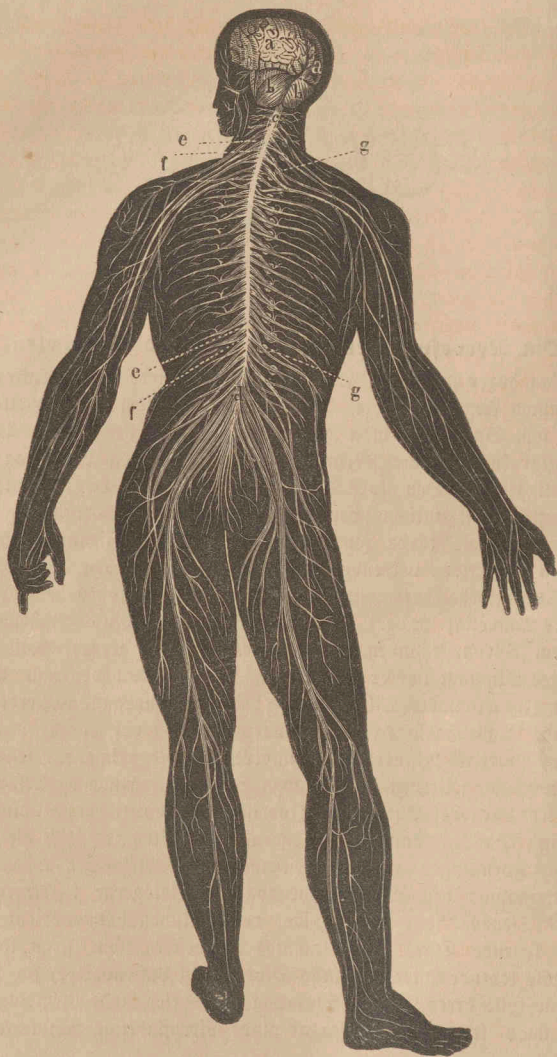
Naar det rode Flag jeg skuer,
Modet kjækt i Barmen luer. —
Hurra for vort Himmelflag!
Seir det gi'er paa Kampens Dag.

Om Nervesystemet og dets Forhold til Sjælen.

Man hører jevnlig, at ellers meget dannede Folk fremføre to Anker imod Lægevidenskaben, som ikke bidrage lidet til at svække den Tillid, som Samfundet maa have til den, hvis den af sin Videns Fylde skal kunne lindre Mennesklægtens Smærter og bøde paa dens Skrøbeligheder. Den første Anke er rettet imod Lægevidenskabens formeentlige Materialisme; den føres især i Munden af Geistlige og deres Afsky for denne turde sommetider lade dem see igjennem Fingrene med, ja undertiden vel endog lade dem holde deres beskyttende Haand over Dyksalvere, hvis sympathetiske Coure maaskee synes dem at bære et mere aandeligt Præg. De tænke ikke paa, at Guds Aabenbaring igjennem Menneskeaaften og Historien, som de gjøre til Gjenstand for deres Studium kun er een Side af den store Aabenbaring. Og saa ethvert Individuums Tilværelse og hele den uorganiske Verden ere jo Guds Aabenbaringer. Dette indrømmes da vel ogsaa, men den Maade, hvorpaa Naturforskerne studere Forholdet imellem Sjæl og Legeme, Gud og Verden, idet de udgaae fra Sagttagelsen og Erfaringen og saaledes fra det Enkelte og Jordiske stige op til det Almindelige og evig Sande, kunne Theologerne ofte ikke lide; thi de pleie i deres Forskninger at gaae den modsatte Vej. Den anden Anke er rettet imod den Maade, hvorpaa Physiologerne i Lægevidenskabens Tjeneste søge at udvide deres Kundskaber, ved at mishandle levende Dyr. De samme Mennesker, som stige levende Fisk, spise levende Østers og jage Skovens og Lustens Dyr, for senere at kunne spise deres Kød og sove paa deres Fjer, finde Physiologernes Færd imod levende Dyr for at vinde videnskabelige Resultater, at

være en utilgiuelig Grusomhed, som oprører dem i den Grad, at de ofte ikke ere utilboielige til, at sagsøge Physiologerne for Dyrquælerie.

Den bedste Maade, hvorpaa hine Anker kunde tilbagevises, var vistnok den, at gjøre de Resultater, som Physiologien i saa rigelig Mængde høfter af sine Undersøgelser, saa populære, at de bleve tilgængelige for et større Publicum. Vi ville her forsøge, at udvikle nogle af de Resultater, som Physiologien, især i den nyere og nyeste Tid, ad Experimentets Veie har vundet, og som give saa vigtige Bidrag til Kundskaben om det mærkelige og gaadefulde Forhold, der finder sted imellem Sjæl og Legeme. — For ikke at trætte Læseren ville vi her kun gennemgaae saameget af Nervesystemets Anatomie, som er aldeles nødvendigt til Forstaaelsen af det Følgende.

Hjernen og Rygmarven dannes af en eiendommelig blød Masse, der i Fasthed omtrent ligner en Deig, og som Naturen meget omhyggeligt har beskyttet imod Iderverdenens Indvirkninger, ved at gemme den første i en Beenkapsel, dannet af Hovedets Been, og den anden i et Beenrør, der er sammensat af Svirvelbenene. Uagtet dens Blødhed er Hjernen formet paa en ligesaa kunstig, som hos alle Dyr af samme Art overeensstemmende Maade. Man har givet flere hundrede Dele, som man finder i ethvert sundt Menneſkes Hjerne, Navne, uden dog endnu at vide stort om deres Betydning. Hjernens Overflade viser en stor Mængde Dophøininger og Fordybninger, som ligne Følde. Disse Dophøininger og Fordybninger have et graaligt Udseende derved, at et tyndt 1—3^{'''} tykt Lag af graae Hjernemasse bedækker dem; næsten hele den øvrige Hjerne bestaaer af hvid Masse. Ved en Fold af den saakaldte haarde Hjernehinde, der beklæder Indsiden af de Been, der danne den Beenkapsel, hvori Hjernen ligger, er den deelt i en større forreste Deel, (den store Hjerne) a a (see Fig.) og en mindre bageste Deel (den lille Hjerne) b b (see Fig.) Den store Hjerne er ved en anden Fold af samme Hinde foroven deelt i en højre og en venstre Halvkugle. Den lille Hjerne staaer ved den forlængede Marv c (see Fig.) i Forbindelse med Rygmarven, c d (see Fig.) der er en rundagtig Stræng af omtrent en lille Fingers Tykkelse, som ved en forreste og en bageste Spalte er deelt i 2 Sidehalvdele. Hver af disse Sidehalvdele er igjen ved en Spalte deelt i en forreste og en bageste Stræng. Udvendig bestaaer Rygmarven af hvid Masse, indvendig indeholder den en Kjerne af graae Masse, der ved Gjennemsnit viser en forskjellig Figur, der meer eller mindre ligner et X; og-

faa i det Indre af Hjernens hvide Masse findes hist og her graae Masse indsprængt, men i ringe Mængde. Den mikroskopiske Undersøgelse viser, at den hvide Masse bestaaer af overmaade fine Rør, medens den graae Masse især dannes af overmaade smaae Kugler. Den hvide Masses Rør træde ved Grændsen af to og to Hvirvelbeen i smaae Bundter ud af Rygmarvscanalen, saaledes, at altid et Bundt e (see Fig.) fra den forreste og et f (see Fig.) fra den bageste Rygmarvsstræng forbinde sig med hinanden strax efter at have forladt Canalen. Paa det Sted hvor 2 saadanne Bundter, som man ogsaa kalder Nerverødder, træde sammen, dog egentlig kun paa den bageste Nerverod, danner sig en saakaldt Nerveknude eller et Ganglion g (see Fig.), der foruden Nerverøddene, som i Knuden blandes med hinanden indeholder graae Nervemasse, der ligesom den graae Hjernemasse bestaaer af mikroskopiske Kugler. Stiansides Nerveknuden træde Nerverøddene sammen til de egentlige Nerver, der have en hvid Farve og ved en seeneagtig Skede, der omgiver dem, faae en større Fasthed. Disse Nerver udbrede sig og forgrene sig (de enkelte Nerverør derimod forgrene sig ikke) i alle Dele af Legemet [undtagen i dets tynde Hudovertræk, hvortil ogsaa Haarene og Neglene høre]. Vi skulle nu see, hvorledes Physiologien oplyser disse legemlige Deles Forhold til Sjælen.

Naar man overfsjærer en Nerve, saa gaaer baade Følelses- og Bevægelses-Eyner tabt i alle de Dele, hvori Nerven udbreder sig, omendstjændt den er ubeskadiget i hele sit øvrige Forløb. Man kan overbevise sig herom ved f. Ex. at overfsjære de Nerver, som udbrede sig paa Bagbenet af en Frø; Dyret slæber da Benet efter sig som en død Byrde og man kan fsjære og stifte i det, uden at Dyret yttre det mindste Tegn til Smerte. At Lamheden udstrækker sig til alle Dele, som faae Nervegrene, der have deres Udspring under det beskadigede Sted paa den iøvrigt sunde Nerve, viser, at den kun har tjent, som det Mellemled, hvorigjennem Rygmarven eller Hjernen meddeler de Dele, hvori den udbreder sig, Følelses- og Bevægelses-Eyner. Men disse Eyner ere det jo netop, som sætte Individet i Berørelse med Verden, det er dem, hvorved han hævder sin Tilværelse, der uden dem vilde være noget for ham selv og den hele Verden ganske ligegyldigt. Høist underligt forekommer det os, at to saa forskellige Eyner have faaet samme legemlige Medskab, Nerven, og at man hidtil ikke har kunnet opdage nogen Forskiel imellem Følelses- og Bevægelses-Nervers Udsende. Imidlertid har man dog i nyere Tid

opdaget, at deres Udspring fra Rygmarven er forskjelligt, om end i selve Nerven Følelss- og Bevægelses-Nerverør ere blandede. Magendie stadfæstede ved Experimenter den allerede tidligere af Bell *) opstillede Sætning, at alle bevægende Nerverør forlade Rygmarven igjennem de forreste Nerverødder, medens alle følende Nerverør igjennem de bageste Nerverødder træde ind i Rygmarven. Han blottede Rygmarven paa en levende Hund og overfør paa den ene Side (a) alle de forreste, paa den anden Side (b) alle de bageste Nerverødder. Paa Siden b kunde man nu stifke Dyret, hvor man vilde paa Kroppen uden at det viste noget Tegn til Smerte; kneb man det derimod paa Siden a, saa krøb det frem og viste ved Bevægelser i Siden b Tegn paa Smerte, medens Siden a forblev ubevægelig, i hvad man saa gjorde. Dette Forsøg er senere oftere gjentaget, især paa Frøer og viser tydeligt, at de Nerverør, som give Legemet Følelse, gaae igjennem de bageste, og de som give det Bevægelse, gaae igjennem de forreste Nerverødder. Tillige viser Forsøget, at en Følelssnerve ikke duer til at fremkalde Bevægelser og at en Bevægelsesnerve er ganske ufølsom. — Vi brugte Udtrykket, at de bevægende Nerverør forlade Rygmarven igjennem de forreste og at de følende Nerverør traadte ind i Rygmarven igjennem de bageste Nerverødder. Dette viser strengt taget det anførte Experiment ligesaa lidet, som den anatomiske og mikroskopiske Undersøgelse kan give os nogen Dplysning derom. Men under Forudsætning af, at Hjernen er Billiens og Bevidsthedens Sæde, (hvilket Liigundersøgelser af saadanne Syge, hos hvilke pludselig eller langsomt disse Sjælskræfter vare tilintetgjorte, tilstrækkeligen vise), følger det af sig selv, at Efterretningen om Noget, der skeer udenfor os gaaer ind til Bevidsthedens Sæde, Hjernen, igjennem Nerver og Rygmarv, og at en bevidst Bevægelse gaaer ud fra den, igjennem Bevægelsesnerverne, til den Deel, der skal udføre Bevægelsen.

Enhver Bevægelse i det dyriske Legeme udføres ved Sammentrækninger, især af Musklerne, og disse Sammentrækninger fremkaldes igjennem Bevægelsesnerverne, der, hvis Bevægelsen er vilkaarlig, paavirkes af Billien. Til enhver Muskel gaae et vist Antal Bevægelsesnerverør og kun naar netop disse paavirkes, hvad enten det skeer ved Billien eller et andet Pirringsmiddel, sættes

*) Tvende berømte Physiologer, hiin i Frankrig, denne i England.

den tilsvarende Mussel eller Musseltreyt i Bevægelse. Herhos er det aldeles ligegyldigt paa hvilket Sted af dens Forløb Bevægelsesnerven pirres, overalt bliver Virkningen den samme: en Sammentrækning i de Musseltreyt, ved hvilke de pirrede Rør ende sig. Ethvert Bevægelsesnervørør, der gaaer til en Mussel, som er underkastet Villiens Herredømme, har en Ende inde i Hjernen (den centrale Ende), og Villien kan siges med større Færdighed at spille paa Bevægelsesnervernes centrale Ender (idet de fremkalder combinede Bevægelser), end den største Virtuos paa Tangenterne af et Fortepiano. Men hvormed Villien slaaer paa de centrale Nerveender, og hvorledes den kan finde dem, omendkjøndt vor Bevidsthed ikke kjender dem, derom maae vi ligesaa vel tilstaae vor Uvidenhed, som om Maaden hvorpaa Nervevirkomheden frembringer Musselsammentrækningerne. At ogsaa reent materielle Indvirkninger paa Bevægelsesnerven paa hvilket som helst Sted af dens Forløb fremkalder Musselsammentrækninger i de tilsvarende Musseltreyter, derom kan man med Lethed overbevise sig, ved med en Naal at pirre en Nerve eller en forreste Nerverød, som sender Nerverør til det slaaede Laar af en levende eller nys dræbt Frø; ved afserlende at pirre de forskjellige Nerve-traaede frembringes Sammentrækninger i de tilsvarende Musseltreyt. Saadanne paafaldende Bevægelser, som opstaae derved, at Bevægelsesnervør paa et Sted af deres Forløb pirres af noget Andet end Villien kaldes Krampær.

Følelsesnervene sætte Legemets Dele i en saadan Forbindelse med Bevidstheden, at ethvert enkelt Nerverør har sin lille Kreds, hvorover det saa at sige vaager; kun om det Sted, hvor det ender ude i Legemet, kan det give Efterretning, idet den Indvirkning, som skeede paa dette Sted forplanter sig til Bevidstheden inde i Hjernen. Men i Overeenstemmelse med Bevægelsesnervens Virkemaade fremtræder en Indvirkning, der træffer et Følelsesnervørør paa hvilket som helst Sted af dets Forløb, altid paa det Sted ude i Legemet, hvor Nerverøret ender eller skulde ende, og hvis Bevøgtelse saa at sige er anbetroet det. Høist mærkelige ere i den Henseende de Smarter, som Amputerede troe at føle ude i den Fod, som de for længe siden have mistet. Stik i en kunstig, af Pandens Hud dannet Næse føles, inden de Nerver, som udbrede sig i Lappen ere overflaarne, oppe i Panden. Ved Tryk paa den Nervestamme, der ligger paa Albuens Indside, og som ender sig ude i Fingerspidserne, snurrer det ude i dem. Den

frygtelige Ansigtsfmerter hidrører i mange Tilfælde fra en Svulst, som inde i Hjernen trykker paa Ansigtsfølelsesnerve, ligesom overhovedet Svulster, som udvikle sig et eller andet Sted i Nervens Forløb ofte næsten ingen Smerte fremkalde paa det Sted, hvor de sidde, men meget voldsomme Smærter ude i de Steder, hvor Nerven ender. Denne mærkelige Tilfyneladelse har man kaldet den excentriske Fremtrædens Lov.

Men ikke blot med Hensyn til Stedet, ogsaa med Hensyn til hele Maaden, hvorpaa Følelsesnerverne, give os Efterretning om det der viderfares dem, føre de forskellige Nerver saa at sige forskellige Sprog, som man med et Kunstudtryk kalder specifikke Nerveenergier. Saaledes sandes enhver Indvirkning paa Seenerven som Lys, selv Stik paa Næthinden (Seenervens Udbredning inde i Diet) fremkalde ikke egentlig Smerte, føles ikke i Ordets snevrere Betydning, men fremkalde en heftig Lysforømmelse, om man maa sige saa, en Lysfmerter, ganske lignende som den, der fremkaldes ved et stærkt Slag paa Diet; ogsaa elektriske Stød, der træffe Seenerven sandes som Lysglint. Paa samme Maade sandes enhver Indvirkning paa Hørenerven som en Lyd, paa Lugtenerven som Lugt, paa Smagsnerven som Smag. Træthedsfølelsen efter betydelige Muskelanstrengelser, Kraftfølelsen, naar man bevæger sig, vidner om, at der ogsaa i Musklerne udbrede sig Følelsesnerver, som lade os sande disses Tilstand paa en eiendommelig Maade. Denne Muskelfølelse er det, der gjør det muligt for os, i den udstrakte Paand, at taxere en Tings Vægt, og der, naar man pludselig slipper en tung Byrde, som man har løftet op og holdt i længere Tid, giver os den eiendommelige Fornemmelse, som om Armen krøb ind i Brystet. — Alt dette viser, at den Maade, hvorpaa vi sande Inderverdenes Indtryk er forskellig, eftersom Indtrykkene igjennem den ene eller den anden Nerve komme op til Bevidstheden, og man har intet Exempel paa, at to Nerver have ombyttet deres Rolle og givet andre Fornemmelser, end dem, som ere eiendommelige for hver især. Som Noget der synes at tale imod denne vor Paastand, har man anseet den saakaldte somnambule Tilstand, der enten kan opstaa af sig selv hos Folk, som have Anlæg dertil, eller fremkaldes ved saakaldte magnetiske Manipulationer. Denne Tilstand har gjort saa stor Opsigt, at vore Læsere maa stee ikke have Noget imod, at vi dvæle lidt ved den. — Man kan henføre de Tilfyneladelser, som fremtræde i denne Tilstand til to Afdelinger,

eftersom de vise sig i en forandret legemlig Følelse eller mere i den rent aandelige Sphære. De Forandringer, som hos den Somnambule foregaae med den legemlige Følelse troe vi meest passende at kunne betegne som en distrait Tilstand, hvorved sædvanligviis dunkle og ubestemte Følelser, især Muskelfølelsen, paa sædvanligviis klart bevidste Fornemmelser (især Følelsens og Synets) Bekostning blive overmaade levende. Dette forklarer, at Somnambule kunne føle Tarmenes Bevægelser og gjøre Balanceerkunster, som det havde været dem umueligt at udføre i vaagende Tilstand, ved f. Ex. at spadserere paa en Tagryg, hvorved en Søvnjænger saarede sin Fod temmelig betydeligt paa et Som uden at mærke det, førend han næste Morgen i sin Seng opdagede det. Væktes en Somnambul i en saadan kritisk Stilling, f. Ex. derved, at man griber ham i sit Jnderste ved at kalde paa ham ved hans Navn, saa vender Følelsen tilbage til de hidtil slumrende Sandser, og ved at miste sin fine Muskel- og Ligevægts-Følelse og forstrækket over sin Stilling styrter han ofte ned. Man vække derfor ikke en Søvnjænger hvis Stilling er farlig! Den Værdes Distraction, som ved en dyb Eftertanke kan gjøre ham ufølsom for Mavens Paa-mindelser og Krigerens Ufølsomhed for betydelige Saar i Kampens Hede er noget Lignende. At iøvrigt mange Angivelser om denne Følelsesdistraction beroe paa Bedragerie, er afgjort *). — At derimod

*) Hvorledes ogsaa uden Magnetisørens Vidende et saadant Bedrag kan finde sted, viser følgende Historie. Hr. B. en meget dannet Mand her fra Kjøbenhavn, paa hvis Sandhedskjærlighed man trygt kan stole, blev under sit Ophold i Paris af K., der var entusiastisk indtaget for den dyriste Magnetisme, ført op paa en Forelæsning over denne Gjenstand, som holdtes af en berømt Magnetisør. En Dreng blev ved Manipulationer bragt i en somnambul Tilstand og i denne bleve, til Beviis for hans Ufølsomhed, Naale stukne ind under Huden paa ham. En lille For- trækning i Drengens Ansigt var for den skarpsynede B. nok til at opdage, at der var Bedragerie i Spillet. Han meddeelte sin Formodning til hans entusiastiske Ven og de bleve enige om, at tage Drengen hjem med sig, B. for at bevise Bedrageriet, K. for at bevise det Ugrundede i B's Paaastand. Efterat have loffet Drengen op paa deres Værelse lukkede de Døren af og bragte ham ved Trudslar paa den ene og Løfter paa den anden Side til at tilstaae. Han fortalte da, at han i stor Nød og plaget af Sult var truffen sammen med en af de Dreng, som hiin Magne- tisør brugte til Demonstrationer paa sine Forelæsninger. Da han havde klaget sin Nød, sagde denne, at han nok skulde skaffe

Nerverne i den somnambule Tilstand skulde kunne skifte Rolle, saaledes, at Vedkommende skulde kunne see deres egne Indvolde, eller læse i en Bog, som lægges paa deres Mave eller under deres Nakke, er meer end usandsynligt. Magnitifererne pleie at sige, at f. Ex. Mavens Nerver i den somnambule Tilstand blive istand til at see, og forklare herved de anførte Tilsyneladelser. Men, ikke at tale om, at det er balmørkt inde i Uderlivets og Brystets Huelhed, at de Beskrivelser, som Somnambule i oplyste og troværdige Mænds Nærværelse have givet om de egne Indvolde, ikke paa nogen Maade stemme overeens med anatomiske Erfaringer og Liigundersøgelser, at der ikke falder Lys paa Bogstaverne af en Bog, som med Skriften ligger vendt imod den Somnambules Underliv og at Underlivsvæggene ere ugjennemsigtige, saa bliver selv Seenerven først ved Diets eiendommelige Bygning istand til at skjelne Gjenstande; uden Die kunde Seenerven kun skimte Lys, men dette er ikke nok for at kunne læse. Vi ere derfor med Hensyn til disse Forsøg vistnok berettigede til at antage, at de beroe paa Bedragerie, saa meget mere, som de aldrig ret have villet lykkes for Jagttagere paa hvis Sandhedskjærlighed man kan forlade sig. — De Somnambules sjælelige Tilstand kan man vist meget passende betegne som en levende Drøm, hvor Phantasien, befriet fra Eftertankens Herredømme, streifer frit omkring og skaber sig sine eiendommelige Syner. Saaledes kunne deres Talemaader, Syner og natlige Vandringer meget vel forklares. De Bevøiser, som man har anført for, at den somnambule Tilstand skulde være en høiere, mere

ham en Levevei, men han maatte først øve sig lidt paa den da den var noget smertefuld. Efterat have øvet sig i nogen Tid paa, at lade Naale bore ind under Huden paa sig, uden at yttre Tegn til Smerte, blev han fremstillet for Magnetisøren, bragt i magnetisk Søvn af ham, bestod Naaleprøven godt og blev herefter brugt paa Forelæsningerne af Magnetisøren, som holdt hans Forstillelse for Sandhed. For at overbevise sig om hans Fortællings Rigtighed borede de, med Drengens Samtykke, Naale ind under Huden paa ham og han yttrede nu i lysvaagen Tilstand ligesaaalidt Tegn paa Smerte, som i hiin forfalte Søvn. De gave Drengen 5 Francs og lode ham løbe. K. besøgte herefter ikke Forelæsninger over dyrist Magnetisme. — Hvor forunderlige Bevæggrunde ofte hysteriske Fruentimmer, hos hvilke den somnambule Tilstand oftest viser sig, kunne have til at skuffe Løgen, viser, blandt utallige andre, den famøse Historie med Rachel Perz.

aandelig end den sædvanlige, ere ligesaa daarlige, som de der bleve anførte for Nerveenergiernes Rollestifning. Man har anført, at somnambule Syge selv have angivet Navnene paa de Medicamenter, som skulde helbrede dem; men en Plantes Navn er noget ganske Tilfældigt, kan saaledes ikke være noget medfødt, hidtil slumrende Begreb, og at de Syge ikke beskrive Planten, men blot angive dens Navn forraader Bedrageriet. — Endvidere har man anført Syner, som Somnambule i enkelte sjældne Tilfælde skulde have havt over Begivenheder, som senere viste sig virkelig at være indtruffne, under Omstændigheder, som gjorde det umueligt, at den Syge havde nogen Rundskab om dem. Men det forholder sig med disse Syner vistnok paa samme Maade, som med dem man har i Drømme. Indtræffe de, saa huskes de altid, men indtræffe de ikke, saa have de aldeles intet Interessant og glemmes meget snart. Naar man kunde opregne alle de Gange, man har drømt, eller i somnambul Tilstand seet Noget, som virkelig er indtruffet og sammenligne det fundne Tal med Antallet af de Gange man havde Syner, som ikke gik i Opfyldelse, da vilde Forholdet vist have stor Lighed med det, som findes imellem Antallet af de Gange Lotterispillere vinde en Dvarterne, til Antallet af de Gange de intet vinde. Dog vi vende tilbage til vort egentlige Thema.

Er Hjernen Bevidsthedens Sæde, saa maae alle Bevægelser, som skee uden Hjernens Medvirkning være ubevidste. Overstjærers Rygmarven f. Ex. paa en Fro (det samme skeer, naar et andet Dyr eller Menneskets Rygrad paa lignende Maade beskadiges), saa lammes vel dens Bagbeen, forsaavidt, som de undrages Billiens Herredømme, men kniber eller stikker man dem kort efter Beskadigelsen, saa sprætter Froen med dem, uden dog at Bevægelsen i nogen Maade afhænger af Froens bevidste Billie, hvilket hele dens Adfærd tydelig viser. Saa-danne uvilkaarlige Bevægelser, hvis Anledning er Noget, som pleier at frembringe en bevidst Fornemmelse, der af en eller anden Aarsag enten ikke kommer til Bevidsthed, eller dog ikke bestemmer til vilkaarlige Bevægelser, kaldes Reflexbevægelser. Det anførte Forsøg er et Exempel paa dem, som synes at vise, at Rygmarven maa være Reflexbevægelsernes Kilde. Vi ville strax anføre nogle flere Exempler. Et halshugget Dyr kan gaae, løbe, springe eller flyve en Strækning, naar man f. Ex. stikker den hovedløse Krop med en Naal; Bagkroppen af en Gedehams stikker med sin Braad til den Side, paa hvilken man

berører den f. Ex. med en Naal. En Sovende, hvis Fod man berører med en kold Haand, uden at han vaagner derved, trækker hurtig Foden til sig. Aandedrættet, Hjertets Bevægelser, Hoste, Nysen, Brækning, Regnbuehindens Sammentrækning ved Indvirkningen af stærkt Lys ere ligeledes Reflexerbevægelser.

Den Hensigtsmæssighed, som ofte viser sig ved Reflexerbevægelserne, har givet Anledning til, at man har antaget dem for hensigtsfulde, som om de styredes af en egen dyrist Sjæl, der var uafhængig af den bevidste Sjæl, og som man snart har kaldet Archæus, snart helbredende Kraft (vis medicatrix), snart vegetativ Sjæl. Denne Anskuelsesmaade har i Aarhundreder, ja i Aartusinder været en Troesartikel for Lægerne; hvem der ikke svor paa den gjaldt for en Kjetter, og Banstraalen havde været ham vis, naar Lægerne havde havt en Pave. Unægtelig bære de sammensatte Bevægelser, som halshuggede Dyr udføre, ligesom for at undflye den, der gjør dens hovedløse Krop Fortræd, den Sovens Bevægelser, for at unddrage sig ubehagelige Indvirkninger, de Reflexerbevægelser, hvorved Hjertets Bevægelser og Aandedrættet vedligeholdes, Hosten hvorved det som kildrer Lustrøret, Nysen hvorved det som pirrer Næsen, og Brækningen, hvorved det som irriterer Maven fjernes og derved gøres uskadeligt for Organismen — unægtelig bærer Alt dette Hensigtsmæssighedens Præg. Ligesaa unægteligt er det, at en saadan hensigtsmæssig Modvirkning af Organismen imod skadelige Indvirkninger ofte viser sig i Sygdomme. Men vi gjentage det, der er en stor Forskiel imellem en hensigtsmæssig og hensigtsfuld Virkning. For at oplyse denne Forskiel ville vi blot erindre Læseren om flere Indretninger ved Dampmaskinen, uden i nogen Maade at ville sammenligne Organismen med en Dampmaskine. Regulatoren standser Maskinens Fart ved at lukke et Spjæld i Damprøret, saasnart dens Bevægelse bliver for hurtig; den styrende Dæmper svækker Lufttrækket og dæmper derved Jlden, saasnart en for stærk Hede begynder at udvikle for megen Damp; Ventilernerne sikkre Kjedlen for en Sprængning ved for spændige Dæmpe; det excentriske Hjul, som sættes i Bevægelse af Maskinen, vedligeholder dennes Bevægelse ved at sætte Glideren i Bevægelse. Kunde ikke den, som ikke vidste, at Maskinen er lavet af Menneskehænder fristes til at troe, at Maskinen havde en forstandig Sjæl? Alt meer saa hensigtsmæssigt, at det synes naturligt om en Bild, for hvem Maskinen blev forklaret, vilde antage det for

hensigtsfuldt fra Maskinens Side. Vi have ved denne Sammenlig-
 ning kun villet vise Muligheden af, at Antagelsen af en vegetativ
 Sjæl kunne beroe paa et Selvbedrag, da en Bevægelses Hensigts-
 mæssighed ikke er noge Beviis for, at der ligger en Hensigt fra
 dens Side, som udfører Bevægelsen, tilgrund for den. Ved Phy-
 siologernes Forskninger bliver det mere og mere sandsynligt,
 at dette Selvbedrag virkelig har fundet sted, og at hiin helbredende
 Kraft og hiin vegetative Sjæl hverken er meer eller mindre
 end et Billed. Det kan her naturligt ikke være vor Hensigt, at
 afgjøre en Strid imellem Gammelt og Nyt, som fortiden deler
 Lægerne i to store Partier, men vi maae dog tillade os, at fremhæve
 nogle Hovedpunkter, der, som det synes os, tale overmaade meget
 for en, saa at sige mere physikalisk Forklaring af Reflexerbevægelserne.
 Den anatomiske Undersøgelse efterviser mere og mere, at de centrale
 Ender af de Følelsesnerver, ved hvis Paavirkning en Berørelsebevægelse
 opstaaer, ligge nær ved og sædvanlig ved graae Nervemasse skilt fra
 de centrale Ender af de Bevægelsesnerver, ved hvilke Bevægelsen udføres.
 Dette leder til den Kormodning, at den samme (iøvrigt ubekjendte)
 Indvirkning, der igjennem Følelsesnerven sædvanlig forplanter sig op
 til Bevidstheden, under Omstændigheder, uden at naae denne (sand-
 synlig igjennem Rygmarvens graae Nervemasse) kan springe over paa
 en Bevægelsesnerve, der da umiddelbart ved Indvirkningen ifølge
 dens eiendommelige Virkningsmaade fremkalder en Muskelammen-
 trækning. Hvad der giver denne Forklaring endnu mere Sandsyn-
 lighed er, at en Indvirkning, der igjennem en Følelsesnerve naaer
 Hjernen eller Rygmarven, kan forplante sig over til andre Nervers centrale
 Ender og fremkalde en Fornemmelse, der (ifølge den excentriske Frem-
 trædens Lov) synes at komme fra det Sted af Legemet, hvor de (og-
 saa sandsynlig igjennem den graae Masse) paavirkede centrale Enders
 Nerveror udbrede sig. Naar f. Ex. stærkt Lys indvirker paa Diet,
 saa sammentrækker først Regnbuehinden sig (ved en Reflexerbevægelse,
 idet Indvirkningen igjennem Regnbuehindens Følelsesnerver, inde i
 Hjernen forplanter sig til dens Bevægelsesnervers Ender, hvis Paa-
 virkning nu fremkalder Sammentrækningen). Bliver Lyset stærkere,
 saa føler man en Rivren i Næsen (ved Indvirkningens Forplantning
 til de centrale Ender af Næsens Følelsesnerver), der da ved en nye
 Reflexerbevægelse fremkalder Nysen. Vedvarer Lysindvirkningen for
 længe, saa udbreder den sig til fjernere Følelsesnerver, navnlig til

Mavens; man føler Dvalme og som Følge af denne opstaaer Brækning som den tilsvarende Reflexerbevægelse. Naar man krabser sig med en Griffel eller deslige inde i Dregangen, saa føler man en heftig Krilren i Lustrøret og kommer deraf til at hoste; en af Dregangens og Lustrørets Følelsesnervers Ender ligge nemlig hinanden meget nær inde i Hjernen. I alle disse sidst anførte Tilfælde viste Reflexerbevægelserne sig slet ikke som hensigtsmæssige, hvad de dog maatte være altid, isald de styredes af en egentlig selvstændig, tænksom Sjæl, istedetfor af en blind Naturkraft. Vi kunne opregne utallige Fadaiser af denne blinde Naturkraft, som den aldrig kunde falde paa, naar den selv var forstandig; vi kunde fortælle, at den ligesaavel fremkalder Brækninger hos Dyr, naar opløst Brækviinsteen sproites ind i Dyrets Arer, som naar den bringes ind i Maven, og anføre mange Tilfælde, hvor de saakaldte helbredende Naturbestræbelser have dræbt Syge, men det Anførte er maaskee allerede tilstrækkeligt, for herefter at lade os betragte hiin forgubede, vegetative Sjæl med et mistænkeligt Die.

Vi have i denne Fremstilling søgt at gjøre det mueligt for Læserne, at danne sig en Forestilling om Maaden, hvorpaa Physiologerne efterspore Forholdet imellem Sjæl og Legeme, dette Hovedspørgsmaal, hvis Besparelse er ethvert tænkende Menneſke saa magtpaaliggende, at den vist kan kaldes en aandelig Fornødenhed. Om end den filosofiske Forskningsmaade med Hensyn til Besvarelsen af Spørgsmaalet, om en egen vegetativ Sjæls Tilværelse eller Ikketilværelse maaskee lettere kommer til en benægtende Afgjørelse, saa vil man dog vist indrømme, at den aldrig vilde være kommet til mange af de fremfatte Resultater, der vistnok tilstrækkeligen retfærdiggjøre den Methode, som Naturforskerne følge. Imod hiin Klage over Physiologernes Dyrkvælerie behøve vi ikke at anføre andet, end at Menneſket fuldt saa vel er i sin Ret, naar han paa Dyrenes Beføstning tilfredsstiller sine aandelige Fornødenheder, som naar han offerer dem for legemlige Fornødenheders, for sandselig Nydelsers eller for Bequemmeligheders Skyld — og hertil har jo Menneſket troet sig berettiget fra Adams Tider. Maaskee kan ogsaa Ovenstaaende bidrage Noget til en Indsigt, som Folk sædvanlig mangle, nemlig at Kramper og Smertter (s. Ex. Tandpine og Hovedpine) kunde have meget forskellige Aarsager og at de derfor ikke kunne bekæmpes ved et Universalmiddel, som en Dvælsalver byder tilsalgs, men kræve en omhyggelig Undersøgelse fra Lægens Side, der først efterat have opdaget den Aarsags Sæde, som

frembringer Smerten eller Krampen med Held kan rette sine Midler imod Sygdomsaarsagen.

Mangen Læser, som har hørt tale om Galls Phrænologie, vil finde det underligt at vi slet ikke have omtalt Aandsejnernes Forhold til de forskjellige Dele af Hjernen. Hertil svares, at vi ikke holde det for ganske umueligt, at man engang — men det vil nok være en rum Tid — vil komme derhen, at man ved at sonderlemme Hjernen af et Løg vil kunne sige: i denne Hjernedeel boer Sukommelsen, i denne Phantastien, her Følelsen, der Villien o. s. v., men naar vi skulle være oprigtige, saa maae vi fortiden tilstaae vor næsten fuldstændige Uvidenhed om dette Forhold. Vel troe nogle Forskere ved Undersøgelser, som de have gjort paa Hjerner af Sindssvages Løg, at være komne til det Resultat, at den graae Masse, som bedækker Hjernens Overflade fortrinsviis er Sædet for de høiere Aandseyner; men Andres Undersøgelser bekræfte dette ikke. Galls Undersøgelser af Hjerneskalen kunne allermindst afgjøre dette vigtige Spørgsmaal, da dennes Forhøininger og Fordybninger, hvorefter Gall jo bestemte Aandsejnernes Sæde, slet ikke svare til Hjernens og dog Ingen vil falde paa, at de høiere Aandseyner skulde have deres Sæde i Skallen. Undertiden finder man nemlig, at denne naaer en Tykkelse af 1—1½ Tomme paa enkelte, ofte ganske symmetriske Steder, undertiden derimod er Hjerneskalen paa enkelte Steder næsten saa tynd som Papiir; disse Iderligheder ere vel sygelige, men heller ikke den ganske sunde og normale Hjerneskal svarer i sin Form til Hjernen. Hvor vigtige og interessante derfor Forskninger efter de enkelte Aandsejners Sæde i Hjernen ere, saa vil man dog være enig med os i, at Gall ved sine Undersøgelser ret egentlig har taget Skallen for Kjærnen.

H. L. Panum.

Fabler efter Speckter.

Fuglene ved Loen.

Paa Marken dæktes nu Alt af Sne,
 Ei mindste Spire er meer at see;
 Da hørte vi Eders raske Slag,
 Og haabed': nu finde vi Føde idag; —
 Vi tænkte som saa: eet Korn eller to
 Vel springer til os fra Jer rige Lo.

Tærskerne smiled', slog Slag i Slag —
 Regene gav de det glatte Lag;
 Tærskerne lode som ingen Ting —
 Kornene gjorde store Spring:
 Hvad der sprang ud af den fulde Lo,
 Sprang i de stakkels Smaafugles Kro.

Hunden og Ratten.

Hvad er paaferde min gode Pasop,
 At du gjør saa gevaltig i Træet op?
 Ah! — Fru Misse hun sidder deroppe
 Og vil ikke ned fra de grønne Toppe! —
 Jeg tvivler paa, hun kommer herved,
 Hun ynder just ei din Kjærlighed.

Ratten sad rolig og lod som den sov,
 Som den ei hørte Pasops Bøv! Bøv!

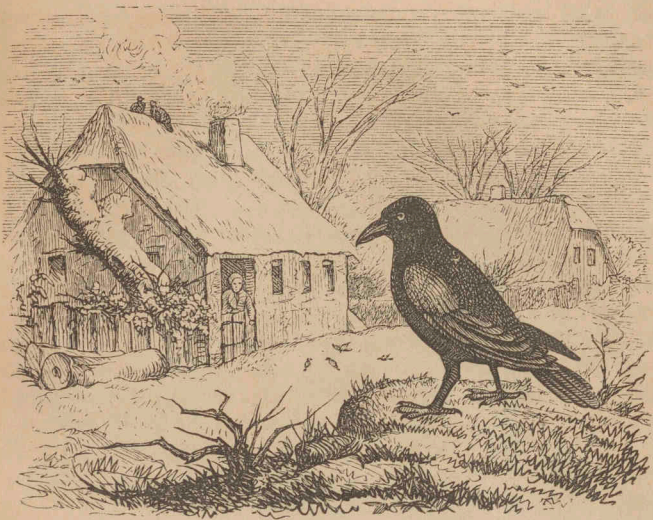

Omſider blev Tiden Hunden forlang,
 Branten i Sind han gif ſin Gang.
 Ratten ſaa ſmørret i Skjæget loe —
 Gif nu ogsaa ſin Dei i Ro.

R a v n e n.

Hvad er det for en Tiggermand?
 En kulſort Kjøle bærer han,
 Han tripper om i Kuld og Slud,
 Og kommer En af Døren ud,
 Rav, Rav! han ſkriger ſaa ſørgelig,
 Har ei du et lille Been til mig?

Jeg er en ſtakkels ſulten Ravn,
 Der lider alſtens Nød og Savn. —
 — Na Snak! du er en Røver fræk,
 See til god Karl, du kommer væk! —

Deg Ravnens ei derfor gik sin Bei —
Dg Rønen? — ei længer hun sagde Nei!

*

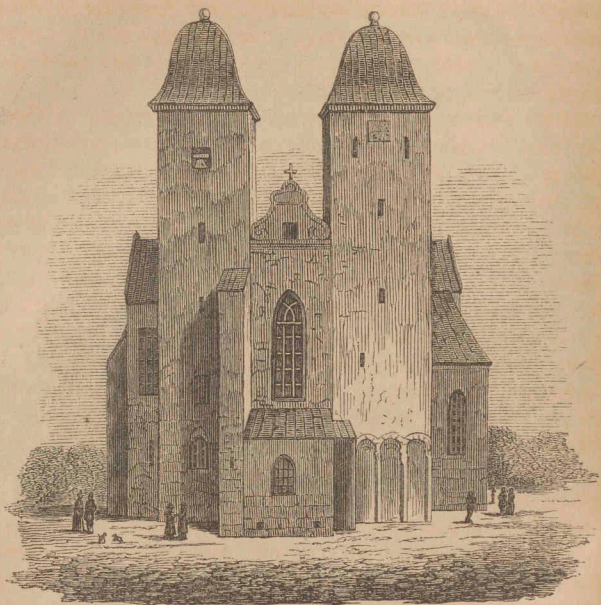
*

*

Ravnens fik lindret sin haarde Nød
Dg Rønen? — Hun vift ei sin Hjælp fortød.

Biborg Domkirke.

Biborg Domkirke, hvis vestre Ende her er fremstillet, er en anseelig Bygning og ligger omtrent midt i Byen, der endnu i flere Henseender maae ansees for Nørreyslands Hovedstad, paa et af dens høieste Steder, hvorfra den kan sees i stor Afstand. Den er næsten ganske opført af hugne Steen og har Form af et Kors, naar man tænker sig det store Kapel paa den søndre Side borte; udvendigen er den 110 Alen lang, 50 Alen bred, iberegnet det Kapel paa hver Side, der danner Korset; Taarnene ere til det Øverste af Gesimsen 43 Alen og til den forgyldte Kobberkugle 53 Alen høie. Paa Kirkens

øverste Ende, som danner en Halvcirkel, er der udhugget to Løver og flere Allen over disse to Menneskehoveder, hvilke, efter Sagnet, skulle tyde paa to Konger, der, ved to Løvers Hjælp, byggede Kirken. Kongerne havde imidlertid Ondt at døle; thi Fanden saae med særdeles Mishag, hvorledes Arbeidet gik fra Haanden; thi kastede han en vældig Steen efter dem, hvilken skal have været den, som endnu indtil for faa Aar siden laa i Byens Heide og kaldtes Femfingerstenen, fordi den har Mærker af den Ondes fem Fingre. Paa det nordre Taarn findes afbildet i en Steen en Linorm med et Dyr under sig; dog derom veed man Intet at fortælle.

Indvendig har Kirken, der gjør et behageligt Indtryk ved sin ædle Simpelt, en Længde af 96 Allen og i Skibet en Længde af 32 Allen; dette eller Høikirken har fem Hvalvinger, der give en Høide fra Gulvet af 23 Allen, foruden en Kuppelhvalving over det murede Kor; Sidekibene eller Lavkirken har paa hver Side syv Hvalvinger

med en Høide af 11 Alen. Altertablen, der fremstiller Jesus paa Korset, er for noget over hundrede Aar siden malet af Krock; i Midtergangen staaer Lyskloven eller en tyvearmet, fem Alen høj Messinglysestage, forfærdiget i Aaret 1494.

Under Kirkens østlige Deel eller det nuværende Bagkor er Krypten eller, som den, især forhen, ofte kaldtes Kraftkirken, hvilken er 22 Alen lang, 14½ Alen bred og 7½ Alen høj; dens tolv Svælvinger hvile paa 6 fritstaaende, næsten fem Alen høje Piller og paa 10 lignende halve Piller; de to midterste Søiler ere af Porphyr, de andre, ligesaavel som Vueslagene og Sidevæggene af Granit. Denne Kirke, der for det Meste er under Jordfladen, har paa hver Side et lidet Kapel og har formodentligen været brugt til den Deel af den kristelig-katholske Gudstjeneste, der er helliget de Afdøde; her siges og at være holdt Vigilier eller natlige Messer for Kong Erik Glipping. For omtrent to hundrede Aar siden afdeelte man Kryptkirken med Brædder i adskilte Rum, som folgtes til Begravelser, og der gaves da en vis Betaling for hver Kiste, som nedsattes i den store Grav under Koret, som man da kaldte den. For 16 Aar siden blev Krypten restaureret i sin oprindelige Skikkelse; ved denne Leilighed kom atter et Par Trin af en Nedgang i Gulvets ene Hjørne tilsyn; det var nu vel værd at undersøge, hvor denne Bindeltrappe og den derefter vistnok følgende Gang fører hen; dog, at den ikke gaaer under Viborgsø til det paa dennes anden Side liggende Asmild Kloster, og saaledes var et Forbillede paa Themseveien i London, er nu vist nok.

Foruden Krypten, der, fordi den er den eneste i Danmark og Norge*) giver Viborg Domkirke en egen Betydning, har den nu kun lidet Mærkværdigt at fremvise. Bag Alteret er opsat en muret Kasse, som gemmer Levningerne af den Aar 1286 i Jinderup myrdede Kong Erik Glipping, i Nærheden er ophængt nogle Stykker henhørende til en Rustning; men, skjøndt en latinsk Indskrift fra 1824 høitideligen erklærer, at de have tilhørt den nævnte Konge, ere de, i Følge deres Form og Udseende, omtrent tre hundrede Aar yngre. I en ældre Tid har Kirken desuden været i Besiddelse af mange Sjældenheder;

*) I Sverrig har Lunds Domkirke og den noget derfra liggende Dalby Kirke ligeledes Krypter. See Professor Ursins Reise til Sverrig.

den har saaledes eiet to Helgen-Skriin, nemlig Kieids og Willads's; det første, som tilhørte Viborgs Skytshelgen, hang i forgylde Ræder ned fra Hvalvingen og samlede paa hans Fest, først i Juli, mange Menneſker i Byen, hvorfor der og paa denne Dag har været et stort Marked; endvidere har Kirken eiet mange især mærkelige Stykker fra den første kristelige Tid — Reliquier — saasom Noget af de Brød, der bleve tilovers, da Herren bespiste de 5000 Mand, et Stykke af det Bord, ved hvilket Nadveren blev indstiftet, en Splint af Jesu Kors, et Tørklæde med hans Blod, et Pandebæen af den første Martyr, den hellige Stephanus. Svend Grathe har og været bisat i Viborg Domkirke, desuden Mange af den fornemste jydſke Adel; en Deel af disse lig tilligemed de tilhørende Gravstene forkom ved Kirkens Reparation i sidste Halvdeel af forrige Aarhundrede, hvor man her, som anden Sted, med en for hiin Tid ikke usædvanlig Naahed og Odelæggelseslyst, behandlede Fortidens Levninger og Minder.

Domkirken, der for Reformationen og kaldtes Fruekirke, er bygget eller, rettere sagt, ombygget i 1128 og nogle paafølgende Aar; at den hører til denne Tidsalder viser ogsaa den forgothiske eller rundbuede Stil, hvori den er opført. — Den har lidt meget af Jlds-vaader, afbrændte nemlig 1501 ved Lynild og antændtes 1567 og 1726 ved i Byen opkomne Jdebrande. Ved Opbyggelsen efter sidste Brand, fik den Kalotter paa Taarnene, i Stedet for de ødelagte Spiir. Ei heller blev det mindre Spiir, som var ovenpaa Korets Hvalving, atter opsat; den indviædes efter sin sidste Opførelse den 25de Juni 1730 paa Festsdagen for den augsburgſke Troesbekjendelse, og for en halv Snees Aar siden har den faaet en Hovedreparation saa at den nu vel tør lade sig see for de Fremmede, der besøge det gamle, i Fortiden saa berømte Viborg.

Balthasar Christensen.

Til enhver Tid træffer man paa Personligheder, hvis offentlige Virksomhed er det Speil, hvori de Jdrætter, der opfyldte den tænkſomme Deel af Folket, fremtræde i klare og anskuelige Omrids. Til at være den sande Repræsentant for et Folks politiske Stræben hører der baade betydelig Dygtighed og meget Mod, men for at være en tro Følk for et Folks politiske Følelser i længere Tid maa man tillige være udrustet med en Sjælens Styrke, der aldrig svigter, og en

Karakterens Fasthed, der ingenfinde lader sig røkke. Den Erfaring, vi selv have gjort i de saa Aar, et politisk Liv har begyndt at herffe indenfor Danmarks Grændser, har noksom viist, at det ikkun er Gaa givet at fremstaae som Folkets sande Talsmænd, og at endnu Færre have Kraft nok til at følge — endfige til at lede — et Folks politiske Udvikling. Det er vanskeligt at være et tro Udtryk af de Følelser, der indtage et Folks stille Sind, endog inden Folket selv har gjort sig fuldkommen Rede for dem; men endnu vanskeligere er det under en, i længere Tid fortsat, Udvikling i ethvert Moment at fornemme, hvad der griber Folket, og vide, hvad der tjener det til Gode. Desto større Paaskjønnelse bør der blive de fædrelandsfindede Mænd til Deel, som intet Dieblis aflade fra at varetage Folkets Tarv, og desto mere fortjener deres Virksomhed at blive Hvermand kundbar. Iblandt Danmarks offentlige Karakterer skal der ikke let kunne opvises nogen, som har fulgt vor politiske Liv med større Mod og Fasthed end Balthasar Christensen. Da vi besluttede os til at lade vore Læsere skue tilbage paa nogle vigtige Partier af Danmarks politiske Historie i de senere Aar, kunde vi derfor ikke være i Ubished om, at en Skildring af hans offentlige Færd vilde afgive et vigtigt Samlingspunkt.

Balthasar Mathias Christensen er født i Randers, hvor hans Fader var Officier ved det derværende Dragonregiment, den 26de Oktober 1802. Efterat han 1829 havde fuldbendt sine Universitetsstudier ved at tage juridisk Embedsexamen, gif han det følgende Aar som surnummerair Assistent til de danske Besiddelser paa Guinea, hvorfra han dog vendte tilbage 1832. Det var paa den Tid, at Frederik den Sjettes Tilsagn om Ständerinstitutionen begyndte at sætte adskillige Mænd, der vare grebne af Tidens Bestræbelser, i Bevægelse. Da Pressen endnu var det eneste Organ, hvorigiennem almeenvigtige Anliggender kunde komme til Forhandling, var det ganske naturligt, at den offentlige Opmærksomhed først henvendtes paa dens Stilling og Aaar, saa meget mere som den dog altid bliver det vigtigste Middel til et Folks Dannelse og Udvikling, selv om det end ellers er forsynet med frie Institutioner. Stødet til denne Diskussion udgit fra den nuværende Kjøbenhavnske Borgemeister, Justitsraad Algreen-Ussing, som lod sig det være magtpaaliggende at udvilde, hvorledes den bestaaende Trykkefrihedslovgivning bedst kunde bruges. Imod ham optraadte Christensen nemlig i et Flyveskrift „Den frie Presse

kontra Tage Algreen = Ussing" (Februar 1834), hvori han søgte at paavise dels de rigtige Fordringer til en friskindet Presselov dels de Mangler, der fandtes — og endnu findes — ved den danske Trykkesfrihedslovgivning. Endtskjønt denne Brochure forlængst er glemt, kan det dog ikke betvivles, at den har gjort sin store Nytte ved at henlede den offentlige Opmærksomhed paa flere Punkter i vor Trykkesfrihedslovgivning, hvis Forandring siden den Tid har været et staaende Ønske. Da Selskabet for Trykkesfrihedens rette Brug noget senere (i Foraaret 1835) blev stiftet — tildeels en Folge af den Ugunst, hvormed man troede, at Regeringen betragtede den friere Omtale af almeennyttige Anliggender, som fulgte paa hiin Diskussion om vor Trykkesfrihedslovgivnings Basen — tog Christensen, der 1837 var bleven Prokurator ved Lands- Over- samt Hof- og Stads-Retten, virksom Deel i Forhandlingerne om Selskabets Virksomhed og Organisation, der tiltrak sig saa megen Opmærksomhed i de sidste Aar af Frederik den Sjettes Regeringstid. Allerede her udmærkede han sig som en Ordfører, der turde fremsætte og forfægte sin Overbeviisning uden at see tilhøre eller tilvenstre.

Dog er det først under Christian den Ottende, at Christensen har udviklet en mere omfattende politisk Virksomhed. Ved de i Slutningen af 1840 og Begyndelsen af 1841 foretagne nye Valg af Stænderdeputerede blev han valgt baade som 4de Suppleant for Kjøbenhavn og med et betydeligt Antal Stemmer som Deputeret for Østifternes 16de Landdistrikt (Sønder- og Nørre-Herred paa Lolland). De tænksomme Vælgere, der ved disse Valg saae sig om efter Repræsentanter, der havde viist sig stemte for Bestræbelserne efter at føre Danmark ind i de konstitutionelle Staters Tal, saa at Folkets Repræsentanter fik lovgivende Myndighed og bestemte, hvormange Skatter, der maatte udskrives, fandt netop en saadan Mand i Christensen. Han havde ikke blot været een af den konstitutionelle Sags Bannereførere, idet han ved Christian den Ottendes Tronbestigelse overtog som Redaktør det juridiske Ansvar for Dagbladet „Fædrelandet“ og saaledes bidraget Sit til at udbrede og befæste konstitutionelle Anskuelser; men han havde ogsaa lidt for denne Sag. Thi, da Regeringen ikke deelte politisk Overbeviisning med ham og hans Parti, paadrog han sig som Redaktør en Mængde Justitsaktioner og dermed følgende Mulfter, ligesom han og ved en i Trykkesfrihedsselskabet

i 1840 holdt Tale gjorde sig til Gjenstand for den første Talefrihedsaktion i Danmark.

Den første Stænderforsamling, hvori Christensen deltog (som Deputeret for det 16de Landdistrikt), var den, der afholdtes i Roeskilde i Sommeren 1842. Opfordrede ved en stor Mængde, fra de forskjellige Egne og Stænder indkomne Petitioner, havde de i Roeskilde og Viborg stedfundne Stænderforsamlinger udtalt sig for en friere politisk Tilstand, og det paa en Maade, der, om den end ikke kunde betegnes som den heldigste, dog var egnet til at bringe Sagen noget videre frem, idet de begge gjorde Kongen opmærksom paa den ved historiske Vidnesbyrd godtgjorte Trang til en friere Udvikling af vore Samfundsforhold og anmodede ham om at træffe de i denne Henseende til det fælles Vel fornødne Foranstaltninger. Hvorvel den af den roeskildske Stænderforsamling valgte, hidtil ukjendte, skjøndt ret bekvemme, Forholdsregel, at indsende til Kongen de indkomne Petitioner som oplysende Bilag, havde det bekjendte Reskript af 31te Oktober 1840, hvorved Kongen advarede de Lehnbesiddere og Embedsmænd, der havde undertegnet de konstitutionelle Petitioner, om „ei at tilfidesætte deres Ed og Pligt, saafremt de attraae længere at tjene Os eller ville undgaae at ansees for et saadant Forhold“, til Følge og saaledes fremkaldte en Tilfjendegivelse, der yderligere vidnede om, at Regeringen ikke var stemt for at indlade sig paa det konstitutionelle Spørgsmaal, saa var dog den almindelige Opmærksomhed ved Stænderforsamlingens Aabning 1842 overveiende henvendt paa Konstitutionsagens videre Skjæbne. Allerede den egl. Rundgiørelse til den roeskildske Forsamling angaaende Resultaterne af den forrige Forsamlings Betænkninger og Petitioner bragte til almindelig Rundskab, at Kongen vilde forhøre hos Stænderne, om ikke stænderiske Komiteer kunde være et passende Middel til videre Udvikling af den danske Stats politiske Forhold. Den Meddelelse, som den kongl. Kommissarius i den Anledning gjorde Forsamlingen, overlod i det Væsentlige Stænderne at gjøre et Udkast til saadanne stænderiske Komiteers Indretning, idet der ikkun gjordes opmærksom paa, at deres fornemste Opgave skulde være at udjævne Uovereensstemmelser imellem de forskjellige Stænderforsamlinger.

Endskjøndt den offentlige Mening, nemlig den uafhængige Presse strax paa det Bestemteste udtalte sig imod de projekterede Stænderkomiteer, da Stændernes Virksomhed, i Stedet for at naae den

forønskede Forøgelse, nemlig ved de danske Stænderforsamlingsers Forening samt ved at forlenes med lovgivende og skattebevillende Myndighed, ikke blot ikke vilde udvides, men endog indskrænkes derved, at Stænderkommitteerne vilde komme til endelig at afgjøre de vigtigste Sager, hvis Behandling i Stænderne hidtil havde tilvendt disse en større Interesse, saa blev dog hiin Antydning angaaende de stænderste Kommitteer modtagen med aabne Arme i Roeskilde. Den til Sagens Drøftelse nedsatte talrige Kommittee, der bestod af Forsamlingens meest ansete Mænd, anbefalede Indførelsen af Stænderkommitteer i Almindelighed og gav en yderligere Udvikling af den Maade, hvorpaa de formeentlig kunde organiseres — en Plan, der, ikke var synderlig forskjellig fra den, der kort forhen var lagt til Grund for en lignende, kun med sparsomt Bisald modtagen, Stænderkommittee-Indretning i Preussen. Kommitteernes Virkefreds skulde hovedsagelig bestaae i at behandle de Sager, der allerede havde været forelagte Stænderforsamlingerne, men hvorom disse havde været af forskjellig Mening, ligesom den Medvirkning, der tidligere var ønsket Stænderne tillagt i Henseende til Statens finansielle Anliggender, foresloges udelukkende overdraget Kommitteerne; ja man haabede endog, at den nye Institution skulde blive modtagen „med Glæde“, dersom den fik den Indflydelse paa Budgetternes Affattelse og Finantsregnskabernes Aflægelse, som man tidligere med saa megen Kraft og Enighed havde anerkjendt som raadgivende Stænderforsamlingsers gavnligste og nødvendigste Virkefreds. Det ansaaes passende, at Kommitteerne kom til at bestaae af 9, for 6 Aar valgte, Medlemmer for hver af Landets 4 Stænderforsamlinger, der dels skulde vælges af hver enkelt Stænderforsamling i det Hele, dels af de enkelte i samme repræsenterede Klasser, saa at Sædegaardseierne for sig t. Ex. valgte 2 Medlemmer og Landdistrikternes og Kjøbstædernes Deputerede hver for sig lige saa mange, samt af 4 af Kongen udkaarerede Medlemmer — altsaa i Alt af 40 Medlemmer. Stænderne skulde altsaa blive, som hidtil — blotraadgivende og adskilte i 4 Forsamlinger; de skulde derhos berøves nogle af de vigtigste Sager; Stænderkommitteernes Betænkninger kunde endog tjene til Styrke for Regeringen i at forkaste de virkelig folkekaarne Mænds Raad, naar hine stemmede mere med Regeringens Principer end disse; om en konstitutionel Forsatnings Indførelse var der ikke Tale længere; man vilde ikke en Gang petitionere om den saa ofte forlangte Forening af de tvende danske Stænderforsamlinger; ja, hvad

der endnu fast var det allermærkeligste, en Komitee i en dansk Stænderforsamling søgte af egen Drift at give Stødet til en nyere Sammenknytning af Hertugdømmerne Slesvig og Holsten, til en kraftigere Gjennemførelse af de, allerede den Gang for den danske Stats Eenhed faa farlige, slesvig-holstenske Grundsætninger, idet Forslaget om, at Stænderkomiteernes Raadslagninger kunde angaa enkelte Provindser, naar der gaves Anliggender, som det alene vedkom dem at forhandle, nødvendigviis maatte medføre, at de Medlemmer, som Stænderforsamlingerne i Slesvig og Høho udvalgte til Delegerede for Komiteerne, ofte, paa Grund af den indgribende Administrationsforbindelse mellem Hertugdømmene, kom til særskilt, uden Paavirkning af danske Delegerede, at deliberere om Slesvigs og Holstens Sager under Et, og at den slesvig-holstenske Hovedpaastand om disse Provindsers statsretlige Eenhed saaledes vilde erholde en ny, og ingenlunde uvigtig, Bekræftelse.

De, som holdt sig forvissede om, at den største Deel af de roeskildske Deputerede vare blevne valgte under Forsudsætning af, at de vilde stræbe efter ved alle lovlige Midler at sætte det konstitutionelle System igjennem, havde visseelig været berettigede til den Forventning, at hiin Komitee-Betænkning, der ikke blot lod Konstitutionsagen aldeles uberørt, men ogsaa indeholdt et aabenbart Tilbagestrid fra den Vej, hvorpaa begge danske Stænderforsamlinger begyndte at slaae ind 1840, vilde have fundet utvetydig Modstand hos en stor Deel af Forsamlingens Medlemmer. Dette var dog ikke Tilfældet. Alle kappedes om at prise den nye Institution. Først da Christensen kom til Orde, mødte den en skarp og hensynsløs Kritik. I den Formening, at man burde gjøre sig nøie Rede for hele vor nærværende politiske Udvikling, fremhævede han, at „der i hele Landet bevægede sig en dybt følt Trang til en friere Statsforfatning“ — en Trang, der baade af den roeskildske og den viborgske Stænderforsamling var udtalt for Tronen som utvetydig godtgjort — og henpegede derhos til den Pietet for den afdøde Konge og den Forhaabning til Tronfølgeren, som i hiins sidste Regeringsaar tilbageholdt tydelige Tilkiendegivelser i konstitutionel Retning, til de betydningsfulde Skridt i samme Aar ved Tronstiftet, til de kjøbenhavnske Borgerrepræsentanters Adresse i Anledning af Kroningen, til de friske Diskussjoner i Stænderforsamlingerne og til Stænderpræsidenten Professor Schouws bekjendte Yttring, „at det vilde være en stor Lykke for

Danmarks Nutid og en større for dets Fremtid, om det maatte behage Kongen at skænke sit Folk en Forsatning, der gav det Deel i den lovgivende Magt". „Men", vedblev Christensen, „tør jeg nu gaae ud fra, at der i Folket lever en dybt følt Trang til en friere Statsforfatning, og at den er udtalt for Regeringen, da maa jeg vistnok spørge: Hvad har da Regeringen gjort i de forløbne to Aar? I hvilken Aand har Regeringen handlet under disse Omstændigheder? Ikke skal jeg her ved dvæle længe ved den Skjæbne, som de fleste, næsten alle, og det de vigtigste, af Stændernes Petitioner have haft; ikke skal jeg dvæle ved Afslaget paa Petitionen om en udvidet Trykkefrihed, eller rettere om Ophævelsen af et Par af de meest tyngende Baand, der hvile paa Pressen; ikke skal jeg dvæle ved Afslaget paa Petitionen om en bedre Ordning af Kirke- og Undervisningsvæsenets Overbestyrelse; ikke skal jeg dvæle ved Afslaget paa Stændernes Petitioner i de fleste lige saa vigtige Sager: heller ikke skal jeg dvæle ved det Forhold, som Autoriteterne have viist mod vor Folkefriheds næsten eneste Børn, Pressen; heller ikke skal jeg dvæle ved det høist betydningsfulde Faktum, at Statholderposten i Hertugdømmerne er bleven besat med en Broder *) til den, efter Manges Anskuelse præsumtive Arving af Størstedelen af disse Hertugdømmer; heller ikke skal jeg dvæle ved, at i Statsraadet Danmarks udenrigste Ministerium nu er kommet i Hænderne paa en hoi slesvig-holstenf Embedsmand **). Jeg troer her at maatte lade alt dette upaaagtet. Men dvæle skal jeg ved det Spørgsmaal: hvad har Regeringen da gjort for at imødekomme hiin udtalte Trang: hvad har den gjort for at forebygge at Folketstemningen ikke skulde blive end mere trykket, for at Fremtiden ikke skulde vise sig end mere mørk og foruroligende end den, efter hvad der foreligger, alt maatte ansees for? Jeg spørger: hvad har Regeringen efter fulde to Aars Forløb gjort? Og Svaret ligger i den kongelige Bekjendtgørelse: Regeringen har henstillet til os at overveie, om ikke stænderske Komiteer, som paa allerhøieste Befaling kunne afgive Betænkning over Anliggender, der angaae flere Provindsers eller den hele Stat, kunde være at indføre. Altsaa denne Foranstaltning skal være det Middel, hvor-

*) Prinds Frederik af Augustenborg, en Broder til Hertugen af Augustenborg.

**) Grev Reventlow-Criminil.

ved Regeringen vil berolige det, for sin Fremtid bekymrede, Folk! Allsaa dette Middel skal være tilstrækkeligt til at lade os med Rolighed see de Aar imøde, som i alt Fald ville medgaae, inden det kan træde i Virksomhed". Han gik derpaa over til at udvikle, „at aldeles Intet vilde opnaaes" ved de ständeriske Kommitéer, eller dog kun „i det Høieste ved hurtigt svindende Illusioner at dyse i Slummer den Uro og Frygt, den Tomhed og Uhyggelighed, der nu hviler i Alles Hjerte", og, skjøndt han anerkjendte Forslaget som en vis Imødekommen fra Regeringens Side, var det ham dog „klart, at de foreslaaede ständeriske Kommitéer ikke kunde fortjene Bisald. De vare „en praktisk Umulighed", da man kunde være overbevist om, at Holstenerne ikke vilde slutte sig til dem; og, ved under saadanne Forhold at anbefale Indretningen, vilde man end mere irritere Holstenernes Stemning, som ikke vilde see andet deri end et nyt Daniserings Forsøg. „Men jeg troer ei blot, at Indretningen er umulig; jeg troer, at den er ligesom skadelig, dræbende for Ständerinstitutionen. Det er allerede i sig selv klart, at jo mere man mangfoldiggjør de folkerepræsenterende Autoriteter, desto mere maa selvfølgelig den folkelige Indflydelse svækkes baade hos Folket og Regeringen. Det forekommer mig derhos, at Faren herfor endog er bleven større ved Kommitéens Indstillinger. Den skjælnes nemlig aabenbart imellem den Indflydelse, som de ständeriske Kommitéer skulde have som mæglende iblandt de forskjellige Ständerforsamlinger, og den, som de skulde have som ikke-mæglende. Det forudsættes allsaa, som det forekommer mig, meget tydeligt, at disse Kommitéer skulde have nogle Sager, som ikke komme til de enkelte Forsamlinger. Men nu forekommer det mig indlysende, at disse Sager netop vilde være de vigtigste og største, ligesom de ville være de almindeligere, de mere det Hele omfattende, saasom Sager om Finantserne, Tolden og almindelig Væbning; og jeg vil da spørge, om ikke Ständernes Betydning hos Regering og Folk væsentligen maa lide, hvis saadanne vigtigere Sager ikke forelægges dem? Endnu farligere synes den Anskuelse hos Kommitéen mig, naar den forudsætter, at Regeringen undertiden skulde kunne finde Anledning, naar den afveg fra een Ständerforsamlings Anskuelse i en Sag, som ene vedkom denne; f. Ex. fra Østfjernes Ständerforsamling i en Hovedstaden alene vedkommende Sag, eller fra den holstenske Forsamling i en Sag, der vedkom Hertugdømmets Forhold til det tydske Forbund, da at indhente en yderligere Betænkning fra

den enkelte Forsamlings Kommitterede; naar, siger jeg, Komiteen antager, at der i saadanne Anliggender, hvor Regeringen ikke har fundet sig foranlediget til at bifalde den vedkommende Forsamlings Betænkning, skulde kunne indhentes denne samme Forsamlings enkelte Delegeredes videtur *) over Sagen. Det synes mig netop i høieste Grad betænkeligt saaledes at give Regeringen ligesom en Anvisning paa at appellere fra den store Forsamling til 9 af dens Medlemmer. — Men allerfarligst forekommer det mig dog at være, naar jeg seer i Komiteebetænkningen tillige udtalt den Anskuelse, at der vil kunne indtræffe Tilfælde, som vilde kunne foranledige, at de to danske Forsamlings Kommitterede fræde færskilt sammen for sig, og begge Hertugdømmernes Forsamlinger for sig. Det Sidste forekommer mig nemlig ganske særdeles farligt; det maa forekomme saa, netop for os, som antage, at den ulykkelige Adskillelse af de danske Stænderforsamlinger skete allernærmest, fordi man ellers ikke kunde — som man vist med Rette troede at burde gjøre — adskille Hertugdømmernes Stænderforsamlinger. Jeg troer derfor, at, hvis der sjældnere eller oftere kom Tilfælde, hvori Hertugdømmernes Delegerede saaledes skulde træde sammen i een fælles Komitee, vilde dette virke lige imod hvad, der bør være den øverste Grundsætning i Danmarks Politik: Statseenhedens, og Hertugdømmerne vilde derved endmere, end desværre alt sket er, rives løs fra Danmark og rives hen mod Tydskland. Det forekommer mig kun at ville være en daarlig Erstatning herfor, at man ved en saadan nærmere Forbindelse mellem de 2 danske Stænderforsamlinger eller mellem begge Hertugdømmernes stundom mulig kunde faae udjævnet en eller anden tilstedekommet Uighed mellem de forskellige Forsamlings Instillinger. Denne Fordeel vilde visseligen være altfor dyrt kjøbt. Men dertil kommer endnu, at man, naar der sees hen til den slesvigske Stænderforsamlings hele Stilling, maa finde det dobbelt betænkeligt at indlade sig paa den hele Sag. Jeg troer nemlig, at det ikke kan negtes, at, som en Folge af Slesvigs hele historiske Udvikling, den danske Befolkning kun er særdeles svagt repræsenteret i den slesvigske Forsamling, ligesom de af Regeringen udnævnte Medlemmer neppe heller ere til megen Støtte for de danske Interesser. Men netop derfor er det mere end sandsynligt, at der blandt de fra Slesvigs

*) Skjøn.

Stænderforsamling Delegerede ikke vil findes en eneste Repræsentant for de danske Interesser i Slesvig; og, hvis dette er Tilfælde, kan det ei negtes, at vi herved opfordres til dobbelt Varsomhed. Jeg troer ved det, som jeg her har udviklet, nogenlunde at have antydnet, at, hvis Hertugdømmerne imod Formodning endog indløde sig paa Forslaget om stænderiske Kommiteer, er det isinesfaldende, at de i alt Fald ikkun gjøre det under de Betingelser, som Kommiteen har opstillet; men disse Betingelser ere saadanne, at ingen Mand, for hvem Danmarks Interesser og Danmarks Statseenhed er vigtig, rolig vil kunne samtykke deri". Slutningen af dette klare Foredrag gik ud paa, at Forsamlingen ikke burde blive staaende ved de stænderiske Kommiteer, da Folket var berettiget til at vente, at den af sig selv vilde komme ind paa Forfatningspørgsmaalet. Til den Ende mindede Christensen om, at „det er i de rolige Dage, at man skal sørge for de urolige“, at, „Bevægelser, langt fra at være trængt tilbage, meget mere kun har trukken sig tilbage og ved given Leilighed pludselig kan bruse frem, og, hvad der da skeer, vil snarere blive Tilfældighedens end Viltsdommens Bærk“, at den hollsteenske Stænderforsamling havde i sin Adresse med stor Bestemthed udtalt sig for en friere Forfatning, og at det ligger i Stænderforsamlingernes vel forstaaede Interesser at holde sammen, hvor der handles om fælles Anliggender. „Men fremfor Alt maae vi ikke glemme de Ord, som findes i den kjøbenhavnske Petition i 1840: „at hele vort Haab hænger ved Kongens Liv, og at Ingen veed, hvor langt et Mennekeliv vil række“; ikke glemme, at, hvis Døden skulde borttrykke Kongen, Kronprindsen og Prinds Frederik Ferdinand, uden at Nogen af dem har efterladt mandlige Arvinger, er det i Hertugdømmerne en meget almindelig Mening, om den end ikke er den overveiende, at den nærmest Arveberettigede til i det mindste en stor Deel af Hertugdømmerne er den nuværende Statholders Broder, Hertugen af Augustenborg; ikke glemme, at Danmark aldrig vil kunne gaae ind paa denne Anstuelse, og at der saaledes, hvis Tilfældet skulde indtræde, vil opstaae en Forvikling, af hvilken der kun er Udsigt til paa een af to Maader at komme ud, enten — det Gud forbyde — ved en Borgerkrig — eller — hvad der er ligesaa sørgeligt — ved et fremmedt Magtbud. Med denne Fremtid for Die, denne, efter min Overbeviisning, meget mørke Fremtid kan jeg ikke stemme for de foreslaaede Stænderkommiteer, og jeg agter derfor at votere et bestemt Nei, i den Formening, at deri ligger en

ligefrem Inhærerer af Stændernes tidligere Andragender om frlere Statsformer. Jeg forbeholder mig imidlertid, forsaavidt Forsamlingen skulde gaae ind paa Komiteens Indstilling, at stille et Amendement som væsentlig skal gaae ud paa, at de stænderffe Komiteer kun anbefales for det enkelte Hverv, at tage Rigets Forsfatning under Overveielse i de to af mig angivne Henseender og derved at afgive Betænkning“.

Ligesom man maa erkjende Betydningen og Vægten af de Anskuelser, Christensen saa dygtig forsøgte i den nysansførte Tale, saaledes hør heller ikke det borgerlige Mød, der bevægede ham til at optræde ikke blot mod den ansete og talrige Komitee (Justitsraad Ussing, Professor David, Etatsraaderne Hvidt, Bang, Neergaard og Estrup, Biskop Mynster, Kammerherre Scavenius og Advokat Lehmann), men ogsaa mod Mænd, der før havde udgivet sig for at tjene den konstitutionelle Sag, men nu syntes at opgive den, ikke lades upaaagtet. Skjøndt Christensen blev angreben fra alle Sider, og skjøndt han kun fandt Understøttelse hos nogle faa Deputerede, navnlig Brændeviinsbrænder Sidenius og Sognefoged Petersen, saa veg han under den endelige Behandling dog ikk eet Haarsbred fra sin erklærede Overbeviisning om de stænderffe Komiteers Forkastelighed. Dværtimod udviklede han yderligere Folkets Vnske om en friere Statsforsfatning og den farlige Indflydelse, der beredtes for de slesvig-holstenffe Anskuelser ved at andrage paa, at de Medlemmer, som Slesvig og Holstens Stænderforsamlinger udvalgte til de stænderffe Komiteer, gaves Leilighed til særskilt at træde sammen og raadslaae om Hertugdømmernes Anliggender. „Men“, foiede han til, „det er ikke blot disse Grunde, der gjøre mig ængstelig for den paatænkte nye Institution“; thi, saa sluttede han: „Jeg kan heller ikke negte, at jeg kun med Mistænknelighed kan betragte Forslaget til de stænderffe Komiteer, naar jeg seer hen til den Side, hvorfra det er udgaaet: Danaos timeo et dona ferentes *). Det danske, det stemannffe Ministerium har, mig vitterligt, aldrig endnu været nogen Ynder af Fjelsfriheden, og det forekommer mig, at vi ikke have Grund til at antage, at det nu skulde have stiftet Anskuelser. Og seer man dernæst hen paa den Maade, hvorpaa Forslaget er fremkommet, hvorledes man, i Stedet

*) o: jeg frygter Danaerne (Grækerne), selv naar de bringe Gaver — et bekjendt Udtryk hos Digteren Virgil.

for at fremkomme med et formeligt Lovudkast, alene har fremsat en nogen Idee, nogle i det Almindelige holdte Bemærkninger til Overveielse, paatrænger sig da ikke det Spørgsmaal: hvorfor har man da ikke udtalt sig tydeligere om, hvad man egentligen mener, om hvad vi tør vente os af den Institution, man tænker at indføre? I Sandhed, er det Ministeriets Overbeviisning, at de konstitutionelle Bestræbelser bør tilbagetrænges, og at dette bør skee, ikke blot ved en streng Fastholden af de absolutistiske Principer, men tillige ved en fuld Afledning af Gemytternes Forstemning, da er det vissefælg en klog og særdeles vel beregnet Forholdsregel, som Ministeriet herved har valgt; thi, naar den af Folkerepræsentationen bliver accepteret, da er det at forudsee, at den en rum Tid vil stille Bevægelserne i Ro, indtil det kan sees, hvad der da endeligen vil komme ud deraf. At det overhovedet fra Regeringens Standpunkt, naar denne ønsker at vedligeholde det nærværende System uforandret, kan ansees fordeelsagtigt, at de foreslaaede Stænderkommitéer komme i Stand, er mig vel begribeligt. Ogsaa kan jeg forstaae, hvorfor de konservative Medlemmer af denne Forsamling med begge Hænder have grebet om denne Idee. Men ikke skal jeg nægte, at det har gjort et dybt Indtryk paa mig, at saa mange Mænd, der ere vor Friheds bedste Støtter og dens ypperste Prydelser, have troet at kunne gaae ind paa et Forslag af en saadan Natur. Jeg for min Part kan, om de stænderste Kommitéer skulde blive permanente, kun i dem see en permanent Kilde til Ulykke og Fordærvelse for vort Fædreland. Mange dele denne Frygt med mig. Det skulde kun glæde mig, om Fremtiden maatte vise, at den var ugrundet. Man har sagt, at jeg kun maatte kjende Lidet til, hvad en Statsmand kunde formaae, naar jeg troede, at det vilde være en let Sag at ordne det komplicerede Forhold mellem Danmark og Hertugdømmerne saaledes, at Landet i et Dieblisk kunde gives en Konstitution. Jeg erkjender fuldt vel, at dette Værk vil kræve Tid og være forbundet med en god Deel Vanskeligheder. Men nu ere to Aar henrundne, siden Stænderne indgave deres Petition, og er der i disse to Aar foretaget Noget til at ordne hiint Forhold? Jeg veed i det mindste Intet; kun veed jeg Gæet i den modsatte Retning, Statholderpostens Besættelse i Hertugdømmerne, og dens Besættelse med en Slesvig-Holstener. Dog, man mener, at de stænderste Kommitéer bedst ville være stiftede til at bringe dette Forhold i Orden, og man lover sig at Kommitéerne i denne Sag skulde tage

Initiativet, saa at dette skulde være den første Sag, de tage under Behandling. Men hvorfor da ikke udtale dette ligesvem, hvorfor udsætte sig for, at man om nogle Aar endnu engang skal sige „derom er Intet yttret i Petitionen, om det end er bemærket i Diskussionerne“? Man udtale sig aabent og uforbeholdent! det byder Pligten mod Kongen og hans Søn, mod Dynastiet, mod hele Folket. Referenten har sagt: halve Forholdsregler due til Intet. Jeg giver disse Ord Anvendelse i det nærværende Tilfælde. Man gjøre sig ikke skyldig i Halvhed! Jeg voterer Nei til det foreliggende Forslag; og skulde dette mit Votum ikke være Majoritetens, da forbeholder jeg mig Ret til at erholde stillet under Afstemning mit Amendement om, at disse Komiteer kun sammenkaldes een Gang for alle og snarest muligt samt udelukkende for at overveje og raadslaae om Ordningen og Udviklingen af vore statsrettlige Forhold“. — Resultatet blev, at den roeskildste Stænderforsamling forkastede det af Christensen og Brændevinsbrænder Sidenius stillede Amendement, at de stænderste Komiteer fraraades, med 47 Stemmer mod 14, samt at man med 50 Stemmer mod 11 modsatte sig, at hans andet Amendement, at de stænderste Komiteer ikke skulde bruges til Andet end Ordningen af Retsforholdet imellem Rigets forskjellige Dele og Indførelsen af friere Samfundsforhold, kom under Afstemning. Joinesaldende heldig var Christensens uforfærdede Kamp imod Alt, hvad der i Roeskilde udmærkede sig ved Rigdom, Stand, Rang og Lærdom, saaledes ikke i denne Sag; men, uden at tale om, at den bidrog til at stille en heel Deel Deputerede i det rettere Lys, der tilkommer dem som Folke-repræsentanter, saa viste dog Udsaldet, at een eneste Mand, der første Gang mødte i den roeskildste Stænderforsamling, ved sit politiske Overblik og sin mandige Fasthed var i Stand til at samle en folkelig Opposition mod alle den roeskildste Stænderforsamlings indflydelsesrige og betydende Medlemmer. I Virkeligheden derimod turde Christensens behjertede og grundige Angreb paa hele Stænderkomiteevæsenet, idet han just gav Exemplet, have haft ikke ringe Virkning; thi, da den kort efter sammentraadte flessvigste Stænderforsamling, ligesom den holsteenske, aldeles modsatte sig Sagen, og da den paa samme Tid forsamlede jydste Stænderforsamling ikkun vilde indlade sig derpaa under den bestemte Forudsætning, at „Maalet for Komiteernes Virksomhed maatte være en fri konstitutionel Forsatning“ — der jo ganske var den af Christensens opstillede, men i Roeskilde

som formstridig undertrykte, Anskuelse — blev Regeringen saa vaklende med Hensyn til den hele Stænderkomiteeindretning, at det tilskjendegaves de i 1844 sammentrede Stænderforsamlinger, at denne Sag var „stillet i Bero“. At Christensens uforfærdede og patriotiske Forhold i Roeskilde væsentlig har medvirket til dette Udsald turde saaledes næsten være mere end sandsynligt.

I den roeskildske Stænderforsamling forekom 1842 en anden Sag, under hvilken det var vigtigt, om den ordnedes efter Folkefrihedens Principer. Ogsaa af denne havde Christensen de største Fortjenester. Dette var Sagen om det islandske Althing. Ved Stænderforordningen af 1834 var det foreskrevet ikkun som en foreløbig Bestemmelse, at Island skulde repræsenteres i den roeskildske Forsamling ved tvende af Kongen udnævnte Medlemmer. Naar det lod sig gjøre, skulde Island have sin egen Stænderforsamling. Efterhaanden vare Forarbejderne hertil rykkede saavidt frem, at Regeringen 1842 kunde forelægge Stænderne et Udkast til en Anordning om Indretningen af en raadgivende Stænderforsamling paa Island under Navn af Althing. Udkastet, der i alt Væsentligt vilde overføre den danske Stænderanordnings Bestemmelser paa Island, blev i det Hele taget billiget af den nedsatte Komitee, hvis Medlemmer vare, foruden de tvende islandske Medlemmer, Etatsraad, Geheime-Archivarius Finn Magnussen og den nuværende Amtmand over Islands Nord- og Øster-Amt Etatsraad Johnson, Etatsraad Hvidt, Justitsraad Ussing og Prof. David. Den eneste Forandring, en, af de islandske Medlemmer i Komiteen bestaaende, Minoritet havde foreslaaet, var den ikke uvigtige Modifikation af Udkastets strenge Betingelser for Valgret og Valgbarhed, at Enhver, der med formelig Adkomst havde en dertil kvalificeret Eiendom i Lete, hvad enten det var paa visse Aar eller Livstid, skulde derved være berettiget til at vælges og stemme paa Medlemmer af Althinget, medens Udkastet ikkun vilde, at Leiere paa Livstid eller Fæstere skulde have en saadan Afgang, da Valgretten og Valgbarheden i Regelen skulde være bunden til Eiendomsretten.

Det var Christensen forbeholdt at foreslaae andre vigtige Forbedringer. Han fandt, at et Antal af 26 Medlemmer, hvoraf endda de 6 skulde udnævnes af Kongen, var for lidet for Althinget. Det vilde være en saa lille Forsamling særdeles vanskeligt at tilegne sig og gennemføre den parlamentariske Opførelse og Værdighed, som er

nødvendig for enhver Forsamling, men som maa være dobbelt nødvendig for Island, der i politisk Dannelselse staaer tilbage for os. Heller ikke vilde det være en saadan Forsamling saa let at vække en ret levende Sympathi hos Folket; thi jo færre Medlemmer der skulde vælges, og i jo større Valgdistrikter Landet skulde inddeles, desto mindre maatte Interessen hos Mængden blive. Derfor foreslog han, at Althinget skulde bestaae af 42 af Folket valgte og 6 af Kongen valgte Medlemmer. — Dernæst meente Christensen, at Althinget ikke burde holdes i Reikjavig, men paa Thingwalle, hvor det tidligere havde været i 800 Aar, *) og, da dette Sted derfor af Islænderne betragtes med Fortjærlighed og Veneration, vilde det strax kunne give den hele Indretning en folkelig Indvielse. — Fremdeles ansaae Christensen det baade upassende og stødende, at det ifølge Udkastet skulde være Danskfødt, hvad enten det var Kommissarius eller Deputerede, tilladt at tale Dansk i en islandsk Forsamling, saa meget mere som det ikke syntes nogen ubillig Fordring til de Danste, der attraae Embedsansættelse paa Island, at de have lært det Lands Sprog, hvor de ville forføres. — Endelig foreslog Christensen at anholde om, at den islandske Stænderforsamling skulde tilstædes fuldstændig Offentlighed, saavel fordi Offentligheden er en Livsbetingelse for enhver politisk Institutions Værd, som fordi det Surrogat, vi hertillands have for Stændernes Offentlighed i Stændertidenden, ikke vilde gjøre nogen synderlig Nytte i Island, da det derværende eneste Bogtrykkeri først vilde blive færdig med Forhandlingernes Offentliggjørelse, længe efter at de vare sluttede og havde tabt Nyhedens friske Interesse.

Atter her optraadte Christensen mod nogle af dem, man hidtil havde anseet for den folkelige Sags Venner; og, skøndt disse, navnlig David og Ulfing, ikke undlode saavel ved alvorlige Betragtninger som ved spottende Bemærkninger af al Magt at bekæmpe de af Christensen foreslaaede Forandringer, bragde han det dog ved sin slaaende Beviisførelse ikke blot derhen, at de foran nævnte tvende islandske Deputerede gif over til ham og lode deres Medkommitterede i Stikken med den fattige anbefaling af alle Lovudkastets Dele, men endog saavidt, at hans Forslag,

*) I Fortiden var Althinget udrustet med lovgivende og dømmende Myndighed; tilsidst var det kun en Art Dverret; ved dette Aarhundredes Begyndelse ophørte det ganske.

at det ikke tilstedebedes Noget at tale andet Sprog i Althinget end det islandske, gik igjennem ved Afstemningen og over i den endelige Althingsforordning af 8. Marts 1843. De øvrige Forbedringer, han søgte at sætte igjennem med Hensyn til Althinget, bleve derimod, skjøndt kun med ringe Majoritet, forkastede af den roeskildske Stænderforsamling og kom selvfølgelig ikke i Betragtning ved Althingsforordningens Affattelse. Man kan imidlertid være temmelig vis paa, at det ikke vil vare længe, inden Islænderne ville, saafremt de blot nogenlunde opfatte det repræsentative Væsen, i selve Althinget optage Christensens Forslag *). Hvorledes hans Færd blev paaestjønnet af dem, der ere mest færtrolige med Islands Forholde, saaes af en Adresse, som kort efter Stænderforsamlingens Slutning blev ham tilstillet, og som var underskrevet af alle i Kjøbenhavn værende Islændere. I dette Alstykke, der indeholder et betydningsfuldt Bidrag til Bedømmelsen af Christensens politiske Virksomhed, hedder det, efterat det er bemærket, at Islænderne i Althingsagen ere dem mest takskyldige, som med Djærvhed følge den lige Vej og kraftigst gaae frem i Reformen af Mængderne i Landets Forvaltning, saaledes: „Heri staaer nu Ingen over, eller rettere sagt ved Siden af Dem, Hr. Balthazar Christensen! og det er derfor vor Pligt at bevidne Dem vor oprigtige Tak for den Opmærksomhed, Kraft og Indsigt, hvormed De i Roeskildske Stænderforsamling har udtalt Dem over vort Fødelands Anliggender. Enhver Islænder vilde have ønsket, at han havde været i Deres Sted, at han havde sagt det, som De sagde, ja den Tanke er saa levende i vore Hjærter, at, da vi, unge og gamle herværende Islændere fra hvert Syssel i Island, bestemte os til en Sammenkomst i denne Anledning, vidste Ingen, hvem der egentlig var Ophavsmanden dertil, saa enlige vare Alle deri; thi Alle havde stiltiende besluttet, at en Sammenkomst skulde holdes for at takke Dem for Deres Fremfærd, førend Noget havde yttret sig derom.“

Allerede tidligere havde frisindede Deputerede bragt Sagen om Selveiendoms større Fremme paa Bane som det Middel, der er fortrinligst skiftet til at hæve Bondestanden til statsborgerlig Selvstændighed lige med de øvrige Stænder og saaledes forskaffe Danmark den uaf-

*) Siden dette blev nedskrevet, erfares det, at der i det i Sommer afholdte Althing har været Forhandlinger saavel om sammes Offentlighed som om en Udvidelse af Valgbarheden og Valgretten.

hængige og kraftfulde Middelstand, hvortil det i mange Henseender saa haardt trænger. Et saadant Forslag, der gik ud paa, at det skulde være Besidderne af Grevskaber, Baronier og Stamhuse tilladt at afhænde det til dem hørende Bondegods, naar Kjøbesummen derfor bleve satte fast til Fordeel for de tilkommende Besiddere, og at de Godseiere, der i Fremtiden bortsolgte deres Bondegods, skulde kunne gjøre dette uden Tab i Herregaardenes Rettigheder og Friheder, blev ogsaa 1842 indbragt i den roestildste Stænderforsamling af den langelandste Deputerede, Prokurator Boesgaard. Iblandt dem, der talede varmt for, at dette Andragende skulde tages under Behandling, var ogsaa Christensen. Skjøndt han var overbevist om, at Selveiendoms større Udbredelse fremfor Alt er en Betingelse for vort saa vigtige Agerbrugs almindelige Opsving, og at den hæderlige Bondestand fornemmelig derved vil hæves til samme Standpunkt i aandelig og statsborgerlig Henseende, hvorpaa Statens øvrige Borgere staae, saa nærede han dog for Tiden ikke altfor sangvinste Forhaabninger for denne Sags Fremme. „Jeg troer nemlig“, sagde han, „at Diebliffets Forhold ere intet mindre end gunstige for denne Sag som for Frihedens andre Interesser i Almindelighed. I Udlandet seer man flere Naborigers Magthavere mere end tidligere rette deres Stræben paa, end yderligere at befæste et paa lignende store Jordeiendomme begrundet Landaristokrati. Og her i Danmark synes Regeringen alt i længere Tid ikke mere at følge den liberale Politikk, som det bernstorff-reventlow'ske Ministerium søgte at gjennemføre for Selveiendom og Bondestand. Ikke vil jeg herom gaae saa langt tilbage som f. Ex. til Aaret 1822, da en fgl. Resolution af 31te Juli havde Reskriptet af 19de Mai 1809, hvorved det var paalagt, at det, beneficerede og offentlige Stiftelser tilhørende, Fæstegods skulde søges realiseret til Selveiendom, naar det blev fæsteledigt; Skjøndt det ikke kan negtes, at de samme Mænd, som allerede den Gang i den afdøde, saa bondevenlige Konges Regering havde en væsentlig Indflydelse paa Lovgivningen, endnu udgjøre Fleerheden af Hans Majestæts nærmeste Raadgivere. Ikke vil jeg gaae saa langt tilbage, men dvæle vil jeg ved det Par Aar, som ere forløbne under vor nærværende Konges Regering, og jeg skjønner da ikke rettere, end at det fremgaaer, at den nye Regering er mindre gunstig stemt for Bondestandens Emancipation og navnlig for Selveiendoms Fremme. Vel udtalte den fgl. Kommissarius for et Par Dage siden, at Selveiendom stemmer

med „Statens Interesse og Tidens Tænkemaade;“ men jeg søger forgjæves Beviser paa, at en saadan Tro hos Regeringen har aabenbaret sig i Gjæringer. Derimod mindes jeg heelt vel det, efter min Overbeviisning, meget beklagelige Faktum, at den nærværende Regering paa eet af sine Godser, nemlig det ødslerredste, har spærret sine Bønder den Afgang til Arveskætes Erhvervelse, hvortil saa Mange, og deriblandt jeg, troede dem formeligt hjemlede af den forrige Regering. Jeg mindes et andet Tilfælde, som ogsaa synes at karakterisere Regeringens Politik i disse Forhold. Da de kgl. Godser Alkstrup og Egemark nylig skulde skulde sælges ved offentlig Auktion, er det bekjendt, at Bønderne forgjæves gjorde sig yderlig Umage for, at Betingelserne for Realisationen kunde blive indrettede saaledes, at det blev dem muligt, ved at købe deres Gaarde, at erhverve Selveiendom. Jeg har ingen Grund til at tvivle om, at disse Bønder jo i flere Henseender udmærket kvalificerede sig til at blive Selveiere, og at de navnlig vare i Besiddelse baade af den Dannelses og Dygtighed i det Hæle og de pekuniære Kræfter, som udfordres for at bestaae den Kamp, der, som jeg indrømmer, hyppig er uadskillelig fra Overgangen fra Fæste til Selveiendom. Et tredie talende Indicium troer jeg endelig at vine deri, at, saavidt jeg veed, skjøndt det ikke endnu er officielt, ganske nylig et Forbegods her i vor Nærhed er blevet oprettet til et Baroni*), hvorved ogsaa i denne Egn Afgang til Erhvervelse af Selveiendom saaledes er bleven gjort saa meget vanskeligere. Alt dette troer jeg, tyder hen paa en mindre gunstig Stemning hos Regeringen, eller i alt Fald hos Hans Majestæts nærværende Raadgivere, for Selveiendoms Udbredelse; men, er dette end saa, og er det kun lidet sandsynligt, at Hans Majestæts Raadgivere enten ville forandres, eller endog blot i denne ene Henseende følge en forandret Politik, saa er det dog saa langt fra at jeg her seer nogen Grund til, ikke at tage den foreliggende Proposition under Overveielse, at Folkerepræsentanterne fra den Side have den allerstørste Opfordring til at tage sig af Sagen, hvis denne ellers efter sin Bestaafenhed maa erkjendes at fortjene det. Men, naar det virkelig ligger „i Statens

*) Tølløse med Tilsliggende, der er ophøiet til Baroni for den baroniserede Hofsjægermester Zeuthen; siden er ogsaa Adlersborg bleven et Baroni.

Interesse og Tidens Tænkemaade", at Selveiendom bør fremmes, naar siger jeg, dette virkelig forholder sig saaledes, da maae vi ogsaa gjøre det gjældende hos Kongen og hos Folket: den offentlige Mening vil da bemægtige sig Sagen — den offentlige Mening, som Mange maafee endnu antage for ung og svag, og som maafee ogsaa i Birkeligheden endnu er det, men som snart vil vore i Kraft og Styrke, og seirende træde ud af Kampen ogsaa i dette Forhold. Nuet er maafee tvivlsomt; men Fremtiden er sikker, den er Frihedens".

Hvor meget Godseierne endog modsatte sig dette Andragende — der efter et Par overspændte Grevers Ittringer ikke burde tages under Behandling, uden at man vidste de usødte Stamherrers Tanker derover! — naaede det dog til Komiteebehandling. Den Mængde kongl. Lovudkast, hvormed Stænderforsamlingen i 1842 bleve fysiske, medførte imidlertid, at ogsaa denne vigtige Sag blev liggende ufuldendt.

Da de roeskildste Stænder to Aar efter, i Oktober 1844, atter traadte sammen, havde Landbosagen naaet en forøget Vigtighed og Betydning. Det var nu ikke blot blevet Mange klarere, at Agerdyrkningen, skjøndt vort Lands fornemste Erhvervsskilde, ingenlunde er udviklet i den Grad, som vilde være muligt, naar Forholdene gaves et hensigtsmæssigere Løb; det var ikke blot Erkjendelsen af, at Landbefolkningen vilde i mange Henseender vinde en lykkeligere Eksistens, dersom vore Landboløve undergaves en tidsvarende Reform, der var gaaet op for Flere; det var ikke blot den almindelige Forestilling om, at Selveiendom er at foretrække for Fæste, der havde fundet en større Udbredelse. Der var tillige kommet andre og vigtige Spørgsmaal, Bondestanden vedrørende, ind under Betragtningen. De forhoiede Fæsteafgifter, navnlig de stedse stigende Indfæstninger, der havde faaet et ukjendt Opsving ved de hist og her paabegyndte Fæsteauktioner, havde gjort det haangribeligt for selve Bondestanden, hvorledes Fæstevæsenet, gennemført i sin strenge Konsekvens, kan hæmme den moralske og materielle Udvikling. De vedvarende Oprettelser af Baronier og Stamhuse havde kun bidraget til at forøge det Tængstende ved Fæstegodsernes Mængde og Omfang, der indtog $\frac{2}{5}$ af hele Landets ufrie Hartkorn. Godseiernes Overvægt i Amtsraadene og paa ikke faa Steder tillige i Sogneforstanderskaberne, havde ladet Landbostanden føle dens Fordringer og Magt. Den be-

tænkelige Tilstand, hvori Huusmandsstanden og den hele bosciddende Arbeidsklasse paa Landet befinder sig, saavel paa Grund af utvungne Leiesystem for Huse, hvorved disses Besiddende overbebyrdes med bestemt og ubestemt Ugedagsarbejde, som paa Grund af de Indstrækninger Lovgivningen har paalagt Udstykningsfriheden, og Forbudet mod, uden det paagjældende Herskabs Tilladelse, at tage Indsiddere til Huse, samt paa Grund af de ingenlunde ubetydelige Byrder, det Offentlige lader hvile paa Huusmændene — denne Tilstand, der just var bragt under almindelig Overveielse hos Amtsråd og Sogneforstandere ved den roeskildske Stænderforsamlings Forhandlinger 1842 om Huusmændenes Stilling, fordrede Hjælp snarest muligt. Derhos var det blevet Mange, og det af Bondestanden, indlysende, at en Frigjørelse for denne Stand fra de Uligheder, der tyngte paa den i Henseende til Børnepligt, Beskatning (ufrit Hartkorn) og andre særegne Byrder (Tjenestepligten) maatte finde Sted, hvis Bonden skal kunne indtage den rette Plads ved Siden af Landets øvrige Borgere. Bevist for, hvor gjennemtrængt Bondestanden er af Nødvendigheden af sin egen Opkomst, indeholdtes just i de mangfoldige Petitioner, der fra Standen indgaves til Stænderne om at see de Tryk, der tyngede føleligst, hævede.

Med disse Betragtninger for Die var det i sin en Orden, at Mænd som Christensen og Kammerraad Drewsen, der stedse i deres hele offentlige Færd havde viist sig som Bondestandens trofaste Talsmænd, fremtog ligesom af Mængdens Varm et Forslag til bedre Ordning og gjennemgribende Reform af Landbosforholdene. Den Proposition, som de i den Anledning fremkom med, gik ud paa, „at Stænderforsamlingen vilde petitionere Kongen om: at han snarest muligt maatte forordne en hensigtsmæssigt organiseret Kommission til, under fuldstændig Offentligheds Kontrol og Bistand, at undersøge og derefter at foreslaae om de Forhold og Vilkaar, hvorunder Danmarks Bondestand i det Hele, og dens gudsbundne Medlemmer i Særdeleshed for Tiden befinder sig, med nærmest Hensyn til, hvad der endnu staaer tilbage at gjøre for denne Stands endelige og fuldstændige Emancipation for Person, Eiendom og Virksomhed til virkelig Frihed og Lighed med Statens øvrige Borgere, samt: at han derhos — med særligt Hensyn til det for denne Emancipation saa særdeles Hæmmende i de nærværende Lehn- og Guds- Forhold — deels foreløbigen vilde ved de Midler, der staae til Statsstyrelsens

Raadighed eller ligge indenfor dens Ressort, søge fremmet Fæsteforholdets Forandring til Selveiendom eller Arvesæfte, og dels ved Suspension af de derhen hørende Lovbestemmelser standse al videre Dpretelse af Lehn, Stambuse eller Majorater, indtil det ved den endelige Ordning af Landbosforholdene i Almindelighed kan vorde afgjort, om, hvorvidt og hvorledes deslige Landbesiddelser fremtidig kunne tilstedes". Skjøndt man nu vistnok skulde troe, at dette Ønske var ligesaa beskedent som stemmende med Statens og alle Varters vel forstaaede Interesse, saa blev dog Forslaget, efterat Godseierne og en Deel andre Deputerede, der gaanske mod Forventning (f. Ex. Professor David, Direktør Sager) gjorde fælles Sag med dem, havde angrebet dets Ophavsmænd, Christensen og Drewsen, paa den meest nærgaaende Maade baade med Hensyn til deres Motiver og Forhold udenfor Ständerne, navnlig som Medlemmer af Kjøbenhavns Amts Landkommunalforening, efterat man ligesom havde betegnet Forslaget som udsprunget af reen Lidenskabelighed, som anlagt paa at ophidsse Bondestanden, som beregnet paa at bringe Splid i Forsamlingen, „som en Omdreven, en Omtumlen uden Meed og Maal", som noget aldeles Ubestemt og Utydeligt og derfor Forkasteligt — med 36 Stemmer imod 26 nægtet Komiteebehandling og saaledes afvist af Forsamlingen. Vel bleve derefter nogle Petitioner, hvori androges paa Selveiendoms Fremme og lige Beskatning imellem det frie og ufrie Hartkorn, tagne under Komiteebehandling, da den Deputerede for det 5te Landdistrikt, Kapitain Buchwald, havde gjort dem til sine Forslag. Men at denne Estergivenhed ikke hidrørte fra nogen forandret Stemning hos Godseierne og deres Parti fremgik tydelig nok af de meget vidtløftige Forhandlinger, hvori de meest skjærende aristokratiske Ittringer kappedes med de lidenskabeligste og personligste Angreb paa Christensen og Drewsen, hvem man ikke blev træt af at tillægge al Skylden for Landbevægelserne. Disse holdt sig derimod til Sagen, Spørgsmaalet om Bondestandens Opkomst og Landvæsenets Fremme, saaledes som man kunde vente det af Mænd, der føle varmt for Fædrelandets Vel og i dens Handlemaade ikkun lade sig bestemme af samvittighedsfuld Overbeviisning; og, forsaavidt de nødvuungne toge til Gjenmæle imod Fornærmelser, skete det med en — ligeover for det hidfige Modparti — mærkeligt affstikkende Maadehold og en moden Besindighed, i hvilken Henseende vi kunne henvise til Christensens Foredrag i Ståndertidenden Side 2926—2948 og 3518—3524 samt

til Drewsens vidfulde Foredrag sammesteds Side 3489 — 3494 om, hvorledes Christensen og han havde maattet løbe Epidemid mellem Aristokraterne, og hvorledes „Postelinet vil blive flaaet itu, naar der ikke nu gøres Noget for Bondestanden“. Ved den endelige Afstemning over det Buchwaldske Andragende stillede de med deres sædvanlige usfortrødne Udholdenhed deres ovenfor anførte Forslag som Amendement og det blev atter — forkastet. Stemningen hos Godseierne var overhovedet saaledes, at, skiondt Komiteens enkelte Forslag ikkun gik ud paa en almindeligere Ubefaling af Selveiendoms Udbredelse, navnlig ved at andrage paa Bøndergodssets Bortarvefæstning paa Domænerne, uden at andrage paa et bestemt Forbud imod Lejns og Stamhuses fremtidige Oprettelse, og paa at foranledige et Lovudkast angaaende Udvæjning af Ulligheden i Bestatning af det ufrie og frie Hartkorn imod Godtgjørelse til det Sidstnævntes Besiddere, var det dog nær kommet dertil, at den mægtige Godseierstand havde sat igjennem, at der slet ikke skulde indgives nogen Petition. Forhaabentlig vil dog den Bevægelse, der nu har reist sig angaaende Landbosforholdene ikke hende, inden den har baaret store og gavnlige Resultater. Men da vil Fremtiden med Taknemmelighed mindes Christensens og Drewsens usforfærdede Udholdenhed, ligesom den allerede er bleven paaskjønnet af Bondestanden ved mange til dem indsendte Adresser*).

*) Til Prøve paa disse Adressers hjertelige, usminkede Sprog hidsætte vi den falskerste Landbosforenings af 26de November 1844, saa lydende: „Til Bondestandens Talsmænd Johan Christian Drewsen og Balthazar Christensen, Deputerede for de mindre Landeiendomsbesiddere paa Falsk og Volland!“

Efterat vi af Stændertidenden have lært at kjende Deres ædle — men som det synes — hidtil desværre frugtesløse Bestræbelser for vor Stand, og især efterat vi have erfaret, hvilken Modtagelse Deres Forslag angaaende Nedsættelsen af en Landboskommission har fundet hos Flerheden af den roeskildste Stændersforsamlings Medlemmer, føle vi Trang til at bevidne Dem, at vi med dyb og oprigtig Taknemmelighed paaskjønne Deres mandige og patriotiske Færd og ville vide at statte den, om end Haabet om et heldigt Udfald bliver nok saa svagt. Hvor nedslaaende det end maa være for os at see, at mange af Folleraadets meest formaaende Medlemmer synes at have saa liden Følelse for det Tryk, hvorunder en stor Deel af Danmarks Bondestand endnu lever, saa har det paa den anden Side været saare trostende og

Forhandlingerne i 1844 frembode Velligheder nok for Christensen til at udtale sig om de Grundsætninger, han ansaae for at burde være de bestemmende for Regeringens Handlinger i Statens vigtigste Anliggender. Og det maa siges om ham, at han ikke blot med en mærkelig Kraft holdt fast ved den Forholdsregl, han fra sin første politiske Fremtræden har opstillet som det rette Hovedformaal for alle vore Bestræbelser — en konstitutionel Forfatnings Indførelse — men at han ogsaa med et paafaldende klart Overblik overskuede Retningen af alle de Veie, Stillestands- eller Halvheds-Mændene ville gaae. Allerede under Forhandlingerne om en Adresses Indgivelse tog han til Orde paa den Maade, der betegnede hans øvrige Virksomhed. Under de nærværende Forhold fandt han en Adresse til Kongen

oplivende for os at komme til Kundskab om, at vi dog have nogle Talsmænd i Roeskilde, som have Mod og Aandskraft til at udtale Sandheden uden Umsvøb og forsagte den mod magtige Modstanderes Klogt og Forhaanelse. — Hvorvidt de af Dem foreslaaede Midler til Bondefrihedens Fremme ere de eneste rigtige, fordrifte vi os ikke til at afgjøre; men hvad vi tro at kunne have en bestemt Mening om, det er, hvorledes Folket bør bedømme Deres Hensigt, hvist agtede Repræsentanter! og hvorledes det maa bedømme Deres Modstanderes Færd i denne Sag. Thi vi forstaae os ikke paa at smigre en Forsamling med ubefoiede Lortaler for at bevæge dens Medlemmer til med Velvillie at modtage et vigtigt og vel begrundet Forslag; vi troe som De, at man bør forsmaae en saadan Klogskabslæres Raad, og vi mene, at, dersom De havde behovet noget yderligere Beviis for Sandheden af den i Deres Forslag med saa meget Maadehold fremfremførte Tvivl om den nærværende Forsamlings Stemning til Gunst for Bondefriheden, da give de Foredrag, hvormed man, ved at kaste sig over enkelte Ord og Udtryk, søgte at retfærdiggjøre sin Uvillie mod Forslaget selv og dets Proponenter, dette Beviis saa klart og fuldstændigt, som det kunde gives. — Det er et stort Maal; hvortil De have foresat Dem at virke: Bondestandens Udvikling til Frihed, Hæder og Lykke; synes dette Arbejde end ofte surt og utaknemmeligt, saa ville De dog i deres egen Bevidsthed have en Løn, som opveier alle ufortjente Krænkelse, og Deres Medborgeres taknemmelige Anerkjendelse vil lade Dem smile ad Enkeltes afsmægtige Hændskab. Vi haabe og bede, at De begge endnu i mange Aar maae nyde Helbred og Kraft til at fortsætte Deres hæderlige Virken, og at De maae have den Glæde at see den bære Frugter til Bondestandens Vel og Folkets Frihed!

onstelig. „Jeg troer, og jeg er overbevist om“, sagde han, „at
 Fædrelandet virkelig befinder sig i Fare; jeg troer, at mange, at de
 allerfleste, tænkende og fædrelandsfindende Mænd i Danmark ere enige
 med mig i den Anskuelse, at hans Majestæts Raadgivere ikke have
 Folkets Tillid og ikke fortjene Kongens. Men med denne Tro og
 denne Overbevisning vilde jeg svigte den første Pligt, der paaligger
 en Folkerepræsentant, naar jeg ikke aabent og uforbeholdent udtalte
 den. Vi, som ville Reformere i Forvaltningen, Reformere i Forfatnin-
 gen — vi, som ville en konstitutionel Anordning af Statsforholdene —
 vi, som ville alt dette, men som frygte, frygte alvorligt, for en
 Revolution, vi maae dobbelt indstændigt og alvorligt trænge paa disse
 Reformere, fordi vi i dem see det bedste og, som jeg troer, det eneste
 virksomme Middel til at forebygge en Revolution“. Idet han derpaa
 henholdt sig til Kammerraad Drewsens Foredrag, hvori især var
 fremhævet den Misstemning, der havde givet sig tilkjende i den
 vigtigste Stænderforsamling, navnlig med Hensyn til Patentet af 29.
 Marts, der indførte Tydsk som det berettigede Sprog i den slesvigiske
 Stænderforsamling samt de Afslag, der vare givne paa Stændernes Peti-
 tioner, og idet han gjorde opmærksom paa, at endnu var Intet foretaget til
 almindelig Bærnepligtis Indførelse, til et Underviisningsministeriums
 Oprettelse, til Landbosforholdenes bedre Ordning, sluttede han saaledes:
 „Hvorhen vi vende os, er Lidet, saa godt som Intet gjort. Og jeg
 vil spørge, hvo troer, at Hans Majestæts nærværende Raadgivere
 have Hjerter eller Sind til at føre os frem mod det, som dog er det
 eneste Banner, hvorunder Folk og Land og Krone kunne samles til en
 Enhed — jeg mener en Konstitution? Kunne vi overhovedet vente
 Noget i den borgerlige Friheds-Interesse af det nuværende Mini-
 sterium? Jeg maa tilstaae, at, naar jeg blot seer hen til dets Forhold
 med Hensyn til Stænderinstitutionens Udvikling og med Hensyn til
 Trykkefriheden, da troer jeg det indlysende, at der Intet, aldeles
 Intet, kan ventes af det. Jeg haaber derfor, at Forsamlingen vil
 indgaae med en Adresse, der viser, at vi erkjende, at Hans Majestæts
 Raadgivere bære Ansvar for, at der hidtil under vor nuværende
 Konge saa Lidet er gjort af alt det, som man med Sandhed havde
 Ret til at vente; jeg stemmer for en Adresse, der ærefrygtfuldt og
 loyalt, men ogsaa frit og uforbeholdent udtaler, at der virkelig hersker
 en dyb Misstemning i Landet over det nuværende Regeringsystem,
 og at det Ønske og den Trang virkelig er almindelig, at Hans

Majestæts nærværende Raadgivere maa fjærnes, for at ikke Forholdet mellem Regering og Folk indbyrdes skal forrykkes endnu mere". — En Adresse af dette Indhold, der ogsaa var det af Proponenten, Raadmand Hansen, angivne, fandt naturligviis ikke den roeskildste Standerforsamlings Bifald, skjøndt den jydste Forsamling 3 Maanedere i Forveien havde med stor Majoritet bestemt sig for et saadant Skridt.

De slesvig-holstenste Bestræbelser, hvis Formaal det er at løsne Slesvig mere og mere fra Danmark og drage denne Provinds hen til Tyskland ved at forene det uadskilleligt med Holsten som en selvstændig Stat, der kan faae en af Danmark uafhængig Regent, ere som bekendt, fremtraadte meget stærkt og bestemt i de senere Aar. Christensen og de andre dygtige Deputerede havde allerede forhen varslende advaret mod det virksomme og mægtige slesvig-holstenste Parti. Nu først, efterat Partiet havde befæstet sig alt for godt, kom den roeskildste Standerforsamling, der hidtil lod, som om aldeles intet Betænkeligt foregik indenfor Statens Grændser, i Bevægelse. Justitsraad Mgreen-Ussing fremkom til den Ende med et Andragende, hvori Forsamlingen opfordredes til at petitionere Kongen om, at han vilde udstæde en høitidelig Erklæring om, at Arvesølgen var eens i Danmark, Slesvig, Holsten og Lauenborg. Derved meente man, at Udsigten til til at opnaae Statens Udsplittelse vilde affjæres Slesvig-Holstenerne, og deres Bestræbelser saaledes af sig selv bortfalde, ligesom man holdt for, at, naar Ussings andet Andragende, der gik ud paa, at der skulde indføres Finants-Komiteer, bestaaende af Medlemmer af alle Statens 4 Standerforsamlinger, hvis Hverv det skulde være at meddele Raad og Bemærkninger saavel angaaende Budgetterne og Finants-regnskaberne som andre vigtige Spørgsmaal t. Ex. den slesvig-jydste Toldgrændses Ophævelse, Beskatningsforholdet mellem Danmark og Hertugdømmerne, blev taget til Følge, vilde derved findes et Tilknætningspunkt imellem de forskjellige Statsdeles modstaaende Interesser. Over disse tvende Forslag udtalte Christensen sig saaledes: „Jeg maa vistnok“, saa vare hans Ord, „tilstaae at jeg under Fædrelandets nærværende Forhold og Fremtids Udsigter og under den nærværende Sammensætning af det øverste Regerings- Personale kun viner een Vel, ad hvilken varig Fred og Frelse for Kronen og for Landet kan vindes, og det er den, at Kongen vælger

nye, folkelige og konstitutionellindede Raadgivere, med deres Bistand træffer de fornødne Foranstaltninger med Hensyn til de internationale Forholds Ordning mellem Danmark og Slesvig paa den ene og Holsten og Lauenborg paa den anden Side, og derefter lader udarbejde en paa alle Borgeres lige Adgang til Rettigheder og Byrder baseret konstitutionel Forsatning til Forelæggelse og Antagelse, i det mindste i de tvende førstnævnte udenfor Tydskland og det tydske Forbund liggende Statsdele. Men kunde eller vilde Komiteen ei gaae saa vidt, eller ad denne Vej, saa — naar man seer hen til, i hvilken lang Række af Aar det endog i denne Sal fra alle Sider er blevet anerkjendt, „at Noget maatte der gøres“, naar man seer hen til, at det fra alle Sider og i en saa lang Arrække er blevet erkjendt, at en friere Udvikling af Stænderinstitutionen er fornøden; naar man seer hen til, at man fra alle Sider erkjender den sørgelige Sandhed, at Statens Fred og Sikkerhed virkelig er i Fare —: da kan jeg ikke nægte, at det forekommer mig synderligt og sørgeligt, at det Raad, Forsamlingen giver, med en saadan Tingenes Tilstand for Die, skal indskrænke sig til de to Ting, Komiteen har foreslaaet: at formaae Kongen til at give en Deklaration om Arvesølgen, og at fornye Begjæringen om de hos Folket saa lidet velanskrevne preussiske Stænderkomiteer; thi jeg kan ikke forstaae, at dens 2det Indstillingspunkt skulde være egentlig forskjelligt herfra. Komiteen erkjender, at der er Uro og Betyrning i Landet, og mener, at Hovedsagen dertil er den ulykkelige Tendents til Adspjættelse og Sønderlemmelse, som mere og mere gjør sig gjældende i den nyere Tid; den har meent, at man, under saadanne Omstændigheder, først og fremmest bør søge Midler til at styrke Statseenheden, idet den har udhævet, at hin Tendents ei alene har sit Udspring i Fortidens Misgreb, men at den mere og mere i Nutiden har hævet sig til den foruroligende Høide, hvortil den er voket. Ved disse Præmisses er Komiteen kommen til det Resultat, at man fremfor Alt bør søge Roden til dette Kræftonde, for at kunne angive Midlerne til dets Helbredelse. Heri kan nu Enhver af os være enig med dem, men jeg maa tilstaae, at for mit Vedkommende ender ogsaa Enigheden her; thi, naar den nu søger Roden til den Staten truende Sønderlemmelse og Opøsning, vil den finde samme i, at Sukcessionsforholdenes Bestaaenhed er omtvistet, og at man derved har rystet Troen paa Monarkiets Udelelighed og Statens Eenhed. Men dette

er sikkert ikke den sande Rod og Kilde til den Bevægelse og stats-opløsende Stræben, som vi benævne „Schlesvig-Holsteinisme“. Den udbredte Tvivl om Successionsordenen er vistnok meget mere en Følge af end en Årsag til Schlesvig-Holsteinismen; og er det saa, at den udbredte Tro paa, at det engang vil skee, at de forskellige Statsdele ville blive adskilte paa Grund af forskellige Arvelove, snarere maa betragtes som en Følge af end som en Årsag til denne Schlesvig-Holsteinisme, saa er det vist at angribe Sagen i det urette Punkt, naar man troer at knuse Schlesvig-Holsteinismen ved at bortrydde Tvivlen om Arvefølgen. Jeg troer altsaa, at det, naar man ei kan erkjende Spørgsmaalet eller Tvivlen om Arvefølgen som Roden til Schlesvig-Holsteinismen, er urigtigt at haabe, at man væsentligt vil neddæmpe den, blot ved at fixere Arvefølgen; thi den separatistiske Stræben vil, efter Alt hvad man hidtil har seet af den, maa skee sole sig generet, vel endog for en Stund tilbagetrængt derved, men den vil blot skjule sig og vente paa et gunstigt Dieblis i Tidernes Løb for at reise sig og paany træde i Kampen ogsaa imod denne Afgjorelse. Endnu farligere synes Deklarationen, hvis den virkelig skulde motiveres, som Komiteen har motiveret den, dersom det nemlig udtales, at man venter, at ogsaa Hertugdømmernes Beboere skulle føle Tilfredsstillelse over, at de derved evig uadskillelig ville blive sammen; thi derved ligesom legaliserer man hin Stræben, idet man erkjender Hertugdømmernes Ønske om at blive sammen som billigt, retfærdigt og vel begrundet; men netop denne Enhed mellem Hertugdømmerne er Schlesvig-Holsteinismens Løsen; og jeg troer, at det er en daarlig Politikk at erklære sig om Arvefølgen i Favn af dette deres Ønske. Men vil man nu spørge mig, hvad jeg da troer, at der bør gøres, saa tilstaaer jeg, at jeg maa aabent udtale — og jeg udtaler det freidigt, ei blot fordi det er min Overbeviisning, men fordi jeg veed, at denne ogsaa deles af mange oplyste og fædrelandsfindende Mand — at Roden til Schlesvig-Holsteinismen maa søges paa et andet Sted; jeg er nemlig deri enig med Komiteen, at det gjælder om at ramme Schlesvig-Holsteinismen i dens Rod, men afviger fra den deri, at jeg søger denne Rod ikke paa det af Komiteen angivne Sted. Naar man betragter Historien, vil det fremgaae med Uimodsigelighed, at Schlesvig-Holsteinismen, der først fremtraadte som en statsretlig Doktrin ved Kiels Universitet, derfra først fandt sit rette Hjem, sin Kilde og sin Rod i den fælles

Regering *), som er anordnet for Hertugdømmerne, og at man i Eenheden af Hertugdømmernes Rancelli har fundet selve Eenheden af Hertugdømmerne, idet man paa sædvanlig Viis har søgt at styrke Erkjendelsen heraf ved at beraabe sig paa gamle, i sig selv ugyldige Akter fra 1460 **). Saa længe Hertugdømmerne udgjorde integrerende Dele af den danske Stat, saa længe den største Deel af Slesvig var dansk, saa længe det danske Element i Monarkiet havde den overveiende Magt, som navnlig Forbindelsen med Norge gav det, saa længe var der maaskee mindre at frygte af denne Forbindelse; men, efterat vi have mistet Norge, efterat man har indlemmet Holsteen og Lauenborg i det tydske Forbund, og efterat Tydskheden har udbredt sig i Slesvig paa saa forbausende en Maade, kan man ei nægte, at deres Sammenhæng maa være farlig, maa være saa meget farligere, som den let og næsten med Nødvendighed har maattet lede Slesvig-Holstenernes Politik til at drage Slesvig fra Danmark og giennem Holsteen til Tydskland, og ved denne Stræben mener jeg, at Slesvig-Holstenerne ere blevne den danske Nationalitets og den danske Stats virkelige og farlige Fjender. Vil man udbrødde Roden til Kræftondet, maa man derfor rette sit Maal mod det slesvig-holsteenske Rancelli, rette sit Maal mod den slesvig-holsteenske Prinds-Stattholder, mod den slesvig-holsteenske Udenrigsminister, mod vor slesvig-holsteenske Diplomati, men fremfor Alt maae vi sætte vort Haab til, at Kongen vil vælge nye og folkelige og danske Ministre, der ved Dygtighed og ved aabent at reise Frihedens Banner kunde samle og ordne, hvad man i den nyeste Tid saa umiskjendeligt stræber efter: et frit Danmark indtil Eideren, som Rigsgrændse mod Tydskland. Men havde det end været ønskeligt, at Kommiteen, ved Overveielser af sit Forslag til at styrke Statseenheden, havde rettet sin Opmærksomhed fremfor Alt herpaa, er

*) Den slesvig-holsteenske Regering paa Gottorf, som blev oprettet 1834, samtidig med den for Slesvig og Holsteen fælles Høiesteret, Overappellationsretten i Kiel.

**) I dette Aar udstedte Christian I nogle Privilegier for Hertugdømmerne, hvoriblandt andet lovedes, at de skulde blive evig og udeelt tilsammen. Disse Privilegier maae, hvor megen Vægt Slesvig-Holstenerne end lægge paa dem, dog ansees have ved senere Begivenheder, ligesom deres Indhold, der for en meget stor Deel alene gaaer ud paa at begunstige Adelen, staaer i skarp Modsigelse med hele den nyere Tids Retning.

det dog langt fra, at jeg nægter, at den foreslaaede Deklaration kan have nogen Betydning; jeg troer vel ikke, at den er et tilstrækkelig Middel, men jeg troer vel, at den mulligen, og navnlig for Diebliffet, noget kan neddæmpe Slesvig-Holstenernes Forhaabninger. Det er derfor, at jeg villig akcepterer Forslaget, idet jeg haaber, at den kommende Tid vil bringe en mere levende Erkjendelse af det rette Fornødne, og at denne Tid ei er saa fjærn. Imidlertid kan jeg ikke tilbageholde den Bemærkning, at den Form, hvori Komiteen synes at ville have Deklarationen udfærdiget, ei er uden sin særegne Betænkelse. Det forekommer mig nemlig, at det, med Hensyn til, at Monarkiet bestaaer deels af tydske, under Forbundet sorterende Lande, Holsten og Lauenborg, og deels af danske Landsdele, vilde være hensigtsmæssigt særskilt at udstede Deklarationen for hver især af disse Monarkiets Hoveddele, for Danmark med Slesvig og Bilande, og for Holsteen med Lauenborg. Jeg kan nemlig ingenlunde være enig med Komiteen i, at Arvesølge-Deklarationen kan betragtes som en reen dansk eller indenlandsk Afgjørelse; det kan den aabenbart ikke for Holsteen og Lauenborg; thi, hvis en tydsk Fyrste optræder som Prætendent enten til det Hele eller Dele af disse Lande, kan han ligefrem henvende sig til Forbundet og for dette udtale sine Fordringer, og Muligheden heraf kan nægtes, kunde være betænkeligt, om Deklarationens Form ei fra først af var rettet efter hiint Moment, da det, om den end maaskee ikke kunde antages derved i sin Helhed at ville komme til at lide af en Nullitetsmangel, dog let kunde håndes, at Forbundet direkte eller indirekte ogsaa vilde tilvende sig Indflydelse med Hensyn til Deklarationens Virkning for de reent danske Statsdele og navnlig for Slesvig. Men dertil kommer, at, naar Deklarationen blev udfærdiget i den af mig antydede Form, vilde man derved og indskrænke den i vor Tid høist fornødne Sandhed, at Eideren er Danmarks Rigsgrænse mod Tydskland, og at Slesvig er Danmark, Holsteen og Lauenborg Tydskland. — Hvad Komiteens sidste Indstilling angaaer, kan jeg fatte mig meget kort. Jeg troer, at det er en Tilbagegang, naar man petitionerer om de foreslaaede Finantskomiteer, som, hvis jeg har fattet det rigtigt, skulle tage de finansielle, eller med andre Ord mange andre Statsanliggender, under Overveielse; jeg troer, det er en Tilbagegang, om jeg end har hørt den kgl. Kommissarius i denne Sal yttre den Formening, som rigtignok frappede mig, at man i de tydske Stænder, i Stedet for at foretage

fig visse andre Ting, burde have forenet sig om at petitionere om disse Stænderkommitéer. Denne preussiske Institution er i Folkemeningen saa forkastelig, at jeg ei kan tilraade, at man dertil skulde tage sin Tilflugt; og jeg kan i alt Fald kun anbefale saadanne Kommitéer, naar de fik det specielle Hværv at undersøge de internationale Forhold, udsøndre og adskille de tydske Statsdele, og hjælpe Regeringen til at træffe de fornødne Forberedelser og Foranstaltninger til, at en fri Forfatning kunde indføres, i alt Fald for de ikke-tydske Statsdele." I Hovedsagen gik den Ussingske Proposition igjennem i Roeskilde; dog har man endnu ikke seet Virkningerne deraf hos Regeringen, da ingen Deklaration er udstedt og — hvad vi da ei heller beklage — endnu mindre nogen Finans- eller Stænder-Kommité er anordnet. Men, hvad man derimod allerede har seet: det er Opfyldelsen af Christensens Spaadom, at en Deklaration ikke vilde være et tilstrækkeligt Middel til at neddæmpe Schleswig-Holsteinismen; Forhandlingerne derom i Roeskilde fremkaldte, allerede inden den roeskildske Stænderforsamlings Opøsning, et saadant slesvig-holsteensk Røre i Hertugdømmene og i den holsteenske Stænderforsamling, som man aldrig før har seet Mage til; og efter den Tid have flere tydske Stænderforsamlinger, navnlig Brunswick, Baden og Würtemberg, taget det slesvig-holsteenske Spørgsmaal under Overveielse, netop i Anledning af den attraaede Deklaration, der saaledes endog har bragt Slesvig-Holstenerne aabenbare Bundsforvandle iblandt de tydske Folks Repræsentanter.

Det bekjendte Udkast til en ny Trykkefrihedslov, som Regeringen lod forelæggst Stænderforsamlingerne i 1844 — just paa samme Tid, da der indkom flere alvorlige Klager over Kancelliets Forhold mod Pressen, Klager, som endog bleve erkjendte for grundede af den jydske Stænderforsamling — mødte en afgjort Modstander i Christensen. Han fandt det ikke blot saare betænkeligt, at Regeringen vilde forlade den hidtil lovhljede Presse-Tilstand og i den Henseende indføre en ganske ny Retsorden, det forekom ham ikke blot paafaldende, at den roeskildske Stænderforsamlings Majoritet, der ellers ikke hylde de folkelige Sympathier, var enig i denne tilsyneladende radikale Fremgangsmaade, men han var og Een af de Faa, der opponerede mod den ved Udkastet tilsigtede Bestemmelse, at Udgiverne af Blade skulle stille Kautioner, der ere ansatte til saa betydelige Størrelser, at de visseelig, hvis de virkelig indføres, ville blive et Banesaar for vor uafhængige Presse. Lige imod et Amendement, Christensen stillede, androg den

roeskildste Forsamlings Majoritet paa, at Lovudkastet, med de i Forslag bragte Forandringer, maatte udkomme som provisorisk Lov, uagtet den jydsk Stænderforsamling ikke havde afgivet Betænkning derover, og uagtet selve Pressen ikke havde haft synderlig Leilighed til at ytre sig om den Tilstand, der berededes den.

Samme demokratiske Sindelag lagde Christensen for Dagen under Forhandlingerne om Lovudkastet til den nye Kriminal- og Politiret i Kjøbenhavn. Det lykkedes ham imidlertid ikke at sætte de Forslag, han gjorde til Betyggelse for den personlige Sikkerhed ligeoverfor Justitsvæsenet i Hovedstaden, igjennem.

Det vilde være let at føie flere Beviser paa Christensens mandige Grimodighed, paa hans utrættelige Stræben i Folkendvirkningens Interesse, paa hans politiske Indsigt og Fasthed, ikke blot for hans Fremtræden i Stænder salen, men ogsaa fra hans Stilling som Medlem af Kjøbenhavns Borgerrepræsentation, Kjøbenhavns Amtsraad og Frederiksberg Sognesforstanderskab, til dem, der indeholdes i de foregaaende Blade. Det Anførte vil imidlertid forhaabentlig være tilstrækkeligt for flensomme Læsere til at danne sig et Billede saavel af Christensens politiske Personlighed som af den Holdning, der har været de senere roeskildste Stænderforsamlings Særkjende. —

Den Salige.

(Af P. L. Møller.)

Naar Vinen perler i mit Bæger,
Da stiger i mit Hjerte ned

En Gud, som sødelig mig qvæger, —
 Det kan man kalde Salighed!
 En Gud, der aabner Sjælens Fængsel
 Og løfter den fra Jorden op,
 Og jager hver upraktist Fængsel
 Til Bloksbjergs Top.

*

*

*

Jeg seer den hele Engleskare
 Og føler alle Lovers Kraft:
 Og derfor elsker jeg det Klare, ...
 Den nydelige... Druesaft;
 Men Viin... er dyr, og... man maa spare,
 Og gammelt Æl er... ogsaa godt, —
 Deraf jeg taaler uden Fare
 Halvfjerde Pot! —

*

*

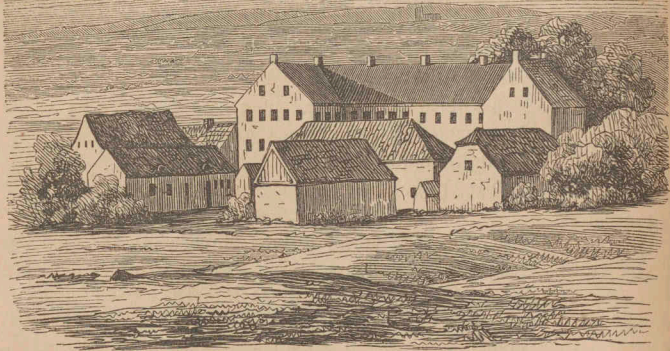
*

Du Fyr ved Tønden, stænk i Randen!
 Staa ikke der... som Stok og Steen!
 Jeg haaber, Du kan see... for Fanden,
 At jeg staaer godt... paa mine Been.
 Hvad sa'e Du?... Intet meer tilbage?
 Faldt jeg? — hvad... er af Bly min Hat?...
 Jeg vil en lille... Luur... mig tage...
 God... rolig... Nat!...

Tonstrup Seminarium.

Tonstrup ligger i den nordligste Deel af Kjøbenhavns Amt og hører til Kirkeværlose Sogn, som er Annex til Farum, og omtrent ligelangt borte fra Kjøbenhavn, Roeskilde og Frederiksborg, nemlig omtrent 2½ Mil. Seminariet ligger i en Dal, der strax i Nærheden mod Syd begrændses af Bakker, men derimod har en temmelig betydelig Udstrækning mod Vest. En Sø, Sønder søen, af omtrent $\frac{3}{4}$ Mills Omkreds, findes i Nærheden, ligesom ogsaa Udkanten af en betydelig Skov strækker sig næsten tæt op til Seminariebygningerne. Disse ere temmelig betydelige, omslutte et Areal af henved 5 Skpr. Land, og bestaae af en 2 Etagers grundmuret, solid Hovedbygning med 2 Sidefløje, som vende mod Syd, samt flere Udhuse. Hovedbygningen er 80 Alen lang og 18 Alen dyb (udvendig Maal); Fløi-

bygningerne, hver 18 Alen i Kvadrat. — Tæt op til Bygningerne ligge flere Haver, som vel tilsammen udgjøre omtrent 3 Td. Land, og tilhøre Lærerne, Dekonomen og Portneren; omtrent $6\frac{1}{2}$ Skieppe Land deraf er inddeelt i Smaahaver eller Smaastykker, som ere overladte til Seminaristerne, og hvis Hensigt, efter Sigende, skal være at tjene til at forskaffe dem Indsigt i Havedyrkningen. Desuden eier Seminariet Jorder af nogle og tredive Tdr. Land, der benyttes af Lærerne og Dekonomen. — Det blev i 1809 flyttet fra Blaagaard til Jonstrup; paa Blaagaard var det stiftet ved en Kongelig Resolution af 25de Juni 1790, men Underviisningen tog først sin Begyndelse den 14de Marts 1791. Sidsmævnte Dag celebreres derfor aarlig som Stiftelsesdagen, og den 14de Marts 1841 feirede man Seminariets halvhundredeaarige Jubilæum.

Seminariet har 5 Lærere; og staaer under en Direktion, der bestaaer af Sjællands Biskop og Stiftamtmand, samt Herredets Provst. Udgifterne til Seminariet kan vel omtrent anslaaes til 7000 Rbd. aarlig. Elevernes Antal er jævnlig omtrent 50; ved den aarlige Dimissions-

examen, som holdes i Mai og Juni Maaned, afgaae hvergang henved 20. For Optagelsen paa Seminariet maae Vedkommende underkaste sig en Afgangsexamen, hvilken sædvanlig afholdes ved Paasketid. Indtrædelsen skeer i Begyndelsen af Juli Maaned, og Dannelsesfestiden er beregnet paa 3 Aar; dog slippe Enkelte med kortere Tid. — Eleverne erholde Kost, Logi, Underviisning og Sygepleie paa Seminariet, imod derfor at erlægge 106 Rbd. aarlig. Seminariet har 12 Fripladser, hvortil dog Skolelærere og Bondesønner have fortrinlig Afgang.

Jonstrup's Indre har noget Uhyggeligt, Stift og Kasernemæssigt ved sig, der uvilkaarligt leder Tanken hen ei paa frie selvstændig Uddannelse men paa Dressur. Det Meste af Bygningernes betydelige Rum er indrommet Lærerne og Dekonomen. Om Natten ere samtlige 50 Elever sammenpakkede i eet Lokale, og om Dagen sammenstaves de i 3 a 4 Bærelser, hvor de baade skulle modtage Underviisning (en 6 a 8 Timer daglig) og forberede sig. De ere deels ved Stedets Belliggenhed, deels ved stränge disciplinariske Bestemmelser, deels ved Underviisningens Natur affaarne næsten fra al Omgang med dannede Folk uden for Seminariet, og paa selve Stedet synes ei heller at være noget synderligt huusligt Sammenhold — noget familielt. — Sygdomme ere ei sjældne der, og Pleien er i saa Tilfælde ei altid den Bedste.

Hvad selve den Underviisning og Dannelse angaaer, som det jonstrupske Seminarium giver sine Elever, da hører det ei til vor Plan her at skildre, end mindre at kritisere disse Ting: vi nære desuden det Haab, at den alt mere og mere vaagnende Folkesaad, den friere og rigtigere Betragtning af Samfundsforholdene, vil vække Folkets Sands for Dannelse og Oplysning — dets pædagogiske Sands — i den Grad, at det vil indsee, at Tiden fordrer ganske andre Dannelsesindretninger for vore vordende Folkelærere, end sliige amphibialke Skoler, som vore Seminarier ere; skjøndt det ikke lader sig nægte, at de have frembragt gavnlige Virkninger, ja endog i sin Tid tildeels opfyldt deres Hensigt.

Det jonstrupske Seminarium har haft den Lykke at tælle blandt sine Lærere flere dygtige og bekjendte Mænd. Som saadanne nævne vi, blandt de afgaaede, den opvakte, deeltagende og joviale Riber, Psalme-komponisten, Professor Zinck, Digteren Professor Guldberg; Physikeren, den venlige og faderligsindede Sartorph, Pestalozianeren Strøm, Digteren C. J. Boje, og Jens Ernst Wegener, bekjendt for sit skarpe Blik, sin klare og vækkende Fremstillingsevne og sin store kateketiske Dygtighed.

Johan Heinrich Pestalozzi

„Gjennem mit hele Liv vilde jeg ikke Andet end Folkets Vel; jeg elsker det og føler dets Elendighed, som Jaa have følt den; thi jeg har dets Lidelser med det, saaledes som kun Jaa have baaret dem med det.

Jeg steg ned til det Ondes Kilder. Jeg vilde ikke blot sige: det er saa — jeg forsøgte at vise, hvorfor det er saa, og hvorledes man kan bære sig ad, for at det kan blive anderledes. —

Det Væsenlige af alt det, jeg taler, har jeg seet, og særdeles meget af det, som jeg tilraadede, har jeg selv udført.

Jeg gav Slip paa mit Livs Nydelser, under mine Anstrængelser for at danne Folket, og jeg har seet dets sande Tilstand, som Jaa eller Ingen. — Visnok feilede jeg i det, jeg vilde udføre; men just disse mit virksomme Livs Vildfarelser, bragde mig i en saadan Stilling, at jeg lærte, hvad jeg ikke kunde, idet jeg udførte det.“

Pestalozzi.

Han var en Skolemester som kun saa,
 I Schweiz der monne hans Katheder staae,
 Derfra udgik hans vise, stærke Tale,
 Som nu er fjendt i alle Læresale. —
 Han noie grundet' Aandens Love ud; —
 Nu har han Gvile fundet hos sin Gud —
 Men frodig trives vil de unge Sjæle;
 Det være skal hans bedste Eftermæle!

Johan Heinrich Pestalozzi blev født den 12te Januar 1746 i Zürich, hvor hans Fader var Læge og hørte til en anseet Familie. Desværre mistede han allerede sin Fader i sit 6te Aar, hvorved hans Moder blev nødt til at indskrænke sig meget; dog havde hun Saameget tilovers, at hun kunde give sin Heinrich og sine to andre Børn en hensigtsmæssig eller som man kalder det en god Opdragelse. Heinrich blev sendt i Zürich Stadtskule, der lignede alle andre Stadtskuler paa den Tid, det vil sige, den var slet. I Skolen gik det ham ikke synderlig godt, hans Lærere vare ikke altid tilfredse med ham, den mekaniske Undervisning kjedede ham, kun enkelte Fag og enkelte Gjenstande interesserede ham og navnlig saadanne, som tiltalte hans Phantasie og Følelse; og hans altfor store Godmodighed blev ofte misbrugt af hans Skolekammerater. Kort, fra hans Skoleaar var der Intet som udmærkede ham, og hvoraf der lod sig slutte, at han engang vilde blive en stor og usædvanlig Mand. Kun een stor Egenkab traadte allerede tidligt frem hos ham, nemlig en ubetinget Sandhedskjærlighed; han forstod slet ikke at forstille sig, han talte altid Sandhed, selv der, hvor dette var ham til Skade. Men da han med denne herlige Egenkab forbandt en dyb Natursands, Sands for det Simple, det Naturlige og Ukonstlede, saa besad han de Anlæg og de Egenkaber, der sætte os istand til at udfinde det Sande i Tingene og i de menneskelige Tilstande; thi det sandhedskjærlige Menneske opdager og seer Sandheden; denne skjuler sig derimod for den Falske. — Heinrich Pestalozzi besad tillige et særdeles dybt Gemyt, der blev vakt og befrugt ved en levende og inderlig Religiositet i Huset hos hans Bedstefader, der var Præst i Landsbyen Böngg ikke langt fra Zürich.

Da Pestalozzi vorte til, blev han først bestemt til Præst, og studerede Theologien; senere lagde han sig og efter Jura og tilendebrogte dette Studium. Men Forsynet, som holder Alles Skæbne i sin Haand, og fører Alt til det Bedste, havde bestemt hans Plads et andet Sted end i Retsalen eller paa Dommerbenken. En dyb og inderlig Følelse for sine Medmenneskers Vel var Grundtrækket eller Grundtonen i Pestalozzis Karakter; denne Følelse var det ogsaa der havde ladet ham vælge Retsstudiet, idet han havde haabet omfider at kunne vinde en ophøiet Plads i Fødelandet, hvorfra han kunde virke i vidt Omkreds for sine lidende, sine uvidende og fattige Medbrødre. Narfagerne eller dog Hovedaarfagerne til de lavere Klassers Elendighed troede han at finde i Statsforvaltningen, og denne angreb han der-

for ogsaa i adskillige Smaasrifter, som dog kun ere lidet bekjendte, men ikke destomindre skulle have skaffet ham adskillige mægtige Venner. Hans inderlige og levende Høielse for Medmenneskers Nød drog ham hen til den elendigste Klasse af Folket, der desværre saa ofte udelukkes fra Livets bedste Goder; han røstes inderlig over at see denne store Masses Elendighed, at see den lide under allehaande Tryk, under Naahedens og Lastens Nag. Han grundede og grundede videre og videre over, hvorledes al denne Elendighed bedst maatte kunne afhjælpes og hvorledes han bedst kunde bidrage dertil. Efter aarlang Overveielse kom han til det Resultat, at det Maal han først havde sat sig, den Vel han først havde bestemt at vandre, laae for langt borte; men at det eneste og bedste Middel til at skaffe Lindring for den store Elendighed, der saa haardt saarede hans medlidende Hjerte, vilde være det, at virke for en bedre Underviisning og Opdragelse af Ungdommen, især de lavere og fattigere Klassers Børn. Om Underviisningsvæsenets flette Tilstand paa den Tid har man blandt andet følgende mærkelige Utring af Pestalozzi: „Saavidt som jeg kjendte det, forekom det mig som et stort Huus, hvis øverste Stokværk vel straaledede i høi og fuldendt Konst, men kun var beboet af saa Menneker. I det midterste boede allerede flere, men det manglede paa Trapper, ad hvilke man paa menneskelig Viis kunde stige i Veiret; i den tredje derimod boede en tallos Mennekeskare, der havde fuldkommen samme Ret til Solens Skin og den sunde Luft, som de der boede høiere oppe; men disse bleve ei alene overladte til sig selv i væmmelige mørke Huller, men man udstaf endog med Magt deres Dine, naar de blot vovede at reise Hovedet for at skue op mod Glandsen i den øverste Etage.“ — Og paa eengang, hurtig som et Lyn, fastnede sig da den Tanke i hans Sjæl: „Jeg vil blive Skolemester, jeg vil blive Fattigbørns Lærer og Opdrager.“ — Han fortæller selv leilighedsviis om denne Forandring i sit Indre, at det var ham som om en Røst sagde til ham: du skal; til denne søiede sig en anden; du kan; og nu tilføiede han selv: jeg vil. — Og han har holdt sit Ord, holdt det med Dygtighed, Iver og Troskab til over sit 80de Aar; — han blev en Skolemester for hele Verden.

Denne sin Livsplan, som Pestalozzi aldrig sveg, fattede han i en Alder af kun lidet over 20 Aar; og beslattede at realisere den ved at anlægge en Opdragelsesanstalt for fattige Børn. Med Hensyn til et saadant Anlæg, da var det ham snart klart, at dette maatte skee ikke i en Rjebstad, men paa Landet. Paa Landet, meente han, maatte Børnene

opdrages, om de skulde blive funde paa Sjæl og Legeme; de skulde tidlig tage Deel i landlige Bestæftigelser, og overhovedet vænnes til Arbeidsomhed og nyttig praktisk Virksomhed, samt tillige dannes paa simpel og naturmæssig Maade. Til den Ende købte han et stort Stykke Engjord i Nærheden af Langberg, i Kanton Aargau, og lagde derved Grunden til et Gods som han kaldte Neu Hof. Tillige giftede han sig med en Vens Søster ved Navn Anna Schultze. Hans første Bestræbelser gik her ud paa at gjøre Jorden indbringende, for derved at vinde Midler til at realisere sin Plan; men hans Forsøg mislykkedes. Desuagtet oprettede han i Aaret 1775, med Bifald og Understøttelse af sin ædle Kone, en Fattigskole paa Godsset. Efter hans Plan skulde fattige Børn deri erholde Underviisning, Huusly, Klæde og Føde imod at betale dette med Arbeide. Anstalten talte snart 50 Børn, og Bidrag indløb fra forskjellige Steder. Og her blandt denne Hob af fattige Børn uddannede Pestalozzi sig til Lærer og Opdrager. Ethvert Barn, som var istand dertil, maatte deeltage i Agerdyrkning og passende Haandarbeider, Underviisningen drev han ved Siden af Haandarbeidet. Med Forbauselse bemærkede han, hvor lidet de vare istand til at bruge deres Sandser, hvorledes de vandrede med aabne Øren og Dine uden dog at høre og see, og hvor flet de talte: derfor lagde han allerede da mere Vægt paa Sandsernes Udvikling, paa at lære dem at see og høre, samt tale rigtig, end paa Læsning, og Skrivning.

Men Følgerne af hans store Anstrængelse og Flid svarede desværre ikke til hans Forventninger; Forældrene fremkom med uforstammede Forordringer, som han af Mangel paa pekuniære Hjælpe midler ikke kunde tilfredsstille. Børnene løbe deres Vej, han kom i Gjæld, maatte ophøre Skolen ja endog bortforpagte Godsset. „Han vil hjælpe Andre og kan ikke hjælpe sig selv“, sagte Spotteren; — dog fortvivlede Pestalozzi ikke.

Midt under denne Kamp med Haan udenfra og Nød hjemme, samlede han sine mangfoldige og med skarpsindigt Blik gjorte Erfaringer over Elendighedens Kilder i de lavere Stænder og fremsatte dem i en Folkeroman, som han kaldte Lienhard (Leonhard) og Gertrud, og som udkom i Aaret 1781, (og hvoraf efterstaaende Stykke med Overskrift: „Den døende Bestemoder“ er taget). Dette Skrift, hvorom Pestalozzi selv siger i Fortalen dertil, „at det er et Forsøg paa at sige Folket nogle for det vigtige Sandheder, paa en saadan Maade, at de kunne trænge ind baade i Forstanden og Hjertet,“ indeholder en

Mængde herlige, sande, dybe og gribende Skildringer, der ere sammenknyttede ved en historisk Traad og vidne ligemeget om hans ædle Hjerte, som om hans dybe Indsigt og storartede Planer, vandt almindeligt Bifald. Skaffede ham baade en udbredt Agtelse og flere Gaver i Penge, ja endog meget fordeelagtige Tilbud fra flere Steder; men Pestalozzi foretrak at blive, og her skrev han da 1782 sin anden Folkebog: Christopher og Else. Hans Armod var da saa stor, at han ikke kunde kjøbe Papir, men maatte benytte Margenerne og de uskrevne Blade i gamle Bøger til at skrive paa. Tid efter anden udgav han nu flere Skrifter, som f. Ex. hans: Forskninger over Naturens Gang i Menneskeslægten's Udvikling.

Det kunde ikke feile, at jo Pestalozzi, som bestandig maatte kæmpe med allehaande Nød og Gjenvordighed, ofte blev dybt nedbøiet ved at hans skønne Haab slog ham feil. Der vare Tider, da han var Fortvivlelsen nær og kun hans fromme Huustro formaaede da at trøste og berolige ham. — Dog snart frembød sig en rig Leilighed for ham til en storartet og velgjørende Virksomhed. Den franske Revolution rystede hele Europa, den rystede ogsaa Schweiz, og Krigens sædvanlige Følger: Forarmelse, Uædelighed og Raahed udebleve ei heller her. Denne almindelige Nød benyttede Pestalozzi, og han opbød Alt for at bevirke Oprettelse af Statsopdragelsesanstalter; men han fandt ikke synderlig Deeltagelse. Omfider indrømmede dog Byen Stanz ham et øde Kloster til Raadighed. Her improviserede Pestalozzi da strax et Waisenhuus og samlede 70 til 80 Tiggerbørn om sig; for disse maatte han i den paafølgende Vinter, uden Understøttelse af nogen anden end en gammel Huusholderste, paa eengang være Fader, Lærer, Opsynsmand, Sygevogter, Moder og Tienestepige. Men her havde han ogsaa Leilighed at anstille Jagttagelser og indsamle Erfaringer, først her kom hans pædagogiske Ideer til fuldkommen Udvikling, og det var, han her virkede, maa ansees for det vigtigste i hans Liv. Selv yttirer han sig derom saaledes: „det ulykkelige Stanz, og det Forhold, hvori jeg kom til et stort Antal ialmindelighed raae og for en stor Deel forvildede men kraftfulde Natur- og Bjergebørn, gav mig et lykkeligt Fundament, og, midt under ydre hæmmende Omstændigheder, et frit Spillerum til afgjørende Erfaringer over Omfanget og Graden af de Kræfter, der ligge i Barnet som Basis for dets Dannelse ialmindelighed, og derved tillige over Arten og Omfanget af det, som med Hensyn til Folkedannelsen er ligesaa mulig, og udførligt, som det er nødvendigt.“ —

Efter et Par Maaneders Forlob vare disse Ulyffens Børn vænnede til Orden og Retsfæffenhed, og hang saa inderlig ved Pestalozzi, at de ofte, naar de havde læst deres Aftenbøn for at gaae tilfængs, bade ham om at blive hos dem i Mørket og at undervise dem. Tilfredsheds Lykke og Guds Belsignelse hvilede over Huset. Da Flekken Altdorf blev 1799 ødelagt ved Ildbrand, sagde Pestalozzi til sine Børn: „Hvad om vi toge en Snæes af disse huusvilde Børn til os? rigtignok kom I til at dele Eders Brød med dem.“ — „Ja, ja!“ raabte alle, og jublede af Glæde.

Dog i samme Aar besatte Franskmændene Landet, bemægtigede sig Anstaltens Bygning, for at forvandle den til et Lazareth, og Pestalozzi maatte opgive Forsorgen for sine Børn. Men hans Sundhed var ogsaa saaledes nedbrudt ved hans uafsladige Anstrængelse, at han neppe vilde kunne have vedblevet sin Virksomhed ret længe. Han besøgte derpaa en Sundhedstilbe, og da han atter var kommet til Kræfter, træffe vi ham igjen som Under-Skolemester uden Gage udenfor Byen Burgdorf i Kanton Bern. Her virkede han paa sin sædvanlige Viis; hans Methode var vel ikke tilpas for Byens Borgere, men da Raadet kom for at visitere Skolen, blev det forbauset over hvad Pestalozzi havde præsteret. Ogsaa her ødelagde han sin Sundhed ved sine uhyre Anstrængelser, og maatte opgive sin Stilling efter et Aars Forlob.

Kort efter finde vi ham atter i Burgdorf og her grundlagde han nu, understøttet af flere dygtige Medhjælpere, en selvstændig Opdragelsesanstalt, der senere blev af Regeringen erklæret for Statsanstalt, og hvormed blev forbundet et Skolelærerseminarium. Institutet blev grundet 1801 og Pestalozzi var da alt 55 Aar gammel; samme Aar udgav han sit mærkværdige Skrift: Hvorledes Gertrud lærer sine Børn. Anstalten blev siden forflyttet til München-Buchsee ved Bern (nærved Hofwyl, hvor Fellenberg virkede) og endelig til Yferten (Ywerdun), hvor den gik til Grunde 1825. Det blev kaldet det Pestalozziske Institut; under dette Navn er det bleven bekjendt i hele Europa, ja endog hiin Side Oceanet. Hvad der blev præsteret i denne Anstalt har grundet den tyske Folkeskole og forvandlet den gamle mekaniske Skole til en Dannelsesanstalt for Menneſter.

Børnene vare dels fattige, dels Børn af velhavende Forældre, der betalte et anstændigt Honorar. Men desuden opholdt der sig ogsaa ved Anstalten altid en Mængde fortræffelige unge Mænd for at danne sig under Pestalozzis Veiledning. — Et herligt og opadstræbende Liv

herstede i Burgdorf; her var Institutets Foraarstid. Om Dagen var Alle i den travleste Virksomhed, om Aftenen samlede de yngre Pædagoger sig om Anstaltens erfarne, aandrige og gemytlig-vækkende Fader; gjorde Erfaringer bleve meddeelte og nye Underviisningsmaader og Metoder omtalte. Vilde mine Læsere spørge, hvorved kom Institutet i et saadant Ry? hvad var det, som især udmærkede Pestalozzis Methode, da maa jeg her nøies med at svare*), at hans Hovedgrundsaetningerne vare følgende:

3 Menneftenaturen ligger en levende Drift til Udvikling; Menneftets Natur er en organisk Natur, og Menneftet et organisk Væsen. — Den sande Opdragelse skal derfor især rødder Hindringer af Veien; den skal virke mere negativt end positivt. — Dens positive Virksomhed bestaaer i at vække og anspore; Opdragelsens Videnskab er en Theorie for Vækkelse og Ansporing. — Menneftets Udvikling begynder med sandfælsige Fornæmmelser ved sandfælsige Indtryk; dens høieste Spidse er intellektuel Fornuftighed, praktisk Selvstændighed. — Middel til Selvstændighed og Selvbestedelse er Selvvirksomhed. — Den praktiske Dygtighed er langt mere afhængig af Besiddelsen af aandelig og legemlig Kraft, end af Kundskaber; Hovedsættet for al Opdragelse (der indbefatter Underviisningen) bliver derfor Udvikling af (den formelle) Kraft. — Menneftets Religiositet er langt mindre afhængig af Sprog og Katekismus-Læren, end af Børnenes Omgang med en gudsfrygtig Moder og en virkekræftig Fader. — Den religiøse, maa som al Opdragelse, begynde ved Barnets Fødsel, den ligger især i Moderens Haand. — Hovedgjenstandene for Kraftens (den formelle) Dannelse ere Form, Tal og Sproget. — Elementardannelsens Idee er den Tanke: paa det, i det barnlige Gemyt, ved den huuslige Opdragelse lagde Troens og Kjærlighedens Fundament at udfolde Anskuelses-, Sprog- og Tankekræften, ved de ovennævnte universale Dannelsesmidler, i en Methode, der slutter sig til Naturens Udviklingsgang. Og vilde vi sammenfatte det Alt i eet Udtryk, da kunne vi sige: Pestalozzis intellektuelle Dannelsesprincip var: Opdragelse til Selvstændighed ved anskuelig Erkjenden.

Store vare Følgerne af Pestalozzis og hans Disciplers Bestraeffelser. Fra alle Europas Lande strømmede Unglinge hid, for at see og lære: naar de da atter vandrede hjem var det for at realisere Pesta-

*) Med en berømt tydsk Lærer: Diesterweg.

lozzis Ideer; og mangt et gavnlig og kraftig Frø blev udsaaet trindt omkring i Europas Lande. Ogsaa i vo rt Fædreland gjorde man et lille Forsøg paa at realisere de pestalozziske Ideer; men Forsøget lykkedes ei, og saaledes gik det mange andre Steder til ubodelig Skade for Follenes Udvikling. I Tydskland derimod slog Sæden Rødder og skød frem i en kraftig Væxt; men derfor staaer ogsaa det tydske Skolevæsen som det meest blomstrende i Europa, og derfor maa man nu ogsaa reise til Tydskland, naar man vil see de meest udmærkede Skoler; derfor har dette Land den fortrinligste pædagogiske Literatur, og igjennem denne taler Pestalozzi endnu til hele Verden. — Men vi vende tilbage til hans Historie.

Desværre blev Pestalozzis egentlige Bestemmelse, som bestod i at ordne Elementarskolevæsenet, og at forædle fattige Børns Opdragelse, væsentlig forrykket derved, at hans Venner og Medarbejdere forlevede ham til at opføre hans Opdragelsesanstalt til en Anstalt for høiere og fornemmere Børn; derved kom Anstalten i Forfald, og maatte, trods den ædle Zellenbergs Bestræbelser for atter at have den iveiret, ganske ophæves 1824. — Dette gik den utrættelige Olding, som desuden forlængst havde mistet sin Kone og sin eneste Søn, saa at han stod ene i Verden, haardt til Hjertet. Han drog sig atter tilbage til Neuhof, som hans Sønneson havde i Forpagtning. Her skrev han, næsten fortvivlende om den Sags Fremtid, som han havde helliget hele sit Liv, sit sidste Ord, hans egentlige Svanesang, som ingen vil kunne læse uden dyb Beundring og Rørelse. — 1826 besøgte han Skolen og Opdragelsesanstalten i Beuggen. Her vilde Anstaltens Unglinger paasætte ham en Gresstrands, men han vægrede sig grædende med de Ord: „Sligt tilhører Ulykkeligheden.“

Den 27de Februar 1827, kort efter hans 82de Fødselsdag, vinkede Fredens Engel den bekymrede Olding til Hvile, efter korte men heftige Lidelser. Hans sidste Ord vare disse: „Jeg tilgiver alle dem, som have fornærmet mig; gid ogsaa de maae finde Fred, ligesom jeg nu indgaaer til Freden.“

Pestalozzi var et af de ædleste Mennesker, som have levet; thi med den meest udholdende og uegennyttigste Anstrængelse opoffrede han ei alenene sine jordiske Goder, men ogsaa sin hele Livskraft for en Menneskeflægts Vel, der sjælden kraftig rakte ham Haanden, men derimod desto oftere forlod og spottede ham. Hvad hans Dannelse og Karakter angaaer, da var han ingen egentlig lærd Mand; men

hans Blik var af Naturen hurtigt, sundt og skarpt og ved stadigt at rette det paa eet Punkt, som Maalet for sit hele Liv og al sin Virken, blev han en saare udmærket Mand. I Genialitet, i dyb og grundig Indsigt, i Aandens Kraft og Fylde lignede han alle Tiders store Aander; men i Kjærlighed til Folket, i ædel Selvopoffrelse for Menneskeslægstens Vel, i barnligt Sind, i Begeistring og udholdende Kraft stod han langt over dem, der ere lovpriiste som Store. — Hans Ydre var simpelt og fordringsfrit som hans Indre. Hans middelmaadige og senere af Alder noget nedboiede Figur, hans skjodesløst behandlede sorte Klædebragt tydede hen paa selvbevidst Værd, der forsmaaede al Glimmer; hans næsten bondeagtige züriske Dialekt forraaede den simple Schweizer, der over sin Idee glemte alt Andet i Verden. Men af den lette Rødmen, som var udbredt over hans folderige Ansigts faste Træk, af hans barnlige og venlige Dine fremlyste en indre Fred, Begeistring og Gødhjertighed, som nødvendig strax maatte gjøre ham elsket af Enhver, der havde den Lykke at gjøre hans Bekjendtskab.

Liget af denne mageløse Menneskeven bragde man til Kirkegaarden i Bier, hvortil Neuhof hørte, og der jordede man det uden al Bram ved Siden af Skolehuset. — Hans Hvilested, betegnedes, efter hans eget Ønske, ved en simpel Klippesteen. — Barnlig Taknemmelighed har plantet en hvid Rosenbusk ved Siden af Stenen.

Dette simple Mindesmærke vil nu snart komme til at vige for et prægtigere, som Pestalozzis Landsmænd vil opreise ham i Anledning af Hundredeaarsdagen efter hans første Fødselsdag. I samme Anledning vil man ogsaa grundlægge, efter Pestalozzis Principer, en Opdragelsesanstalt for fattige Børn, og saaledes da omsider søge at realisere, hvad der var en Hovedgjenstand for hans lange og daadrige Livsvirksomhed. — Dog ei alene i Schweiz vil man fejre hans hundredeaarige Fødselsdag, nei ogsaa i Tydskland, paa hvis Folkesskølvæsen hans Virken har haft en saa velsignelsesrig Indflydelse, vil Dagen blive høitideligholdt, deels ved en stor almindelig Fest i Berlin, deels ved at grundlægge en lignende Stiftelse, som den man tilsigter i Schweiz. — Ogsaa i Danmark?

Den døende Bestemoder.

(Har du gunstige Læser! Sands for Livets Alvor, og har du Mod til at staae ved et Dødsleie i Armødens Bolig, saa anvend nogle Diebliske paa at læse dette Stykke, hvis ikke da spring disse Blade over.)

Den fattige Huusmand Peder Jensen sidder omringet af sine fire moderløse Børn; for tre Maaneder siden havde Gud kaldet hans elskede Kone til sig, og nu ligger hans Moder døende paa en Straasæk, og siger til ham:

Skaf mig i Eftermiddag noget Straa til min Dverdyne, thi jeg fryser.

Ja Moder, ja, saasnart Ilden i Dønen er udbrændt vil jeg gaae.

Moderen. Har du endnu noget Brænde Peder? Nei du har vel Intet, kan jeg tænke; du kan ikke gaae bort efter Brænde i Skoven fra din Moder og dine Børn. O, Peder! hvor det smerter mig, at jeg er dig til Byrde!

Peder Jensen. Nei Moder, nei! tal dog ikke saaledes, du er mig ikke til Byrde; give Gud, at jeg blot kunde skaffe dig, hvad du behøver. Du hungrer og tørster og klager ikke; det gaaer mig saa haardt til Hjerte.

M. Sørg ikke Peder! mine Smerter ere Gud være lovet ikke store; Gud vil snart hjælpe, og min Betsignelse vil lønne dig for hvad du har gjort imod mig.

P. O, Moder! Ingenfinde har min Armod trykket mig saa haardt som nu, da jeg Intet har at give Dig, og Intet kan gjøre for Dig. O, Gud! du er syg, elendig og lidende og maa endog døende føle min Mangel.

M. Naar man er sin Ende nær, saa trænger man kun til Lidet mere her paa Jorden, og hvad man trænger til, vil den himmelske Fader give. Sam talfer jeg Peder, han vil styrke mig i min sidste Time, som er nær forhaanden.

P. (Grædende) Mener du da Moder, at du ikke mere vil komme op?

M. Nei Peder! viskelig ikke.

P. O, min Gud!

M. Græd ikke min Søn! jeg gaaer jo over til et bedre Liv.

P. (Hultende) O, Gud! O, Gud!

M. Vær ved godt Mod, min Søn! du var min Ungdoms Glæde og min Alderdoms Trøst; og nu talfer jeg Gud; thi dine Hænder ville nu snart lukke mine Dine, da vil jeg komme til Gud, der vil jeg bede for dig, Gud vil høre mine Bønner og det vil altid gaae dig vel. Tænk paa mig, min Peder! Alle dette Livs Elendigheder og Lidelser geraade os kun til Gavn og Glæde, naar de ere overstandne. Alt hvad jeg har overstaaet trøster og glæder mig nu, som fordm al Livets Lyst og Glæde. Jeg talfer Gud for de Glæder han lod mig nyde i Barndommens Dage; men naar om Efteraaret Livets Frugt modnes, og naar Træet aflædes til Vintersøvnen, — da ere Livets Lidelser os hellige, og da ere Livets Glæder os kun som en Drøm. Tænk paa mig Peder! det vil gaae dig vel i alle dine Lidelser; Gud vil være med dig og styrke dig.

P. O, Moder! kjære Moder!

M. Dog Gæt endnu Peder.

P. Hvilket? Moder! Tal!

M. Siden igaar ligger der mig Noget som en Steen paa Hjerter; jeg maa sige dig det.

P. Hvad er det kjære Moder?

M. Jeg saae igaar, at Kristian skjulte sig bag min Seng og fremtog af sin Pose et Stykke Brød, som han brød istykker og spiste. Han deelte vel med sine Sødsfende, men ogsaa de spiste deres Deel i

Skjul. O, Peder! dette Brød var ikke vort, ellers vilde den Lille have lagt det frem paa Bordet og lydeligt sammenkaldt sine Sødsfende, ja han vilde ogsaa have bragt mig noget deraf, saaledes som han tusinde Gange har gjort. Det rørte mig altid, naar han saaledes sprang hen til mig med Noget i sine smaae Hænder, og sagde saa hjertelig til mig: Spiis ogsaa du Bedstemoder! O, Peder! skulde dette elskelige Barn blive en Tyv! O, hvor denne Tanke har foruroliget mig siden igaar! Hvor er han? Bring ham til mig! jeg vil tale med ham.

P. O, jeg Ulykkelige! (han løb hurtig bort, opsogte Drengen og bragte ham til Moderens Seng.)

Moderen reiste sig for sidste Gang op med megen Møie; vendte sig mod Barnet, greb begge hans Hænder, og boiede det svage døende Hoved ned over ham.

Kristian græd høit. — Bedstemoder! hvad vil du, du døer dog ikke — af! dø dog ikke — Bedstemoder!

Bedstemoderen svarede i afbrudte Ord: jo Kristian, jeg vil sikkert snart døe.

Nei Bedstemoder! nei! du maa ikke døe, svarede Barnet.

Beiret forgik den Syge og hun maatte lægge sig ned; Barnet og Faderen henflode i Taarer.

Den Syge kom atter snart igjen til Kræfter, og sagde: Nu er det allerede bedre igjen, da jeg atter ligger; — og Kristian ndbrød: Nu døer du dog ikke mere Bedstemoder?

M. Vær dig ikke saaledes ad, du kjære Barn, jeg døer jo gierne, og vil da ogsaa komme til en kjær Fader. Vidste du Kristian, hvor det glæder mig, at jeg snart skal komme til ham, da vilde du ikke være saa bedrøvet.

K. Jeg vil ogsaa døe med dig Bedstemoder, hvis du døer.

M. Nei Kristian! du skal ikke døe med mig, du skal, om Gud vil, leve længe endnu, blive stor og god, og hjælpe og trøste din Fader, naar han engang bliver gammel og svag. Ikke sandt Kristian du vil ligne ham, og blive god og brav! lov mig det du kjære Barn!

K. Ja det lover jeg Bedstemoder! jeg skal blive god og brav ligesom min kjære Fader.

M. Kristian! den himmelske Fader, til hvem jeg snart vil komme, seer og hører Alt, hvad vi gjøre og hvad vi love. Du veed jo dette, ikke sandt? og du troer det ogsaa?

K. Ja Bedstemoder! jeg veed det, og jeg troer det.

M. Men hvorfor har du da alligevel igaar spilst sjaalet Brød bag min Seng?

K. Tilgiv mig dette Bedstemoder! jeg vil aldrig mere gjøre det! tilgiv mig det, for Guds Skyld, jeg skal sandelig aldrig mere gjøre det, kjære Bedstemoder!

M. Havde du virkelig sjaalet det?

K. (Hullende) ja — ja Bedstemoder!

M. Fra hvem havde du sjaalet det?

K. Fra — fra Mu.. Mu.. Mureren.

M. Du maa gaae til ham Kristian! og bede ham om Forladelse.

K. O, nei Bedstemoder! o, nei! jeg tør ikke.

M. Du maa Kristian! for at du ikke oftere skal gjøre det. Du maa gaae uden Modsigelse, og for Guds Skyld, hvis du atter hungrer, da stjæl aldrig mere! Gud forlader Ingen, som sætter sin Lid til ham. O Kristian! naar du atter hungrer og har Intet til at mætte dig paa, haab da paa den gode Gud, og stjæl aldrig mere!

K. Nei Bedstemoder! jeg skal aldrig mere stjæle, visseelig ikke, om jeg end hungrer nok saa meget.

M. Saa vil da og den kjære Gud, paa hvem jeg haaber, velsigne og bevare dig, du kjære Dræng! — Derpaa trykkede hun ham til sit Hjerte, og sagde: Du maa strax gaae til Mureren og bede ham om Forladelse. Peder! gaae du ogsaa med ham, og sig til Mureren, at ogsaa jeg beder ham om Forladelse, og at det gjør mig ondt, at jeg ikke kan give ham sit Brød tilbage; sig til ham, at jeg vil bede til Gud for ham, at Gud velsigne hvad han har — det gjør mig saa ondt for ham — han har ogsaa Sit nødtigt — hvis hans Kone ikke saaledes arbejdede Dag og Nat, saa kunde de ikke komme ud af det med deres store Smusholdning. Ikke sandt Peder! du arbejder gjerne noget for ham, til Gjengæld for det Tab, han har lidt ved dit Varn!

P. Ja kjære Moder! hjertelig gerne.

Som han sagde det bankede det paa Døren, og den Syge kjendte paa den Hosten, som lød udenfor, at det var Forvalteren. Denne Forvalter var en haardhjertet Mand, som var Skyld i den fattige Families haarde Nød. Den Syge blev derfor meget forstrækket ved at høre ham komme, og udbød: O, Gud! Peder! det er Forvalteren! han kommer vist for at kræve dig for de Jødevarer, vi have levet af i de sidste Dage, de ere vist nok ikke betalte. Men Peder svarede: For Guds Skyld Moder! bekymre dig ikke derfor, det siger Intet;

jeg vil arbejde det af i et Par Dage. Moderen svarede: han lader sig ikke nøie dermed; — og Peder gik ud af Stuen. Moderen hørte Forvalterens Stemme udenfor — hun syntes han var vred, — dette forstrækkede hende — hun drog sin Aande stærkt og faldt i Asmagt.

Kristian sprang nu hurtig ud af Stuen til Faderen, kaldte paa ham og sagde: Fader! kom dog, kom dog! jeg troer Bedstemoder døer.

Peder svarede: Herre Jesus! jeg maa ind i Stuen. Men Forvalteren bemærkede: Ja der er stor Sorg paaferde; det vilde vistnok være en stor Ulykke, om den gamle Per endelig døde? Peter hørte ikke, hvad han sagde, og var hurtig i Stuen.

Den Syge kom atter til sig selv, og da hun aabnede Dinene sagde hun: Han var vred min Søn, ikke sandt?

P. Nei, Moder! han var endog ret god; — men er du nu ogsaa igjen ret kommet til dig selv.

Ja, sagde Moderen, idet hun saae ret alvorligt og veemodigt paa ham. Hvad godt kan han bringe? Vil du trøste mig for at lide alene? Har han truet dig?

P. Nei ved Gud Moder! han har endog tillsagt mig Arbejde ved Kirkebygningen, og Herremanden betaler 3 Mk. i Dagløn.

M. Herre Gud! er det ogsaa sandt?

P. Ja vissefelig Moder, og der er Arbejde for mere end eet Aar.

M. Nu døer jeg lettere min Søn! — Du er dog altid god, du Fader i Himmerig! o, vær stedse med os til Enden! — Og du Peder hold altid fast ved den Sandhed:

Naar Nøden er størst,
Er Gud nærmest.

Hun taug et Dieblis; derpaa sagde hun atter: jeg troer det er ude med mig; mit Aandedrag tager hvert Dieblis af, vi maa stilles ad, jeg vil tage Afsted.

Sønnen bævede og zittrede, faldt paa sine Knæ foran Moderens Seng, foldede sine Hænder, bævede sine Dine mod Himlen, og kunde ikke tale for Suk og Graad.

Da sagde Moderen: Fat Mod, min Søn, til at haabe paa det evige Liv, hvor vi alle skulde sees og samles. Døden er et Dieblis, som gaaer over; jeg frygter den ikke. Jeg veed, at min Frelser lever, han vil opvække mit Støv og føre mig derhen, hvor man ei kjender Sorg og Mangel; thi Gud vil selv afstørre al Graad af mine Dine.

Peder var imidlertid atter kommen lidt til sig selv og sagde:

Saa giv mig din Velsignelse Moder! vil Gud saa kommer jeg snart efter dig til det evige Liv.

Derpaa talede Moderen saaledes: Hør mig du Fader i Himlen, og giv mit Barn din Velsignelse! mit Barn, min Gæst, som du har givet mig, og som elsker mig saa høit. Fader! min Gud og min Forløser være med dig! og som han velsignede Isak og Jakob for Faderen Abrahams Skyld, saa vil han ogsaa for min Velsignelses Skyld gjøre vel imod dig, at dit Hjerte atter maa glæde sig, og du maa prise hans Navn.

Hør mig min Søn! og gjør hvad jeg siger dig! Lær dine Børn Orden og Flid, at de ikke skulle komme i Armod og føre et uordentlig og lidetliv. Lær dem at troe og bygge paa Gud i Himlen i Glæde og i Sorg: saa vil det ogsaa gaa dem vel i deres Armod.

Tilgiv ogsaa Forvalteren! og naar jeg er død, gaa saa til ham og sig ham, at jeg er død med et forsonligt Hjerte mod ham, og at, hvis Gud hører min Bøn, saa vil det gaa ham vel og han vil gaa i sig selv, inden han skal fare hinsides over.

Efter en kort Pause fortsatte den Døende: Fader! giv mig mine to Bibler, og min Bønnebog.

Fader reiste sig og bragte sin Moder de forlangte Bøger.

Derpaa sagde hun: Bring mig nu ogsaa alle dine Børn. Han hentede dem fra Bordet, hvor de sad og græd, og førte dem hen foran Sengen, hvor de faldt paa Knæ foran Bedstemoderen.

Men hun sagde til dem: Græder ikke saaledes I Kjære! Ederes Fader i Himlen vil opholde og velsigne Eder. I være mig kjære og dyrebare og det gjør mig ondt, at jeg maa forlade Eder, saa fattige og moderløse. Men tro fast paa Gud under Alt, hvad der møder Eder, saa ville I stedse mere og mere hos ham finde Faderhjælp, og Moderkiærlighed. Tænk og paa mig, I kjære Børn; dog I være mig kjære, og jeg veed at I ogsaa have elsket mig.

Disse mine to Bibler og min Bønnebog ere næsten Alt, hvad jeg endnu har. Men agter dette ikke ringe Børn! Under mine tunge Lidelser bragte de mig tusinde Gange Trøst og Bedrøvelselse. Fader Guds Ord ogsaa være Ederes Trøst og Glæde! elsker hverandre, hjælper og raader hverandre, saa længe I leve, og værer oprigtige, troe, kjærlige og velvillige mod alle Menneſker, saa vil det ogsaa gaa Eder vel i Livet.

Og du Peder! Til dig har jeg Intet; men du behøver heller Intet, du forglemmer mig ikke.

Derpaa kaldte hun endnu engang paa Kristian og sagde til ham: Giv mig din Haand, du Kjære! du vil aldrig mere tage Noget fra Nogen — vel?

Nei Bedstemoder! nei! jeg skal aldrig tage Noget fra Nogen, sagde Kristian med hede Taarer.

Du lyver ikke, jeg vil troe dig, og bede til Gud for dig.

Derpaa taug Moderen, og Faderen og Børnene bleve endnu nogen Tid liggende paa Knæ og bade i Tælledskab til Gud; derpaa reiste de sig atter op og Peder sagde til sin Moder:

Nu vil jeg strax hente dig noget Løv til din Overdyne; men hun svarede; det haster ikke mit Barn; det er nu Gud skee Løv varmere i Stuen og du maa strax med Barnet hen til Mureren.

Faderen vinkede nu Maria ud af Stuen, og sagde til hende: Giv Agt paa Bedstemoder! og hvis hun bliver daarligere, saa skik Kristine efter mig; jeg er hos Mureren.

Mureren og hans Kone, den vakre Gertrud, tilgave ei alene Iet den Lille, men rørtes inderlig over Familiens Nød; ja den Sidste fulgte endog med hjem til den Syge.

Gertrud hilste den Syge og Taarerne stod hende i Øinene, da hun tog Bedstemoderens Haand. — Du græder, sagde den Gamle, vi burde græde; har du tilgivet os? Ak, hvad tilgivet! Katrina! Eders Nød gaaer mig til Hjertet, og endnu mere din Gudhed og Omhyggelighed. Gud vil visseelig velsigne dine Kjære for din Skyld, du Gode!

M. Har du tilgivet os Gertrud?

G. O, ti dog dermed Katrine! jeg vilde ønske, at jeg kunde skaffe dig nogen Lindring i din Sygdom.

M. Du er god Gertrud; jeg takker dig; men Gud vil snart hjælpe. Kristian har du bedet hende om Forladelse og har hun tilgivet dig?

K. Ja Bedstemoder, see dog hvor god hun er (han viste hende en Pose fuld af tørret Frugt).

M. Sønnen kommer, og det bliver saa mørk for mine Øine — jeg maa skynde mig Gertrud — jeg vilde gjerne endnu bede dig om een Ting; men tør jeg det ogsaa? — Dette ulykkelige Barn har besjaalet dig — tør jeg alligevel bede dig Gertrud — at du ikke vil

forlade — disse fattige og forladte Børn — naar jeg er død — de ere saa hjælpeløse! — Hun udstrakte Haanden (Vinene vare allerede brustne) — tør jeg — haabe — Ger.... hun døde, uden at faae udtalt.

Peder troede, at hun blot var falden i Slummer, og sagde til Børnene: Taler ikke et Ord, Bedstemoder sover.

Men Gertrud formodede, at det var Døden, og sagde det til Peder.

Hvorledes nu han og alle Børnene jamrede sig og kastede sig over den Døde, og begræd hende, det kan jeg ikke beskrive. Læser! — Lad mig tie og græde, thi det gaaer ogsaa mig til Hjertet. Seer her hvorledes Mennesket gjennem Trængsel og Armod her paa Jorden modnes til Udbødelighed; mendens den som har nok af alle Jordens Goder ofte henblegner umoden midt i al sin Prunk og Tant.

Derfor o Menneske! derfor skal du veie Livets Værd paa Menneskets Dødsleie; — og du, der foragter den Fattige, maaskee beklager ham, men kjender ham ikke: sig du mig, om den, der har levet ulykkeligt, kan døe saaledes! — Men jeg tier; jeg vil ikke belære Eder I Mennesker! — jeg ønskede blot, at bevirke, at I selv maatte aabne Eders Dine, at I selv vilde undersøge, selv lægge Mærke til, hvor Lykke og Ulykke, Betsignelse og Forbandelse boer i Verden.

Kronborg.

(Af P. L. Møller.)

Med Muur og med Vold, med Taarn og Tinde
Staaer Kronborg, Dresunds Hersterinde.

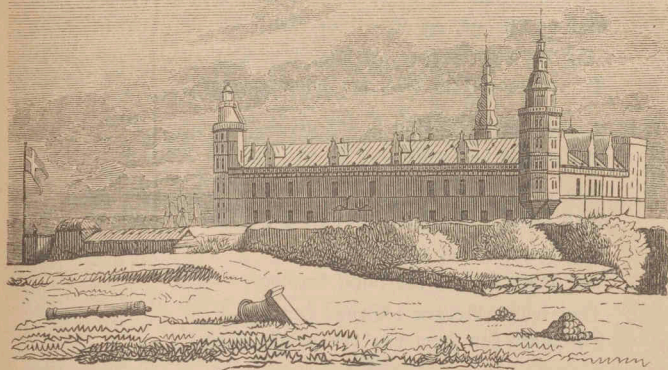
Naar Stormen piber i Spir og Fløie,
Man hører det dybt i Kjældrene støie.

Det klinger som Gny og Baabenbrag:
Hvo bringer os Lys i denne Sag? —

I hele Landet er Trygghed og Fred,
Slet Ingen har Mod til at stige dernebd.

I Taarnet sidder en Fange i Jern,
Han hører den Larm baade nær og fjærn.

Han ønsker bare at slippe fri,
Og komme bort fra det Spøgeri.

Først da han dømt paa Skafottet stod,
Da fik han paa een Gang et skrækkeligt Mod.

De loved ham Frihed fra Fængsel og Død,
Naar Rundskab han bragte fra Dybets Skjød.

Saa steg han ned i det sorte Dyb;
Det myldred med Tuder og Dglekryb.

Saa kom han for en Jernport at staae,
Den aabned sig selv, før han banked derpaa.

Ved Kampesteensbord sad en staalklædt Hær,
Og sov ved den blavrende Lampes Skjær.

Men nederst sad den, som var størst af dem Alle;
Han, hvem Holger Danske de monne kalde.

Hans Skjæg var voret til Bordet fast,
Da han sig reiste, dets Plade brast.

Han stirrede paa den frygtsomme Svend,
Og sagde: „ræk mig Din Haand, min Ven!“

Men Fangen ham rakte en Jernstang, —
Han trykked den, saa den i Splinter sprang.

Da mælte Holger, „det mærker jeg,
 End Kraften i Danmark er temmelig seig!
 „Jeg seer paa Dit Blik, at du vented Din Død, —
 Gaf nu tilbage, og glem Din Nød!
 „Og sliig dine Brødre, at naar som Dig
 Det er gaaet dem Alle, saa kommer jeg!“

End Kronborg stander med Taarn og Tinde,
 End kaldes hun Drefunds Herskerinde.
 Hun er en Dronning saa blid og tam, —
 Dog under hende gaaer Bei til Ham!
 Sig dreier Floiet for alle Binde,
 End sover Holger saa luunt derinde.
 Men synker Borgen i Gruus engang,
 Da gaaer han frem paa den danske Bang!

Fabler efter Speekter.

Svanen og Drengen.
 Bliv kun, jeg gjør dig jo ingen Fortrød!
 Kan du ei see, jeg er slet ikke vred?

Jeg ligger jo ganske rolig paa Vandet,
 Og nærmer mig ifkun langsomt mod Landet;
 Jeg svømmer blot hid for at spørge dig:
 Har du ei lidt Brød eller Kage til mig?

At være bange var Drengens Bane,
 Og aldrig han før havde seet en Svane;
 Dog fatted' han Mod, gik til Bredden hen,
 Og snart var Svanen hans bedste Ven. —
 Vær saa artig, her er en Honningkage! —
 Tak! sagde Svanen, — den godt mon smage.

Barnet og Ratten.

See nu har du atter revet mig!
 Fy skam dig, jeg holder saameget af dig!
 Kan du da slet ikke Spøg forstaae?
 Vi ere jo dog begge to saa smaae.
 Smaafolk bør ikke trættes og fives,
 Og ilde det klæder at flaaes og rives.

Deri har du Ket — var Rattens Svar,
 Naar blot ikke for haardt paa mig du ta'er.
 Jeg er jo saa lille, det maa du huske,
 Naar du vil, at jeg skal lade mig pluske.
 Tilgiver du mig — vi slutte Forlig;
 Men ta'er du for haardt — da bider jeg dig.

Drengen og Fuglen.

Nu endelig har jeg dig!
 Saa troer, at du greb mig?
 Nei han holdt mig for Nar,
 Sam vist aldrig jeg taer. —
 Jo, naar du skaffer dig Binger,
 Og i Luften dig svinger.

Fuglen sad oppe i Træets Top,
 Drengen gik længe og saae derop,

Branten han var; men dog snart han soe,
 Og tænkte som saa: Lad ham være i Ro!
 Han gjerne sig maa i Luften svinge,
 Naar hernebe jeg blot maa lege og springe.

Claus Skolemester.

Et Jolfesagn fortalt af Carit Etlar.

I flere Egne af Jylland har Almuen det Mundheld, at sige om en Mand, der enten udmærker sig for sine Jevnlige ved List eller Snildhed „Han er saa klog som Claus Skolemester“. Denne Claus skal have været en virkelig eksisterende Person, og ifølge det Sagn, man har om ham, have levet nede i Skjern Sogn, Bølling Herred, paa den Tid, da Grey Geert, eller som han almindelig kaldtes: den fullede Greve, beherskede Jylland. Der fortælles, at Greven i Aaret 1338 og 39, lod anlægge en Fæstning eller Skanse mod de Danse ved Skjern Na, af hvilken der endnu, paa nogle Steder, findes tydelige Spor. Han opholdt sig selv, medens denne Fæstning blev bygget, paa en stor Herregaard i Deiberg, og skal have ladet opføre et Værelse, hvori han opbevarede sine Skatte og de Pengesummer, som medgik, deels til Lønning af den staaende Hær, han imidlertid holdt i Jylland, deels til Fæstningens Anlæg. Paa den Tid boede Claus Skolemester nede i Deiberg By. Han var en fattig Mand, der savnede sit daglige Udkomme, og vidste intet Middel til at underholde sin talrige Familie. I denne Nød, som Krigen forstørrede, faldt Grevens Skatkammer ham engang i Tanke, og han besluttede at prøve paa et Indbrud deri. En mørk Nat, tog han et af sine Børn, en voksen Søn med sig, sneg sig op til Herregaarden, uden at blive bemærket af den udstillede Vagtpost, og gjorde et Hul paa Muren af Skatkammeret, saa stort, at et Menneske tilnød kunde krybe ind deraf. Han lod derpaa Sønnen stige derigjennem og fylde sine Lommer med Grevens Penge. Da Drengen kom tilbage, murede Claus Hullet til igjen, og det saa kunstigt, at det ikke var muligt at opdage, hvorledes han var kommen ind til Pengene. Paa denne Maade førte Skolemesteren fra nu af længe et særdeles tilfredst Liv, og levede i Velstand og Overflødighed. Saasnart hans Penge svandt, hentede han sig bestandig nye, og slap hvergang lige heldigt derfra.

Greven begyndte imidlertid snart at savne de borttagne Summer. Han var fuldkommen overbevist om, at han jevnlig blev bestjaalen,

og kunde dog ikke begribe, paa hvilken Maade, eller af hvem det skeete. Forgjæves indffjærpede han Bagten den største Opmærksomhed. Skolemesteren vedblev sine natlige Besøg, og bar sig altid saa forsigtigt og snildt ad, at Ingen mærkede Noget, eller anede, at han var Tyven.

Efterat Greven, ved anstillede Undersøgelser, havde overbevist sig om, at det hverken var Skatmesteren, eller nogen af hans Betjente, der berøvede ham Pengene, lod han endelig Mureren, der havde indrettet Kammeret, kalde for sig, og befalede ham at eftersee, om der var gjort nogen hemmelig Indgang, eller der var noget Sted, der kunde tjene Tyven som Bei. Denne kunde i Begyndelsen Intet opdage, endelig fandt han paa et Middel, der aabenbarede Alt. Han antændte nemlig en stor Bunte Palm i Bærelset, i det han troede, at hvis der fandtes nogen løs Steen i Muren, eller der var gjort Indgang et eller andet Sted, vilde Røgen trænge derigjennem og bemærkes udenfra. Paa denne Maade opdagede han ogsaa virkelig Hullet, som Skolemesteren havde muret. Greven blev meget glad herover, og besluttede at hindre Tyven fra at undslippe, naar han næste Gang besøgte Stedet. For at opnaae denne Hensigt, lod han et meget stort Fad bringe ind i Bærelset, og stillede det, fyldt med Tjære, lige under Hullet, hvorigjennem Skolemesterens Søn pleiede at krybe, og som laae noget over en Mands Høide fra Kammerets Gulv.

Det varede flere Nætter, førend Claus gjorde noget nyt Indbrud. Da han endelig ikke havde flere af de sidsttagne Penge, kaldte han paa Sønnen, hans bestandige ledsager paa disse natlige Udflugter, tog de nødvendige Mureredskaber med, og listede sig paa sædvanlig Viis ned til Skattekammeret. Hullet blev opbrudt, Sønnen krøb ind, men blev denne Gang imod Sædvane temmelig længe borte. Da Skolemesteren, som imidlertid ventede udenfor, ikke kunde begribe Aarsagen hertil, steg han op i Hullet, og fandt sin Søn druknet i Tjærefadet. Iderst forbauset over denne Hændelse, der tydeligt sagde ham, at Tyveriet og Maaden paa hvilken dette gik for sig, var opdaget, besluttede han, da det vilde blive alt for vanskeligt for ham at skaffe hele Legemet bort for Daggrø, at ffjære Hovedet af den Døde, for at Ingen, idet Sønnens Ansigt blev gjenkjendt, skulde komme paa Spor om Ophavsmanden til Tyveriet. Han udførte sin Beslutning, tog Hovedet med sig og begravede det, før han gik hjem. Næste Morgen fandt Greven Drengens Krop i Tjærefadet, uden at han dog derved fik nogen nærmere Oplysning om Tyven. Han befalede da, at Legemet skulde

føres omkring i Landsbyens Gader, og at der ved samme Leilighed skulde udloves en stor Belønning til den, som kunde give nogen Underretning om hvem den ubekjendte hovedløse Person var.

Saaledes blev Drengens Krop da ogsaa ført forbi Skolemesterens Huus, og endsskjønt Claus havde betroet sin Kone Alt, hvad der var foregaaet i Skatammeret Natten iforveien, blev hun dog saa bevæget ved at see Sonnens ilde tilredte Legeme føres forbi Vinduerne, at hun udstødte et høit Skrig og sank bevidstløs omkuld paa Gulvet. Grevens Svende hørte Skriget og styrtede diebliffelig ind i Huset, i Haab om at udfinde Tyven, men Skolemesteren tog hurtig en Kniv, hvormed Konen just i samme Diebliff havde staaet og skjaaet Brød, og slænge hende i Haanden. Derpaa raabte han de indtrædende Tydskere imøde, at de maatte komme og hjælpe hans syge Kone, der laae og blødte sig ihjel. Ved dette Puds undgik han ogsaa denne Gang enhver Mistanke og Grevens Affendinge droge videre med Liget, uden at dette dog blev gjenkjendt, eller Gjerningsmanden til Indbrudet opdaget.

Claus Skolemester slap saaledes efter Omstændighederne ret heldigt fra sit Tyveri, men hermed var det ogsaa umuligt for ham, at gjen tage det oftere. Hans forrige Armød begyndte at vende tilbage og saameget føleligere, eftersom han havde tilbragt den sidste Tid i Bælevnet og Ddselhed. Han blev efterhaanden nødt til at stille sig af med endeel af det Huusgeraad og de Eiendomme, han havde forskaffet sig for Grevens Penge. Saaledes drev han en Dag en Ko ud af Stalden for at sælge den i Byen. Underveis mødte han en Flok Tydskere, der just vare dragne ud for at kjøbe Dvæg; thi førend Tydernes Opstand behandlede Geert dem temmelig skaansomt, han brandskattede ikke, affjøbte Bønderne de Jodevarer, han behøvede, betalte deres Arbeide og anvendte i det Hele taget ethvert Middel, hvorved han troede at kunne gjøre sig yndet af Folket.

Da Grevens Foged saae Skolemesteren drive afsted med Koen, spurgte han ham, om han vilde sælge denne Kaly, og hvormeget den skulde koste. Claus svarede, at han nok vilde sælge den, men at Dyret var en Ko og ingen Kaly. De øvrige af Grevens Folk kom nu til, og for at forfætte Spøgen med Skolemesteren, paastode de eenstemmigen, at Dyret var en Kaly, og at han skulde sælge det som en saadan. Claus, der havde sine private Grunde til ikke at opirre de Tydskere, gjorde da gode Miner til slet Spil og solgte Koen for en

Kaly, til stor Morskab for Kjøberen og dennes Venner. — Imidlertid glemte han ikke den Streg, Fogden havde spillet ham, og besluttede at søge Gjengjæld herfor, paa hvilken Maade han kunde bedst. Dagen efter gik han hen i Kroen, kaldte Verten tilside, bad ham at tillave et lækkert Maaltid for et Par Personer, som vilde komme, og fortære det hos ham samme Eftermiddag, og betalte ham forud den Priis, han forlangte derfor. Paa samme Maade bar han sig ogsaa ad i to eller tre af de nærmeste Krostæder i Omegnen og søgte derpaa at faae fat i Fogden. Da han traf denne, takkede han først, fordi han havde kjøbt Kalven den foregaaende Dag, og indbød ham, til at følge med ned i Kroen. Fogden, der ikke kunde begribe Skolemesterens Hensigt, var strax villig hertil. De gik, Claus forlangte det forud bestilte Maaltid og spiste og drak med Tydskeren. Da de vare færdige, satte han sin gamle lappullede Hat paa Spadsereestoffen, snurrede den nogle Gange rundt og sagde: „Hat, gjør din Skyldighed og betal for mig!“ — Verten takkede ham særdeles venligt. Claus tog Afsked og gik videre med Fogden.

Forundret havde denne været Vidne til den besynderlige Maade, paa hvilken Skolemesteren lod til at afgjøre sin Regning med Kromanden og grundede længe paa, hvorledes dette vel kunde gaae til. Claus førte ham imidlertid hen til den næste Kro, og bad ham gaae ind med for endnu at nyde en lille Bederqvælgelse, førend de skiltes. Tydskeren var villig hertil. De spiste og drak og efter endt Maaltid bar Skolemesteren sig her ad med Hatten, ligesom paa det forrige Sted. Verten takkede atter særdeles forekommende og ledsagede sine Gæster til Døren med en Hob Complimenter. Fogdens Forundring steg bestandig høiere. Da de vare komne udenfor Kroen, spurgte han Claus, hvorledes det forholdt sig med Hatten, som han dreiede rundt paa Stoffen istedetfor at betale. Skolemesteren vilde i Begyndelsen ikke tilstaae Noget; men da den Anden blev ved at trænge ind paa ham, fortalte han endelig, at Hatten var et gammelt Arvestykke, der var gaaet fra Mand til Mand i hans Familie, og at den i hvor daarlig og medtaget den end saae ud, dog besad den sjældne Egenskab, at betale Alt, hvad han fortærede, i hvilken som helst Kro han kom, saasnart han blot, som Fogden havde seet, dreiede den rundt paa Enden af Spadsereestoffen. Fogden loe vantro til denne Fortælling, men Claus bad ham selv at anstille et Forsøg, for at overbevise sig om Sandheden af hvad han havde sagt, og i dette Niemed vandrede

begge hen til ded tredie Kro. Her bare de sig ad paa samme Maade som de to foregaaende Steder og med et lige saa heldigt Resultat. Fogden kunde ikke komme til sig selv af Forundring, han spurgte Skolemesteren, om han vilde sælge denne vidunderlige Hat, men Claus vægrede sig paa det Bestemteste herfor; Tydskeren blev bestandig mere lysten, og lykkedes ham endelig at blive Eier af Hatten for hundrede Kroner. Skolemesteren modtog Pengene og gik sin Vej, med Selskabet af tilfredsstillet Havn.

Dagen efter besluttede Fogden strax at anstille et Forsøg med Hatten. Han indbød nogle Bekjendte til at gaae ned med i Kroen. De spiste og drak dygtigt, og da de vilde gaae, satte Tydskeren Hatten paa sin Stok; saaledes som han havde seet Skolemesteren gjøre Dagen iforveien, snurrede den rundt og raabte: „Hat, gjør din Skyldighed og betal for mig!“ Bærten lod sig imidlertid ikke nøie med denne Betaling. Han forlangte sine Penge, for det som de havde fortæret, og loe af Tydskerens Fortælling om de formeentlige Egenskaber Hat'en var i Besiddelse af. De Indbudne spottede Fogdens Lettroenhed, og han maatte betale med klingende Mynt. Endsskjønt han var rasende opbragt herover, besluttede han dog at anstille endnu et Forsøg og bad sine Venner følge med, for hvis det ikke lykkedes, i Forening at gaae ned til Skolemesteren og tage den søleligste Havn over ham. De gik til den næste Kro, spiste og drak igjen og bleve naturligviis atter nødte til at betale derfor. Forbittret begav Fogden og hans Venner sig ned til Skolemesteren. Claus sad just oppe paa Huusmanningen isærd med at udbedre sit Tag og saae Tydskerne komme i en lang Afstand. Han krøb hurtig ned af Huset, løb ind til Konen for at overlægge med hende, hvad de skulde gribe til. Da Fogden kom til Stedet, fandt han Døren lukket, og maatte længe banke paa, inden den blev aabnet. Endelig traadte Skolemesterens Kone dem imøde, med Taarer i Øinene, klagende og jamrende sig, og spurgte hvad de ønskede. Fogden forlangte at tale med hendes Mand. — „Na Gud bedre det for hvad Mand jeg har,“ sagde Konen. „Ham kommer De nok aldrig oftere til at tale med i denne Verden. Imorges tidlig faldt han ned fra Huusmanningen og brækkede sin Hals, ligesom han allerbedst sad deroppe og gjorde lidt ved vor Tag. Her seer De ham.“ Med disse Ord lukkede hun Døren op til næste Værelse, der laae Skolemesteren udstrakt paa Bordet, indsvøbt i et Lagen, besudlet med Blod og tilsyneladende livløs. Endsskjønt dette uventede Syn og Konens Klager mildnede Fogdens Vrede, kunde han dog ikke glemme

det Bedrageri, Claus havde begaaet mod ham, og forlangde af Konen, at hun skulde tilbagebetale ham de hundrede Kroner, han havde givet for Hatten. Den sørgende Enke lod til at være aldeles uvidende om denne Historie, og forsikrede at hendes salig Mand ikke havde talt et Ord derom til hende. Hun beklagede endogsaa, at Herren var bleven saa skammelig bedragen, thi det var ikke Hatten, men derimod Skolemesterens Spadsferestok, som besad den vidunderlige Eegne, at kunne tilfredsstille enhver Kreditor. Hun var netop saa særdeles bedrovet idag, ikke blot fordi hendes Mand var død, men meget mere fordi det ikke var hende muligt at finde hans Stok; thi foruden de overordentlige Egenstaber, hvorpaa Fogden igaar havde seet Beriser, besad den tillige en anden, endnu større, nemlig at kunde bringe Liv i døde Følsk. Derksom hun altsaa blot kunde finde Stokken, sagde hun, skulde hun snart faae hendes Mand tilbage, og saa kunde de gode Herrers selv tale med ham om Bedrageriet. Endstjøndt denne Fortælling forekom de Fremmede i høieste Grad utrolig, hjalp de dog, af Nysgjerrighed efter at see Udfaldet, den grædende Kone at søge om Stokken, og efter lang Tids Forløb fandt de den endelig. Konen

jublede af Glæde herover. Hun afdækkede den tilsyneladende Døde, og gav ham nogle temmelig stærke Nap over Skinnenebenene. Efterat have gjentaget dette flere Gange, saae Tydsferen til deres største Forundring at Skolemesteren begyndte at røre sig, han udstødte et dybt Suk, slog Vinene op og reiste sig tilsidst overende paa Bordet. Fogden vilde neppe troe sine egne Dine. Der var ikke længer nogen Tale om det forrige Bedrageri, hvilket Skolemesteren, efterat han nogenlunde kom til sig selv, strax bad om Tilgivelse for; tvertimod forlangte de Fremmede at kjøbe Stokken, hvad den endog skulde koste. Claus vægrede sig længe for at sælge den; men de Andre bragte det dog, deels ved Overtalelser, deels ved Trusler dertil, at han lod dem faae den, imod at de udbetalte ham hundrede Kroner foruden dem, han allerede havde faaet for Hatten.

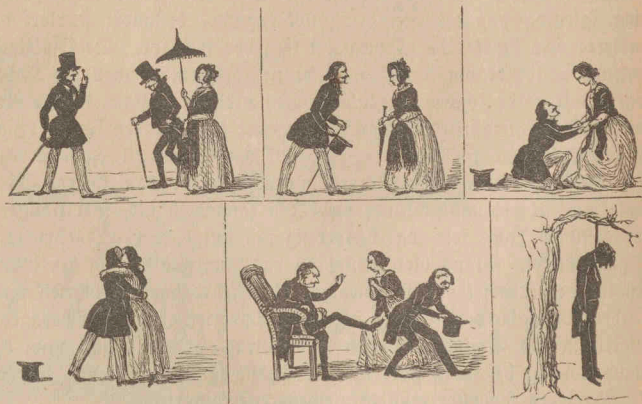
Nogle Dage iforveien var netop en af Grev Geerts Hoffolt død. Fogden troede nu ved Stokkens Hjælp at udføre det samme Experiment, som han nylig havde været Vidne til i Skolemesterens Huus, og paa den Maade ret at komme i Grevens Gunst. Han lod melde hos Hofmandens Familie, at han besad et useilbarligt Middel til at bringe Liv i enhver Død, og bad om Tilladelse til at forsøge det. Endskjøndt naturligtvis ingen troede ham, fik han dog Lov til at komme ind, og blev ført hen til den Døde. Han tog Lagenet af Liget, og begyndte at slaae det temmelig ublidt over Skinnenebenene til største Overraskelse for de Tilstedeværende. Da det første Slag ikke gjorde nogen Virkning, igjentog han det atter, og nok engang, bestandig stærkere og stærkere; men Liget blev ubevægeligt liggende som før. De Omkringstaaende, uvidende om Aarsagen til denne Fornærmelse mod den Døde, toge Stokken fra Fogden, der usfortroent vedblev at slaae til, og forlangte hans Afstraffelse hos Greven. Geert lod Manden føre for sig, og den Bedragne fortalte, hvorledes Alt var gaaet til og skjed hele Skylden paa Claus. Fortællingen morede Geert, han fattede Mistanke om, at det muligt kunde være den samme Mand, som tidligere havde skuffet ham selv og baaret sig saa siffigt ad ved Indbrudet i Skattekammeret. Claus blev hentet op paa Herregaarden og her tvungen til, ved Trudsæl om Pinebænken, at bekjende baade Historien med Fogden, som ogsaa den tidligere angaaende Tyveriet. Imidlertid behagede Skolemesterens Snildhed Greven i den Grad, at han tilgav ham, og Claus stod sig bestandig godt med de Tydske saalænge Greven levede. Saaledes fortæller man Skolemesterens Historie.

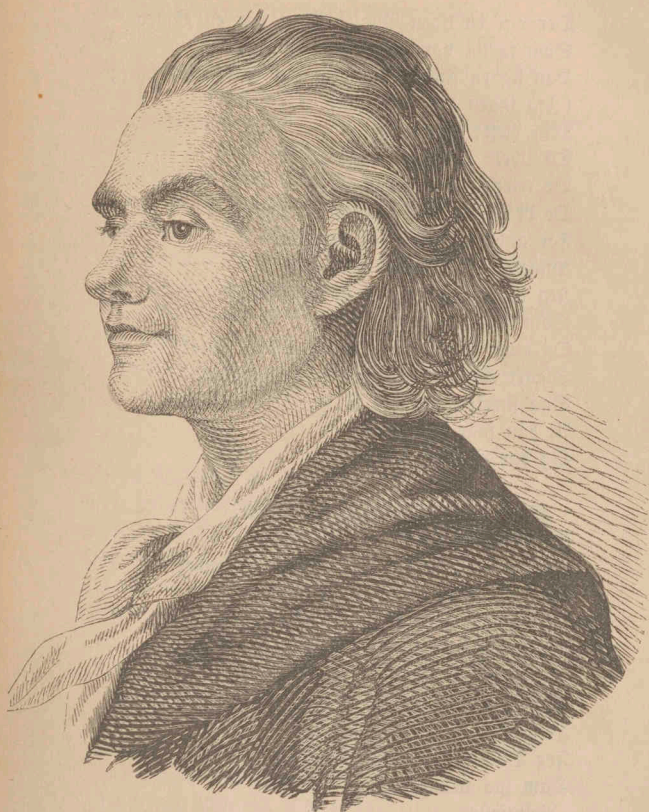
En Kjerlighedshistorie.

Not en ditto.

Johan Herman Wessel.

Født den 6te Oktober 1742; død den 29de December 1785.

See her den Mand, som efter Holbergs Tid
Til Danmarks Lyst Thalias Gunst opvakte,
Hvis muntre Sjæl det sande Spøg og Vid
Paaany igien paa Skuepladsen bragte,
Som tvang os til at lee ved Synet af en Stymper;
Der havde Kjærlighed, men havde ingen Strømper.

J. Wibe.

Smeden og Bageren *).

Der var en liden Bye, i Byen var en Smed
 Som farlig var, naar han blev vred.
 Han sig en Fiende fik; dem kan man altid faae;
 (Jeg ingen har, det gaae
 Min Læser ligesaa!)

Til Uheld for dem begge to,
 De træffes i en Kroe.
 De drak (Jeg selv i Kroe vil drikke;
 For andet kommer jeg der ikke.
 Anmærk dog, Læser! dette:
 Jeg immer gaaer paa de honnette.)
 Som sagt, de drak,
 Og efter mange Skjeldsord, hidsig Snak,
 Slaaer Smeden Fienden paa Planeten.
 Saa stærkt var dette Slag,
 At han faae ikke Dag,
 Og har ei siden seet'en.

Strax i Arrest blev Smeden sat,
 En Feldstær faaer den Døde fat,
 Og om en voldsom Død Attest hensender.
 Den Mordere forhøres og bekiender.
 Hans Haab var at, han skulde hisset gaae,
 Og der Forladelse af sin Modstander faae.
 Men hør nu Løier! Retop Dagen,
 For Dom skal gaae i Sagen,
 Fremtriner fire Borgere
 For Dommeren. Den mest veltalende
 Ham saa tiltalede:
 „Belviseste!
 „Vi veed, paa Byens Vel De altid see;
 „Men Byens Vel berøver derpaa,

*) En illustreret Udgave af Bessels samtlige Bærker besørjes i denne Tid af Hr. P. E. Møller. Den udkommer hestevijs, til en Priis af 16 s. pr. Hefte, paa Brodrene Berlings Forlag. Det her aftrykte Billede kan tjene som Prøve paa Træsnittene.

„At vi vor Smed igien maae faae.
 „Hans Død opvækker jo dog ei den Døde?
 „Vi aldrig faaer igien saa duelig en Mand.
 „For hans Forbrydelse vi alt for grusomt bøde,
 „Om han ei hjælpes kan.“ —
 „Betænk dog, kære Ven! der Liv for Liv maa bødes.“ —
 „Her boer en arm udlevet Bager,
 „Som Potter snart desuden tager.
 „Vi har jo to, om man den ældste tog af dem?
 „Saa blev jo Liv for Liv betalt.“ —
 „Ja,“ sagde Dommeren, „det Indfald var ei galt;
 „Jeg Sagen at opsætte nødes;
 „Thi i saa vigtigt Fald man maa sig vel betænke.
 „Gid vores Smed jeg Livet kunde skienke!
 „Farvel, godt Folk! jeg gjør alt, hvad jeg kan.“ —
 „Farvel velvise Mand!“ —

Han bladrer i sin Lov omhyggelig;
 Men finder intet der for sig,
 Hvorved forbuden er for Smed at rette Bager;
 Han sin Beslutning tager,
 Og saa affiger denne Dom:
 (Hvem, som vil høre den, han kom!)
 „Vel er Grovsmeden Jens
 „For al Undskyldning læns,
 „Og her for Retten selv bekendte,
 „Han Anders Pedersen til Evigheden sendte;
 „Men da i vores Bye een Smed vi ikkun have,
 „Jeg maatte være reent af Lave,
 „Fald jeg vilde see ham død.
 „Men her er to, som bager Brød.
 „Thi kiender jeg for Ret:
 „Den ældste Bager skal undgielde det,
 „Og for det skete Mord med Liv for Liv bør bøde,
 „Til velfortiente Straf for sig,
 „Og Ligefindede til Afsskye og til Skræk.“

Den Bager græd Guds jammerlig.

Da man ham førte væk.

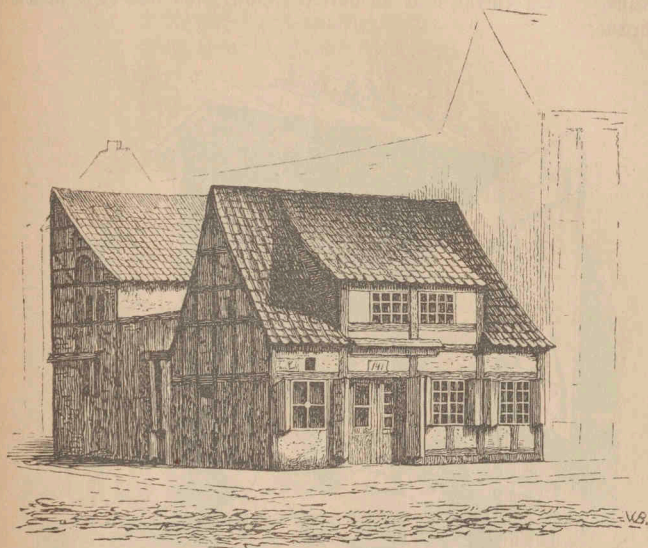
Moral.

Beredt til Døden altid vær!

Den kommer, naar du mindst den tænker nær.

Huset i Gaasegaden.

De gamle smaae Bindingsværkshuse med deres meget Træværk, deres Svalegange o. s. v. forsvinde nu Tid efter anden næsten aldeles fra Kjøbenhavns Gader, idet de maae gjøre Plads for større, skønnere og solidere Bygninger. — Saaledes er det da og i Aaret 1844 gaaet det Hus, hvoraf vi her give vore Læsere et Billede. — Det stod paa Hjørnet af Gaasegaden og Jarvegaden, var, lige til det blev nedrevet, vedligeholdt i sit gamle Udseende, og maatte nødvendig drage alle Forbigaaendes Blik til sig, ei alene ved sine rødmalede Stolper, men ved sit hele Ydre, der tydeligt vidnede om, at det havde staaet her længe for dets stolte Raboer og Gjenboer. — I Muren, lidet over dets lave Binduer, var der anbragt en sort Steen, med

følgende Indskrift, hvis Bogstavers Form og Skrivemaade ogsaa vidnede om, at den var indsat for mange Aar siden:

Hvo paa Gud troer
 Hand tryggelig bor
 Guds Villie er den bedste
 Hand hjælper den af Nød og Sorrig
 Som Haab paa hannem fæster.

A. 1728.

Om dette Huus siges der, at det var det eneste, der blev tilbage, da Ildsluene i den store Ildbrand 1728 fortærede alle Husene i de omliggende Gader og Stræder. Og dette skal være skeet ved et Jerntegn. Thi da Ilden nærmede sig, tog Eieren, der var en saare redelig Handelsmand, sin Vægt og sin Allen, gik ud paa Gaden og bad til Himlen, at Luerne maatte fortære alt hans Gods, saafremt han nogensinde havde handlet uredeligt mod sin Næste; men at da

Gud ogsaa vilde skaane det, saafremt han befandtes at være en ærlig Mand. — Og Luerne vege da bort fra Huset, saa det blev staaende ubrændt.

Den blinde Floitespiller.

Vor Jord har megen Glæde,
Maaskee dog mere Bæe,
Vi oftere maae græde,
End ret af Hjerte lee.
Men det er Trost i Sorgen,
Er Veien mørk og trang,
At lys og bedre Morgen
Dog komme vil engang! — —

Der gaaer en Fløitespiller
 Fra Gaard til Gaard omkring;
 Tidt blæser han muntre Triller,
 Som friste til Dands og Spring;
 Men naar sig Mængden flokker
 Med Lyst i Hu og Sind,
 Hans Fløite Taarer loffer;
 Thi Staklen han er blind.

Den Lille, som ham leder,
 Hun rækker Hatten frem;
 Med Ord hun folk ei beder,
 Hun neier kun for dem.
 Det er ei godt at sige,
 Hvem meest man ynke maa:
 Den seende lille Pige,
 Eller ham, for hvem hun saae.

En Dvæld de sad tilsammen
 I Døren udenfor;
 Den Lille havde sagt Amen
 Til deres Fader vor!
 Da spredte han sine Arme
 Mod Aftenrødens Glød,
 Det var, som Livets Varme
 Det sidste Farvel han bød.

„Nu seer jeg Stjerner tindre
 Paa Himlens høie Blaae,
 De større med de mindre,
 Som før jeg idrømme saae.
 Nu seer jeg Jakobsstigen
 Og Engle — nu er jeg fri!“ — —
 Hans Haand velsignede Pigen,
 Der hulked: Det er forbi!...

Da kom med Høttys og River
 Fogden og al hans Tros:
 „Her finde vi Dig, Dagdriver,
 Som længe har narret os; — —

Naa, det kan Dndskab man falde:
 Her har han lagt sine Been,
 At Tosen til Last skal falde
 Bort Sogn!" — saa bandede Gen.

C. R.

Kristian den Fjerde paa Kolbergheide den 1ste Juli 1645.

Iblandt sit Raad i Arelstad,
 Med Laurbær om sin Krone,
 Til Rigets Held, Kong Kristian sad
 Paa gamle Danmarks Trone;
 Han pleied' Ret og Svermands Tars,
 Saae til med eget Die
 Dg skjærmed stærk sin Kongearv —
 Men har snart Kampen boie.

Da kom for Kristian et Bud:
 „Mod Besten Svensken stævner
 Med svarlig Somagt! Hjælp os Gud!
 Med Ild og Sværd han hævner,
 At Kalmarstad Du, Konge! tvang,
 At Elfsborg maatte synke,
 At over ham Du Sværdet svang
 Saa Faderløse klynke!"

Dg Kongen blotter Isen graa,
 Han skuer mod det Høie:
 „Belan! jeg selv i Kamp vil gaae,
 Jeg Hjendens Mod skal boie!
 Her sværger høit sin Gud, sit Land
 Kong Kristian den Fjerde,
 At kjæmpe til sin sidste Mand
 For Danmarks lave Gjerde."

Med Alvor, Rolighed og Mod
 Sig Kongen strax gjør rede
 At offre Landets Tars sit Blod
 Dg efter Hjenden lede.

Han tænkte først paa Evighed,
 For Gud sin Synd befiender
 Og beder ham om Himlens Fred,
 Hvis ei han meer hjemvender.

Han agter sig i blodig Dands,
 Vil Sorgen hjemme lade,
 Sin Søn han skjænker Kronens Glands
 Og spænder sig i Plade.
 Han paa Trefoldighedens Dæk
 Med lettet Sjæl opstiger
 Og seiler glad fra Arnen væk,
 Mod Kamp og Seir han higer.

Med agtsom Blik i Stavnens flaaer
 Nu Jørgen Wind og speider,
 Som han befaler Koursen gaaer
 Hvor Kristjans Flaade feider;
 Han agter høit den brave Mand,
 Som alt i mange Dyster
 Vandt Hæder for sit Fædreland
 Og Tryghed om dets Ryster.

Klart blinker Solen paa det Blaae,
 I Vesten skjøndt den daler,
 Og Havets Bøyer sagte gaae,
 Dem Solens Lue maler,
 De glimte i et Straalestjær,
 Som Jørgens Die blænder;
 Men da det svinder, ganske nær
 Han Svenskens Flaade kjender.

Rask brænde danske Mænd af Lyst
 At knuse Overmagten,
 Og Bredden hæver Kristjans Bryst,
 Han tænker nu paa Pagten,
 Som rænkefuld Kristine brød.
 „I Dan vil sønderrive?“
 Han raaber høit: „Dog, ved min Død!
 Mit Land skal hævnnet blive.“

Men Nattens Mørke falder paa,
 Ei Maanens Smil den lyser —
 Til Kamp de Kjætte færdig staae,
 For Morgen ingen gyser;
 I Stilhed gjør enhver sin Bøn,
 Omfavner varmt sin Broder,
 Beredt, som Danmarks ægte Søn,
 At hævne dyrt sin Moder.

Kong Kristian i sin stille Braa
 Den Evige paakalder:
 „Om jeg skal Seierherre staae,
 Om her jeg seirlos falder.
 Det raader Du, Algodheds Gud!
 Jeg ei den Riv begyndte,
 Jeg fulgte stadigt Dine Bud,
 Og kun af Svaghed syndte.“

Snart Østens Morgentaager svandt,
 Let Rødme Luften malte,
 Af Havets kjøle Blaae oprandt
 Den klare Soel og qvalte
 Den matte Nat der kraftløs sneg
 Sig bort bag Svenskens Snekker --
 Kong Kristian kjæf paa Skandsen steg
 Og skuer deres Nækker.

Med sindig Klogskab Kristian gav
 Sin Jorgen Bud til Kampen,
 Drog selv sit Sværd, som Herkerstav,
 Det lyner klart i Dampen,
 Det kjender alle Danmarks Mænd,
 Og hvor dets Lue blinker
 Er Seir og Held, det Danmarks Ben
 Ad Vrens Bane vinker.

Dybt rulle Kampens Tordenstrald
 I Lyn og Damp med Vælde,
 Og Ruglers Hagl paa blodig Bal
 Kong Kristians Kæmper fælde;

Tre Skibe griber Jørgen an,
 Han stedes haardt i Fare;
 Men, tro sin Eed, til sidste Mand
 Vil Helten sig forsvare.

Da hæver Kristjan høit sit Sværd,
 Som Yngling han det svinger:
 „Op! viser Eder Danmark værd,
 Til Flugten Svensken tvinger!
 Han spotter os med Overmagt;
 Op! frelser Danmarks Vre!
 Vor Sjæl vi i Guds Haand har lagt,
 Det briste eller bære!“

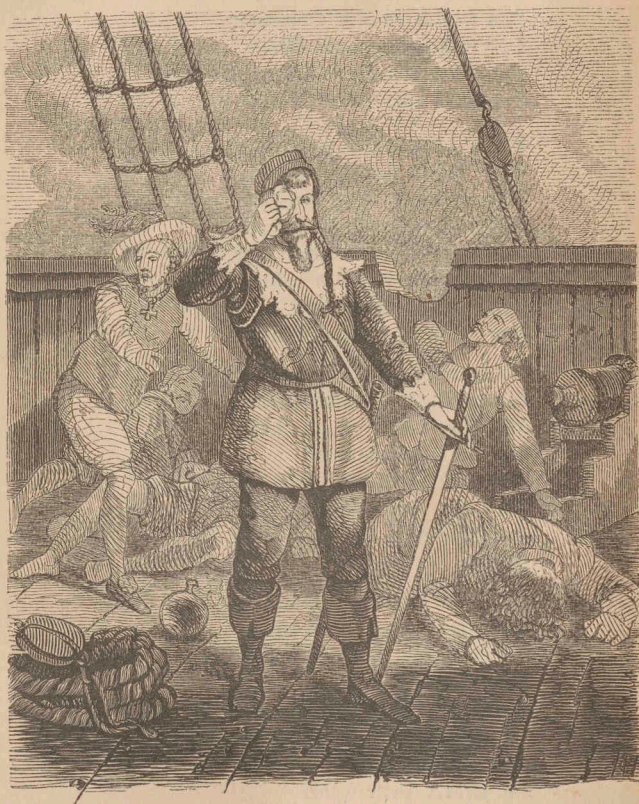
Trefoldigheden stolt fremgaaer,
 Dens Lynild Fjenden rammer,
 Med Heltemod Kong Kristjan staaer
 Blandt Havnens vilde Flammer.
 Fra Malmet hviner Ruglen ud,
 Til Fjendens Fald den haster,
 Den truer alt med Brast og Brud,
 Den knuser Speil og Master.

Da lyder Jammer, Suk og Skraal
 Blandt Tordnens vilde Larmen,
 Alt staaer i stort, uhyre Baal,
 Og selv i Heltebarmen
 Med stille Banghed Hjertet staaer;
 Thi i den vilde Lue
 Kun Undergang for Diet staaer,
 Ei Ven kan Vennen flue.

Nu synker tappre Jørgen Wind,
 Med Sorg det Kongen hører,
 Til Ham stod Kristjans Hu og Sind,
 Hans Død til Graad ham rører,
 Og til hans Havn en Helvedild
 Om Svenskens Skibe regner,
 Blodkampen raser dobbelt vild
 Og Skarer Helte segner.

Med sidste Kraft slaaer Svensken til
 Og Kristjans Skib bespænder;
 Thi Kongen kun han fælde vil
 For Kampens Rædsel ender;
 Hans Død er Seir for Sverrigs Flag,
 Kun den kan Danmark knække,
 Og Sverrig vundet har sin Sag
 Kan Ruglen Kristjan række.

Der staaer han frit, sin Fiendes Maal!
 Fra Fienden Tordnen knalder
 Og under Svenskens Glædeskraal
 Vor Danmarks Kristjan falder! —
 Strax lammer Skrakken Danskens Arm,
 Han stiv bedrøvet stirrer,
 Han glemmer Kamp i Kampens Larm
 Og Svenskens Sværd alt klirrer.

Men snart sig af sit Helteblod
 Den bjærve Kristjan hæver,
 Indgyder sine Sønner Mod
 Saa ræd hans Fiende bæver.
 „Et Die gav jeg for mit Liv;
 Men endnu et jeg eier,
 Nu op og Fyr paa Fienden giv,
 At det maa see vor Seier!”

Saa raabte Han, et Glædesfrig
 Gjengjaldt fra Kongens Flaade.
 „Han er uovervindelig,
 Nu staaer foruden Raade!”
 Og alle staae med Kjæmpekraft,
 De Sværd mod Sværd nu slynger
 Og presse ud den røde Saft,
 Mens Kristjans Roes de synger.

Da vige Sverrigs Skarer bort
 For Danmarks stærke Løver;
 Men Natten qvælder tyk og sort
 Og Kongen Lønnen røver;
 I Nattens Mulm de usle Brag
 Sig bort fra Balen slæbe,
 De gys for den næste Dag,
 Med Skam de hjemad stræbe.

Men herlig stod vor Kristian
 Den næste Morgenrøde,
 Beredt, som Drot og Dannemand,
 Igjen at staae og bløde,

At byde Fjendens Flok en Dyst,
 Igien paa Kolbergerheide,
 Da seer han kun den fjerne Kyst
 Men intet Tegn til Feide.

Nu priser han med vældig Røst
 Den Evige, som sendte
 I Farens Stund ham Mod og Trost,
 Som Sorg til Glæde vendte,
 Paa sine Knæ han synker ned,
 Som beder af sit Hjerte
 Om Danmarks Held, om varig Fred, —
 Han glemmer al sin Smerte.

Rast Flaaden hen mod Kjøbenhavn
 Udspænder sine Vinger,
 En vestlig Vind i Folkets Favn
 Dets Fader hurtig bringer;
 Det hilser ham med Jubelraab,
 Modtager ham med Glæde,
 Velsigner høit dets Børn og Haab,
 Af Fryd de Danske græde.

Hans Hjerte føler dybt den Løn
 Som Folkets Jubel skjænker,
 Han elsker ogsaa hver sin Søn,
 Paa alles Velsærd tænker,
 Han Retfærd, Guds frygt, Enighed
 Blandt Dannerfolket pleier,
 Og truer Alvind Landets Fred,
 Da bringer Kristjan Seier.

*

*

*

I fortien Jord er nu hans Been,
 Hans Aand i Himlen svæver,
 I Dan sig ei en Mindesteen
 For Danmarks Kristjan hæver;

Men i hver ærlig Danstæs Barm
 Hans Minde dybt staaer tegnet,
 Naar Steen og Erts for Tidens Arm
 I Gruus og Støv er segnet!

Thomas Dverfskou.

Hekla.

„Gid du sad paa Hekkenfeld!“*) udbryder man, naar man ret er ærgerlig i Hu og plages af en god Ven eller Bekjendt, og den 17de August 1839 befandt jeg mig virkelig paa dette berygtede Sted. Men min Nærværelse der var fuldkommen frivillig, ikke uden Noie og Besvær havde jeg naaet dette mine Tankers Maal, og da jeg nu stod paa Bjergets nøgne Top og saae ud over det brogede Landskab, som til alle Sider laae udbredt for min Fod, da følte jeg mig dog gjennemtrængt af en inderlig Glæde over, at en eller anden god Vens velmeente Dnske endelig var gaaet i Dpfylbelse. — Nu derimod, i Oktober Maaned 1845, nu vilde jeg betakke mig for at henslyttes til hiin ophøjede Plads; thi nu raser Ild og Flamme ud af Hjeldets gabende Svælg; nu skjælver det dybt i sine Grundvolde, medens det med Brag og Bulder slynger Steen og Aske høit iveiret og blander dem med Himlens Skyer, og hvor jeg dengang læskede min Tørst i den klare Kilde, som pibbede frem imellem Gruset, der vælter nu den seige Lave sine tunge glødende Bølger ned ad Hjeldets Side og udbreder Skrak og Odelæggelse i det omliggende Lavland. Og hvad mon der er blevet af min snaskomme Følgemand, Bonden Jon Jonsen, Eier af Gaarden Selsund, som laae nærmest op under Heklas Fod, omgiven af sin smukke, græsrigge Toft? Ak! medens jeg sidder her i min sikkre, lune Stue og nedskriver disse Linter, vandrer han visnok omkring som en ødelagt Mand, berøvet sine Køer, sin talrige Jaarehjord, sit Huus og Hjem, og stuer med Sorg og Angest op til den rasende Vulkan, i hvis farlige Naboskab han og hans Fader før ham, i noisom Tarvelighed tilbragde en Række af rolige Aar.

Hekla, denne kegleformige Kolos, som nu i 79 Aar har hvilet efter sit sidste ødelæggende Udbrud, har atter aabnet sig. De underjordiske Dampes Spændkraft har atter gjennembrudt den storknede Skorpe, som i et langt Aaremaal vidste at modstaae deres Tryk;

*) 1: Heklafjeld.

dumpe Brag og Dren lyde fra Dybden, medens Jorden skjælver i Bjergets nærmeste Omkreds; tungede Flammer slaae ud af dets Top og udbrede en rædselsfuld Lysning 12 til 15 Mile vidt over Landet; en Afkæstotte, hvori glødende Steenblokke stige og falde, som Guldæbler i et Bandspring, hæver sig lodret op fra den kæmpemæssige Størsteen, udfolder sin mørke Krone i Luftens høiere Regioner og føres af Vindens Magt hen over de tilgrændsende Bygder, ud over Havet, langt bort til fjærne Lande, hvor den nedfalder som et flint Støv, der ødelægger Græs og Urter.

Da jeg for 6 Aar siden, i flere Miles Afstand, for første Gang fik Die paa Hekla, strakte enkelte større og mindre Sneepletter sig op ad dets skraae Hældning, og som sædvanligt omgav en mørk Sky dets Top ligesom en Hætte — et Phænomen, der netop har givet Anledning til dets Navn. Jeg kom Vesten fra, fra Reikjavig, og drog næsten lige mod Øst, hen igjennem Islands tætbebyggede sydvestlige Sysseler, over Thingvalle, Landets berømte Tingsted i gamle Dage, og forbi Geiser og Strokkur, disse mægtigt sprudlende Barmekilder, som i lige Grad vække Vestuerens Forbauselse og Beundring. Jeg havde, dels paa Færge, dels paa Vadsleder, passeret nogle af Landets største Aaer, saasom Huitaa og Thiorsaa, og nærmede mig nu Hekles svagt opftraanende Fod. Men alt som jeg kom Vulkanen nærmere, antog Landskabet en mere vild og øde Karakter: Pilebuskadsæt forsvandt, Grønsværen, som bedækker de gamle Lavastrækninger, blev tyndere og sparsommere og afløstes endelig af det gølge Gruus eller Sand, hvori kun den magre Sandhavre (*elymus arenarius*) trivedes frodigt; Lavaen, hvis Bobler og Buler tilforn kun havde været kjendelige paa det overliggende Jordsmøns Bølgeform, traadte nu skarpt frem for Dagen, enten aldeles nøgne, eller hist og her i Jordbygningerne bedækket af et svampet Mos. Endelig opflog jeg mit Telt, om Aftenen den 15de August, paa Heklas sydvestlige Side, tæt ved Bondegaaarden Selsund, hvis Tøft eller „Tun“, som Islænderne kalde Hjemmemarken, frembød sit lyse Grønt, lig en smilende Dase midt imellem de mørke Gruusheder, som omgave den til alle Sider.

Først anden Dagen efter var Veiret saa klart, at Vulkanens Top saaes reen og fri for Skyer. Dette Veir maatte benyttes. Vi satte os tilhest og vare efter et Par Timers Ridt komne et godt Stykke op ad den skraae Fod, indtil Hjelldets Side begyndte at hæve sig steilere og derved ikke længer gjorde Brugen af Heste mulig. Disse bleve

derfor tilbage under Opsigt af en Islænder, medens vi Andre trøstigt gave os paa Vandring, med Blikket henvendt imod vort ophøiede Maal. Vi steg og steg, og Toppen syntes os saa nær, saa let at naae; men ofte gled Foden tilbage i det løse vulkanske Gruus, ofte maatte vi mojsommeligt klavre over de takkede Lava-Arme, som strakte sig ned ad Fjeldets Side, og af og til nødte en Sneeflade os til en betydelig Omvei, naar vi ikke kunde faae Fodsætte paa dens steile og glatte Skraaning. Endelig, efter 3 Timers Anstrengelser, kun afbrudt af en gjentagen, kortvarig Hvile for at samle Veiret, havde vi naaet et Punkt, hvor vi befandt os midt imellem Bjergets to Toppe, der, sete i større Afstand, sammensmeltede til een. I denne Kløft slog vi os i ti Minuter til Ro, deels for at samle Kræfter til at bestige den steilste Top, der endnu var tilbage, deels for i Mag at fryde vort Øie over den vidtstrakte Udsigt, medens Veiret endnu tillod det. Thi desværre! det begyndte at see truende ud. Under vor Vandring havde Himlen efterhaanden bedækket sig med Skyer, og vi havde seet disse udtømme sig i Regn over flere Punkter af Lavlandet. De nærmede sig nu fra alle Kanter og stødte an mod Fjeldets Sider, hvor de bleve hængende og udsendte enkelte Sneeflokker som Forbud paa, hvad vi havde ivente, naar vi kom hviere op i det koldere Luftlag. Dog, endnu var Udsigten fri: vi beundrede et afverlende Panorama, hvor brune og sorte Lavastrækninger forgrenede sig imellem grønne Enge og speilglandsende Søer; Fjelde, som nede fra Sletten havde taget sig ret anseelige ud, laae nu som ubetydelige Forhøininger nedenfor vor Fod; talrige Elve bredte sig som et sølvhvidt Narenet ud over Landet; i 7 Miles Afstand mod Syd mødte vort Øie det lysblaae Hav, som endnu befinnedes af Solen; men Synskredsen naaede langt videre, den strakte sig idetmindste 12 Mile langt ud forbi Vestmansøernes og Drangarskærenes dristigt fremragende Tinder, indtil hvor Havet i et ubestemt Fjærne smeltede sammen med Himlen. De store, bestandigt snee- og iisbedækkede Bjerge, Lindfjalla- og Gyafjalla-Jokel, syntes at ligge ganske tæt op under det mægtige Hefla, og imod Nord og Nord-ost, i 13 til 14 Miles Afstand, saaes de uhyre, flade Jokler, som under Navn af Bald-, Langi- og Hofsjökelen optage en stor Deel af Landets høitliggende Jndre.

Da vi atter havde taget Fod i Haand, gik vor Vandring ligesom tilforn, men under en tiltagende Steilhed, over noget Gruus, Sand og Lavabrudstykker, afverlende med enkelte Sneepletter; men efter een

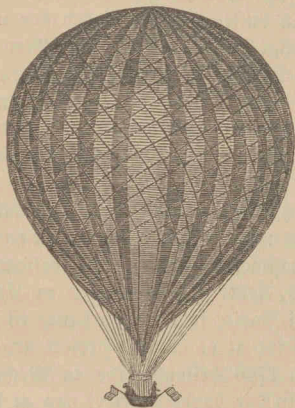
Times ufortrødne Opstigen stode vi endelig paa Heklas høieste Punkt, omtrent 5,000 Fod høvet over Havsladen. Dog, her var Opholdet kun lidet lysteligt. Vi vare nu komne ind i Skyregionen; Stormen susede om vore Øren; et tæt Sneefog omhvirede os og betog os enhver Udsigt; Thermometret viste kun 1° over Frysepunktet, og den nysfaldne Sne skjulte Alt under sit hvide Tæppe. Efterat vi derfor havde anstillet de saa Jagttagelser, som de ugunstige Omstændigheder tillode os, vendte vi samme Vel tilbage, som vi vare komne op, og brugte nu ved Nedstigningen kun 2 Timer for at naae det Sted, hvor vi havde efterladt vore Heste.

Flere forskjellige Tegn havde aabenbaret mig, at de skjult arbejdende Kræfter i Heklas Indre endnu vare i fuld Virksomhed. Hertil henregner jeg først en kjendelig Afstagen af de stillestaaende Bænde i Vulkanens Omegn — en Erfaring, som simplest lader sig forklare ved at antage en Forøgelse af den underjordiske Varme. Men denne Antagelse bekræftedes endmere derved, at jeg opdagede en — rigtignok ubetydelig Udstrømning af hede Damppe saagodtsom lige oppe ved Bjergets Top. Da ingen af de Reisende, som siden det sidste Udbrud i 1766 have besteg Hekla, — saavidt mig bekendt — omtaler en saadan Røgudvikling, der dog ikke let havde kunnet undgaae deres Opmærksomhed, slutter jeg deraf, at Bjergets indre Varme maa have forøget sig i den senere Tid, saa at Dampene fra Dybden endog ere trængte frem lige til det Øverste. Joies nu hertil, at man, ved at gjenneegaae Aarbøgerne, som berette om Heklas Udbrud, finder, at at disse gjerne have gjentaget sig med nogenlunde regelmæssige Mellemrum, saaledes at Hviletiderne enten have været meget korte, nemlig 2, 5 til 10 Aar, eller meget lange fra 50 til 70 Aar, og at, ligesom 73 Aar vare forløbne imellem Vulkanens næstsidste Udbrud i 1693 og det sidste i 1766, saaledes var der siden den Tid hengaaet ligesaa lang en Aarrække, hvori den havde forholdt sig rolig, — saa røbede det just ikke nogen overdreven Dristighed, at jeg, støttet paa de foranstøttede Kjendsgjerninger, i Privatbreve til Hjemmet med temmelig Sikkerhed forkyndte et nyt Udbrud af Hekla som nær forestaaende, hvilken Spaadom jeg senere, i Oktober 1841, gjentog offentligt, paa en Tid, da mangfoldige Jordffjælv sporedes i Europas forskjellige Egne og eet endog hiemsøgte vort trygge Fædreland; thi ogsaa tilforn vil man have bemærket, at almindelige Jordrykkelser gaae forud for Heklas Udbrud.

Denne Spaadom er da ogsaa i dette Aar gaaet i Opfyldelse, og, ligesom der siden det første historisk bekjendte Udbrud i Aaret 1004 ikke er hengaaet et Aarhundrede, uden at Vulkanen har sprudet 1, 2 eller 3 Gange, hvorved Antallet af Udbruddene, siden Islands Bebyggelse sikkert kommer til at overstige 20, saaledes vil da ogsaa indværende Aarhundrede ikke staae tilbage i denne Henseende.

Den forhojede Interesse, hvormed Publikum nu imødeser enhver nærmere Efterretning om Virkningerne af Heklas nuværende Udbrud, berettiger til den Tro, at de saa Oplysninger, jeg her har meddeelt, ikke ville være Folkekalenderens Læsere uvelkomne.

J. C. Schythe.

Om Luftballoner.

Den Tanke, at kunne foretage Reiser igjennem Luften, hævet over jordiske Anstød og de mangehaande andre Besværligheder, som vi stedse møde paa Vei og Sti, lover ikke alene et høist imponant og beundringsværdigt Skue, hvilket alle Luftseilere eenstemmigen bevidne; men den frembyder tillige saa mange materielle Fordele, at intet er naturligere end at Enkelte fra Arilds og indtil aller nyeste Tid have søgt at virkeliggjøre en saadan Idee og derved komme i Besiddelse af de sig lovende Goder, hvilket isøvrigt hidindtil kun i en saare usfuldkommen Grad er lykkedes.

Fuglen viser ved sin Flugt ikke alene Muligheden af at flyve, men

synes tillige at tyde hen paa den Mechanisme, man ved Udførelsen af et saadant Foretagende, meer eller mindre nødvendigen maatte have at følge; thi hele dens Legems-Bygning, Stillingen og Formen af dens Binger, Fjerens Beskaffenhed og saa meget Andet, tjene Alt i fuldkomneste Maade til at lette dens forskjellige Bevægelser under Flugten; endvidere har Naturen udrustet den med en, i Forhold til andre Dyr, overordentlig betydelig Muskelkraft i Bingerne, og kun ene derved er det den mulig med fornøden Kraft og Hurtighed at bevæge dem gien- nem Luften for derved at modvirke Legemets Tyngde.

Sos Menneſket derimod er Muskelkraften saavel i Arme som i Been betydelig ringere, end den paa Grund af Menneſkets større Tyngde under ellers lige Omſtændigheder maatte være, for at see sig iſtand til at virke paa Luften med Hurtighed ſtor nok for at bæres af et ſaa let og bevægeligt Fluidum, ſom dette. Men ſelv om det maatte vorde muligt at tilveiebringe en tilſtrækkelig Kraft, vilde det maafſee være forbundet med endmere uoverſigelige Hindringer, at forſkaffe ſig Material, ſom maatte være ſtærkt nok til at udholde en ſaadan Krafts Virkning; thi det er neppe nogen Vilkaarlighed i Naturen, at Strudſen ikke kan flyve.

Skjøndt det — hvilket Overſkriften noſſom antyder — her ingen- lunde er Henſigten at meddele denne Slags, uden Undtagelſe for- ulykkede, Flyvemaffiners Hiſtorie, ſaa fortjener dog et af diſſe Projecter at nævnes, fordi det fremkaldte en Erklæring fra Viden- ſkabernes Academie i Paris, ſom derved havde til Henſigt at viſe den ringe Sandsynlighed for at et ſaadant Project nogensinde vilde lykkes.

I Juli Maaned 1780 bekiendgjorde en Mechanikus Blanchard i Paris, at han i tolv Aar havde arbeidet paa at bygge et Luſtſkib, hvorved han havde havt utallige Vanſkeligheder at overvinde, hvilket forſt ved det ſjette Udkaſt fuldſtændig var lykkedes ham, ſamt at han for at bringe dette til Udførelſe ikkun havde fattedes en kraftig Under- ſtøttelſe af en dygtig Capitaliſt, ſom nu havde fundet ſig. At et Menneſkes Tyngde ikke er nogen abſolut Hindring for at flyve, ſøger han at bevise ved at anføre Condoren, ſkjøndt han herved tilkjende- giver, at Naturhiſtorien ikke var den Videnskab, hvori han juſt udmærkede ſig. At det endvidere hertil ligesaalidet var abſolut nødvendigt at være beſſeret, derpaa mener han afgive Fluor, Biller, Sommerfugle og Flaggermuus, ſelv flyvende Fiſke, de meeſt uigjendrivelige Beviſer. Skibet ſelv beſkrev han at hvile paa et Underlag i Form af et Kors,

4 Fod langt og 2 Fod bredt; havde fire Vinger, som hver var 10 Fod lang, og tilsammen frembyde en Flade af omtrent 300 Kvadrat-Fod.

Ved Hjælp af dette Maskinerie, som ikke angaves tungere, end at to Mand letteltigen kunde bære det, vilde Hr. Blanchard kunne have sig til enhver (?) Høide, flyve hurtigere end en Ravn, dale naar og hvor han vilde, hvilket selv kunde finde Sted paa Vand, idet hans Skib i slikt Tilfælde, ifølge sin Indretning, da kunde tjene som Seilbaad o. s. v.

En uventet Bekjendtgjørelse af denne Slags satte naturlig i og om Paris alle Hoveder i Bevægelse. Man spottede deels over et saadant Project, men deels tog man det ogsaa i Beskyttelse; og isøndt enhver tvivlede om Muligheden af dets Realisering, saa strømmede dog Folk fra alle Kanter til, for at see dette Vidunder af Maskinerie. En Dag da Blanchard saaledes havde bekjendtgjort, at han mod skriftlig Anmodning vilde demonstrere Maskinen, modtog han alene paa een Eftermiddag 1200 Breve, saa at han af Mangel paa Plads maatte tage sit Løfte tilbage.

For, som det hedder i en samtidig Avis, at sætte Pariserens Hoved igjen ilave, bekjendtgjorde La Lande, en af Verdens første Mathematiker og dengang Præses for Videnskabernes Academie i Paris, at Hr. Coulomb, et Medlem af Academiet, allerede for et Aar tilbage havde forelagt Academiet en Afhandling, hvori der var godtgjort, at et Menneske for at flyve behøver Vinger, som frembyde en Flade af 12 til 15000 Kvadrat-Fod, samt Kraft til at kunne bevæge dem med en Hurtighed af 3 Fod i Secunden; og sluttede sin Skrivelse med, at man heraf kunde see, hvorledes ifkun Ignoranter kunde gjøre Forsøg af denne Slags.

Ikke desto mindre berammendes to Aar senere til den 26de August en Fremvisning, som iøvrigt formedelst indtrufne Omstændigheder ikke fandt Sted. Senere er, angaaende hele Sagen, intet videre blevet bekjendt; derimod har den senere Tid været meer end alt for riig, paa sliige Projecter; dog nok herom.

Forinden vi gaae over til at omtale de af Luftens Egenheder, hvorpaa Luftballonerne beroe, vil det være nødvendigt ganske korteligen at fremstille nogle af Loveene for de draabeslydende Legemers Ligevægt; saameget mere, som disse Love finde fuld Anvendelse ved Luftarterne; men erkjendes lettere af sine Virkninger ved hine end ved disse.

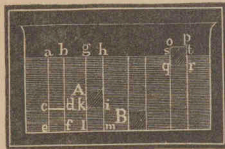
Erfaring lærer, at ethvert draabeslydende Legemes Dele i hvilket

somhøist Kar indtage en saadan Stilling, at Overfladen vorder horizontal. Da nu ethvert flydende Legeme kan betragtes som bestaaende af uendelig mange smaae, faste Dele, der kun med en saare ringe Kraft hænge ved hinanden, saa erkjende vi herved Grunden, hvorfor et draabeflydende Legeme først kommer i Ligevægt, naar dets Overflade vorder horizontal; thi i enhver anden indbyrdes Stilling ville nogle af disse Dele ligge høiere og derved ligerviis som paa en Skraaplan, ad hvilken de ifølge Tyngdens Love ville rulle ned og udfylde de lavere Steder.

Enhver stor eller lille Deel af et saadant flydende Legeme drives ifølge Tyngdekraften ned mod Bunden af Karret, saavel ved sin egen Vægt, som ved Vægten af de oven over og paa samme hvilende Dele. Da imidlertid, naar Overfladen af et saadant Legeme er bleven horizontal, Ligevægt i alle dets Dele finder Sted, saa følger deraf, at, paa hvilket som helst Sted i det flydende Legeme, de lavere liggende Dele maae yde et Modtryk opad, som fuldkomment svarer til det Tryk, som de over samme liggende Dele, ifølge Tyngdens Love, yttre i Retning mod Bunden af Karret.

Tænke vi os nærværende Figur I at skulle forestille et Kar, fyldt med Vand, saa vil i dette den Vandmasse, som vi betegne abed, med sin hele Tyngde hvile paa Overfladen de af Vandmassen edef, som ved et tilsvarende Modtryk vil bære den. Da der imidlertid for Ligevægten ikkun betinges, at Massen abed skal have samme Rumfang og samme absolute Tyngde som en saadan Vandmasse, saa erkjende vi, at det, med Hensyn til Ligevægten, er ligegyldig af hvad Stof Massen

Fig. I.

abed iøvrigt bestaaer. Antage vi nemlig A at være et saadant Legeme, saa er der ikke mindste Grund tilstede for at Ligevægten skulde ophæves derved, at dette indtog den tilsvarende Vandmasses Plads. Er det derimod tungere end en Vandmasse af samme Rumfang, saa vil hele Søilen ghik ogsaa være tungere end en tilsvarende Vandmasse og derved yde et større Tryk nedad, end kilm formaaer at modvirke opad; Legemet A vil altsaa synke, indtil det naaer Karrets Bund, som ved B er antydet, og der forøge Vandmassens Tryk saameget, som det indsaankede Legeme B i og for sig er tungere end en Vandmasse af samme Rumfang. Finder endelig det omvendte Tilfælde Sted, at A nemlig er lettere end

den tilsvarende Vandmasse, saa vil Trykket af Vandmassen ghik være mindre end Modtrykket af kilm; det lettere Legeme A vil altsaa stige og worde saameget hævet ud over Vandets Overflade, at dets absolute Tyngde vil komme til at svare til Tyngden af den Vandmasse, hvis Plads det under Vandets Overflade indtager. I nærværende Figur vil saaledes Bægten af et Legeme opqr fuldkommen være den samme som Bægten af en Vandmasse, hvis Rumfang svarer til qrst. Vi erkjende saaledes Grunden til, at Legemer, der ere lettere end Vand, svømme i dets Overflade meer eller mindre hævet over samme, og at tungere i samme synke tilbunds.

Legemers Tyngde i Forhold til deres Rumfang kaldes: deres specifikke Bægt eller Bægtfyldde. Som Eenhed for en saadan Bestemmelse betragtes sædvanlig, med Hensyn til faste og Draabeslydende Legemer, destilleret Vand ved 0° Reaumur som Eenhed. Naar det saaledes hedder, at Bægtfylden af smeddet Kobber nøie er 9, saa vil det sige: at f. Ex. 1 Kubiktomme Kobber nøie veier 9 Gange saa meget som 1 Kubiktomme destilleret Vand ved 0° R.

Luften, som vi indaande og som omgiver vor Jord, og som i sin Heelhed kaldes Atmosfæren, er et elastiskt flydende, høist gjennemsigtigt Legeme, paa hvilket Tyngdekraften ikke mindre end paa alle andre Legemer yttre sin Virkning. Den skjælnes sig fra Vand og andre draabeslydende Legemer i Almindelighed, ved sin overordentlige store Elastisitet, hvilket er alle luftformige Legemer egen; den lader sig nemlig i høi Grad sammentrykke i direkte Forhold til den Kraft, som herfor anvendes; men indtager atter sit oprindelige Rumfang, naar Trykket har ophørt.

Al Luftens Tyngde tillige med dens Evne at lade sig sammentrykke*) følger, at den, overeensstemmende med Erfaringen, maa være tættest ved Jordens Overflade, og Tætheden af samme aftage i tiltagende Høide.

Fig. II.

Tænke vi os A B deelsviis at være et Gjennemsnit af Jordens ved dens Overflade, og den herpaa hvilende Atmosfære afdeelt f. Ex. i 14 lige Lag; saa er det klart, at Luften ved Jordens Overflade vil lide Trykket af alle 14 Lag, hvilket, ved Barometeret er godtgjort, omtrent svarer til en Byrde af 14 Pd.

*) Vel mangle de draabeslydende Legemer ikke fuldstændig denne Egenskab, men besidde den i en saa ringe Grad, at den næsten er at ansee som ikke tilstede.

paa hver Kvadrattomme. Ved aa vil Luften derimod ikkun sammen-
trykkes af de paa samme hvilende 13 Pag; ved bb' ikkun af 12; ved
cc' ikkun af 11 o. s. v. . . . .; Luften vil altsaa i tiltagende Høide
stedse lide et mindre og mindre Tryk, og derved være i samme For-
hold mindre sammentrykt samt have en tilsvarende mindre Bægtfylde,
end den ved Jordens Overflade; ethvert Legeme, som derfor har en
ringere Bægtfylde end det omgivende Luftlag, vil stige, indtil det
naar en Region, i hvilken Luften vil have den tilsvarende Bægtfylde;
og herpaa grunder sig Luftballonerens Theorie.

Under det Tryk (28" Barometerstand), som Luften i Almindelighed
lider ved Havets Overflade, er dens Bægtfylde, ved 0° R. ikkun
 $\frac{1}{779}$ af destilleret Vands ved samme Temperatur. Da en Kubikfod
Vand under disse Betingelser veier 62 Pd., saa følger deraf, at den
absolute Vægt af en Kubikfod saadan Luft altsaa udgjør $\frac{62}{779}$ Pd.
eller meget nær $2\frac{1}{2}$ Lod.

Den atmosfæriske Luft, hvorom ene her har været Tale, er
ikke nogen særskilt Gas- eller Luftart, men en Blanding af 79 %
Oxylstof (Azot) og 21 % Ilt (Drygen, Suurstof); men desuden
findes der endnu deri en større eller ringere Mængde Vanddampe,
Kulsyre og andre Gasarter, hvis Tilstedeværelse dog stedse er at ansee
som tilfældig.

Efter at Evangelista Torricelli 1642 havde opfundet
Barometret og Otto von Guericke 1650 opfundet Luftpumpen, og
derved godtgjort de i det foregaaende udviklede Love for Luftens
Ligevægt; blev flere Gange foreslaaet at gjøre store hule Kar luft-
tomme og derved give dem en ringere Bægtfylde end den Jorden
nærmest omgivende atmosfæriske Luft. Men Umuligheden af at
virkeliggiøre denne Idee maatte snart erkjendes; thi skulde et saadant
Kar være stærkt nok for at modstaae den ydre Lufts Tryk, maatte
dets Vægge, selv af Staal, være saa tykke, og det Hele derved saa
tungt, at Udpumpningen af den indeværende Luft ei i tilstrækkelig Grad
vilde formindste dets Bægtfylde. Det af Jesuiten Franz Lana fra
Brescia gjorde Forslag *); nemlig at lade forfærdige 4 Rugler, 20
Fod i Gjennemsnit, af $\frac{1}{23}$ Linie tykt Kobber, og dernæst gjøre dem
lufttomme, hvorved de ikke allene vilde være istand til at hæve sig
selv i Luften, men tillige en dertil anbragt Gondol m. m; samt

*) Prodomo dell' arte mæstro . . . . . Brescia 1670, med mange Kobbere.

Dominikanermunken Galeni's Forslag **), der gif ud paa at bygge et Skib i en Form af en Tærning, hvis Sider skulde udgjøre — ikke mindre end — 6000 Fod altsaa $\frac{1}{4}$ Mil, og dernæst fortynde Luften i det indesluttede Rum ere naturlig af den Beskaffenhed, at de ene have hjemme i Phantasieens Rige.

Større Udsigt til et gunstigt Resultat frembød Undersøgelsen og Opgagelsen af Brinten's (Hydrogen, Vandstof) Egenskaber 1766 ved Englænderen Cavendish, om hvem det ofte hedder, at han var den lærdeste blandt de Rige og den rigeste blandt de Lærde. Brinten er nemlig i reen Tilstand omtrent $14\frac{1}{2}$, og saaledes som den udvikles af Zink og fortyndet Svovlsyre, indtil 10 Gange lettere end den atmosfæriske Luft ved samme Temperatur og under samme Tryk. Nogle Aar herefter udtalte Skotlænderen Black den Formodning, at denne Gasart, omhyllet af en meget tynd og let Stof, af sig selv maatte stige i Luften, hvilket forresten var factiskt og for længesiden paaviist i Børnenes ældgamle Leg med Sæbebobler. Her er det iøvrigt ikke Brinte, men den varme Luft, hvormed de opblæses, der for en kort Tid bevirker deres Stigning navnlig i et nogenlunde koldt Værelse eller i fri Luft.

Barmen forøger som bekjendt alle Legemers Rumfang og formindsker derved i samme Forhold deres Vægtfylde. Denne Barmens Virkning yttres sig stærkest ved de gasformige Legemer, der navnlig ved den atmosfæriske Luft er saa stor, at, opvarmet fra 0° til 80° R., dens Rumfang derved forøges indtil $1\frac{1}{3}$ (1,375) og derved dens Vægtfylde omvendt bliver $\frac{1}{3}$ Deel Mindre. Paa Grund heraf stiger opvarmet Luft i den koldere, hvisaarsag det altid i en Stue er varmere ved Loftet end ved Gulvet; ligeledes er Lufttrækket i Kaffelovnen, saavel som utallige andre Tilfælde, en Følge deraf.

Cavallo søgte 1782, skjøndt forgjæves at bringe Blacks Idee til Udførelse idet han fyldte smaa Balloner af Papiir og Svineblærer med Brinte; thi Papirer var for porøst og Blærerne for tunge. Ikkun Sæbebobler, opblæste med denne Gasart, lykkedes det ham at bringe til at stige.

I Byen Annonay, i Provindsen Vivarais i Frankrig, levede paa samme Tid tvende Brødre Etienne og Joseph de Montgolfier,

**) L'art de naviguer dans les airs, amusement physique.....
Avignon 1755; oplevede to Aar senere et nyt Oplag.

Eiere af betydelige Papiirmanufacturer og ikke allene geniale, men tillige i høi Grad videnskabelig dannede Mænd. Allerede længe skal dengang Røg og Dunsters Opstigning i Atmosfæren have været Gjenstand for deres Betragtning, og det, at de deraf dannede Skyer, saa store og svære de end maatte være, ikke allene svæve i betydelige Høider, men tillige drives som lette Bolte for Vindene, skal have aabnet dem Udsigt til Muligheden af at efterligne dette Naturens grandiose Phænomen.

Etienne Montgolfier lod i November 1782 noget meget tyndt Taft, som netop var ankommet fra Lyon, sammensye saaledes, at det udspilet tog Form af en Kugle, som da havde 40 Kubikfods Rumfang. Denne Ballon fyldte han igjennem en efterladt Abning med varm Røg ved at brænde Papiiraffald. Herefter hævdede Ballonen sig og blev en Tidlang hængende ved Loftet; i Haven steg den derpaa 36 Fod høit og svævede 2 Minuter i denne Høide. Dernæst gjentog begge Brødrene Forsøget i Forening samt efter en større Maalestok, hvorved det første og betydeligste Skridt til Opdagelsen af den Slags Luftballoner, som efter Opfinderne kaldes Montgolfierer, var gjort.

Den første offentlige Fremviisning heraf fandt Sted i Annonay den 5te Juni 1783, hvor dengang Stænderne for Bivaras vare forsamlede, der af Brødrene Montgolfiere vare indbudne til at overvære samme. Den i dette Niemeed forfærdigede Ballon var af Lærred, foret med Papir og formaaede at fatte 22000 Kubikfod Luft. „Man fyldte Kuglen“, hedder det i en af Datidens Beskrivelser, „med en Dunst, som opsteg af antændt Straae; og denne, der hidindtil havde hængt som en formløs Sæk i lutter Følde, udvidede sig nu oien synligen og indtog Form af en Kugle, hvorved den stedse meer og meer stræbte at stige iweiret; tilsidst med en saadan Kraft, at 8 Mand vare nødvendig for at holde den tilbage. Paa givet Signal blev den løsladt, steg nu meget hurtig indtil 6000 Fods Høide og faldt efter 10 Minuters Forløb ned paa et Biinbjerg, 7200 Fod fra det Sted, den var stegen op.“ Skjøndt det ene og allene er den opvarmede Luft der bringer denne Slags Balloner til at stige, saa er dog selve Røgen ikke nogen aldeles uvæsentlig Deel for et heldigt Resultat; thi de smaae Kuldele, hvoraf denne bestaae, tjene som flette Barmeledere fornemmelig til at holde Lusten i Ballonen opvarmet, hvilket uden disse vilde være overordentlig vanskeligt. Jovrigt vare Opfinderne

længe virkelig af den Meening, at der ved Forbrændning af Papiir, Straa, Uld og deslige udviklede sig en eiendommelig let Gasart. Vel fremstaaer ved Forbrændning af kulstofholdige Dese en Gasart, som kaldes Kulshyre, men denne er betydelig tungere end det atmosfæriske Luft, og saaledes i nærværende Tilfælde meer til Skade end til Gavn.

Stænderne indsendte derpaa en Beretning herom til Academiet i Paris, men der omtaltes heri, saalidet som i private Breve, med hvilken Slags Gas denne Ballon havde været fyldt.

Aldrig saasnart var denne Efterretning kommen til Paris, førend der sammentraadte et Selskab af Faujas de Saint-Fond, Charles Profesfor i Physiken, Argand en Naturforsker fra Genf samt Mekanikerne Brødrene Robert; der aabnedes en Subskription for at gjentage Montgolfiers Forsøg, hvortil Fornemme og Rige kappedes om at tegne sig. Man var allerede tidligere bleven enige om at fylde Ballonen med Brinte; det er uvist om Forslaget hertil skyldes Prof. Charles eller Faujas, sandsynligviis den sidstnævnte, imidlertid fik Charles, som ledede Foretagendet, Åren deraf, og de paa denne Maade fyldte Luftballoner kaldes ogsaa Charlierer efter ham.

Der blev nu forfærdiget en Ballon af Taft og overtrukken med en tynd Fjernis af Kaontchont opløst i Terpentinolie; den kunde lukkes og aabnes ved Hjælp af en Hane, hvorigennem man trykte den atmosfæriske Luft ud, samt indlod og afluttede Brinten, der var udviklet af Jern og fortyndet Svovlsyre, hvornæst Ballonen, den 27de August 1783, under Tilstrømning af en umaadelig Folkemængde, om Eftermiddagen Kl. 5 steg i Veiret. I to Minuter steg den til en Høide af omtrent 3000 Fod, hvor den forsvandt i en Skye, og faldt 45 Minuter senere i Nærheden af Ecouen, fem franske Mil fra Marspladsen, hvor den steg op.

Den yngre Montgolfier foretog kort Tid herefter, den 19de September, et nyt Forsøg i Versailles, under den Kongelige Families Nærværelse, med en Ballon af Lærred, 57 Fod i Høide og 41 Fod i Bredemaal. Den havde saaledes 37,500 Kubikfods Rumfang og fyldtes ved Forbrændning af 80 Pund Straae og Uld. Den hævede sig indtil 1260 Fod, bar et Slags Buur med et Gaar, en And og en Hane, som alle tre befandt sig saare vel, da Ballonen faldt omtrent en Mil fra Versailles. Opmuntret ved dette lykkelige Forsøg var Pilatre de Rozier den første, som den 1ste Oktbr. samme Aar lod sig hæve af en Luftballon indtil 75 Fods Høide, hvor den

ved Tonge blev fastholdt og derpaa efter 5 Minuter atter nedtrukken. I dette Niemeed var Ballonen omgivet af et tydt Net, hvis Ender forenede sig til at bære en lille Gondol i hvilken Rozier sad med et Hørfad for at holde Luften opvarmet i Ballonen. Ved alle Montgolfierer er et Hørfad, ifølge Sagens Natur, ubetinget nødvendigt saafremt de skulle kunne holde sig længere Tid i Luften og Ballonerne i det hele ere meget store. Ved begge Slags Balloner er derimod det omtalte Net nødvendigt, saasnart disse skulle bære betydelige Byrder.

Saa Dage derefter gientog Rozier sit Forsøg i Forening med Marquis d'Arlandes, de steg til en meget betydelig Høide og kom $2\frac{1}{2}$ Mil fra Udgangsstedet ubeskadigede til Jorden. Maskinen havde 60,000 Kubikfod Rumfang og den bærede Byrde var 1700 Pund.

Den 1ste December steg Professor Charles og Robert op i en Charlier af Tæst, 26 Fod i Dvermaal. Farten løb ligesaa heldig af, som den foranførte. De steg indtil 1800 Fods Høide og dalede $4\frac{1}{2}$ Mil fra Paris atter til Jorden.

Fra nu af bleve Lustreiserne drevne i det store, men af de sanguiniske Forhaabninger, som man dengang gjorde sig derom, og som for største Delen paa ingen Maade upassende vilde have Plads i „Tusinde og een Nat,“ ere kun meget faae blevne til Virkelighed.

Blandt de Lustflippere, *Aéronauter*, som herefter reiste Europa rundt for at vise deres Kunst, have især Blanchard, hvem vi tidligere have omtalt, saavel som Garnerin, erhvervet sig berømte Navne.

Den 7de Januar 1785 satte Blanchard i Forening med Amerikaneren Jefferies i en Charlier og ved Hjælp af en gunstig Vind over Kanalen fra England til Frankrig, og dalede paa den ædle Stad Guisnes's Territorium, hvis entusiasterte Borgere, formodentlig denne dem vederfarne Gæst, lode sætte et Minde med passende Indskription. Kongen af Frankrig lagde ikke mindre sin Paaskjønnelse for Dagen idet han belønnede Blanchard med 12000 Fr. og 1200 Fr aarlig Pension. Blanchard angives ogsaa som Opfinderen af Faldskjærme, hvorpaa Paraplyer danne fuldstændige Modeller. Ved Hjælp af en saadan fænkede Garnerin sig fra en umaadelig Høide over London uden i mindste Maade at tage Skade. Blanchard selv derimod var mindre heldig, idet han ved et saadant Forsøg ragede uklar imellem nogle Træer, hvorved han faldt ned og brak et Been.

Rozier, som allerede forend Blanchard havde projecteret paa sig

Maade at sætte over Kanalen, men paa Grund af indtrædende Uheld stedse var bleven forhindret, og derved været Bidne til sin Rivals Triumph; formaaede endelig, den 16de Juni 1785 i Forening med Romain, at foretage et ulykkeligt Forsøg herpaa. I en Høide af 1600 Fod saae man Ballouen geraade i Brand, hvorved begge Gronauterne faldt ned og slog sig paa det græsfeligste ihjel.

Under den Franske Revolution blev der i Meudon, ikke langt fra Paris, oprettet et æronautisk Institut, hvor militaire Gronauter skulde dannes, hvis Formaal skulde være, at stige ved Hjælp af Montgolfierer og udspeide Fiendens Stillinger. Dette fandt ogsaa virkelig een Gang Anvendelse før Slaget ved Fleurus 1795; men dette Institut er senere gaaet ind.

1799 gik Astronomen Lalande op med Garnerin indtil 7800 Fods Høide, men den 16de September 1804 steg den berømte Fysiker Gay-Lussac indtil en Høide af 22,000 Fod over Havets Overflade, altsaa mer end 2000 Fod over Chimborasso og høiere end før og senere noget Menneske, ja maaskee høiere end noget paa Jorden levende Væsen over samme, er steget.

De i den senere Tid af Engländeren Green gjorde Lustreiser, udmærke sig fornemmelig derved, at de foretages i en stor Maalestok. Saaledes steg han i Oktbr. 1836 i London op med en Ballon som bar 12 Mennesker. Ogsaa han foretog i mindre talrigt Selskab en Reise fra England over Kanalen mod Ost og dalede efter omtrent 48 Timers Lustreise i det Narsauske uden nogensomhelst Molest.

Det har ofte været foreslaaet saavel som prøvet, men aldrig med Held, at anvende passende Vinger for derved at bestemme Ballonernes Retning. Green mener, at dette lader sig opnaae ved at holde sig i forskellige Høider, hvor han paastaar, stedse at kunne finde Strømninger, som lade sig anvende til at opnaae det forønskede Maal. Det skal være hans Hensigt paa denne Maade at foretage en Reise til Amerika, hvortil vi vil ønske ham al mulig Held og Lykke. Dersom man tør troe nyere Esterretninger, saa er fortiden i Nürnberg en Mechaniker ved Navn Leinberger beskæftiget med at bygge et Luftskib, som skal overgaae Alt, hvad man hidindtil i denne Retning har kjendt.

E. A. Schumacher.

Kristian den Fjerde.

Du vakte Kraften af den søve Dvale,
 Du haded Aandens Tvang og Friheds Baand,
 Du var saa stærk i Handling som i Tale,
 Du Snillets Ven, Du Nordens store Aand! —
 Blandt Jordens Mægtige din Tid Dig talte, —
 — Du elsked Sandhed og var Retfærds Tolk;
 Europas Konger Dig en Fader kaldte;
 — Men Du var størst, som Fader for Dit Folk!

J. H. Hansen.

Snart vil nu slukkes Livets kjælle Flamme —
Han var min Søn — den Sidste af min Stamme!

Paa sin Ligseng ligger
Kong Frederik hvid,
Fra Buggen var hans Puder
haarde;
Dansten ham glemmer
ingentid —
Befignet hans Navn skal
vorde!

Frederik den Sjettes Mindestotte ved Skanderborg.

Kong Frederik den Sjette henflumred i Fred
 Og hviler nu hos sine Fædre,
 Og alle Smaaafugle de sang derved;
 Der fødtes ei Kongesøn bedre.

Hans Bane var tornet, hans Lykke var lynd;
 Betsignede blev dog hans Dage.
 Han talte af Hjertet med Liv og Fynd,
 Sit Ord teg han aldrig tilbage.

Hans Dre var aabent for Sandhed og Ret,
 For Klage, for Suk og for Bønner.
 Af Mildhed og Møie han blev ikke træt,
 Og Bønderne kaldte han Sønner.

Hans Hjerte var Bør, men hans Villie var Staal —
 Sig selv kunde han overvinde!
 Han elsked og æred vort Modersmaal.
 Med det skal og være hans Minde.

I tredive Aar bar han Konningzenavn;
 End meer end halvtreds dog ved Roret.
 Og altid han saae paa den Ringes Gavn —
 Det kalder man Skjoldunge-Sporet.

Det Første, han gjorde med Enevoldsmagt
 Maae Dannemarks Bønder vel huske;
 Landsfaderen haver saavidt det bragt,
 Dem kan ingen Herremand kusse!

Alverden sig rustede mod ham engang
 Og Norriges Klipper han misted;
 Men Kjærlighed trosted i Dannevang
 Ham dog for al Modgang, han fristed!

Det Sidste han gjorde med Enevoldsmagt,
 Skal evigt hans Fiender beskjæmme;
 Med Dannemarks Hjertes han slutted Pagt
 Gav Bonden i Rigsraadet Stemme*).

*) Danst Bøndevise om Kong Frederik den Sjette, af N. F. S.

En Konge, om hvem Sligt kunde synges, og synges medrette — og at dette gjælder om Frederik den Sjette, maa enhver dansk Mand fra den Høieste til den Laveste sande — maatte naturligt have vundet Manges Hjertes, selv om han end ei besad alle hine glimrende Egen-skaber, der slutte sig til deres Minde, som Historiens Aarbøger have tillagt det tvetydige Tilnavn „stor“. — Og hvo vil ogsaa kunne tilbagefalde sig de sidste Dage af Aaret 1839 og de første af det følgende Aar, uden at han jo nødes til at bekjende: „Ja Frederik den Sjette var elsket af sit Folk!“ — Maa han ikke tilstaae, at det er sandt, hvad der staaer i Visen *) fra hine Sorgens Dage:

Bore Gamle
Sorgfulde Minder samle —
Han var Danmarks Haab i deres Baar.
Og vi Unge
Har af Moders Tunge
Lært at elske ham i Barndomsaar!

Eller tør nogen sige, at det var kjøbte, falske Toner, som lode over Frederiks Kiste i „et ømt Farvel“ fra Hovedstadens Bolde, at det var en taabelig, barnagtig Forgudelse af jordist Høihed, der i „en simpel men erkjendtlig Sang“ tonede fra Bøndernes Læber ved Frihedsstøttens Fod, eller at det var en tom, intetsigende gammel Skik, der samlede Landets Beboere, da de i stedse større Mængde med Fakler i Haand i den stille Nat sluttede sig til Ligtoget; hvor det drog frem? og hvorom det i Visen *) hedder saa smukt:

I hvert et Bondehuus, om nok saa lille,
Et Lys er tændt langs Veien, hvor de gaar.
Og i den kolde Nat ved Grøften stille
Med deres Børnebørn de Gamle staae.
Nu kommer Kongens Lig! see Faklen brænder!
Og Børn og Gubber folde deres Hænder
De glemme aldrig dette Dieblif:
„I Jesu Navn! Farvel Kong Frederik!

Grundtvig, med Omkvædet: Hans Bønder ham bar, Som Baldemar, Som Frode om Land med Taare klar!

*) Kong Frederik den Sjettes Minde af H. E. Glahn.
**) Af H. E. Andersen.

Thi naar har man i Danmark seet et saadant Ligtog, siden Trodes og Valdemars Tider?

„Paa den Dag, da Kong Frederiks Lig blev bisat i Roeskilde Domkirke,“ hedder det i Wegeners liden Krønike om Kong Frederik VI og den danske Bonde, „blev der holdt Gudstjeneste i alle Landets Sognekirke og hver Præst mindede Folket om, hvad Kong Frederik havde været, idet han forklarede dem den vise Salomons Ord: Miskundhed og Sandhed skal bevare en Konge og han understøtter sin Throne ved Miskundhed. Og det blev sagt over hele Danmarks Rige, at alt Folket inderligt sørgede over Kongens Død og at Kong Frederik ret af Hjertet blev begravet af de Danske, og da kjendtes det grant, at Gud i Naade havde opfyldt den salig Herres Bøn; thi han havde sagt: I mine Undersaatters Hjerter ønsker jeg at reise mig et varigt Mindesmærke; men han havde ogsaa sagt: lad dem bie til jeg er død!“

Da Kong Frederik var saa elsket i levende Live, skjøndt under ham Danmark vel blev haardt af Skjæbnen prøvet,
Saae sit Søværn saae sin Søster røvet *).

saa synes den Tanke at ligge nær, at Folket nu vilde udføre, hvad kun Kongens Villie havde forhindret det fra at udføre alt i hans levende Live, nemlig at opreise ham en Mindestotte, der kunde

Gjennem Sekler Bidne være
For vor Efterslægt til sidste Led
Om de danske Hjerters Kjærlighed.

Snart kom ogsaa denne Sag paa Bane, især i Jylland, og en Komitee *) blev valgt til at forestaae Opførelsen af en Mindestotte for den afdøde Konge.

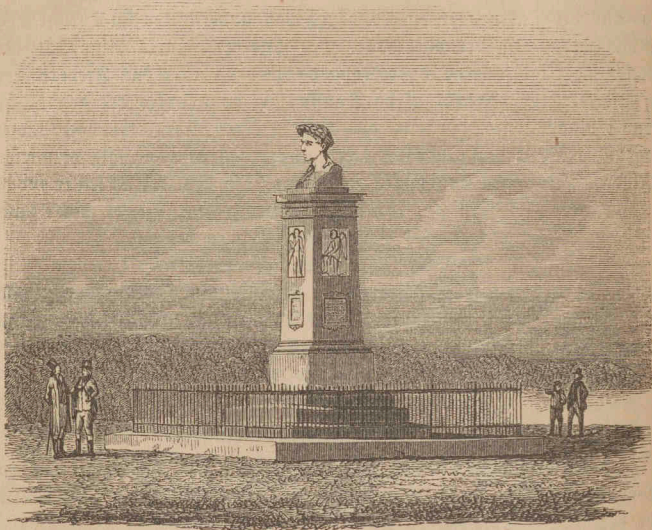
Den 18. Octbr. 1841 udstedte Komiteen Indbydelsen over hele Landet til at tegne sig for Bidrag, hvoraf der ogsaa indkom c. 14,000 Rbd. Prof. Hetsch udarbejdede en Tegning til et Monument, hvilken approberedes af Thorvaldsen, der desuden lovede at modellere Kongens Buste og 4 Basreliefer dertil. Som det Sted, hvor den skulde staae, valgte man Slotssøen ved Skanderborg, et Sted, der ligger smukt og falder i Øinene langt fra, og som desuden var meget yndet af den afdøde Konge. Paa samme Sted havde Skanderborg Slot staaet, hvoraf der

*) Fr. Sneedorff's Digt: Frederik den Sjette.

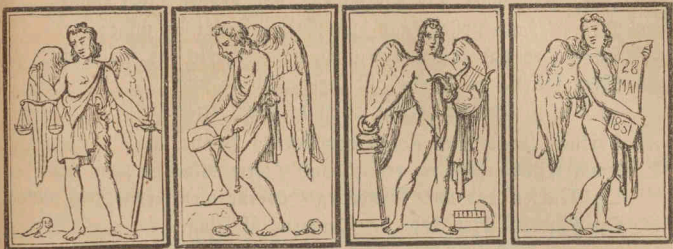
**) Bestaaende af Oberst Rosenberg, Justitsraaderne With, Bliksfeldt, og Wulf samt Major Ingwersen.

endnu fandtes Ruiner. Disse nedbrød man og frembragde en rund Plads, 50 Fod over Søfladen, og paa hvis Straaninger der gjordes smukke Haveanlæg. 6 Mil fra dette Sted, paa Frysenborg Gods, fandtes en meget stor Steen, som ansaaes passende til Støtten, og 6 Dage og Nætter vare 5—800 Bønder, med det fornødne Antal Heste, om at føre den hid. Mindestøtten hviler paa en Fod, paa hvis

Bagside Narstallet 1845 staaer, Tersiden vender mod Syd-Sydøst ud mod Chausseen til Horsens, den staaer i en Afstand af 72 Alen fra Kirken og dens hele Høide er 23 Fod. Paa selve Støtten findes 4 Basreliefer, modellerede af Thorvaldsen og udførte af Holbech i Rom; derover findes en Gesims, i hvilken der findes indhugget rundt omkring: „Siette Frederik kjærligt mindes! Folket opreiste hans Bautasteen.“ Under Basreliefet paa Korsiden, der hentyder til Kongens Balgsprog og som har Retfædighedens Symboler, staaer: „Gud og Retfærd! stod i hans Skjold. Om kjærligt Retfærd taler hans Gjerning.“ Under det paa Støttens høire Side, der forestiller Stavnsbaandets Løsning, Livegenstabs Ophævelse i Holsteen samt Neger-

handelens Ophævelse, staaer: „Friheds-Englen stod for hans Blik og brudt blev Aaget — Lænkerne knustes.“ Under det paa Støttens Bagside, hvis Symboler tyde paa Kongens Virksomhed for Videnskabelighed og Kunst, staaer: „Aandspauluner reiste hans Haand — Og Aandsbedrifter lyste fra Norden.“ Under det paa Støttens venstre Side, der hentyder til Stænderinstitutionen, staaer: „Folkeaanden Kongen gav Nost, Hans Eftermæle lever med Folkets.“ Ovenpaa Støtten staaer Kongens af Thorvaldsen modellerede og af Holbech udførte Buste. Indskrifterne ere forfattede af Professor Jagemann og udførte i Bronze af Guldsmed Dalhoff. Støtten er hugget og det Hele opsat af Bygmester Møller i Skanderborg. Støtten er omgivet af et meget smukt Jerngælender. Omkostningerne beløbe sig til c. 14,000 Rbd., og deraf have Busten og Basrelieferne kostet 4000 Rbd. Til at afdække Støtten havde Komiteen bestemt den 31te Juli, den forævigede Konges Kronings- og Bryllupsdag, samt den Dag, paa hvilken han havde lagt Grundstenen til Frihedsstøtten udenfor Vesterport ved København. Kl. 10 ankom Kongen, Kronprindsen og de tilstedeværende Embedsmænd i Procession til Støtten, hvorpaa Orkesteret udførte en Fæstmarsch af Sekret. Hartmann. Da denne var endt, afløredes Støtten, der var behængt med blaat Silke, af unge Piger, under Kanonsalut og medens nedenstaaende Sang af H. C. Andersen og Hartmann blev afslungen til Orkesterakkompagnement.

Kong Frederik den Sjette, Gud gav ham mange Aar,
 Han vilde Folkets Lykke, ved det hans Bauta staaer;
 Saa deiligt grønnes Skoven ved Søen blank og klar,
 De tyde den Erindring, som han i Folket har.

Det er herligt at vinde hvert Hjerte!

Hans Barndoms Aar var haarde, han prøved Livet tungt,
Men til hans sidste Dage blev Hjertet mildt og ungt;
Hans Ord var fast som Villien, hans Hjerte var saa blødt,
Meer folkelig en Konge vist ingen Tid er født.

Det er herligt at vinde hvert Hjerte!

Forkuet, traadt med Joden den stakkels Bonde laae,
Kong Frederik ham reiste, hans Hjerte vilde saa;
Dg Marken stod med Grøde og Haverne med Frugt,
Dg Kinderne blev røde og Tankerne fik Flugt.

Det er herligt at vinde hvert Hjerte!

En Taare i hans Die den Sortes Lanker brød,
I Konge-Solens Straaler trygt Aandens Vært fremstjød;
Det var omkring sit Hjerte han Kronens Guldring bar,
Det var i al hans Tanke at Folkets Lykke var.

Det er herligt at vinde hvert Hjerte!

Dg Følgeaandens Maitræ han plantet for sin Død,
Ham Bonden bar til Graven, al Folkets Taare flød;
Befignet er hans Minde, fra Slægt til Slægt det gaaer;
Han vilde Folkets Lykke, ved det hans Bauta staaer.

Det er herligt at vinde hvert Hjerte!

Biskop Brammer fra Aarhus holdt derpaa Indvielsfestalen, efter
hvis Slutning Kong Kristian den Ottende udbragde et Leve for
Frederik den 6tes Minde, der besvarede af et 9 Gange gien-
taget Hurra. Efter Talen affang man en Sang af Hartmann,
hvorunder Ingemanns Inscriptioner paa Støtten vare lagte som
Text; og endelig nedenstaaende Sang af en unavngiven Bonde til
Hummels og Körners Ben under Slaget.

Frederik, forklarede Aand!

Her i vor Midte Din elskede Stamme,

Alle vi gløde af Kjærligheds Flamme.

Om os Du slynged, med Faderhaand

Stærke Kjærlighedsbaand!

Frederik Giegod!

Stedse dit Scepter med Mildhed Du førte,

Drængslernes Klage velvillig Du hørte,

Sorgen utroftet Dig aldrig forlød,

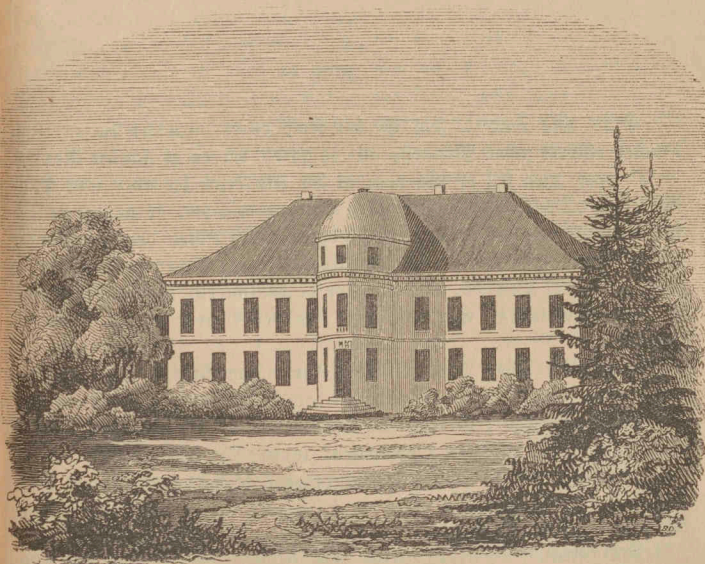
Frederik Giegod!

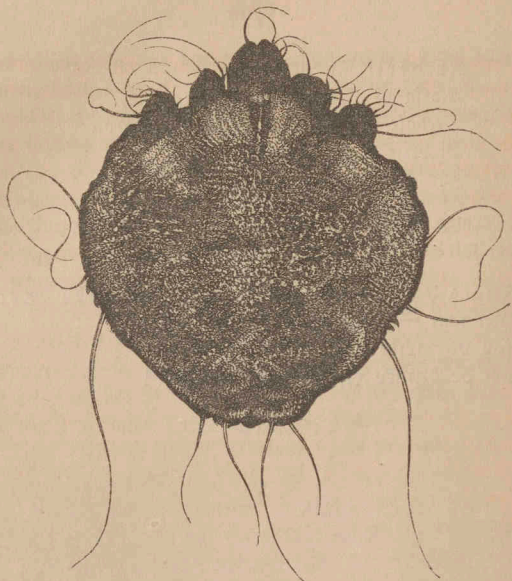
Frederik, sku til os ned!
 Aldrig vi glemme Dit venlige Die,
 Straale det til os hermed fra der Høie;
 Vi prise Dig i Din Evighed
 For al din Kjærlighed!

Og hermed endtes nu den egentlige Fæst om Formiddagen; den havde forsamlet en stor Mængde Menneſker.

Kneis da Støtte til Kong Frederiks Vre!
 Gjennem Sekler du et Vidne være,
 For vor Efterslægt til ſidſte Led,
 Om de danſke Hjerters Kjærlighed!

Prospekt af Bernstorff.

Dette lille Dyr *), som De her seer, er et grueligt Bæsen, som bringer ethvert pænt Menneske til at gysse; det er et natligt Rovdyr — De leer, men jeg er vis paa, at De ikke vilde lee over min Paa-stand, naar De kjendte Dyret, og jeg er overbevist om, at mange Læsere føle mere Rædsel for denne lille Skabning, hvis Billed dog her omtrent er forstorret 3000 Gange, end for Ulve, Bjørne, Løver og Tigere. De troer mig ikke! Viid da, at dette Dyr er Fnatmiden, den sande Aarsag til den modbydelige Sygdom, som Enhver kjender under Navn af Fnat.

Om intet Dyrs Tilværelse har der været ført en saa mærkelig Strid som om dette. Allerede i det 12te Aarhundrede omtaler Avengoar, en Læge i Sevilla, denne Mide, som Aarsag til den nævnte Sygdom; senere glemtes Opdagelsen, indtil Dr. Adams, en engelsk Læge, i Slutningen af forrige Aarhundrede saae det paa Madeira, hvor Fisserne ofte fangede det, men — i England kunde han aldrig fange

*) Herr Regimentschirurg Larsen ved Almindelig Hospital har godhedsfuld meddeelt os denne Tegning, der maaskee er den bedste Afbildning af Fnatmiden, som eksisterer.

det eller vise det til Andre. Tusinde af Læger og Naturforskere søgte det med største Flid, Aar ud og Aar ind, men ingen fandt det; hvad Under da, at man endelig begyndte at blive kjed af at søge Dyret, ja at man vilde henføre det til Fabeldyrene. Da, i Aaret 1812, udsatte en berømt Læge i Paris en høj Præmie for den, som kunde vise ham en levende Gnatmide. Gales, forhen Apotheker ved Hospitalet St. Louis, meldte sig, og viste en lille Mide, som han forsikrede at kunde finde paa enhver Gnatmet; han fangede i mange Lægers og Naturforskeres Nærværelse over 300 Dyr og vakte saa stor Opsigt, at det berømte Institut i Paris udnævnte en Kommission for at drøfte Sagen. De berømteste Læger i Verden vare nu overbeviste om, at have seet Gnatmiden — men Ingen havde seet den. Alle jagede nu efter det lille Dyr med en mageløs Iver, men Ingen, undtagen Gales havde endnu i Aaret 1834 fundet det. Da blev atter en Præmie udsat af en anden berømt Læge, for den, som kunde vise ham Dyret. En ung Student fra Corsika ved Navn Renucci huskede da, at have seet Gisserne i sit Hjem fange smaae Dyr i de Gnatblegne, hvormed disse Folk der næsten alle ere velsignede; de pleiede at tage dem frem under Huden med en Naal og lægge dem paa en Negl, hvor man da, naar Solen skinnede klart og varmt paa dem, især naar man tillige aandede paa dem, kunde see dem spadsere omkring, ihvorvel de ikke vare større end et fint Meelstøv. Han reiste da hjem, lærte af Gisserne at fange Dyret, undersøgte det under Mikroskopet og fandt til sin største Forundring, at det slet ikke lignede det Dyr, som Gales havde foreviist. Ved nyere Efterforskning fandt han, at det Dyr, som hin Bedrager havde foreviist, ikke var noget andet, end Ostemiden, det lille Dyr, som beboer den delikate gamle Ost. Dr. Gales havde gjemt lidt gammel Ost under en Negl og havde deraf lagt Noget, som han kun tilsyneladende tog ud af Gnatblegnene, under Mikroskopet. Nu, da man veed, hvorledes man skal fange Dyret og kjender dets Levemaade, er det slet ikke saa vanskeligt at finde. — Vi have meddeelt denne lille Historie, fordi den viser, hvor vanskeligt det ofte er at finde en Ting, selv naar man veed, at den eksisterer og hvor den er, og fordi den, som har hørt den, ikke længere vil slutte, at Noget ikke eksisterer, fordi han ikke kan finde det.

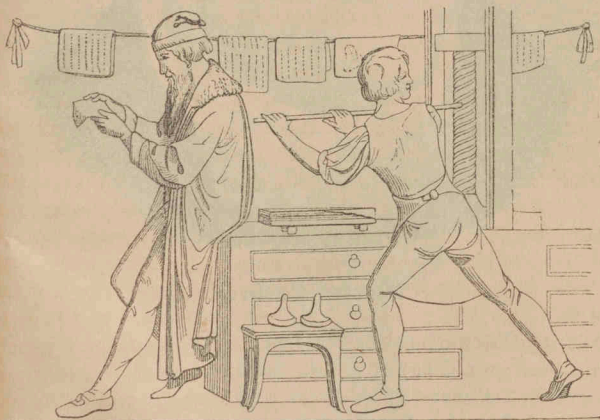
Gnatmiden (*sarcoptes hominis*) er saa lille, at den kun ved stærkt Lys kan sees med blottet Øie. Den kryber, eller rettere løber omkring, naar den har en Varme, som tiltaler den; men er meget kuldsfjær og

ligger ubevægelig, ligesom død, saasnart det er foldt, ja allerede ved 10' Reaumur. Intet Under da, at Dr. Adams kunde finde det paa Madeira, men ikke næste Vinter i England. Om Dagen lever det under Huden, hvor det ved sin Purre fremkalder smaae Blegne; dog bliver det ikke i disse, men arbejder sig videre frem under Huden, gravende sig en lille fin Gang, i hvis ene, fra Blegnen bortvendte Ende, Fnatmidten næsten altid findes. Det var, fordi man søgte den i selve Fnatbleggen, at man ikke kunde finde den, førend Renucci gjorde opmærksom paa denne Gang og viste, hvor Dyret opholder sig. Nu kan enhver fange Fnatmidter, og Ingen tør betvivle, at Fnatmidten eksisterer og er der sande Aarsag til Fnat, da han ved sin Tvivl ikke vilde prøve Andet end Uvidenhed. Om Natten derimod, oplivet ved Sengenvarmen, gaaer Dyret ud af sin Hule og voldet den stakkels Syge, ved at spadserer omkring paa hans Krop, den ulideligste Kløe, som endnu foregives derved, at det borer sig nye Gange og Huller ind under Huden, især der, hvor denne er tyndest, nemlig paa Leddenes Boieflade. Det er meget seiglivet; saaledes kan man i flere Uger holde det indespærret imellem Glasplader, hvor det, omendstjondt det ingen Gode faaer, bevæger sig lige muntert, naar det bare opvarmes lidt. I reent Vand kan det leve i 3 Timer, i Olie 2 Timer, i Blyvand 1 Time, i Eddike, Brændevin og Potasseluud i 20 Minuter, i Terpentiniolie i 9 Minuter; under et Uhrglas, udsat for Dampen af brændende Svovl, levede det 16 Timer, i Svovlblommer i meer end 1 Time. Dets Æg kunne paa kjølige Steder endnu meget længere vedligeholdes, uden at udvikles, inden de komme paa et varmt Sted f. Ex. Huden; de gjemmes bedst i uldent Tøi. Det indsees nu let, hvorfor Fnat er smitsomt; naar Dyret kryber over fra et Menneffe paa et andet, saa smittes dette af hiint. Dog, da der gives baade Hanner og Hunner blandt Fnatmidterne, saa er enten et Pars, en drægtig Huns eller flere Ægs Overførelse en nødvendig Betingelse for Smittens om sig Griben, Noget som ogsaa er stadfæstet af Erfaringen ved de med Dyret anstillede Forsøg. De Midler, som ere probate imod Fnat, virke kun derved, at de dræbe Fnatmidterne og deres Ungel; er dette skeet, saa er Sygdommen hævet. Det forstaaer sig herefter vel af sig selv, at indvortes Midler imod denne Sygdom ere ligesaa uvirksomme, som Talemaader om „tilbagebrøvet Fnat“, „at Fnat slaaer ind“ o. s. v. ere taabelige; hvad der er talt herom, er hverken meer eller mindre end Hjerneskind. Ved Indgaaing af Huden med Salver, som dræbe Dyret (ogsaa grøn Sæbe), i

Forbindelse med Reenlighed, kan man nu altid inden kort Tid fordrive Sygdommen. Det er ret interessant, at denne Sygdom her i Kjøbenhavn er aftaget i den Grad, siden Inatmidens Opdagelse og den derved modificerede Behandling af Sygdommen, at medens for 10 Aar siden daglig afvistes flere Inatpatienter fra Almindelig Hospital (det eneste, hvori disse Syge optages), fordi der ikke var Plads til dem, nu langt mindre end det halve af det tidligere Antal Senge, er tilstrækkeligt, til at optage alle Inatpatienter, der mælde sig, og at de Syge, som nu komme ind, sædvanlig kun have Sygdommen i en temmelig ringe Grad.

P. L. Panum.

Det trykte Ord! — Det første trykte Blad
 Fra Verdens første Presse her vi ksee, —
 Guds Ord kan vandre nu fra Stad til Stad
 Og Munkelists dets Aand kan ikke ksee.
 Fra Pol til Pol, som Fredens Sendebud,
 Det flyver over Jord til Verdens Ende:
 Friheds Begeistring strækker Vingen ud; —
 Din Kunst, o, Gutenberg vil Alle kende!

J. H. Hansen.

Morten Luther.

Tre Aarhundrede henrandt
Over Støvet af den Volde,
Og hvor han sin Krone vandt,
Tone kun Lovtaler folde.
Haanes Troen hjertevarm:
Seiers-Disen i hans Barm,
Finder man blandt Vilseputter
Mage let til Morten Luther!

Hvor, af, hvor er da hans Aand?
Der, hvor end man seer Guds Haand,
Saaer af den, i Luthers Tro,
Sjæle-Kraft og Hjerte-No;

Der, hvor Nordens Klippegrene
 Er hans prude Bautaftene,
 Danmarks Bogestov saa fin,
 Barne-Heltens Helgen-Strin,
 Kugle-Kvadet høit i Sky,
 Messen for ham aarlig ny;
 Hvor selv Gravskrift hans har Klang,
 Alinger som en Svanesang!

N. F. S. Grundtvig.

Den lille Pige med Svovlstikkerne.

Det var saa grueligt koldt; det sneede og det begyndte at blive mørk Aften; det var ogsaa den sidste Aften i Aaret, Nytaarsaften. I denne Kulde og i dette Mørke gik paa Gaden en lille, fattig Pige

med hart Hoved og nøgne Fødder; ja hun havde jo rigtignok haar Tøfler paa, da hun gik hjemme fra; men hvad kunde det hjælpe! der var meget store Tøfler, hendes Moder havde sidst brugt dem, saa store vare de, og dem tabte den Lille, da hun skyndte sig over Gaden, i de to Vogne før saa grueligt stærkt forbi; den ene Toffel var ikke at finde og den anden løb en Dreng med; han sagde, at den kunde han bruge til Bugge, naar han selv fik Børn.

Der gik nu den lille Pige paa de nøgne smaa Fødder, der vare røde og blaa af Kulde; i et gammelt Forflæde holdt hun en Mængde Svovlstikker og eet Bunt gik hun med i Haanden; Ingen havde den hele Dag kjøbt af hende; Ingen havde givet hende en lille Skilling; sulten og forfrosen gik hun og saae saa forkuet ud, den lille Stakkel Sneesnoffene faldt i hendes lange gule Haar, der krøllede saa smukt om Nakken, men den Skade tænkte hun rigtignok ikke paa. Ud fra alle Binduer skinnede Lysene og saa lugtede der i Gaden saa deilig af Gaafesteeg; det var jo Nytaarsaften, ja det tænkte hun paa.

Henne i en Krog mellem to Huse, det ene gik lidt mere frem i Gaden end det andet, der satte hun sig og krøb sammen; de smaa Been havde hun trukket op under sig, men hun frøs endnu mere og hjem turde hun ikke gaae, hun havde jo ingen Svovlstikker solgt, ikke faaet en eneste Skilling, hendes Fader vilde slaae hende og koldt var der ogsaa hjemme, de havde kun Taget lige over dem og der peb Vinden ind, skjøndt der var stoppet Straa og Klude i de største Sprækker. Hendes smaa Hænder vare næsten ganske døde af Kulde. Ak! en lille Svovlstikke kunde gjøre godt. Turde hun bare trække een ud af Bundet, stryge den mod Bæggen og varme Fingrene. Hun trådte een ud, „ritsch!“ hvor sprubbede den, hvor brændte den! det var en varm, klar Lue, ligesom et lille Lys, da hun holdt Haanden om den, det var et underlig Lys! Den lille Pige syntes hun sad foran en stor Jernkafelovn med blanke Messinglugler og Messingtromle; Jlden brændte saa velsignet, varmede saa godt! nei, hvad var det! — Den Lille strakte allerede Fødderne ud for ogsaa at varme disse, — da sluktedes Flammen, Kafelovnen forsvandt, — hun sad med en lille Stump af den udbrændte Svovlstikke i Haanden.

En ny blev strøgen, den brændte, den lyste og hvor Skindet faldt paa Muren, blev denne gjennemfigtig, som et Flor; hun saae lige ind i Stuen, hvor Bordet stod dækket med en skinnende hvid Dug, med fint Porcelain, og deilig dampede den flegte Gaas, fyldt med

Svedsker og Ebler! og hvad der endnu var prægtigere, Gaasen sprang fra Fadet, vrastede hen af Gulvet med Gaffel og Kniv i Ryggen; lige hen til den fattige Pige kom den; da sluffedes Svovlstikken og der var kun den tykke, kolde Muur at see.

Hun tændte en ny. Da sad hun under det deiligste Juletræ; det var endnu større og mere pyntet, end det hun, gennem Glasdøren havde seet hos den rige Kjøbmand, nu sidste Juul; tusinde Lys brændte paa de grønne Grene og brogede Billeder, som de der pynte Boutifvinduene, saae ned til hende. Den lille strakte begge Hænder i Beiret — da sluffedes Svovlstikken; de mange Julelys gik høiere og høiere, hun saae de vare nu de klare Stjerner, een af dem faldt og gjorde en lang Ildstribе paa Himlen.

„Nu døer der Een!“ sagde den Lille, for gamle Mormoer, som var den eneste, der havde været god mod hende, men nu var død, havde sagt: naar en Stjerne falder, gaaer der en Sjæl op til Gud.

Hun frøg igjen mod Muren en Svovlstikke, den lyste rundt om, og i Glandsen stod den gamle Mo'rmo'r, saa klar, saa skinnende, saa mild og velsignet.

„Mo'rmo'r!“ raabte den lille, „D tag mig med! jeg veed, Du er borte, naar Svovlstikken gaaer ud; borte ligesom den varme Kaffelovn, den deilige Gaafesteg og det store velsignede Juletræ!“ — og hun frøg ihast den hele Rest Svovlstikker, der var i Bundtet, hun vilde ret holde paa Moermoer; og Svovlstikkerne lyste med en saadan Glands at det var klarere end ved den lyse Dag. Moermoer havde aldrig før været saa smuk, saa stor; hun løstede den lille Pige op paa sin Arm og de fløi i Glands og Glæde, saa høit, saa høit; og der var ingen Kulde, ingen Hunger, ingen Angst, — de vare hos Gud!

Men i Krogen ved Huset, sad i den kolde Morgenstund den lille Pige med røde Kinder, med Smil om Munden — død, frosset ihjel den sidste Aften i det gamle Aar. Nytaarsmorgen gik op over det lille Liig, der sad med Svovlstikkerne, hvoraf et Knippe var brændt. Hun har villet varme sig! sagde man; Ingen vidste, hvad smukt hun havde seet, i hvilken Glands hun med gamle Mo'rmo'er var gaaet ind til Nytaars Glæde!

H. C. Andersen.

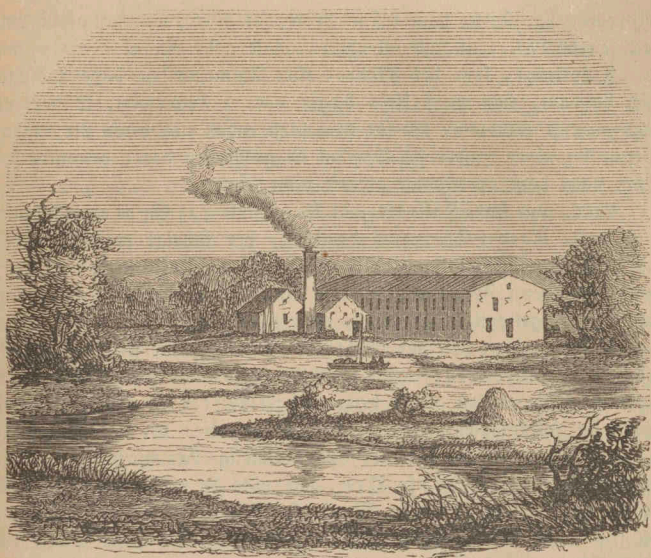

Kyllingen.

Kjæreste Lille! hvor vil du dog hen?
 Vil du nu bort fra os andre igjen?
 Hvi løber du dog saa forviltret omkring?
 Hvorfor skal du nu smage paa alle Ting?
 Bliv hellere hos dine Gudsfænde smaa!
 Forlille du er til alene at gaae.

Kyllingen smilte og tænkte som saa:
 Den Ting maa jeg selv dog bedst forstaae;
 Men Tyren tog feil; thi snart blev den bange,
 Da den fandt sig alene i Havens Gange.
 Den streg — og først da den var nær sin Død,
 Kom Moderen til og endte dens Nød.

Prospekt af Silkeborg.

Raad til at bevare og gjenvinde Sundheden.

Mange af Folkekalenderens Læsere ville maaskee ikke læse mere end Overtakelsen til disse gode Raad og gyldne Regler, som vi ellers ønskede at lægge Mange ret paa Hjertet. Nogle ville blade videre, fordi de finde dem ganske overflødige, da de selv troe i mange Ting, som angaae deres Sundhed, at være langt klogere end Lægen og i andre jo kunne spørge Thornams Lægebog tilraads, eller naar det skulde knibe haardt kunne henvende sig til en Læge; Andre fordi de have hørt og læst mange saadanne gode Raad og finde, at de ere en meget kjedelig Lektüre, hvoraf de dog ikke blive klogere end før og derfor heller ganske ville lade Lægen være deres legemlige Formynder. Da det imidlertid jo kunde hendes, at Een eller Anden, som ellers af en af de anførte Grunde ikke vilde have læst vor Artikel, tager fat paa den, for ved den at læse sig i Sovn, saa tillade vi os, inden

Morpheus har sluttet ham i sine Arme, at give hver især af de omtalte ærede Læsere af Folkekalenderen nogle gode Raad.

J Pyffelige, som ved Moder- eller Ammemælken have indsuget den Lærdom, som de stakkels Læger ved et besværligt, kostbart og mangeaarigt Studium, der for dem først endes med deres Liv, maae tilegne sig, Eder raader jeg strax at lægge Bogen bort; det vilde for Eder være høist overflødigt at løse disse Linier.

Eder, som fordi J ikke troe, at kunne stole paa Eders eget Instinkt, ville hente Raad i Thornams Lægebog, der isøvrigt er langt bedre end de fleste tydske af lignende Indhold, Eder raader jeg til at læse, hvad han siger i Fortalen til sin lille Bog: „Jeg advarer Enhver fra, at bruge Nogetsomhelst i Bogen, naar han ikke er fuldkommen overbevist om, 1) at han har forstaaet, hvad jeg har skrevet, dernæst, 2) at det er skrevet for det Tilfælde, hvorimod han vil bruge det, og endelig 3), at han aldrig bruger noget Middel, uden først at have gjort sig fuldkomment bekendt med hvorledes det skal bruges og 4) naar det er umueligt at faae betimelig Lægehjælp. „Naar J da have forstaaet disse Ord, saa ville J vistnok ikke fristes til at misbruge Bogen; men da Mange synes at have misforstaaet dem, vil jeg tillade mig at forklare den lidt noiere. Læg først Mærke til, at Du skal være fuldkommen overbevist om, at kjende det Tilfælde, hvorimod Du vil bruge et Middel, at Du, som Lægen siger, skal røre siffer i Din Diagnose! Du skal vide, og ikke bilde Dig ind at vide, med hvilken Sygdom Du har at bestille. Husk paa, at Du ved en Feiltagelse sætter Andres Helbred, maafee Liv og Din egen gode Samvittighed paa Spil. Det er et høit Spil! Naesten aldrig, uden naar en bestemt Marsag har indvirket, som altid fremkalder en bestemt Sygdom, kan den, der ikke har gjort Lægevidenskaben til et alvorligt og grundigt Studium, af Marsagen nogenledes slutte sig til, med hvilken Sygdom han har at bestille, og dog strækker da hans Kundskab sig ikke stort videre, end til Sygdommens Navn. Kun i disse Tilfælde er det altsaa raadeligt for Dig at spørge en Lægebog tilraads, naturlig under den Forudsætning, at Du forstaaer, hvad Du læser i den, at Du saa nøiagtig som mulig ubderretter Dig om, hvorledes det imod en foreliggende Sygdom anbefalede Middel skal anvendes, og naar det er umuligt at faae betimelig Lægehjælp. Glem heller ikke denne Betingelse, thi mange Tilfælde kunne indtræde, selv ved Sygdomme, der aldeles ikke syntes at true med nogen Fare, som

Du uden en Læges Forkundskaber og Erfaringer umulig kan forudsee, som gjøre hele Din overfladige Lærdom tilskamme og blive farlige for Sundhed og Liv. Dette kan ogsaa skee under den bedste og rigtigste Lægebehandling, men Lægen kan langt tidligere end Du erkjende de Tilfælde, som true med at udvikle sig og ofte ved en fornuftig Behandling forebygge dem. Hvilke Bebrejdelser vilde Du ikke gjøre Dig selv, naar et saadant uforudseeligt Tilfælde indtraf og bevirkede en Ulykke, som Du maatte sige Dig maaskee vilde være bleven forebygget, isald Du itide havde kaldet en Læge.

Eder, som ere blevene kjede af at læse Huusraad og populære Leveregler, fordi I erkjende, at I dog ikke blive klogere ved dem og derfor hellere ville lade en Læge være Eders legemlige Formynder, vil jeg gjøre opmærksom paa en berømt Læges Forsikkring, at enhver Mand, som har nydt et godt Helbred indtil sit 30te Aar, og har sin Fornufts fulde Brug, burde kunne være sin egen Læge. I ville maaskee tilstaae, at I ikke forstaae denne Paastand og endnu mere vil det undre Eder, at vi, ifølge de Anstuelser, som vi nyligen have fremsat, ikke undsee os for at henvise til den. Men, naar der siges, at Du burde kunne være din egen Læge, saa forudsættes derved en Betingelse, som Du maaskee ikke har opfyldt, nemlig den, at Du har nydt en god naturhistorisk Undervisning og ved den har faaet god Underretning om det menneskelige Legemes Bygning (Anatomie) og om dets Funktioner (Physiologie); thi Kundskab herom er det nødvendige Grundlag for al Kundskab til Sygdomme og deres Behandling. Hvem der er vel underrettet om, hvorledes hans Legeme er indrettet, kjender Hjulene og Drivskjedrene i denne Maskine, som hans Aand umiddelbart behersker, og veed, hvorledes det ene Hjul griber ind i det andet og hvorledes hver Deel bidrager sit til Harmonien i det Hele (og denne Harmonie er Sundhed), han vil ogsaa, naar han mærker at der er Noget i Uorden i hans Maskine, at en Sygdom har anfaaldet ham eller er i Anmarsch, ved alvorlig Eftertanke over, hvilke Funktioner der lide og hvilke Skadeligheder han og de syge Dele have været udsatte for, slutte sig til Sygdommens Sæde og Aarsag og naar han har udfundet disse Punkter, vil han i de fleste Tilfælde ved at anvende de Midler, som den blotte sunde Fornuft angiver ham, kunne forebygge Sygdommens videre Udvikling og inden kort Tid gjenvinde sin Sundhed. I hvert Tilfælde vil han kunne skjonne, naar Lægehjælp er fornøden og da i tide tilkalde den, eller hvis den ikke skulde kunne

haves betimelig, saa vil han sædvanlig selv kunne sige sig, hvorledes han bedst forebygger, at Ondet ikke forværres, inden Lægen kan komme, eller ogsaa med Skjonsomhed følge de Raad, som gives i en bedre populær Lægebog. — Men troe ikke, at almindelig Dannelse er nok for Folk, som ville være deres egen Læge; thi vort Legemes Indretning kunne vi ikke slutte os til ved Hjælp af de almindelige Fornuftlove, og ligesaa lidt til de Uordner, som kunne opstaae i den ved Inderverdenes Indvirkninger, samt til de Midler, hvorved disse hæves. Søger, saa skulde I finde! siger Skriften, forstaaer sig, hver Ting paa sit Sted, Kundskab om abstrakte Gjenstande i Eders medfødte Fornuftskilde; men om legemlige Ting, legemlige Bevægelser og Indtryk i Legemverdenen ved umiddelbar Jagttagelse.

Wille I derfor følge mit Raad, saa gjører Eder bekendte med Eders Legemes Bygning og de Funktioner som dets enkelte Dele have; lærer de Love at kjende, som herske i den levende Natur; thi det er ifølge dem, at baade Sundhed og Sygdom bestaae, studerer de Grundkræfter, som beherske den døde Materie, thi de ere Midler til og Betingelse for Livet, saavel som ogsaa fjendtlige Magter, som Livets Kraft maa beherske og overvinde, naar ikke Sygdom skal opstaae. Have I gjort det, saa ville I i mange Tilfælde kunne være Eders egen Læge; I ville da ogsaa indsee, hvor ilde de Taaber ere farnede, som give deres Legeme i Mennekers Bold, der ikke blot ere aldeles uvidende om de almindelige Naturlove, men endog med Hensyn til det menneskelige Legems Bygning og de Funktioner som Naturen overdrog dets enkelte Dele, til Quaksalvere, som, uden at have nogen Idee om en Sygdoms sande Natur og Sæde, kurere efter Tabeller med Sukkerfugler, hvori de undertiden komme et meget stærkt Medikament for at kunne fræppere Uvidende ved at forudsige dem Medikamentets Virkninger paa Sunde og Syge, (Virksomheder, som iøvrigt kjendes af enhver Læge, ligesaa vel, som de af disse Folk anvendte Medikamenter, der ingenlunde ere Arkana). I ville da ogsaa erkjende, hvor borneret det er, at søge efter et Universalmiddel, som skulde kunne helbrede alle Sygdomme, ihvor forskjellig end deres Aarsag, Sæde og Natur er, og om end dette Middel er et af de fortrinligste, som Naturen har givet os — koldt Vand.

De regerende Fyrster samt deres Gemalinder.

- Anhalt-Bernburg: Hertug Alexander Karl, f. 1805; Gemalinde, Prindsesse Frederikke Karoline Juliane af Glücksborg, f. 1811.
- Anhalt-Dessau: Hertug Leopold Frederik, f. 1794; G. Frederikke Vilhelmine Lovise Amalie, P. af Preussen, f. 1790.
- Anhalt-Köthen: Hertug Henrik, f. 1778; G. Augusta Frederikke Esperanee, P. af Reuß-Schleiz-Köstritz, f. 1794.
- Baden: Storhertug Karl Leopold Frederik, f. 1790; G. Sophie Vilhelmine, Datter af Kong Gustav IV Adolf af Sverrig; f. 1801.
- Bayern: Kong Ludvig Karl August, f. 1786; G. Therese Charlotte Lovise Frederikke Amalie, P. af Sachsen-Altenburg, f. 1792.
- Belgien: Kong Leopold I Georg Kristian Frederik, f. 1790; G. Lovise Marie Therese Charlotte Isabelle, P. af Frankrig, f. 1812.
- Brasilien: Keiser Don Petro II de Alcantarra Johan Karl Leopold, f. 1825; G. Therese Kristine Marie, P. af begge Sicillierne, f. 1822.
- Brunsvig Wolfenbüttel: Hertug August Vilhelm Maximilian Frederik Ludvig, f. 1806.
- Frankrig: Kong Ludvig Philip II, f. 1773; G. Marie Amalie, P. af Neapel, f. 1782.
- Grækenland: Kong Otto I, f. 1815; G. Marie Frederikke Amalie, P. af Oldenborg, f. 1818.
- Hannover: Kong Ernst Vilhelm, f. 1771, Enkemand.
- Hessen-Kassel: Kurfyrst Vilhelm II, f. 1777; Enkemand.
- Hessen-Darmstadt: Storhertug Ludvig II, f. 1777, Enkemand.
- Kirkestaten: Pave Gregor XVI, f. 1765.
- Lucca: Hertug Karl Ludvig, f. 1799; G. Marie Therese, P. af Sardinien, f. 1803.
- Mecklenburg-Schwerin: Storhertug Frederik Frans Alexander, f. 1823.
- Mecklenburg-Strelitz: Storhertug Georg Frederik Karl Joseph, f. 1799; G. Marie Vilhelmine Frederikke, P. af Hessen-Kassel, f. 1796.
- Modena-Reggio: Hertug Frans IV, Joseph Karl, f. 1779, Enkemand.
- Nassau: Hertug Adolf Vilhelm Karl August Frederik, f. 1817, Enkemand.
- Neapel og Sicilien: Kong Ferdinand II, f. 1810; G. Marie Therese Isabelle, P. af Østerrig, f. 1816.
- Nederlandene: Kong Vilhelm II Frederik Georg Ludvig, f. 1792; G. Anna Paulowna, P. af Rusland, f. 1795.
- Oldenburg: Storhertug Paul Frederik August, f. 1783, Enkemand.
- Parma og Piacenza: Erkehertuginde Marie Lovise, f. 1791; Enke efter Keiser Napoleon.

- Portugal: Dronning Donna Marie II da Gloria, f. 1819; G. Kong Ferdinand August Frans Anton, P. af Sachsen-Koburg, Preussen: Kong Frederik Vilhelm IV, f. 1795; G. Elisabeth Ludovike, P. af Bayern, f. 1801.
- Rusland: Keiser Nikolaus I, f. 1796; G. Alexandra Feodorowna, P. af Preussen, f. 1798.
- Sachsen: Kong Frederik August, f. 1797; G. Maria Anne Leopoldine Elisabeth Vilhelmine, P. af Bayern, f. 1805.
- Sachsen-Weimar-Eisenach: Storhertug Karl Frederik, f. 1783; G. Marie Polowna, P. af Rusland, f. 1786.
- Sachsen-Meiningen-Hildburghausen: Hertug Bernhard Erik Freund, f. 1800; G. Marie Frederikke Vilhelmine Kristine, P. af Hessen-Kassel, f. 1804.
- Sachsen-Altenburg: Hertug Joseph Georg Ernst Karl, f. 1789; G. Amalie Lovise Vilhelmine, P. af Württemberg, f. 1799.
- Sachsen-Coburg-Gotha: Hertug August Ernst Karl Johan Leopold Alexander Edvard, f. 1818; G. Alexandrine Lovise Amalie Frederikke Elisabeth, P. af Baden, f. 1820.
- Sardinien: Kong Carl Albert, f. 1798; G. Theresa Maria Franziska, P. af Toscana, f. 1801.
- Sverrig og Norge: Kong Oscar 1 Joseph Frans, f. 1799; G. Josephine Maximiliane Augusta, P. af Leuchtenberg, f. 1807.
- Spanien: Dronning Maria Isabella Lovise, f. 1830.
- Storbritannien og Irland: Dronning Viktoria Alexandrine, f. 1819; G. Albrekt Frants Karl August Emanuel P. af Sachsen-Coburg-Gotha, f. 1819.
- Toscana: Storhertug Leopold II Johan Joseph, f. 1797; G. Maria Antonia, P. af Neapel, f. 1814.
- Tyrkiet: Storsultan Abdul-Medschid, f. 1823.
- Württemberg: Kong Vilhelm 1 Frederik Karl, f. 1781; G. Pauline Therese Lovise, P. af Württemberg, f. 1800.
- Österrig: Keiser Ferdinand 1 Karl Leopold Joseph Frans Marcellin, f. 1793; G. Anna Caroline Pia, P. af Sardinien, f. 1803.

Indhold.

Pag.

Den egentlige Almanak, af Prof. Ursin.	
Bedtegninger til Aarets Dage (Januar Maaned).	
Den Kongelige Familie (fra Frederik V).	
Nytaarsonske	1.
Thor; Digtet af N. F. S. Grundtvig, Billedet Kopi efter Frølich, tegnet af Klæstrup	2—3.
Heimdal; Text og Tegning som foregaaende.....	4—5.
Dannebrog, komponeret og tegnet af Klæstrup	6.
Om Nervesystemet og dets Forhold til Sjælen, af P. L. Panum; Træsnittet efter et fransk Træsnit.....	7.
Fabler efter Speckter.....	20.
Viborg Domkirke	23.
Balthasar Christensen	24.
Den Salige, af P. L. Møller	56.
Jonstrup Seminarium; Træsnittet tegnet af Juul	57.
Johan Heinrich Pestalozzi; Træsnittet udført efter et tydsk Billede.	60.
Den døende Bedstemoder, efter Pestalozzi; Træsnittet komponeret og tegnet af T. Wegener	69.
Kronborg, af P. L. Møller; Træsnittet tegnet af Juul.....	76.
Fabler efter Speckter.....	78.
Claus Skolemester, et Folkesagn, fortalt af Carit Etlar; Træ- snittet komponeret og tegnet af Klæstrup	81.
Johan Hermann Wessel; Texten af J. Wibe, Portrætet, Kopi efter et Kobber, tegnet af Smidt	89.
Smeden og Bageren, af Wessel; Træsnittet komponeret og tegnat af Klæstrup	90.
Huset i Gaasegaden, tegnet af Juul	92.

Den blinde Fløitespiller af C. R.; Træsnittet komponeret og tegnet af Schleisner	94.
Kristian den IV paa Rolbergheide; Texten af Th. Overskou, Træsnittet komponeret og tegnet af Andersen	96.
Hella; af J. E. Schythe	103.
Om Luftballoner; af C. A. v. Schumacher.....	107.
Kristian IV, kopieret efter Thorvaldsen; Texten af J. H. Hansen	118.
Den gamle Ridder ved Sonnens Død, efter et tydsk Billede... Frederik den VI paa lit de parade, Kopi efter Schougaard, tegnet af Juul og Klæstrup	119.
Frederik den VI's Mindestøtte ved Skanderborg, tegnet af Juul	120.
Prospekt af Bernstorf, tegnet af Juul.....	121.
Enatmidten; af P. L. Panum	127.
Det første trykte Blad, Kopi efter Thorvaldsen; Texten af J. H. Hansen	128.
Morten Luther, Kopi af T. Wegener (efter et gammelt Maleri); Texten af N. J. S. Grundtvig	131.
Den lille Pige med Svovlstikkerne; Texten af H. C. Andersen, Tegningen af Lundby	132.
Kyllingen, efter Speckter	133.
Prospekt af Silkeborg, tegnet af Juul.	136.
Raad til at bevare og gjenvinde Sundheden; af —m—	137.
De regerende Fyrster og deres Gemalinder	137.
Alle Fablerne ere tegnede af Liebert.	141.

Bemærkede Trykfeil.

Pag.	1.	10de	L. f. n.	Seirens	L. Seierens.
—	34.	11te	=	v. fræde	L. træde.
—	43.	8de	=	n. her	L. heri.
—	—	6te	=	den	L. deres.
—	44.	11te	=	v. overspændte	G. L. Grevers overspændte.
—	45.	6te	=	n. den	L. deres.
—	54.	18de	=	n. og Muligheden	heraf kan nægtes. L. og jeg troer, at det under en saadan Forudsætning, og Muligheden heraf kan ei nægtes,
—	58.	1ste	=	n. Dimissions-	L. Dimissions-
—	60.	13de	=	v. det?	L. det.
—	63.	11te	=	n. sagte	L. sagde.
—	67.	18de	=	v. 1824	L. 1825.
—	68.	11te	=	v. züriste	L. zürichste.
—	111.	11te	=	v. specifiste	L. specifikke.
—	—	—	=	n. Elastisitet	L. Elasticitet.
—	115.	19de	=	n. Caontschonk	L. Cautschouk.

Paa Fred. Frølund & Flinchs Forlag (Pilestræde 84) er udkommet:

Alfred: Kristeligt Alphabet, 12 f.

Peter Brast: Bogstavelig Udtydning i Billeder, 16 f.

Fischer, J. G.: Populær Naturlære til Brug i Skoler og ved Selvundervisning, med 250 Træsnit; — paa Dansk udgivet af Fred. Frølund. 2 Rbd. 16 f.

Francke, August, Dr.: Jesu Liv, fremstillet i ordnet Sammenhæng efter Evangelierne, med 12 store Staalstik, af virkelig Konstavdi, samt en Mængde betydelige Træsnit; — oversat af Magnussen. Udkommer i 28 a 30 Leveringer a 16 f.; 16. Levering er udkommet.

Frølund, Fred.: Abc med over 100 Afbildninger. Fjerde Dplag. 16 f.; i Materie 1 Rbd. 16 f. Dosinet.

— — — Læseapparat Nr. 1; andet Dplag, 10 f.; i Materie 60 f. Dosinet.

— — — Læseapparat Nr. 2 (a) eller Læsebog for nederste Klasse i Almueskolerne, med 40 Afbildninger, 32 f.; i Materie 15 Mk. Dosinet.

— — — Læseapparat Nr. 2 (b), en eksempelsamling og Læsebog for Almueskolerne. Samme Størrelse og Pris.

— — — Billedbog for Børn Nr. 1, 2 og 3 a 20 f.

— — — Dansk Folketkalender for 1846. 72 f.

Fred. Frolund og Flinch: Almanak eller Huustalender for 1842, 28 s; ditto 1843, 56 s; ditto 1844, 1845, 1846 a 18 s.
 Holbergs Komedier med Træsniit: Jeppe paa Bjerget, 24 s; Julestuen, 16 s; Diderik Menschenschreck, 20 s; Ulysses, 32 s; Den Stundesløse, 32 s.
 Krumacher, Dr.; Ser Prædikener over Salomons Høisang; oversat af Eiler. 40 s.
 Panum, P. L.: Naturlærens Begyndelsesgrunde, methodist Vedetraad til Brug ved Underviisningen, med 150 Afbildninger, 1 Rbd.
 Rugaard, D. G.: Tabeller og Remheder til Brug ved Hovedregningen. 2det Dplag. 3 s.
 Schumacher, C. A.: De vigtigste af Astronomiens Hovedlærdomme, populært fremsatte, med 57 Træsniit. 1 Rbd. 16 s.

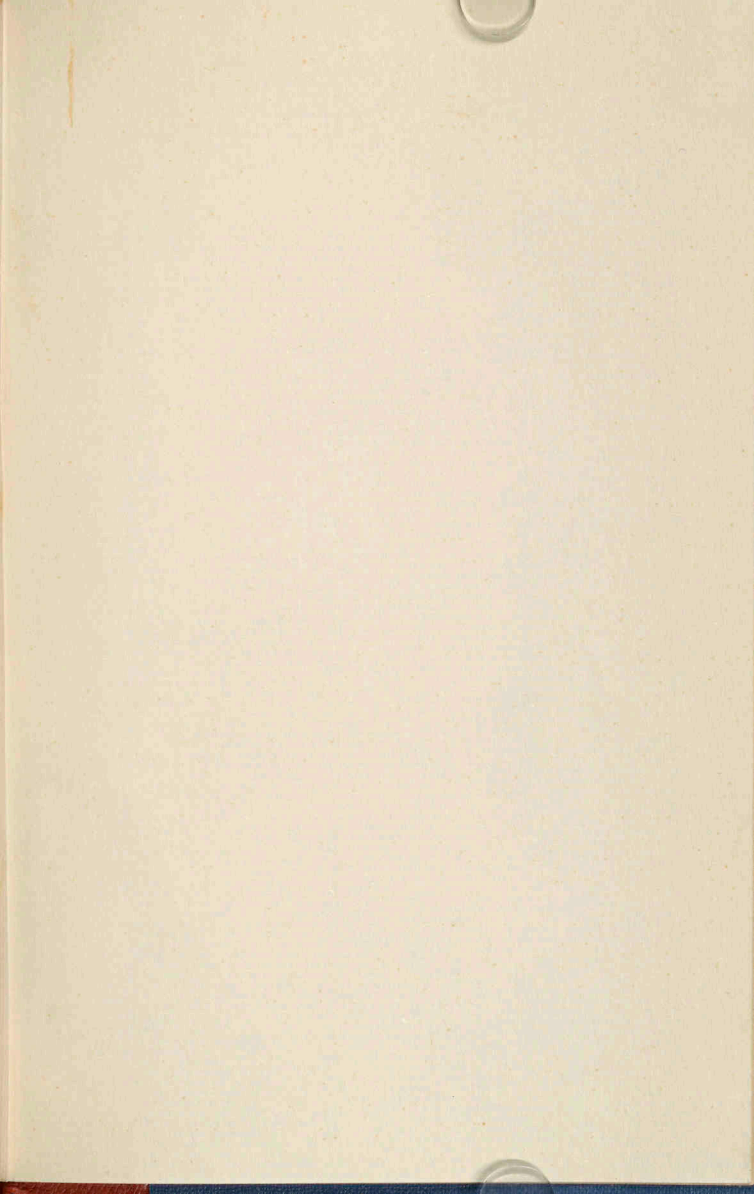

Maanedsskrift og Repertorium for Almueskolelærere, udgivet af Fr. Frolund, 7de Aargang, udgaaer 2 Gange maanedlig med 7—9 Ark Qvartalet og koster qvartaliter 31½ s. For denne Priis kan Maanedsskriftet bestilles paa alle Postkontorer. Subskribenterne erholde desuden gratis en fuldstændig Naturhistorie med Afbildninger, der udkommer med et Hefte hvert Qvartal.

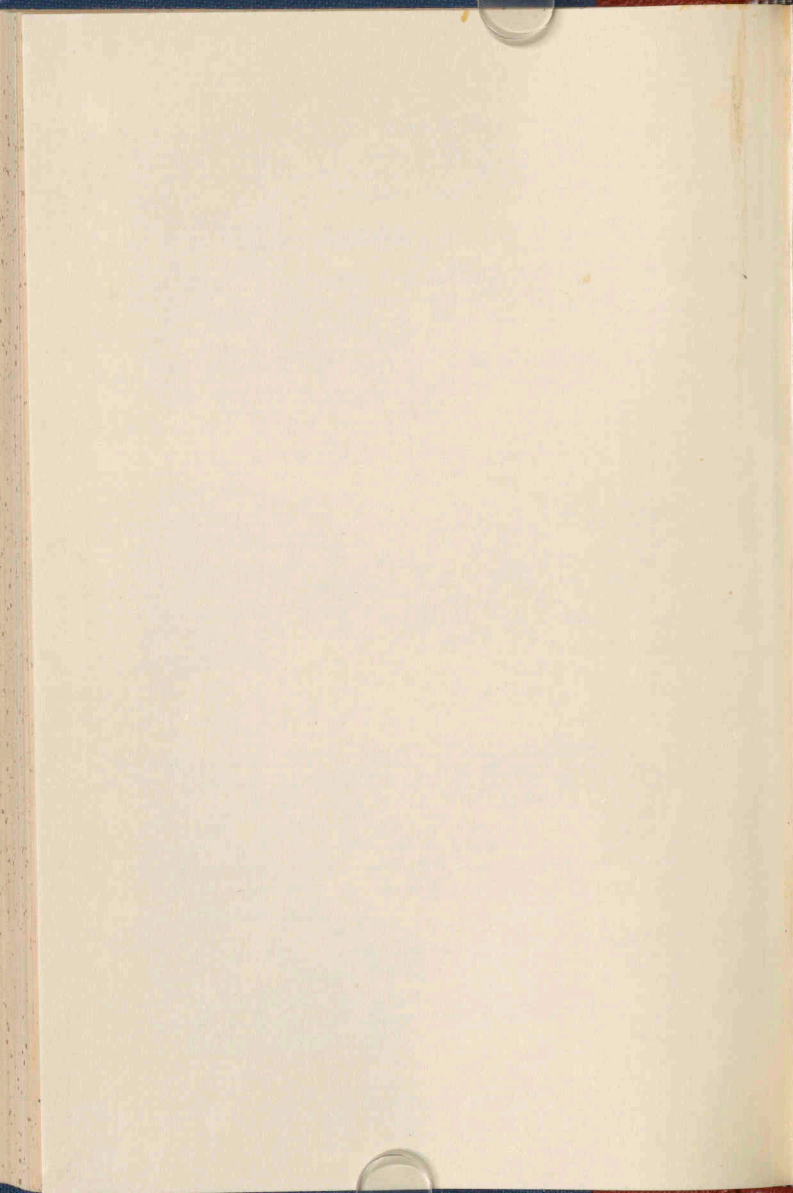

Paa Andr. Fred. Høsts Forlag er udkommet:

- 1) Nyt Haand- og Skoleatlas, til Brug for Borger- og Almueskoler, saavel som ved privat Underviisning, udgivet af G. A. Müller. Atlasset bestaaer af 24 illuminerede Kort i et trykt Omflag og koster 1 Rbd. 48 s. Enkelte Kort koste 8 s.
  - 2) Jordglobus, udgivet af A. Bull. 9 Tommer i Diameter, smukt udstyret, koloreret og ferniseret. Priis 4 Rbd. Stativer haves til forskjellige Priiser.
  - 3) Keiser Napoleons Historie af P. A. Laurent. 2 Dele med 16 fine Staalstik. Heftet 4 Rbd. Dette er den bedste Historie om Napoleon, af lignende Omfang.
  - 4) De første Moderpligter og den første Barnepleie, af Fr. R. v. Ammon; oversat efter 3die forbedrede Dplag ved Dr. A. Erier. Heftet 1 Rbd.
-

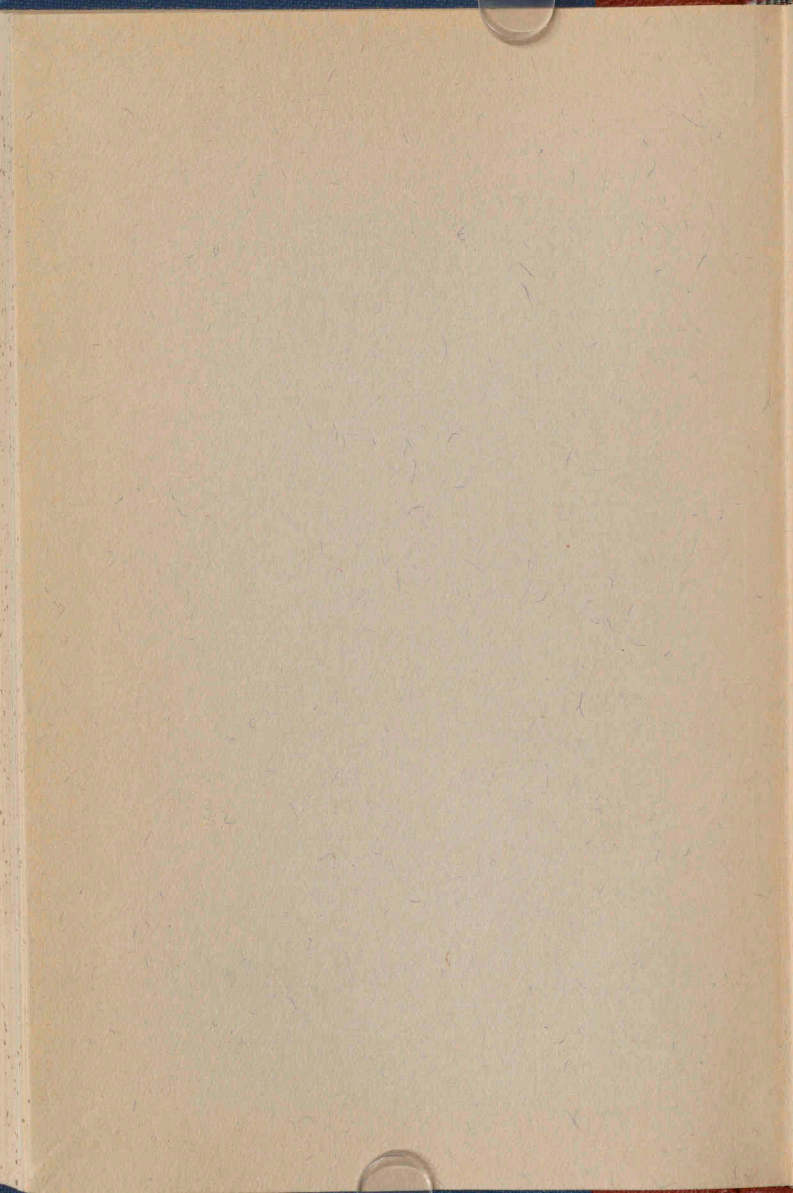

Foto 194775 s.133

Foto 189517 s.6

